

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ПРИЛУЦЬКИЙ МАКСИМ ДМИТРОВИЧ

Прим. № 1

УДК 378.011.3 – 051:796(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ
ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ

011 Освітні, педагогічні науки

01 «Освіта/Педагогіка»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів мають посилання на відповідне джерело.

М. Д. М. Д. Прилуцький

Науковий керівник

Хоменко Павло Віталійович,
доктор педагогічних наук, професор

Полтава – 2022

АНОТАЦІЯ

Прилуцький М. Д. Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. – Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, МОН України, Полтава, 2022.

Дисертаційна робота присвячена вивченню особливостей формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Соціальне проєктування сьогодні є актуальним засобом формування особистості фахівця, його включення в соціально-значущу діяльність, яка забезпечує конструктивну взаємодію зі світом, є важливим інструментом формування стійкої мотивації, системи цінностей, соціального статусу особистості, становлення її самосвідомості. Результатом такого підходу до підготовки у закладах вищої освіти має стати проєктна компетентність здобувачів як цілісне новоутворення особистості, що характеризується системою знань, мотивів, ціннісних орієнтацій, умінь, навичок, досвіду проєктної діяльності та уможлиблює самореалізацію особистості в професійній сфері.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити в освітньому процесі закладів вищої освіти інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

В дисертації вперше обґрунтовано й розроблено інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту та запропоновано педагогічні умови її формування (формування позитивної мотивації до використання проєктної діяльності як засобу професійного зростання фахівця фізичної культури і спорту; поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності; фахово зорієнтоване проєктування змісту дисциплін професійної

підготовки; системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції в процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проєктну діяльність); теоретично обґрунтовано сутність поняття «проєктна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту», виявляється в усвідомленні сенсу і значущості проєктної діяльності, володінні спеціальними знаннями, вміннями й навичками (вирішувати проблеми на основі формулювання гіпотез, ставити мету, планувати діяльність, здійснювати збір та аналіз інформації, виконувати експеримент, презентувати результати дослідження), обґрунтованому виборі й оптимізації проєктних рішень, наявності здатності застосовувати ці знання й уміння в конкретній фаховій діяльності; визначено етапи формування (початковий (теоретико орієнтований), основний (практико-діяльнісний), завершальний (професійно-адаптувальний), критерії (мотиваційно-ціннісний; когнітивний; діяльнісний; рефлексивно-оцінний), відповідні їм показники та рівні (креативний (системний), продуктивний (функціональний), базовий (елементарний)) сформованості проєктної компетентності; відібрано та адаптовано методи діагностики стану сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Доведено, що методологічний компонент дослідження відображає наукові підходи, на яких ґрунтується системне дослідження проблеми розвитку проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. Таким підходами визначено компетентнісний, діяльнісний, інтегрований, технологічний, ресурсний.

В роботі удосконалено навчально-методичний супровід процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців (проведено розподіл навчальних дисциплін на три групи за ступенем проєктної спрямованості – дисципліни максимальної проєктної спрямованості, дисципліни середньої проєктної спрямованості і дисципліни недостатньої проєктної спрямованості); введено проєктно-інтеграційні центри та модулі на кожному з етапів підготовки;

визначено центральні інтеграційно-проектні дисципліни; виокремлено контрольний та практико-адаптивний вектори підготовки;

Подальшого розвитку в дослідженні набув технологічний інструментарій формування проектної компетентності, форми, методи і засоби підготовки здобувачів до проектної діяльності.

Запропоновано комплекс педагогічних умов формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (формування позитивної мотивації до використання проектної діяльності як засобу професійного зростання фахівця фізичної культури і спорту; поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проектної діяльності; фахово зорієнтоване проектування змісту дисциплін професійної підготовки; системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проектну діяльність), які одночасно впливають на всі блоки моделі.

Розроблену модель формування перевірено в освітньому процесі закладів вищої освіти України в три етапи, які відповідали визначеним на теоретичному рівні етапам формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Загалом в експериментальній групі (198 осіб) виявлено стабільне поетапне зростання всіх критеріальних показників, що зумовило висновок щодо педагогічної доцільності розробленої моделі, педагогічних умов та навчально-методичного супроводу формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Ключові слова: майбутній фахівець фізичної культури і спорту, компетентність, професійна компетентність, проектна діяльність, проект, проектування, проектна компетентність.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Наукові праці, у яких опубліковано основні результати дисертації

1. Прилуцький М. Д. Сучасні технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Педагогічні науки : зб. наук. пр. Полтавськ. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2019. № 73. С. 31-35.

2. Прилуцький М. Д. Педагогічна технологія управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами для студентської молоді. Витоки педагогічної майстерності. 2019. Вип. 24. С. 177-180

3. Прилуцький М. Д. Педагогічні технології розробки та реалізації бюджетних проектів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу регіонального рівня. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя. КПУ. 2020. Вип. 68. 252 с. Т. 2. – С. 121-125.

4. Прилуцький М. Д., Хоменко П. В. Теоретико-методичні аспекти формування проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту. Педагогічні науки : зб. наук. пр. Полтавськ. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка. 2021. № 78. С. 119-125.

Праці, які засвідчують апробації результатів дисертації:

5. Prylutskyi Maksym. Modern motor rehabilitation technologies. Nauka i Studia. 2019. № 9 (198). p.41-49.

6. Maksym Prylutskyi, Valeriy Zhamardiy, Vasyl Fazan, Yana Demus, Olena Momot, Yuliia Zaitseva. Experimental methods of leadership competence development of future physical education teacher. Journal for Educators, Teachers and Trainers. 2022. Vol.13(3). P. 159-169.

7. Прилуцький М. Д. Педагогічні аспекти управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами в студентському середовищі. Концептуалізація компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в контексті змішаного навчання : колективна монографія [за заг. ред.: О. К. Корносенко, О. В. Даниско ; Полтав.

нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка] Полтава. ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2021. 252 с.

8. Прилуцький М. Д. Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти для студентської молоді. Фізичне виховання, спорт та фізична реабілітація: проблеми і перспективи розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 9-10 листопада 2018 р. Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. 2018. С.23-27.

9. Прилуцький М. Д. Теоретичні аспекти управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXVI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (30-31 травня 2019 р.) [за ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава: ТОВ «Сімон». 2019. с. 262-264с.

10. Прилуцький М. Д. Культурологічний підхід в управлінні спортивно-оздоровчими проєктами. Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 15 березня 2019 року. м. Кременчук. Кременчук. Методичний кабінет. 2019. 525-527с.

11. Прилуцький М. Д. Сучасні технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Актуальні проблеми розвитку сучасної науки : матеріали XIV всеукр. наук-практ. конф., (м. Полтава, 22 травня 2019 року). Полтава. Видавець Шевченко Р. В., 2019. С. 72-74.

12. Прилуцький М. Д. Фізкультурно-оздоровчі технології в сучасній освіті. Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і здоров'я людини (Полтава, 23-24 квітня 2020 року). Полтава. Сімон. 2020. С. 198-200.

13. Прилуцький М. Д. Педагогічні аспекти формування проєктної компетентності фахівців у галузі фізичної культури і спорту. Технології здоров'язбережування в сучасних закладах освіти України: проблеми та перспективи : матер. всеукр. студ. наук.-практ. конф. Полтава. Сімон. 2021. С. 82-85.

14. Прилуцький М. Д., Хоменко П. В. Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проектами для студентської молоді. Навч. посіб. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін. 2019. – 120 с.

15. Прилуцький М. Д., Хоменко П. В. Проектна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження. Навч. посіб. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін. 2022. 80 с.

16. Прилуцький М. Д. Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті. Програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін. 2020. 16 с.

17. Прилуцький М. Д. Управління проектами у фізичній культурі і спорті. Програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт Програма навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін. 2022. 18 с.

ABSTRACT

Prilutsky M. D. Formation of project competence of future specialists in physical culture and sports in institutions of higher education. - Qualification scientific work as manuscript copywriting.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy, specialty 011 Educational, pedagogical sciences, fields of knowledge 01 Education/Pedagogy. – Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Poltava, 2022.

The dissertation work is devoted to the study of the peculiarities of the formation of project competence of future specialists in physical culture and sports.

Social design today is an urgent way of forming of a specialist personality, his inclusion in socially significant activity, which ensures constructive interaction with the world, is an important tool for the formation of sustainable motivation, a system of

values, the social status of the personality, the formation of its self-awareness. The result of this approach of training in higher educational institutions should be the design competence of applicants as a complete innovation of the individual, which is characterized by a system of knowledge, motives, value orientations, skills, experience of project activity and allows self-realization of the individual in the professional sphere.

The purpose of the study is to theoretically substantiate and experimentally test in the educational process of higher education the integration and functional model of the formation of design competence of future specialists in physical culture and sports.

For the first time, the dissertation substantiated and developed an integration and functional model for the formation of project competence of future specialists in physical culture and sports and proposed pedagogical conditions for its formation (formation of positive motivation for the use of project activities as a way of professional growth of a specialist in physical culture and sports; phased involvement of future specialists of physical culture and sports in project activities, professionally oriented design of the content of disciplines of professional training, systematic introduction of inter-subject and transdisciplined integration in the process of formation of project competence of future specialists of physical culture and sports, focus of content of professional disciplines of training of future specialists of physical culture and sports on project activities; theoretically substantiated the essence of the concept of “design competence of future specialists in physical culture and sports,” manifested in awareness of the meaning and significance of project activities, possession of special knowledge, skills (solve problems based on the formulation of hypotheses, set a goal, plan activities, carry out, perform an experiment, present the results of the study), reasonable selection and optimization of design solutions, ability to apply this knowledge and skills in specific professional activities; the stages of formation (initial (theoretically oriented), main (practical-activity), final (professional-adaptation), criteria (motivation-value; cognitive; activity; reflexive-evaluation), corresponding indicators and levels (creative (systems) productive (functional), basic (elementary)) formation of project competence, methods of diagnostics of the state of

formation of project competence of future specialists of physical culture and sports are selected and adapted. It has been proved that the methodological component of the study reflects the scientific approaches on which a systematic study of the problem of developing the project competence of future physical education and sports specialists is based. Such approaches are defined as competent, active, integrated, technological, resource.

The work has improved the educational and methodological support for the process of forming the design competence of future specialists (there was made the distribution of educational disciplines into three groups by the degree of design orientation - discipline of maximum design orientation, discipline of medium design orientation and discipline of insufficient design orientation); design and integration centers and modules were introduced at each stage of preparation; central integration and design disciplines are defined; control and practical-adaptive preparation vectors were identified;

Further development in the study was received by the technological toolkit for the formation of project competence, forms, methods and means of preparing applicants for project activities.

A set of pedagogical conditions for the formation of project competence of future specialists in physical culture and sports is proposed (formation of positive motivation for the use of project activities as ways of professional growth of a specialist in physical culture and sports; phased involvement of future specialists of physical culture and sports in project activities; professionally oriented design of the content of disciplines, systematic introduction of inter-subject and transdisciplinary integration in the process of forming the design competence of future specialists in physical culture and sports;

The developed formation model was tested in the educational process of higher education institutions of Ukraine in three stages, which corresponded to the stages of formation of project competence of future specialists in physical culture and sports determined at the theoretical level. In the experimental group (198 people), a stable phased growth of all criteria indicators was revealed, which led to the conclusion about the pedagogical feasibility of the developed model, pedagogical conditions and

educational and methodological support for the formation of project competence of future specialists in physical culture and sports.

Key words: future specialist of physical culture and sports, competence, professional competence, design activity, project, design, design competence.

LIST OF THE APPLICANT'S PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE THESIS

Research papers in which the main research results of the thesis are published

1. Prylutskyi M. D. Suchasni tekhnolohii ozdorovcho-rekreatsiinoi rukhovoï aktyvnosti. Pedahohichni nauky : zb. nauk. pr. Poltavsk. nats. ped. un-tu im. V. H. Korolenka. Poltava : PNPU im. V. H. Korolenka, 2019. № 73. S. 31-35.

2. Prylutskyi M. D. Pedahohichna tekhnolohiia upravlinnia sportyvno-ozdorovchymy ta rekreatsiynymy proïektamy dlia studentskoï molodi. Vytoky pedahohichnoï maïsternosti. 2019. Vyp. 24. S. 177-180

3. Prylutskyi M. D. Pedahohichni tekhnolohii rozrobky ta realizatsii biudzhetnykh proïektiv sportyvno-ozdorovchoho ta rekreatsiinoho typu rehionalnoho rivnia. Pedahohika formuvannia tvorchoï osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh : zb. nauk. pr. [redkol.: A.V. Sushchenko (holov. red.) ta in.]. Zaporizhzhia : KPU, 2020. Vyp. 68. 252 s. T. 2. – S. 121-125.

4. Prylutskyi M. D., Khomenko P. V. Teoretyko-metodychni aspekty formuvannia proïektnoi kompetentnosti maïbutnykh fakhivtsiv haluzi fizychnoi kultury i sportu. Pedahohichni nauky : zb. nauk. pr. Poltavsk. nats. ped. un-tu im. V. H. Korolenka. Poltava : PNPU im. V. H. Korolenka, 2021. № 78. S. 119-125.

Research papers which certify the approbation of the materials of the thesis

5. Prylutskyi Maksym. Modern motor rehabilitation technologies. Nauka i Studia. 2019. № 9 (198). p.41-49.

6. Maksym Prylutskyi, Valeriy Zhamardiy, Vasyl Fazan, Yana Demus, Olena Momot, Yuliia Zaitseva. Experimental methods of leadership competence development of future physical education teacher. Journal for Educators, Teachers and Trainers.2022. Vol.13(3). P. 159-169.

7. Prylutskyi M. D. Pedahohichni aspekty upravlinnia sportyvno-ozdorovchymy ta rekreatsiinymy proiektamy v studentskomu seredovysshchi. Kontseptualizatsiia kompetentnisnoho pidkhodu do profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury ta sportu v konteksti zmishanoho navchannia : kolektyvna monohrafiia [za zah. red.: O. K. Kornosenko, O. V. Danysko. Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka] Poltava. PNPUI imeni V. H. Korolenka. 2021. 252 s.

8. Prylutskyi M. D. Sportyvno-ozdorovchi ta rekreatsiini proiekty dlia studentskoi molodi. Fizychni vykhovannia, sport ta fizychna rehabilitatsiia: problemy i perspektyvy rozvytku: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 9-10 lystopada 2018 r. Kyiv: Tavriiskyi natsionalnyi universytet imeni V. I. Vernadskoho. 2018. S.23-27.

9. Prylutskyi M. D. Teoretychni aspekty upravlinnia sportyvno-ozdorovchymy ta rekreatsiinymy proiektamy. Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Metodyka navchannia pryrodnych dystsyplin u serednii ta vyshchii shkoli (XXVI Karyshynski chytannia) (30-31 travnia 2019 r.) [za red.prof. M. V. Hrynovoi. Poltava:TOV «Simon». 2019. s. 262-264.

10. Prylutskyi M. D. Kulturolohichni pidkhid v upravlinni sportyvno-ozdorovchymy proiektamy. Aktualni pytannia suchasnoi pedahohiky: tvorchist, maisternist, profesionalizm: materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii 15 bereznia 2019 roku, m.Kremenichuk. Kremenchuk. Metodychnyi kabinet. 2019. 525-527s.

11. Prylutskyi M. D. Suchasni tekhnolohii ozdorovcho-rekreatsiinoi rukhovoii aktyvnosti. Aktualni problemy rozvytku suchasnoi nauky : materialy XIV vseukr. nauk-prakt. konf., (m. Poltava, 22 travnia 2019 roku). Poltava. Vydavets: Shevchenko R. V. 2019. S. 72-74.

12. Prylutskyi M. D. Fizkulturno-ozdorovchi tekhnolohii v suchasni osviti. Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia «Problemy ta perspektyvy rozvytku fizychnoho vykhovannia, sportu i zdorovia liudyny (Poltava, 23-24 kvitnia 2020 roku). Poltava. Simon. 2020. S. 198-200.

13. Prylutskyi M. D. Pedagogichni aspekty formuvannya proiektnoi kompetentnosti fakhivtsiv u haluzi fizychnoi kultury i sportu. Tekhnolohii zdoroviazberezhuvannya v suchasnykh zakladakh osvity Ukrainy: problemy ta perspektyvy : mater. Vseukr. stud. nauk.-prakt. konf. Poltava : Simon, 2021. 130 s.S. 82-85.

14. Prylutskyi M. D., Khomenko P. V. Teoriia i praktyka upravlinnia rekreatsiinymy ta sportyvno-ozdorovchymy proiektamy dla studentskoi molodi. Navch. posib. Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka. Poltava. Bolotin, 2019. – 120 s.

15. Prylutskyi M. D., Khomenko P. V. Proiektna kompetentnist maibutnikh fakhivtsiv haluzi fizychnoi kultury, sportu ta zdoroviazberezhennia. Navch. posib. Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka. Poltava. Bolotin. 2022. 80 s.

16. Prylutskyi M. D. Osnovy proiektnoi diialnosti u fizychnii kulturi ta sporti. Prohrama navchalnoi dystsypliny dla zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnost 017 Fizychna kultura i sport. Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka. Poltava. Bolotin. 2020. 16 s.

17. Prylutskyi M. D. Upravlinnia proiektamy u fizychnii kulturi i sporti. Prohrama navchalnoi dystsypliny dla zdobuvachiv pershoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnost 017 Fizychna kultura i sport Prohrama navchalnoi dystsypliny dla zdobuvachiv druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnost 017 Fizychna kultura i sport; Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka. Poltava. Bolotin, 2022. 18 s.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	15
ВСТУП.....	16
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.....	25
1.1. Сучасні наукові підходи до проєктної діяльності в теорії та практиці вищої школи.....	25
1.2. Педагогічна сутність і зміст проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.....	53
1.3. Нормативно-правове забезпечення формування проєктної компетентності майбутніх фахівців у сучасному ЗВО.....	67
Висновки до першого розділу.....	91
РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.....	95
2.1. Методологічні основи формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.....	95
2.2. Інтеграційно-функціональна модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.....	114
2.3. Змістовий та організаційно-методичний аспекти інтеграційно- проєктного комплексу навчальних дисциплін підготовки фахівців фізичної культури і спорту.....	132
Висновки до другого розділу.....	150

РОЗДІЛ III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	154
3.1. Критерії, показники та рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.....	154
3.2. Організація і методика експериментальної роботи.....	167
3.3. Аналіз результатів експерименту з формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі фахової підготовки.....	174
Висновки до третього розділу.....	190
ВИСНОВКИ.....	194
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	198
ДОДАТКИ.....	221

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЕГ – експериментальна група

ЗВО – заклад вищої освіти

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

КГ – контрольна група

ОП – освітня програма

ІПК – інтеграційно-проектний комплекс

ІІЦ – проектно-інтеграційний центр

ІІМ – проектний інтеграційний модуль

ЦІПД – центральні інтеграційно-проектні дисципліни

КІПВ – контрольний проектно-інтеграційний вектор

ПІАВ – практико-адаптивний вектор

ІІФМ – інтеграційно-функціональна модель

ВСТУП

Актуальність дослідження. Пріоритетними світовими загальнодержавними цінностями, які визначають соціально-економічну політику цивілізованих країн, нині є здоров'я та формування здорового способу життя людини; водночас нинішній стан здоров'я населення України викликає занепокоєння фахівців із різноманітних сфер діяльності людини. У Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» констатовано, що на початку XXI століття достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4-5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3% населення віком від 16 до 74 років, середній рівень (2-3 заняття на тиждень) – 6%, низький рівень (1-2 заняття на тиждень) – 33% населення.

Із початку 20-х років XXI століття спортивний, оздоровчий та рекреаційний сектори українського суспільства характеризуються стабільною тенденцією темпів зростання, однак, їхній розвиток потребує постійного здійснення витратних і тривалих досліджень, удосконалення технологій здоров'язбереження, модернізації обладнання, інтенсифікації медико-біологічних та фізкультурно-спортивних інновацій. Сучасні тенденції розвитку науки і техніки, стрімкі соціокультурні та економічні трансформації суспільства роблять провідними завдання підготовки конкурентоспроможних фахівців нової генерації, зокрема – і в сфері фізичної культури і спорту, специфічними ознаками професійного становлення яких визначено необхідність модернізації змісту, форм і методів підготовки. Інноваційні освітні технології змінюють вектор системи вищої фізкультурної освіти на підготовку випускників, які володіють багатогранною професійною компетентністю, здатністю орієнтуватися на ринку фізкультурно-оздоровчих послуг та продуктивно вирішувати складні професійні завдання, оперуючи навичками проєктної діяльності. Як свідчить світова практика, досить ефективним підходом до реалізації визначених вище напрямів діяльності закладів вищої освіти є концепція проєктного менеджменту, зокрема,

розробка систем управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами у процесі професійної підготовки фахівців.

Соціальне проектування сьогодні є актуальним засобом формування особистості фахівця, його включення в соціально-значущу діяльність, яка забезпечує конструктивну взаємодію зі світом, є важливим інструментом формування стійкої мотивації, системи цінностей, соціального статусу особистості, становлення її самосвідомості. Результатом такого підходу до підготовки у закладах вищої освіти має стати проектна компетентність здобувачів як цілісне новоутворення особистості, що характеризується системою знань, мотивів, ціннісних орієнтацій, умінь, навичок, досвіду проектної діяльності та уможлиблює самореалізацію особистості в професійній сфері.

Концептуальні положення щодо професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту викладені в державних нормативних документах: Законах України «Про освіту» (2014 р.) і «Про вищу освіту» (2014 р.), Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.), а також основних програмних документах фізичного виховання (Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1994), Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (2004 р.), Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо державної підтримки розвитку фізичної культури і спорту в Україні» (2002 р.), Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації» (1998 р.).

Питання реалізації компетентнісного підходу в підготовці фахівців активно вивчалось зарубіжними і вітчизняними вченими (В. Байденко, О. Даниско, В. Жамардїй, І. Зимня, О. Корносенко, Л. Кравченко, В. Семиченко, А. Сущенко, П. Хоменко, та ін.); теоретичні та практичні підходи організації соціально-педагогічного проектування стали предметом дослідження М. Бригадир, Ю. Громико, В. Лукова, А. Семеза, В. Рибїна та ін. У літературі з наук про освіту висвітлені окремі аспекти проблеми проектування: методологічні основи проектування в освіті досліджені Р. Борисовою, Ю. Громико, В. Гурою, Н. Жалдаком, Р. Ільїним, Т. Новіковою; потенціал проектування в системі освіти та перспективи розвитку особистісних якостей

фахівців розглядали В. Колеснікова, В. Малкова, Є. Полат; теоретичні аспекти формування проектної компетентності узагальнили А. Володіна, Н. Матяш, І. Сергєва, С. Сисоєва та ін.; проектування, педагогічне проектування, оптимальне використання методу проектів відображено у працях В. Буркова, Л. Гур'є, Д. Новікова, О. Тряпіцина, В. Беспалька, С. Маркової, В. Монахова та ін.; для реалізації завдань дослідження наукову цінність становлять роботи зарубіжних учених Дж. Дьюї, У. Кілпатріка, Дж. Томаса та ін.

Проведений системний аналіз комплексу джерел засвідчив, що, не зважаючи на широке охоплення різнопланових аспектів проблеми, які стосуються організації проектної діяльності та безперечну теоретичну і практичну їх значущість, обговорювана тема залишається відкритою для теоретичного осмислення та експериментального вивчення; фактично не вирішеними є питання впровадження технологій управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами у процесі підготовки фахівців фізичної культури і спорту. Актуальність теми роботизумовлена низкою суперечностей, зокрема між:

- об'єктивними потребами суспільства та прагненням майбутнього фахівця фізичної культури і спорту досягти належного рівня проектної компетентності та недостатньо ефективною організацією професійної підготовки у системі вищої освіти;

- сучасними вимогами освітньої галузі до рівня проектної компетентності фахівців фізичної культури і спорту і низьким рівнем застосування проектних технологій у процесі їхньої професійної підготовки у закладах вищої освіти;

- потребою формування проектної компетентності відповідно до сучасних вимог інформаційного суспільства та неналежним навчально-методичним забезпеченням процесу вивчення фахових дисциплін.

Отже, не зважаючи на наявний інтерес до проблеми формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, у ввітчизняній вищій освіті її системно не вивчали, недостатньо розробленими є теоретичний,

методичний і організаційно-педагогічний складники, відсутні ефективні моделі забезпечення якості фахової підготовки у зазначеному аспекті.

Наведені положення, виявлені недоліки та суперечності актуалізують необхідність розроблення та обґрунтування перспективних наукових напрямів оптимізації теорії і практики підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності. Такий стан розкриття наукової проблеми, її актуальність і потреби практики, необхідність вирішення окреслених суперечностей зумовили вибір теми дослідження: *«Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної теми кафедри медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Теоретико-методичні основи інтеграції природничо-наукового та професійно-практичного компонентів освітніх програм в навчальних закладах фізкультурно-спортивного профілю» (державний реєстраційний № 0121U114277), одним із виконавців якої є здобувач.

Тему затверджено вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 2 від 01.10.2018).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити в освітньому процесі закладів вищої освіти інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Відповідно до мети дослідження окреслено такі завдання:

1) здійснити теоретичний аналіз сутності понять «проєктна компетентність», «проєктна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту», «формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту» та з'ясувати стан проблеми формування проєктної

компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в сучасній теорії і практиці наук про освіту;

2) обґрунтувати сутність, зміст та структуру проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, з'ясувати критерії, показники та логічні рівні її сформованості;

3) розробити інтеграційно-функціональну модель, педагогічні умови та навчально-методичний супровід формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;

4) експериментально перевірити ефективність розробленої моделі та педагогічних умов формування проєктної компетентності, сформулювати методичні рекомендації щодо оптимізації методики формування цієї компетентності у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – інтеграційно-функціональна модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в процесі професійної підготовки.

Методи дослідження:

– *теоретичні*: аналіз та узагальнення літератури та досліджень з наук про освіту для порівняння, зіставлення різних підходів до досліджуваної проблеми; вивчення нормативно-правового забезпечення організації професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти України, аналіз освітніх програм, навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, вивчення провідного педагогічного досвіду – для з'ясування ступеню розробленості проблеми дисертації; моделювання – для конструювання інтеграційно-функціональної моделі формування проєктної компетентності фахівців.

– *емпіричні*: спостереження, бесіди, опитування, тестування, анкетування, аналіз експертних думок – для виявлення особливостей формування проєктної компетентності в системі вищої освіти; педагогічний експеримент – для

одержання об'єктивних оцінок ефективності впровадження інтеграційно-функціональної моделі та педагогічних умов формування досліджуваної компетентності;

– методи математичної статистики (показники описової статистики, критерій Вілкоксона-Манна-Уїтні, критерій Крамера-Уелча) для підтвердження достовірності одержаних результатів експериментального дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– вперше обґрунтовано й розроблено інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту та запропоновано педагогічні умови її формування (формування позитивної мотивації до використання проєктної діяльності як засобу професійного зростання фахівця фізичної культури і спорту; поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності; фахово зорієнтоване проєктування змісту дисциплін професійної підготовки; системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції в процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проєктну діяльність); теоретично обґрунтовано сутність поняття «проєктна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту», виявляється в усвідомленні сенсу і значущості проєктної діяльності, володінні спеціальними знаннями, уміннями й навичками (вирішувати проблеми на основі формулювання гіпотез, ставити мету, планувати діяльність, здійснювати збір та аналіз інформації, виконувати експеримент, презентувати результати дослідження), обґрунтованому виборі й оптимізації проєктних рішень, наявності здатності застосовувати ці знання й уміння в конкретній фаховій діяльності; визначено етапи формування (початковий (теоретико орієнтований), основний (практико-діяльнісний), завершальний (професійно-адаптувальний), критерії (мотиваційно-ціннісний; когнітивний; діяльнісний; рефлексивно-оцінний), відповідні їм показники та рівні (креативний (системний), продуктивний (функціональний), базовий

(елементарний)) сформованості проєктної компетентності; відібрано та адаптовано методи діагностики стану сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;

– *удосконалено* навчально-методичний супровід процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців (проведено розподіл навчальних дисциплін на три групи за ступенем проєктної спрямованості – дисципліни максимальної проєктної спрямованості, дисципліни середньої проєктної спрямованості і дисципліни недостатньої проєктної спрямованості); введено проєктно-інтеграційні центри та модулі на кожному з етапів підготовки; визначено центральні інтеграційно-проєктні дисципліни; виокремлено контрольний та практико-адаптивний вектори підготовки;

– *подальшого розвитку* набув технологічний інструментарій формування проєктної компетентності, форми, методи і засоби підготовки здобувачів до проєктної діяльності.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблено й упроваджено: методичний комплекс формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; експериментальні програми дисциплін за вибором «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті» та «Управління проєктами у фізичній культурі і спорті»; авторські навчально-методичні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді» та «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження».

Запропоновані в дисертації теоретичні й методичні матеріали можуть бути використані викладачами і здобувачами вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт з метою вдосконалення змісту й методичного забезпечення процесу професійної підготовки та розвитку власної проєктної компетентності.

Результати дослідження впроваджено в практичну діяльність Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 709/01-38/04 від 04.05.2022 р.); Харківського національного

педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-185 від 23.05.2022 р.); Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (довідка № 01-10 / 654 від 04.05.2022 р.); Університету Григорія Сковороди в Переяславі (довідка № 207 від 06.05.2022 р.); Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 1183 від 16.08.2022 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації обговорювалися на засіданнях кафедр: загальної педагогіки та андрагогіки, медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, під час виступів на науково-практичних конференціях і семінарах:

– міжнародних: «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVI Карищинські читання) (м. Полтава, 2019 р.); «Біологічні, медичні на науково-педагогічні аспекти здоров'я людини» (Полтава, 2018 р.); «Фізичне виховання, спорт та фізична реабілітація: проблеми і перспективи розвитку» (Київ, 2018 р.).

– всеукраїнських: «Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і здоров'я людини» (Полтава, 2020, 2021 рр.); «Роль фізичної культури і спорту в становленні та зміцненні генофонду нації» (м. Полтава, 2018 рр.); «Актуальні проблеми розвитку сучасної науки» (Полтава, 2019 р.); «Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм» (Кременчук, 2019 р.); «Технології здоров'язбереження в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України: проблеми та перспективи» (Полтава, 2019 р.)

Особистий внесок здобувача. У роботах, виконаних у співавторстві, дисертантові належать: обґрунтування структури проектної компетентності фахівця, критеріїв, показників і рівнів її сформованості (Хоменко, 2021); визначення провідних ідей компетентнісного підходу в системі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження (Valeriy Zhamardiy, Vasyl Fazan, Yana Demus, Olena Momot, Yuliia Zaitseva, 2022). У навчальному посібнику «Теорія і

практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проектами для студентської молоді» (Хоменко, 2019) автором підготовлено розділи: «Теоретичні аспекти організації проектної діяльності» і «Методика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проектами для студентської молоді»; у посібнику «Проектна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження» (Хоменко, 2022) автором розроблено розділи «Теоретичні аспекти педагогічного проектування», «Зміст і сутність проектування у системі здоров'язбереження та реабілітації», «Методика оцінки ефективності проектів».

Публікації. Основні результати дослідження відображено в 17 працях, із яких: 1 – колективна монографія; 2 – навчально-методичних посібники, 2 – навчальні програми; 4 – публікації в наукових фахових виданнях України, 2 – статті в зарубіжних виданнях (з них 1 стаття у виданні, що індексуються в науковій у базі Web of Science), 6 – матеріали конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (204 найменування), 10 додатків. Загальний обсяг дисертації – 282 сторінки, з них основний текст – 181 сторінка. Робота містить – 26 таблиць і 9 рисунків.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У розділі проаналізовано сучасні підходи до проєктної діяльності в теорії та практиці вищої школи, вивчено досвід соціального проєктування в галузі рекреації, фізичної культури, спорту і системи здоров'язбереження; досліджено педагогічну сутність і зміст проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, систематизовано нормативно-правове забезпечення формування проєктної компетентності майбутніх фахівців у сучасному ЗВО.

1.1. Сучасні наукові підходи до проєктної діяльності в теорії та практиці вищої школи

Запити і реалії сучасного суспільства до фахівців зі здатностями відповідати на глобалізаційні та технологічні виклики сьогодення визначають нові перспективи системи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури, спорту та системи здоров'язбереження, насамперед, низку вимог щодо вдосконалення навчально-виховного процесу.

Важливим вектором розвитку сучасної вищої освіти стало формування прогресивних фахівців, здатних креативно мислити, продукувати самостійні раціональні рішення в нестандартних життєвих, професійних і соціокультурних ситуаціях, бути готовими до здійснення професійної діяльності на якісному інтелектуальному і творчому рівні, спроможних вирішувати складні задачі, формулювати проблеми, знаходити принципово нові та творчі їх рішення.

Аналіз практики професійної підготовки дозволяє нам констатувати невідповідність наукового обґрунтування змісту і механізмів підвищення ефективності проєктної діяльності фахівців фізичної культури, спорту та здоров'язбереження актуальним вимогам до професійної компетентності цих фахівців; особливо гострою є ця проблема у зв'язку з недослідженістю окремих аспектів професійної освіти фахівців означених галузей та відсутністю практично зорієнтованих методичних розробок.

Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту нами трактуємо як динамічний інтегрований процес, зорієнтований на усвідомлення цілей, мотивів і потреб науково обґрунтованого застосування проєктної діяльності в професійній сфері, що передбачає оволодіння теоретичними знаннями, усвідомленням сутності проєктування та управління проєктами спортивного й оздоровчого типу; практичне оволодіння способами і засобами проєктної діяльності; готовність і здатність застосовувати досвід соціально-педагогічного проєктування у реалізації практичних завдань; розуміння фахівцем рівня відповідності рівня своїх професійних компетентностей вимогам та запитам соціальної сфери щодо проєктної діяльності.

Аналіз досвіду діяльності сучасних закладів вищої освіти, які готують фахівців фізичної культури та спорту виявив підвищення запитів педагогів-практиків та зростання інтенсивності пошуку оптимальних способів вдосконалення та модернізації системи підвищення якості підготовки, але в той же час наявні педагогічні технології не гарантують ефективного та науковообґрунтованого формування проєктної компетентності та її реалізації у процесі майбутньої професійної діяльності.

Вважаємо за необхідне зазначити, що сучасна вища освіта в Україні переважно зорієнтована на проєктно-технологічний вектор організаційної діяльності, сутність якого науковці вбачають у логіці проєктів; цей тип організаційної культури, як зазначає А. Новіков, охоплює групу методичних систем: пошуково-дослідницького навчання, проблемного навчання, продуктивного навчання навчання, проєктивного навчання, контекстного навчання, імітаційного навчання, інформаційно-методичного навчання (Новіков, 2007).

Зародження перших тенденцій впровадження проєктних технологій датоване початком ХХ ст, коли впершебуло вжито термін «метод проєктів» в системі гуманістичної освіти Дж. Дьюї, оригінальної в філософії та педагогіці. Ученим і його послідовниками було запропоновано моделювати

навчання на засадах активності, через практичну діяльність особистості, що прагматично відповідає її власним потребам та інтересам. При цьому зазначають, що незаперечним позитивом методу проєктів було те, що він зорієнтовував навчально-виховний процес на самостійне розв'язання особистістю низки послідовних завдань, які виникають у процесі практичної діяльності (Полат, 1999).

Наступним етапом розвитку проєктної технології стало В. Кілпатріком і Ф. Паркером так званої «проєктної системи навчання», яка загалом враховувала типові положення концепції прагматизму Дж. Дьюї, водночас при цьому передбачала активну пізнавальну діяльність учнів на основі їхньої спільної пошукової творчості в процесі роботи над проєктом, спрямованим на вирішення конкретної практичної проблеми (виробничої, соціальної, побутової). При цьому цінність проєкту, як зазначають дослідники, визначається його освітнім, розвивальним і виховним потенціалом, перспективою щодо залучення учнів до найрізноманітніших видів діяльності, які забезпечували розширення їхнього світогляду, життєвого досвіду та оволодіння різними способами дослідницької, творчої діяльності.

На рубежі XIX-XX ст. проєктну технологію впроваджували в навчальній системі Великої Британії, Німеччини, США, Фінляндії, Італії, Бельгії; найтипівішими варіантами проєктів були екологічні проєкти, які потребували ефективного поєднання теоретичних знань з їх практичним застосуванням.

Узагальнюючи дослідження низки фахівців з історії педагогіки, ми пропонуємо виокремити 7 етапів становлення проєктної технології в освіті. В якості критеріїв виокремлення цих етапів: часовий відрізок, еволюційні зміни в системі навчання, наявність зацікавленості методом проєктів, рух від методу до технологій. На наш погляд розвиток проєктної технології в XX ст. в освіті відбувався відповідно таких етапів:

I етап – теоретичний (кінець XIX – початок XX ст.) – виникнення передумов для розвитку методу проєктів як освітньої технології на підставі зміни

поглядів на завдання освіти, обґрунтування гуманістичного підходу до виховання і навчання, становлення розвивальної концепції навчання;

II етап – експериментальний (початок 20-х років ХХ століття) – наукове обґрунтування та експериментальне впровадження методу проєктів;

III етап – реалізаційний (20-30-ті роки ХХ століття) – інтенсивне впровадження різноманітних модифікацій методу проєктів у вітчизняну педагогічну практику на науковій основі (використання методу проєктів з метою індивідуалізованого навчання за лабораторним типом (Dalton Plan), за умови реалізації індивідуальних і комплексних планів навчання (Winnetka Plan), в школах «вільного навчання», в процесі реалізації нових методів навчання);

IV етап – критики та тимчасового згасання (40-50-і роки ХХ століття) – тимчасове зниження інтересу до методу проєктів у теорії і практиці освіти, при цьому його ефективно і широко впроваджується у сфері бізнесу; в цей час відмічено, що за наявності позитивних сторін метод проєктів має ваду – при надмірному захопленні прагматичною спрямованістю навчання знижується загальний теоретичний рівень підготовки здобувачів;

V етап – системно-синергетичного впровадження (60-80-і роки ХХ ст.) – повернення інтересу до методу проєктів, усвідомлення необхідності комплексності проєктної технології, коли метод проєктів орієнтований на використання сукупності проблемних методів;

VI етап – комплексного впровадження (у 90-х роках ХХ ст.) – перехід до проєктного навчання (навчання за допомогою проєктування, навчання в проєкті), проєктного виховання і проєктної освіти, який забезпечував набуття навчальним середовищем властивостей проєктного середовища, а також передбачав, що використання можливостей типових проєктів є основним засобом навчання;

VII етап – особистісної зорієнтованості (кінець ХХ ст. – наші дні) – актуалізація методу проєктів в освіті як особистісно зорієнтованої педагогічної технології за умови, що проєктна діяльність є основним дидактичним засобом процесу освіти, а також засобом формування проєктної культури осіб, котрі

навчаються, а метод проєктів застосовується в навчальних закладах усіх типів і видів (Пеньковський, 2010; Полат, 2006, 2009; Ретивих, 2008; Добровольська, 2018).

У сучасній педагогічній науці виокремлюють три напрями тлумачення терміну «проєкт: по-перше, як попередній, приблизний текст повного документа (проєкт програми тощо), як змістовно обґрунтовану і документально оформлену ініціативу, спрямовану на досягнення освітніх цілей у межах певного часу; по-друге, під проєктом часто розуміють сукупність заходів, певну акцію, що має спільну програму, передбачає цілеспрямовану діяльність, організаційну форму тощо (видавничий проєкт, телевізійний проєкт); по-третє, проєкт є завершеним циклом продуктивної діяльності (індивідуальної, колективної, групової тощо), формою побудови спільної цілеспрямованої діяльності людей.

У широкому значенні під проєктом розуміють усвідомлену, обґрунтовану й сплановану діяльність, яка орієнтована на формування у вихованців певної системи умінь: *соціальної взаємодії* (співпрацювати в процесі навчальної діяльності, надавати допомогу товаришам і приймати допомогу від них, слідкувати за ходом спільної роботи, спрямовувати її в потрібне русло); *менеджерських* (приймати рішення, проєктувати процес, розподіляти обов'язки, планувати діяльність); *комунікативних* (обговорювати проблему, формулювати власну точку зору, обґрунтовувати власну думку, доповідати перед аудиторією, відповідати на запитання, використовувати різні засоби наочності, демонструвати артистичні здібності); *дослідницьких* (обирати оптимальні й раціональні рішення, генерувати ідеї); *інформаційних* (здатності самостійно здійснювати пошук необхідної інформації, аналізувати її, виявляти, якої інформації чи яких умінь не вистачає); *оцінних* (оцінювати хід і результат своєї діяльності та діяльності інших); *рефлексивних*.

У сучасних дослідженнях із наук про освіту проєктну діяльність розглядають передовсім як конструктивну й продуктивну діяльність особистості, спрямовану на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілевизначення, планування і здійснення життя як проєкту.

Погоджуємося з думкою І. Єрмакова, що проєктна діяльність є тим унікальним способом людської практики, що пов'язаний із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою особистістю результатів реалізації власних задумів (Єрмаков, 2008).

Проєктна діяльність нині зумовлює реалізацію особистісного підходу в освіті, сприяє розвитку в здобувачів вищої освіти творчого мислення, пізнавальної самостійності, наполегливості, визнає унікальність та самотність кожної особистості, формує вміння самостійно конструювати власні знання й орієнтуватися в інформаційному просторі, забезпечує спрямованість на кінцевий результат, що дозволяє кожному з них будувати власну освітню траєкторію (Гонтаренко, 2016).

З позиції завдань нашого дослідження вважаємо за необхідне актуалізувати наукову позицію Н. Назаренко, згідно якої проєктна освіта стимулює і посилює позитивну мотивацію до навчання, тому що вона: особистісно зорієнтована; активізує низку дидактичних технологій і методів – навчання у процесі діяльності, сумісне навчання, мозковий штурм, незалежні заняття, евристичне та проблемне навчання, дискусія, рольові ігри, командне навчання; самомотивування зростання інтересу та залучення до роботи під час її виконання. Таке навчання підтримує педагогічні цілі в когнітивній, афектній та психомоторній сферах на всіх рівнях – аналіз, синтез, знання, розуміння, застосування, дозволяє вчитись на власному досвіді та досвіді інших, приносить задоволення здобувачам, котрі бачать продукт власної праці (Назаренко, 2015).

Аналіз літературних джерел дозволив встановити, що проєктна діяльність здобувачів вищої освіти має здебільшого прикладний характер і спрямована на вирішення проблем (завдань), сформульованих викладачем у межах конкретної навчальної дисципліни. Водночас у процесі здійснення проєктної діяльності увагу майбутніх фахівців має бути спрямовано на розвиток здатності до розробки і реалізації проєктів у майбутній професійній діяльності як однієї з гостро необхідних компетентностей.

Отже, першочергово проведемо дослідження провідної дефініції роботи. Проектна діяльність – це, насамперед, сукупність дій, спрямованих на мотиваційне досягнення поставленої мети та розвиток суб'єктів освітнього процесу (Ізбаш, 2007); у той же час ученими визначено, що проектна діяльність є інтегративним видом діяльності, який синтезує навчальні, пізнавальні, перетворювальні та творчо-креативні елементи (Осадча, 2012). Проектна діяльність найбільш повно відображає напрями та тенденції впровадження особистісного підходу в освіті, оскільки сприяє розвитку в здобувачів креативного мислення, самостійності, наполегливості, формує вміння самостійно конструювати власні знання й орієнтуватися в інформаційному просторі, підтримує унікальність та самобутність особистості, забезпечує спрямованість на кінцевий результат, що загалом формує основу для побудови індивідуальної освітньої траєкторії (Ящук, 2004; Сисоєва, 2002; Гонтаренко, 2016). Також важливим є те, що організація проектної діяльності створює для здобувачів освіти перспективу вибору власної позиції та ролі в системі «колектив (група) – учасник проекту (автор ідей, виконавець, учасник, організатор)», а також дозволяє зробити вибір на користь індивідуальної роботи над проектом (Лук'янова, 2009).

Класичне визначення етапів проектної діяльності (проектування) особистості (групи) дав J. Ch. Jones, згідно з яким така діяльність в своєму розвитку проходить етапи: *дивергенції* (розширення меж проектної ситуації з метою забезпечення достатньо широкого простору для пошуку варіантів вирішення проблеми); *трансформації* (створення принципів і концепцій); *конвергенції* (вибір оптимального варіанту з безлічі альтернативних) (Jones, 1992).

У дослідженнях Н. Довмановича наведено загальні ознаки проектної діяльності: неповторність та унікальність; координоване виконання взаємозалежних дій; спрямованість на досягнення конкретних цілей; обмеженість у часі (Довманович, 2017).

Вважаємо доречним провести аналіз поняття «педагогічне проектування» та сучасних підходів до цього явища у науково-методичній літературі. У дослідженнях О. Ярошинської педагогічне проектування визначено як процес розробки проєктів на основі концептуалізації їх змісту, які передбачають орієнтовні типи вмотивованої діяльності на основі професійно-особистісних цінностей, спрямовують практичну освітню діяльність, що враховує актуалізацію і теоретичне осмислення освітніх ініціатив, організовану та структуровану послідовність дій, які сприяють реалізації інновацій у практиці і прогнозують перспективні результати (Ярошинська, 2013).

Перелік здатностей кожного із суб'єктів освітнього процесу – викладачів та здобувачів вищої освіти – в організації навчального проєкту виокремлює Є. Полат: викладач виявляє: уміння обирати практично значущі та цікаві теми для проєктів; володіння певним арсеналом пошукових, дослідницьких методів, вміння скоординувати самостійну проєктно-дослідницьку діяльність здобувачів; уміння спланувати навчально-виховну роботу з предмета, зорієнтовану на пріоритет різноманітних видів самостійної діяльності майбутнього фахівця (індивідуальних, парних, групових; самостійної роботи пошукового, дослідницького, творчого змісту) (Полат, 2005). Здобувачі як учасники проєкту демонструють: знання основних дослідницьких методів (пошук альтернативних джерел інформації, аналіз та побудова нових актуальних проблем, гіпотез, методів їх вирішення збір та обробка даних, наукове пояснення отриманих результатів), а також володіння ними; володіння комп'ютерною грамотністю для введення та обробки текстової та графічної інформації, уміння працювати з аудіовізуальною та мультимедійною технікою; уміння інтегрувати раніше отримані знання з різних навчальних дисциплін для розв'язання пізнавальних завдань (Гонтаренко, 2016).

Дослідниця М. Братко вважає, що проектування певного процесу в сфері освіти має включати поетапну діяльність: процедуру дослідження, моделювання, проектування, конструювання (Братко, 2016).

Учені постійно наголошують: проектування потребує глибокого синтезу знань різноманітного змісту: педагогічних, психологічних, філософських, соціологічних, історичних, екологічних, медичних, правових, технічних, інформаційних тощо. Проекти інтерактивних технологій навчання мають бути більш гнучкими порівняно з технічними і мати певний резерв для корекції окремих вузлів (Стрельников, 2016). Проектна діяльність має власний зміст, що передбачає широке перенесення засвоєваних знань у нові умови.

Здійснення ефективної проектної діяльності забезпечується сформованістю проектної компетентності фахівця. Проектна компетентність невіддільна від проектної діяльності та процесу проектування, що проявляється в усвідомленні сенсу і значущості проектної діяльності, володінні спеціальними знаннями, вміннями й навичками, обґрунтованому виборі та оптимізації проектних рішень у випадках їх багатоваріантності, наявності здатності застосовувати ці знання та вміння в конкретній професійній сфері.

Поняття «проектна компетентність» в контексті сучасної гуманістичної освітньої парадигми розглядаємо складною особистісною властивістю. При цьому особливої уваги заслуговує розгляд і визначення змістових аспектів проектної компетентності як засобу, що забезпечує досягнення позитивних результатів у процесі творення якісно нового рівня освіти, визначення організаційно-педагогічних умов, які забезпечать її розвиток й обґрунтування можливостей оцінки з допомогою набору вимірювальних засобів (Ковальчук, 2013).

Аргументами щодо необхідності опанування проектної компетентності в науково-методичній літературі є: по-перше, визнання того, що проектування є різновидом проблемно-розвивального навчання; по-друге, усвідомлення, що проектування визначає нове, сучасне, інноваційне обличчя кожного ЗВО і, по-третє, розуміння того, що проектування змінює тип мислення учасників проекту, наближаючи його до потреб соціуму, реалізує ідеї особистісно зорієнтованої педагогіки (Ковальчук, 2013).

Існує наукова позиція, за якої вчені пропонують розглядати проектну компетентність як інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, що міститься в здатності й готовності людини до самостійної теоретичної і практичної діяльності з розроблення й реалізації проектів у різних сферах соціальної практики на основі принципів природо- і культуровідповідності; при цьому в структурі проектної компетентності виокремлені такі складники: мотиваційно-регулятивний, когнітивний, операційно-практичний, рефлексійний (Матяш, Володіна, 2001).

Аспекти формування та розвитку проектної компетентності найбільш точно розкрито у дослідженнях Т. Парфенової. Проектну компетентність авторка трактує як складну інтегративну якість з емоційно-особистісною, управлінською та творчою складовими. Проектна компетентність полягає в здатності розробляти і реалізовувати проекти (Парфенова, 2018). У дослідженнях Т. Парфенової підкреслено роль практик та практико-зорієнтованих технологій в системі формування проектної компетентності; вчена наголошує, що проектна компетентність необхідно передбачає формування знань про проектну діяльність, освоєння здобувачами способів цієї діяльності та відпрацювання отриманих навичок у процесі педагогічної практики (Парфенова, 2013).

А. Баранов та Р. Шарафутдінов у своїх роботах розглядають, яка саме діяльність, а також які інтерактивні методи та форми формують проектну компетентність у майбутніх фахівців (Баранов, Шафарутдінов, 2016). Проектну компетентність також розглядають як інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, що виражається у здатності і готовності людини до успішного самостійного здійснення теоретичної та практичної діяльності щодо розроблення проектів та впровадження в усіх сферах соціокультурної практики (Ковальчук, 2015).

У роботах А. Мухіна зазначено, що проектна компетентність характеризується рівнем готовності фахівця до проектної діяльності, його індивідуальними здібностями до проектування та мотивованим прагненням до

самоосвіти; спрямована ця компетентність на розвиток культури мислення, спілкування, поведінки, діяльності (Мухін, 2012).

На думку Н. Зимівець, проєктна компетентність означає здатність майбутнього фахівця як суб'єкта професійної діяльності ефективно працювати в професійному співтоваристві, реалізовувати професійні завдання; проєктна компетентність виражена в здатності й готовності людини до самостійної теоретичної та практичної діяльності, до розробки та реалізації проєктів у різних галузях соціальної практики (Зимівець, 2015).

Ефективне формування проєктної компетентності здобувачів вищої освіти передбачає системне застосування методу проєктів, про що зазначається у працях Є. Полат. Вчена зорієнтовує на те, що метод проєктів існує у формі сукупності навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють вирішити певну проблему з обов'язковою презентацією результатів під час самостійних дій. Якщо розглядати метод проєктів як педагогічну технологію, то вона об'єднує сукупність дослідницьких проблемних методів, творчих за своїм характером (Полат, 2008). Дослідниця О. Рибіна визначає метод проєктів як педагогічну технологію, зорієнтовану не на інтеграцію фактичних знань, а на їх використання та здобуття нових (іноді й шляхом самоосвіти) (Рибіна, 2004).

Учені переконують: метод проєктів сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти умінь використовувати різноманітні джерела інформації для розв'язання проблеми, застосовувати теоретичні знання на практиці, ефективно і злагоджено працювати в групі, представляти й аргументувати власні пропозиції щодо виконання завдань, використовувати знання з суміжних предметів. Важливою перевагою методу проєктів поряд з іншими активними методами є можливість розвитку творчих здібностей особистості (Ковальчук, 2003).

З позиції реалізації завдань нашого дослідження наводимо класифікацію проєктів, запропоновану Н. Каландирець: 1) за домінуютьною в проєкті діяльністю (дослідницькі, творчі, пошукові, рольові, прикладні, інформаційні); 2) за предметно-змістовим складником (моно або міжпредметні проєкти); 3) за характером координування проєкту (з відкритим або з прихованим

координуванням); 4) за характером контактів (внутрішні: учасники певної групи, навчального закладу, регіону, країни; та міжнародні: учасники з різних країн); 5) за кількістю учасників проєкту (індивідуальні, групові, масові); 6) за термінами виконання проєкту – короткотривалі (заняття), середньотривалі (від тижня до місяця), довготривалі (декілька місяців) (Каландирець, 2017).

Роботу над кожним проєктом планують поетапно, однак не рекомендовано розглядати проєктну діяльність як чіткий алгоритм, оскільки це процес творчого мислення й прийняття рішень. Можливо виділити основні етапи проєкту: обґрунтування проєкту; пошуковий етап; технологічний етап, заключний етап. Як пропонує Н. Довмантович, проєктна технологія передбачає наявність проблеми, що вимагає інтегрованих знань і дослідницького пошуку її вирішення (Довмантович, 2017) (рис. 1.1.).

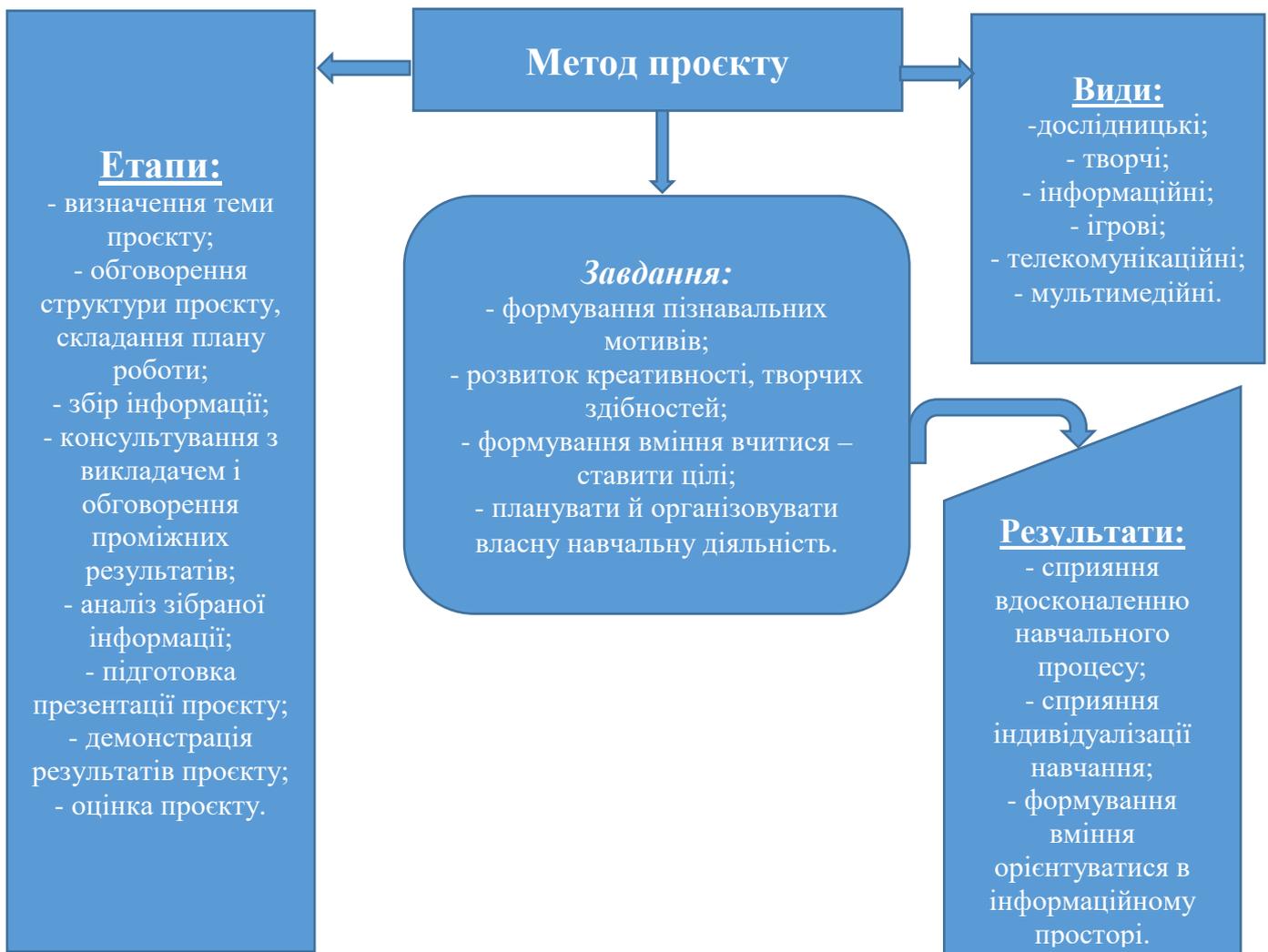


Рис. 1.1. Структура методу проєктів (за Н. Довмантович, 2017)

Учені пропонують такі вимоги до організації проєкту: наявність важливої в дослідницькому сенсі проблеми, що потребує сформованості інтегрованих знань та прояву досвіду дослідницького пошуку; практична, теоретична та пізнавальна зорієнтованість очікуваних результатів; самостійна діяльність здобувачів (групова, парна, індивідуальна); передбачення кінцевих цілей групових чи індивідуальних проєктів; виокремлення інтегрованих знань із різних галузей, необхідних для реалізації проєкту; структурування змістовної частини проєкту із конкретизацією поетапних результатів; комплексне застосування дослідницьких методів; всі результати виконаних проєктів мають бути матеріальними, оформленими у визначений спосіб (презентація та ін.) (Довмантович, 2017).

Для повного циклу проєктної діяльності (за Ю. Буріменко, Л. Галан., І. Лебедєвою) характерні три основні фази: фаза проєктування, технологічна фаза, рефлексійна фаза.

Фаза проєктування – містить *концептуальну стадію* (етапи: задум проєкту – практична розробка або наукове дослідження; вияв суперечностей в обраній ситуації; формулювання проблеми; визначення змістового спрямування, мети проєкту; формулювання критеріїв оцінювання результативності діяльності), *стадію моделювання створюваної професійно-методичної системи* (етапи: побудова гіпотези; конкретизація гіпотези; створення моделі – образу професійно-методичної системи), *стадію конструювання проєкту* (етапи: визначення цілей проєкту й планування обсягу роботи з розв’язання проблеми; з’ясування ресурсних можливостей матеріально-технічних, інформаційних, фінансових засобів; розроблення програми проєкту), *стадію технологічної підготовки проєктної діяльності* (етапи: підготовка експериментальної навчальної програми; розроблення навчальних посібник, наочності).

Технологічна фаза передбачає *стадію конкретної реалізації проєкту*, що визначається особливостями його змісту (етапи: теоретична діяльність;

практична діяльність), *стадію оформлення результатів* (етапи: публічні доповіді; презентації; публікації).

Фаза підсумкової рефлексії передбачає *стадію рефлексії результатів* (етапи: підготовка рефлексійного щоденника написання рефлексійного есе;), *стадію оцінки й самооцінки результатів* (етапи: рефлексивний полілог; обговорення реалізованої системи у формі круглого столу). Наведені структурні елементи діяльності залежно від змісту і специфіки проєкту можуть змінюватися, але загалом вони можуть бути орієнтиром для типової послідовної організації проєктної діяльності (Кучерук, 2013).

У дослідженнях сучасних вітчизняних учених систематизовано параметри зовнішньої оцінки проєкту: актуальність проблем, їхня адекватність досліджуваній тематиці; колективний характер прийнятих рішень; коректність використаних методів дослідження та обробки отриманих результатів; глибина проникнення в проблему, залучення знань з інших областей; активність кожного учасника проєкту відповідно до його індивідуальних можливостей; доказовість, уміння аргументувати свої висновки; характер спілкування учасників проєкту (взаємодопомога, взаємодоповнюваність); вміння відповідати на запитання опонентів, лаконічність і аргументованість відповідей кожного члена групи; естетичне оформлення результатів виконаного проєкту (Федоров, 2012; Шроль, 2015).

У дослідженні О. Фунтікової метод проєкту трактується як засіб розвитку і саморозвитку професійного зростання майбутніх фахівців, що дозволяє сформувати динамічну систему професійно-педагогічних умінь за рахунок створення оптимальних умов для самостійної роботи і досягнення високих результатів у навчальній роботі. Авторкою визначено функції педагогічного проєкту: 1) навчальна функція, пов'язана з оволодінням теоретичними знаннями, узагальненням суттєвих фактів науки, передового досвіду; 2) наукова функція – передбачає уміння майбутнього фахівця аналізувати досвід педагогічної діяльності і співробітництва відповідно до змісту проєкту, вести спостереження, узагальнювати проблему з позиції наукових методів дослідження; 3) методична

функція спрямована на конструювання системи завдань та системи контролю знань відповідно до змісту проєкту (Фунтікова, 2003).

Специфіка реалізації методу проєктів в процесі професійної підготовки зумовлена тим, що він неодмінно є особистісно спрямованим, адже обов'язково враховуються цілі і завдання, які ставить перед собою здобувач, а також його мотиви, потреби, інтереси, здібності, індивідуальні особливості, життєвий досвід; забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти до реальної практичної діяльності шляхом посилення і навчальної, і професійної мотивації; – орієнтований на врахування причинно-наслідкових зв'язків між явищами шляхом системного аналізу; розвиває самостійність мислення;– забезпечує взаємодіючленів проєктної групи між собою, а також із викладачами; – сприяє координації дій у групі, а також підвищенню відповідальності кожного у процесі виконання проблемного (проєктного) завдання і реалізації проєкту загалом (Демчук, 2013).

Учені, що займаються спорідненою проблематикою, підкреслюють: застосування проєктних технологій у порівнянні з іншими методами має низку переваг: відсутність готових і однозначних рішень у процесі проєктної діяльності; сприяє оволодінню знаннями та практичними вміннями застосовувати ці знання з метою вирішення проблемних (проєктних) завдань. У майбутніх фахівців відбувається розвиток навичок самоосвіти і самоконтролю; навичок пошуку, збирання, оброблення, презентації інформації; ініціативи і самостійності, творчих здібностей, здатності до самооцінювання; можливостей ділитися набутим досвідом вирішення проблемного (проєктного) завдання з іншими суб'єктами освітнього процесу; розвиток соціальних якостей майбутніх фахівців та їх відповідальності, підвищення інформаційної культури (Добровольська, 2018).

Досліджувана нами група фахівців має соціально гостре завдання піклуватися про здоров'я громадян країни, проєктувати відповідні заходи. Всесвітня організація охорони здоров'я виділила чинники ризику, які спричиняють порушення здоров'я; серед них пріоритетне значення мають:

високі темпи сучасного життя, нервові перенапруження, особливо у зв'язку з воєнними діями, незбалансоване харчування, забруднення навколишнього середовища, шкідливі звички тощо.

Стан здоров'я сучасної людини є динамічним, постійно змінюється відповідно до змін параметрів зовнішніх умов. У зв'язку з цим, здоров'я можна визначити як процес збереження та розвитку фізіологічних, біологічних і психічних функцій оптимальної трудової та соціальної активності при максимальній тривалості творчого життя. Здоровий спосіб життя трактують як форму повсякденності, яка розвиває адаптивні можливості організму, відповідає гігієнічним принципам, сприяє повноцінному виконанню особистістю соціально-психологічних функцій, ефективному відновленню, підтримці і розвитку резервних можливостей. Всесвітня організація охорони здоров'я виокремлює такі компоненти якості життя: 1) фізичне благополуччя; 2) суспільне благополуччя; 3) психічне благополуччя; 4) духовне благополуччя; 5) навколишнє середовище; 6) автономність (Фещур, Кічор, Якимів, 2013).

Усвідомлена рухова активність особистості в відповідності до цілей та умов реалізації класифікується на: рухову активність в освітній сфері; рухову активність в трудовій діяльності; рухову активність побутової спрямованості; рухову активність з лікувальною метою; рухову активність під час дозвілля (Товт, 2015). Рухову активність людини в залежності від особливостей її застосування поділяють на повсякденну та спеціально організовану рухову активність. Нині значної ваги набуває нестача рухової активності. Норма рухової активності – поняття умовне і досить індивідуальне; об'єм рухів, який найбільш задовольняє потреби організму, сприяє зміцненню здоров'я, гармонійному розвитку, доброму самопочуттю, високій працездатності і життєвій активності (Круцевич, Безверхня, 2010).

У сучасних наукових розвідках термін «технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності» тлумачать як самостійне соціальне явище регулярного використання різними групами населення доступних видів організованої оздоровчо-рекреаційної рухової активності середньої інтенсивності та

планування доступного об'єму навантажень під час занять у формальних і неформальних групах, або ж самотійно з метою відновлення працездатності, збереження здоров'я та покращення якості життя.

Розрізняючи типові ознаки технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності як соціального явища (доступності організованої рухової активності, можливості проведення занять у вільний від навчання або трудової діяльності час, тобто, під час дозвілля; проведення занять у формальних та/або неформальних групах), учені акцентують два провідних види активності – самотійно за визначеною інструкцією або під керівництвом тренера чи інструктора та її спрямованість на відновлення працездатності, збереження здоров'я людини, покращення якості її життя (Товт, 2015).

Проведена систематизація зразків світового та національного досвіду оздоровчо-рекреаційної діяльності дозволила виділити 4 групи програм такої діяльності: *оздоровчі програми* – спеціально організовані заняття фізичними вправами лікувально-реабілітаційного спрямування, які виконуються самотійно або у неформальних об'єднаннях за місцем проживання у спеціально призначених місцях чи у закладах масового оздоровлення людей (в санаторіях, профілакторіях, лікарнях, освітньо-виховних закладах тощо); такі заняття проводяться зазвичай у формі лікувальної фізичної культури (ЛФК); *спортивні програми* – спеціально організовані загальнодоступні масові спортивні заходи, що організовуються у формі змагань, спортивних фестивалів, показових спортивних виступів тощо; *рекреаційні програми* – різновиди заняття фізичними вправами розважального характеру, що виконуються або самотійно, або у неформальних групах за місцем проживання та/або масового відпочинку людей, у спеціальних рекреаційних місцях (бази відпочинку, профілакторії, лісопаркові зони, туристичні бази тощо); *фітнес-програми* – заняття фізичними вправами з спрямованістю на оптимізацію функціональних можливостей організму та профілактику різноманітних захворювань людей, що організовуються і виконуються самотійно або у формальних групах у фітнес-клубах, фітнес-центрах, школах фітнесу тощо.

З'ясовано також у процесі аналізу матеріалів з досвіду роботи, що у світовій практиці оздоровчого тренування існують різні підходи до визначення оптимального вибору фізичних вправ: вибір вправ може бути доцільним за можливості програмування їх бажаної інтенсивності; вибір фізичних вправ має визначатися клініко-фізіологічними показниками, зокрема можливістю ефективно впливати на підвищення аеробної продуктивності організму; стан резервів серцево-судинної системи; вибір вправ повинен здійснюватися також за педагогічними критеріями: безпека виконання, доступність, точність дозування фізичного навантаження.

На основі аналізу комплексу літературних джерел нами встановлено, що реалізація організованої оздоровчо-рекреаційної рухової активності дає оптимальний педагогічний та медичний ефект за умови дотримання таких принципів:

- *індивідуалізації* – підбір засобів і технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності має відбуватися відповідно до фізичних і функціональних резервних можливостей кожного організму;
- *доступності* – підбір засобів і технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності з урахуванням всіх максимально можливих фізичних, функціональних, психологічних, культурних, матеріальних можливостей індивіда;
- *систематичності* – використання науково обґрунтованого комплексу оздоровчо-рекреаційних засобів та чіткого алгоритму їхнього застосування;
- *поступовості* – пропорційне зростання інтенсивності та обсягів навантажень відповідно до динаміки функціональних та фізичних можливостей людини;
- *оптимізації* – програмування рухової активності зі спрямуванням на досягнення належних величин фізичної працездатності (Ульянченк, Цигікал, 2010).

Для реалізації завдань цієї роботи важливо врахувати результати дослідження Н. Гончарової та Г. Бутенка, які в структурі рекреаційно-оздоровчої програми пропонують виділяти три періоди: підготовчий (діагностика фізичного стану; адаптація організму до фізичних навантажень), основний (зростання рівня фізичного стану; набуття рухових умінь і навичок; розвиток фізичних якостей), підтримувальний (збереження і підтримка досягнутого рівня фізичного стану) (Гончарова, Бутенко, 2015).

Аналіз практики організації оздоровчо-рекреаційної активності дозволив виділити індивідуально-типологічні фактори, що стимулюють залучення людей до оздоровчо-рекреаційної рухової активності: віра людини у можливість вести активний спосіб життя; отримання задоволення від рухової активності; прагнення займатись оздоровчо-рекреаційною руховою активністю; рівень суб'єктивного сприйняття стану свого здоров'я або фізичної підготовленості; соціальна підтримка особам, які її потребують; самомотивація; очікування майбутньої користі від рухової активності; суб'єктивне відчуття користі, отриманої в результаті рухової активності (Усик, 2010; Фесенко, 2012).

Негативними чинниками суб'єктивного характеру щодо залучення особистості до оздоровчо-рекреаційної рухової активності є: низький статус здоров'я та фізичної підготовленості у загальній системі ціннісних орієнтацій людини; постійне відчуття дефіциту часу; відчуття втоми і бажання пасивного відпочинку; побоювання за особисту безпеку, боязнь перетренування, травматизму; захоплення шкідливими звичками.

Отже, підвищення рівня рухової активності різних верств населення є ефективним напрямом вирішення проблеми здоров'язбереження. Сучасна парадигма оздоровчої рухової активності передбачає формування здоров'я особистості шляхом залучення до здорового способу життя, що сприяє покращенню якості життя людей, забезпечує гармонійний розвиток особистості. Це можливо досягнути шляхом проектування технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності; саме тому своєї розробки та реалізації потребує

педагогічна технологія управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними соціальними проєктами для майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Соціальний проєкт трактується як нововведення, метою якого є створення, модернізація та підтримання в соціальному середовищі матеріальної чи духовної цінності, що має просторово-часові та ресурсні кордони. Соціальне проєктування створює умови для реалізації акмеологічної, соціалізуючої, культурологічної та екзистенціальної стратегії виховання (Зимівець, 2015). Соціальне проєктування в галузі рекреації, фізичної культури і системи здоров'язбереження є перспективним напрямом, оскільки проєктна організація роботи має низку переваг: актуалізує застосування специфічних методів втручання відповідно до особливостей цільової групи здобувачів вищої освіти; забезпечує концентрацію зусиль і ресурсів на визначену групу здобувачів; гарантує локалізацію діяльності у визначених часових і географічних межах; спрямовує діяльність на результати, які підлягають об'єктивному вимірюванню й обліку. Аналіз комплексу джерел також дозволив з'ясувати, що в загальному проєкт тлумачиться також як сукупність взаємопов'язаних дій із чітко визначеними термінами початку та завершення роботи, які потребують залучення фахівців та ресурсів з метою досягнення певних цілей організації.

Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти відносяться до соціальних проєктів, оскільки мають синергетичну єдність науково-теоретичної, предметно-практичної діяльності й елементів соціальної освіти. На основі аналізу та узагальнення результатів низки досліджень (Kilpatrick, 1918; Knoll, 1995; Rainhard, 2000) нами запропоновано таке визначення: спортивно-оздоровчий та рекреаційний проєкт – це змодельоване ініціатором проєкту нововведення, метою якого є створення, вдосконалення, оптимізація та/або підтримання здоров'язбережувальних цінностей, що має просторово-часові та ресурсні обмеження і спрямоване на кінцеву мету досягнення фізичного і психічного здоров'я різних соціальних груп. Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти функціонують у певному оточенні, яке включає внутрішні і зовнішні компоненти, враховує політичні, економічні, соціальні, нормативні,

технологічні, культурні й інші чинники.

Проект містить концептуальну основу (опис ініціативи, її спортивно-оздоровчий та рекреаційний сенс, гіпотезу, оцінку новизни і можливих актуальних наслідків) і системно-організаційну частину (опис конкретних механізмів й етапів реалізації технології) (Беспалько, 2010).

Стосовно розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів для здобувачів вищої освіти поділяємо думку Л. Лук'янової, яка пропонує п'ять основних видів проектів для цієї соціальної групи:

- *дослідницькі* – потребують науковообґрунтованого структурування тексту, чіткого визначення актуальності, соціальної вагомості, мети, добору адекватних і ефективних методів дослідження;

- *творчі проекти* – спільна творча діяльність всіх учасників проекту спрямованої на задоволення інтересів усієї творчої групи;

- *ігрові проекти* – містять визначення й розподіл ролей, зумовлених характером та змістом проекту, індивідуальними здібностями й творчими здібностями учасників проектної діяльності;

- *інформаційні проекти* – спрямовують на збирання інформації про певний об'єкт дослідження, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз та узагальнення фактів,

- *практико-орієнтовані проекти* – є результатом діяльності, що відображає соціальні інтереси майбутніх фахівців (Лук'янова, 2009).

Як показує аналіз діючих проектів у галузі здоров'язбереження, спорту та рекреації, ці проекти найчастіше будуються у фінансовому відношенні як проекти зі змішаним фінансуванням, тобто, організатори залучають кошти із різних джерел і на різних умовах. Змішане фінансування проектів передбачає поєднання досвіду кредитних, бюджетних, інвестиційних, спонсорських, та благодійних проектів (Семез, 2012); досить типовим варіантом є безфінансові короткострокові спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти.

За масштабом охоплення, фінансуванням та тривалістю досліджувани

проекти можуть бути трьох видів: мікропроекти, малі проекти і мегапроекти. Як свідчить досвід упровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів для студентської молоді в Україні, 63% з них є мікропроектами, тобто, по суті є формою індивідуальної потреби, яка здобуває визнання певної ініціативної групи. Такі типи проектів не потребують зовнішнього фінансування, затратного обладнання та інвентарю, в найтипівіших випадках не є прибутковими. Як мегапроекти зазвичай тлумачаться цільові програми, що складаються із низки взаємозалежних проектів (Семез, 2012).

За часом розробки, впровадження та реалізації спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти в найтипівіших випадках (71%) є короткостроковими із терміном дії 1-2 роки і менше. Середньострокові проекти зустрічаються у 21% вивчених практик, вони охоплюють 4-6 років, що відповідає терміну навчання у закладі вищої освіти. Такі проекти є більш складними для організації та реалізації, потребують створення компетентної проектної групи, розробки універсальних критеріїв оцінки ефективності. Довгострокові проекти реалізуються переважно на загальнодержавному рівні і в практиці окремих закладів освіти використовуються рідко (до 8% від загальної кількості студентських проектів) (Козик, Тимчишин, 2012; Добровольська, 2018).

На основі аналізу комплексу літературних джерел в галузі економіки, педагогіки, соціальної роботи пропонуємо алгоритм розробки і реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів:

- аналіз соціального замовлення на проект і формулювання назви проекту, визначення його типу (за часом, об'ємом, фінансуванням тощо). Основні критерії актуальності ідеї проекту: економічна ефективність; політична, соціальна й економічна прийнятність; технологічна здійсненність; довгострокова життєздатність; організаційно-адміністративна забезпеченість (Строкович, 2013);

- постановка проблеми, виділення окремих невіршених її складників, визначення об'єкта і предмета проектування;

- формулювання мети проекту (мета має бути чітко і грамотно

сформульованою, а бути досяжною в рамках цього проєкту і передбачати підсумковий результат; формулювання мети мусить зумовлювати можливість кількісної оцінки результатів.

– розробка і формулювання завдань проєкту, при цьому формулювання кожного завдання розглядається як частина концепції, яка може містити різні варіанти вирішення (Семез, 2012);

– розробка програми дій з реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів з урахуванням нормативно-правового, організаційного та фінансового аспектів (нормативно-правове забезпечення проєкту містить інформацію про нормативно-правові документи, які регламентують відносини і діяльність на різних етапах його реалізації; фінансове обґрунтування має включати базові розрахунки необхідних коштів і джерела фінансування; організаційне забезпечення – визначення учасників, місця локалізації проєкту тощо).

– планування системи заходів з упровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів;

– встановлення термінів реалізації проєкту, аналіз варіантів життєвого циклу проєкту (важливо враховувати життєвий цикл проєкту, який умовно поділяється на фази, фази – на стадії, стадії – на етапи; перехід до чергового етапу супроводжується отриманням додаткової інформації, формулюванням основних висновків щодо доцільності й напрямів розвитку проєкту. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO) пропонує виділяти три основні фази життєваого циклу проєкту: передінвестиційну (формується загальна концепція проєкту і проводиться аналіз його доцільності), інвестиційну (характеризується початком інвестицій) та експлуатаційну).

– розподіл обов'язків та меж відповідальності учасників проєкту;

– передбачення очікуваних результатів відповідно до поставленої мети і завдань, розробка критеріїв ефективності проєкту; розробка технології контролю за ходом проєкту: попередній контроль – визначення рівня забезпечення проєкту

матеріально-технічними, фінансовими, кадровими ресурсами; поточний контроль – аналіз виконання окремих етапів процесу за термінами, витратами, ресурсами і якістю; заключний контроль – підведення підсумків проєкту;

– оцінка ризиків і можливих наслідків, передбачення альтернативних виходів із проблемних ситуацій, моніторинг проєкту – фіксація динамічних змін проєкту та його середовища під впливом їх взаємодії з унесенням коректив (управління ризиками – це процес, пов’язаний з ідентифікацією, аналізом ризиків і ухваленням рішень, які передбачають максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикових подій; процес управління ризиками проєкту передбачає низку процедур: планування управління ризиками, ідентифікація ризиків; якісна оцінка ризиків; кількісна оцінка; планування реагування на ризики; моніторинг і контроль ризиків) (Строкович, 2013).

Також вважаємо за необхідне навести принципи педагогічного проєктування, які виділяє А. Семез, адаптовані нами до вимог спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів: *принцип пріоритету особистості здобувача*, який зумовлює гуманістичний характер проєктування; *принцип саморозвитку* проєктованих систем, процесів, ситуацій, що передбачає створення їх динамічними, гнучкими, здатними в ході реалізації до змін, перебудови, ускладнення або спрощення; *принцип динамізму*, що припускає рух системи від сутності вищого порядку до сутності більш низького порядку і навпаки; *принцип повноти*, який передбачає забезпечення реалізації в спроектованому об’єкті системи вимог до його функціонування; *принцип діагностованості*, що регулює організацію постійного зворотного зв’язку, реалізацію вимірювального інструментарію, моніторинг функціонування системи на практиці; *принцип конструктивної цілісності*, який передбачає встановлення міцного взаємозв’язку між компонентами методичної системи, етапами її проєктування та реалізації на практиці (Семез, 2012).

Для оптимального проєктування важливе значення мають методи управління проєктами, які дозволяють: визначити цілі проєкту й провести його обґрунтування; виявити структуру проєкту; визначити необхідні об’єми та

джерела фінансування; підібрати виконавців –підготувати й укласти контракти (за необхідності); визначити терміни виконання проєкту, скласти графік його реалізації, розрахувати необхідні ресурси; розрахувати кошторис і бюджет проєкту, планувати й уміти враховувати ризики; забезпечити контроль над ходом виконання проєкту) (Романов, 2014).

Сучасні критерії виконання проєктних дій спонукають менеджерів проєктів до безперервного професійного вдосконалення своїх здібностей: 1) перетворювати місію проєкту у конкретні завдання, процеси, види робіт, шляхи і методи їх виконання; 2) забезпечувати створення продукту проєкту в умовах специфічних обмежень із використанням усіх груп управлінських процесів (ініціація, планування, виконання, моніторинг, завершення); 3) гарантувати максимальне задоволення зацікавлених сторін від результатів проєкту, узгоджуючи можливі конфлікти їхніх інтересів (Фесенко, 2012).

Реформа децентралізації, яка широко впроваджується в Україні, зумовлює зміну орієнтирів фінансування різнорівневих проєктів, серед яких важливу роль відіграють спортивно-оздоровчі та рекреаційні. Цей різновид проєктів відносять до проєктів соціальної групи, характерних синергетичною єдністю науково-теоретичної та предметно-практичної діяльності суб'єктів з елементами соціальної освіти. Економічна і політична ситуація в Україні останніми роками характеризується зниженням суспільної довіри до професійних політиків, водночас участь громадськості в політичних процесах дозволяє кожному громадянину відчувати себе повноправним учасником, а не просто пасивним споживачем політичних рішень. Значні проблеми в фінансовій підтримці спортивно-оздоровчої галузі, відсутність інвестицій у будівництво рекреаційно-оздоровчих об'єктів зумовлюють актуальність питань розробки та реалізації бюджетних проєктів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу регіонального рівня. Подальшим завданням цього підрозділу є аналіз технології проєктування і досвіду реалізації бюджетних проєктів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу регіонального рівня на прикладі партисипаторного бюджетування у м. Полтаві на 2016-2020 роки.

Важливим аспектом проектування є пошук джерел фінансування, що найчастіше стає лімітуючим чинником функціонування будь-якого проекту. Саме це зумовлює інтерес до бюджетного фінансування регіональних проєктів.

Одним із шляхів бюджетного фінансування спортивно-оздоровчих і реабілітаційних проєктів є партисипаторний бюджет, або бюджет участі. Цю ініціативу розглядаємо як демократичний процес, який надає можливість кожному громадянину брати участь в розподілі коштів місцевого бюджету через створення проєктів для покращення міста, голосування за них. В умовах партисипаторного бюджету будь-який житель міста може подати проєкт, пов'язаний з покращенням життя в місті, взяти участь у конкурсі, перемогти в голосуванні і спостерігати за тим, як його проєкт реалізують в рамках бюджету (Партисипаторний бюджет, 2015).

Механізм участі громадськості в бюджетному процесі передбачає: участь у заходах, що проводяться місцевою радою, її комісіями та комітетами; надання письмових пропозицій і запитів щодо формування місцевого бюджету та використання бюджетних коштів; надсилання письмових запитів місцевим радам, їх виконавчим органам, місцевим фінансовим органам, розпорядникам бюджетних коштів; здійснення громадського моніторингу використання бюджетних коштів; участь в оцінюванні ефективності бюджетних програм; громадські бюджетні слухання та місцеві ініціативи (Партисипаторний бюджет, 2015).

У сучасному суспільстві зросла соціальна активність громадян та з'явилися активісти, які мають бажання долучатись до вирішення проблем суспільства. У мешканців виникають ідеї з покращення благоустрою території міста, проведення соціальних, культурно-митецьких, спортивних заходів тощо.

Ідея партисипаторного бюджету виникла та реалізувалася в бразильському місті Порту-Алегрі у 80-х роках ХХ століття на засадах прямої демократії і лібералізації, тобто обговорення локальних місцевих проблем за безпосередньої участі мешканців (Participatory Budgeting in Brazil, 2020).

Бюджет участі базувався на основних принципах: *активна позиція мешканців* – розподіл визначеної долі коштів бюджету безпосередньо мешканцями районів, відповідно до їх потреб; *циклічність бюджетного фінансування* – місцевий бюджет має циклічний характер, проекти розраховані на впровадження протягом одного календарного року, процедура подання, конкурсу та реалізації проектів повторюється щороку.

Досвід соціального проектування з фізичної культури і спорту на засадах партисипаторне бюджетування в регіональному контексті наведено нами у Додатку А.

Аналіз діючих спортивно-оздоровчих проектів, що фінансуються за принципом партисипаторного бюджетування, дозволяє виявити типові особливості цих проектів, загальні недоліки при складанні та управлінні проектами, розробити рекомендації щодо оптимізації впровадження проектів.

Послугуючись дослідженнями М. Романової констатуємо, що методи управління спортивно-оздоровчими і рекреаційними проектами дозволяють: визначити цілі проекту та здійснити обґрунтування; побудувати структуру проекту; з'ясувати необхідні об'єми та джерела фінансування; підібрати виконавців – підготувати й укласти контракти (за необхідності); встановити терміни виконання проекту, графіки його реалізації, визначити необхідні ресурси; розрахувати кошторис і бюджет проекту, спланувати ризики; забезпечити контроль над ходом виконання проекту) (Романова, 2020).

Важливим чинником упровадження проектів і отримання бюджетного фінансування є дотримання технології розробки і написання проектів: проект розробляється автором за аплікаційною формою; назва проекту має бути викладена лаконічно одним реченням, оригінальні назви не повинні суперечити їх основній меті; проект має бути оформлений відповідно до встановленої форми з мінімальною кількістю підписів; у разі необхідності потрібно передбачити благоустрій прилеглої території; до проекту обов'язково додають кошторис витрат та у його вартість включають суму для виготовлення проектно-кошторисної документації.

Важливим чинником ефективності проектування в системі партисипаторного бюджетування на регіональному рівні є дотримання базових принципів, виокремлених А. Семез: принцип пріоритету особистості; принцип саморозвитку проєктованих систем; принцип динамізму; принцип повноти; принцип діагностованості; принцип конструктивної цілісності (Семез, 2012).

Аналіз досвіду партисипаторного бюджетування засвідчує, що програма створює інструменти залучення громадян до регіонального й місцевого бюджетного процесу, сприяє запровадженню процедур демократичного обговорення та прийняття рішень, що створює широкі перспективи розвитку спортивної, реабілітаційної, рекреаційної інфраструктури. Саме тому розробка та реалізація проєктів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу потребує належної методичної підготовки. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці методичних рекомендацій щодо розробки та реалізації бюджетних проєктів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу для здобувачів спеціальностей 073 Менеджмент (Управління навчальним закладом), (Управління проєктами), (Управління інноваційною діяльністю), 017 Фізична культура і спорт, 014.11 Середня освіта (фізична культура), випускники яких мають стати ініціаторами та розробниками ініціатив у партисипаторному бюджетуванні регіонів.

Отже, за своєю суттю робота над проєктом має інноваційний характер, розвиває критичне мислення здобувачів вищої освіти, а також прагнення до творчості й саморозвитку. У ході такої роботи здобувачі вчать шукати, компонувати і використовувати нову інформацію з альтернативних джерел, добираючи сучасні інформаційні технології для виконання проєктних завдань, діяти та приймати рішення самостійно працювати в команді, вирішувати конфлікти, організовувати роботу колег, делегувати повноваження, розподіляти час тощо (Добровольська, 2018). Визначено необхідним створення умов для комфортного навчання в контексті прояву власних здібностей і можливостей в процесі формування ІТ-компетентності; забезпечення вибору суб'єктами освітнього процесу індивідуального темпу виконання проблемного (проєктного)

завдання і проєкту загалом відповідно до свого рівня розвитку, потреб, інтересів і можливостей; підвищення мотивації майбутніх фахівців; міжпредметну інтеграцію, що призводить до інтеграції знань і розуміння необхідності аналізу міжпредметних зв'язків.

1.2. Педагогічна сутність і зміст проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Освітній процес у сучасних ЗВО, де закладають основи проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту, характерний активним пошуком ефективних засобів модернізації та способів оптимізації систем підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Водночас традиційні педагогічні технології не завжди гарантують ефективне формування проєктної компетентності та її реалізацію у практиці динамічної професійної діяльності.

Компетентність зазвичай розглядають як інтегральну якість особистості, що виявляється в загальній здатності та готовності до конкретної діяльності; вона базується на знаннях і досвіді, здобутих у процесі навчання й соціалізації, орієнтованих на самостійну й успішну участь у такій діяльності. У Законі України «Про вищу освіту» (2014) зазначено, що компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь та практичних навичок, а також способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає потенціал особистості успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом освіти на певному її рівні (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Професійну компетентність учені розуміють як характеристику фахівця, яка містить в собі змістовий (знання) і процесуальний (уміння) складники та характеризується такими ознаками як мобільність знань, гнучкість методів фахової діяльності, критичність мислення.

У відомих дослідженнях професійно-педагогічну компетентність фахівця трактують як складну багаторівневу структуру психічних якостей, що формуються через інтеграцію досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, провідних особистісних характеристик, мають суттєві ознаки: критичність і гнучкість мислення, мобільність (Лозова, 2002; Матвіїшин, 2008; Міцура, Олефіренко, 2012).

Професійна підготовка майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту є складною рівневою системою, яка базується на загальноприйнятих принципах:

- безперервності освіти (поєднання базової та подальшої підготовки до професійної діяльності в цілісний процес, який спрямовано на формування внутрішньої потреби в постійному поповненні знань та удосконалення умінь та навичок);
- гуманізації (зосередження уваги не на засобах професійної підготовки на суб'єкт професійної підготовки, тобто здобувачів вищої освіти; врахування їхніх особистісних цілей, застосування активних методів та форм навчання, де знання здобуваються шляхом пошуку істини, зіткнення думок та поглядів, розвитку самоконтролю та самооцінки особистості);
- інтегрованості (планування та реалізації безперервного процесу професійної підготовки);
- фундаменталізації (грунтовність навчальних предметів, які забезпечують професійну мобільність фахівця, розширюють його професійну компетентність);
- самостійності (можливість здобувачів самостійно регулювати траєкторію оволодіння професією, коли сутність самостійної роботи – це наявність пізнавальної задачі та способу її вирішення без прямого втручання викладача, при цьому самостійна діяльність здобувачів завжди спрямована на перехід від способу утворення до творчого вирішення завдань) (Радіонова, 2016).

Саме визначені принципи самостійності, гуманізації, інтегрованості й безперервності освіти спрямовують педагогічний напрям формування проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту. Дослідження педагогічної сутності і змісту проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту доречно розпочати з аналізу таких понять як «проєкт» та «проєктна діяльність».

Сучасний етап розвитку освіти характеризується проєктно-технологічним характером діяльності, сутність якого міститься в тому, що продуктивну діяльність здійснюють у логіці проєктів – розподіляють на окремі завершені цикли, які називають проєктами. А. Новіков виокремлює групу методичних систем, що спрямовують формування проєктної компетентності: пошуково-дослідницька система навчання, продуктивна система навчання, проблемне навчання, система проєктивного навчання, контекстного навчання, імітаційна система навчання, інформаційна методична систему (Новіков, 2007).

Сутність поняття «проєкт» вчені розкривають як прагматичну спрямованість на результат, що його можна отримати на основі розв'язання певної теоретично або практично значимої проблеми» (Брикова, Громова, 2006). Проєктом вважають сукупність певних дій, документів для створення реального об'єкта, предмета, різного роду теоретичного продукту (Савченко, 2013). В. Лозова сутність поняття «проєкт» пропонує трактувати у двох важливих аспектах: як результат діяльності – отриманий продукт (продуктивний аспект) та як інноваційну форму організації спільної діяльності, спрямованої на досягнення певного результату (діяльнісний аспект) (Лозова, 2002).

Н. Нагорна термін «проєкт» пропонує розглядати як тимчасову діяльність зі створення унікального продукту, засновану на завданні з певними вихідними даними й вимогами до кінцевого результату, що, в свою чергу, зумовлює спосіб його вирішення (Нагорна, 2019).

Розробка та реалізація спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів проходять поетапно. Аналіз комплексу літературних джерел дозволив нам виділити етапи роботи над подібним проєктом:

1. *Мотиваційно-цільовий етап* – обґрунтування актуальності й доцільності розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів: формулювання мети й завдань проєкту, визначення теми проєкту, обґрунтування його соціальної значущості; організація робочих груп, розподіл обов'язків між учасниками проєкту.

2. *Пошуково-діяльнісний етап* – вивчення проблеми, збір інформації (визначення кола джерел та пошук необхідних відомостей; аналіз можливих варіантів вирішення проблеми); вибір оптимальних варіантів реалізації проєктних завдань (генерування ідеї); укладення плану роботи над проєктним завданням; добір матеріалів та інструментів; визначення форми презентації результатів проєкту.

3. *Технологічний етап* – діяльності кожного учасника проєктної групи згідно з планом роботи над проєктним завданням (реалізація проєкту); члени групи виконують дослідження, вирішуючи проміжні проєктні завдання, керівник опосередковано спостерігає, допомагає (якщо є потреба), консультує; проходить підготовка презентації результатів проєкту.

4. *Завершальний етап* – узагальнення результатів дослідження, проведення презентації (захист проєкту); оцінка результатів виконання проєкту, колективних і особистих досягнень учасників проєкту.

Водночас важливо підкреслити, що виділення етапів проєктування, алгоритм роботи над проєктом є досить умовним, оскільки розробка і впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів є творчим процесом, що передбачає авторське бачення та динамічне регулювання процесу (Сисоєва, 2011; Довмантович, 2017).

О. Фунтікова проєктну діяльність розглядає як засіб розвитку і саморозвитку, професійного зростання майбутніх фахівців, унаслідок чого формується система професійно-педагогічних умінь завдяки створенню оптимальних умов організації самостійної роботи і досягнення високих результатів у навчанні (Фунтікова, 2003).

Комплексний аналіз досліджень у галузі проєктної діяльності дозволив нам виділити типові вимоги до використання проєктування: наявність проблеми дослідження, яка має значення в професійному плані та потребує дослідницького пошуку й інтегрованих знань; планування результатів дослідження, що містять у собі практичну, теоретичну та наукову новизну; самостійна діяльність; проєктування та моделювання змістовної частини проєкту; використання відповідних методів дослідження (визначення проблеми, збір, аналіз та систематизація отриманих результатів; обговорення способів її вирішення та оформлення кінцевих результатів; підведення підсумків, їх презентація, висновки та пропозиції нових тем і проблем подальших досліджень).

Погоджуємося з позицією Н. Сарнавської стосовно того, що проєктну діяльність варто розглядати як спільну діяльність здобувачів вищої освіти, спрямовану на досягнення мети, в ході якої досліджують об'єкт, предмет, формулюють гіпотезу дослідження та здійснюють її доведення за допомогою науково обґрунтованих методів, які дозволяють креативно моделювати проєкт і спрямовані на створення власного продукту. У цьому продукті – результаті проєктної діяльності, акумульовані креативні ідеї кожного учасника, відображено його особистісні якості (ініціативність, відповідальність, цілеспрямованість, готовність до саморозвитку, відношення до майбутньої професії) (Сарнавська, 2019).

У низці вітчизняних досліджень з'ясовано параметри зовнішньої оцінки проєкту, які загалом відповідають завданням нашого дослідження: значимість і актуальність визначених проблем, їх адекватність досліджуваній тематиці; коректність методів дослідження та обробки отриманих результатів; активність кожного учасника проєкту відповідно до його індивідуальних можливостей; колективний характер прийнятих рішень; глибина проникнення в проблему, залучення необхідних знань з інших областей; доказовість, уміння аргументувати власні висновки; характер спілкування учасників проєкту (взаємодопомога, взаємодоповнюваність); естетичне оформлення результатів

проєкту; вміння відповідати на запитання опонентів, аргументованість і лаконічність відповідей кожного члена групи (Ноздріна, Ящук, Полотай, 2010).

Проєктна діяльність є сукупністю дій щодо задуму та розроблення проєкту, планування певної роботи й послідовного її виконання, тобто проєктна діяльність – це конструктивна й продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв’язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілевизначення, планування і здійснення проєкту (Єрмаков, 2008). Організація проєктної діяльності майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту передбачає їхню теоретико-практичну підготовку до професійної проєктної діяльності, зокрема засвоєння ними як майбутніми тренерами навичок і алгоритмів розроблення й ефективної реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів.

Проєктна діяльність у науковій позиції С. Сисоєвої, С. Ящука, О. Коберника відображає реалізацію особистісного підходу в освіті, сприяє розвитку в здобувачів вищої освіти пізнавальної самостійності, творчого мислення, наполегливості, формує вміння самостійно конструювати та поповнювати власні знання й орієнтуватися в інформаційному просторі, визнає унікальність та самобутність особистості кожного здобуача, забезпечує спрямованість на кінцевий результат, що дозволяє майбутнім фахівцям будувати власну оригінальну освітню траєкторію (Сисоєва, 2002; Коберник, Ящук, 2001).

Вважаємо за доречне навести узагальнені, найбільш типові етапи проєктної діяльності, визначені вченими: 1) пошуковий – пошук, аналіз проблеми, виділення основних етапів проєктної діяльності, збір, вивчення, обробка, аналіз інформації; 2) конструкторський – пошук оптимального рішення завдань проєкту; 3) технологічний – добір інформації, матеріалів для реалізації проєкту, виконання запланованих операцій, внесення змін у конструкцію і технологію проєкту, оформлення результатів; 4) рефлексивно-оцінний – аналіз процесу і результату виконання конкретного проєкту (Молчанюк, 2005).

Для здійснення ефективної проєктної діяльності здобувачі вищої освіти мають володіти проєктними вміннями: самостійно актуалізувати проблеми в

результаті вивчення низки проблемних ситуацій (проблематизація), визначати мету і завдання проєктної діяльності (цілепокладання), поетапно планувати проєктну діяльність, передбачати очікувані результати, визначати орієнтовні терміни виконання проєктної роботи, відбирати виконавців (планування), організувати і покроково здійснювати проєктну діяльність для досягнення поставлених цілей (реалізація), публічно презентувати і захищати результати навчального проєктування (презентація), аналізувати отримані результати проєктної діяльності та ступінь їхньої відповідності поставленим цілям (рефлексія) (Устименко, 2019).

Дослідження комплексу джерел переконує: проєктна діяльність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту має низку переваг перед іншими методами підготовки насамперед тому, що вона має міждисциплінарний характер, оскільки розробка спортивно-оздоровчих і рекреаційних проєктів вимагає залучення знань з різних навчальних дисциплін, аналізу власного життєвого досвіду або його набуття у підсумку виконання проєкту. Використання технології проєктної діяльності у процесі фахової підготовки сприяє актуалізації професійних інтересів здобувачів вищої освіти, включенню представленого завдання в контекст майбутньої професійної діяльності. Варто зазначити, що технологія проєктної діяльності сприяє професійному самовизначенню особистості, тому що в рамках навчального проєктування можна запропонувати здобувачам вирішити реальне, наближене до майбутньої професії завдання й тим самим розвинути у них здатність до виконання окремих професійних функцій і професійної діяльності загалом.

Системний аналіз досвіду організації проєктної діяльності в процесі фахової підготовки дозволив нам виділити типові вимоги до її застосування та впровадження: наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми (завдання), що передбачає застосування інтегрованого знання, здійснення дослідницького пошуку для її вирішення; обов'язковість самостійної (індивідуальної, у парах, групової) діяльності суб'єктів проєктної діяльності; практична, теоретична значущість очікуваних результатів; структурування

змістовної частини проєкту (із визначенням поетапних результатів і розподілом функціональних обов'язків); застосування необхідних дослідницьких методів, передбачених у ході визначення проблеми і завдань дослідження, формулювання гіпотези, обговорення специфіки методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отриманих даних, підведення підсумків, коригування, формулювання висновків (Полат, 1995; Довмантович, 2017).

Нам імпонують такі ознаки, притаманні проєктній діяльності загалом, визначені провідними вченими:

- спрямованість на досягнення конкретних цілей, яка фактично є рушійною силою проєкту;
- координоване виконання взаємозалежних дій: низка проміжних завдань не може бути реалізованою допоки не будуть завершені інші завдання, а окремі завдання можуть здійснюватися лише паралельно; якщо синхронність виконання різних завдань порушується, то весь проєкт може бути поставлений під загрозу; очевидно, що проєкт – це складка динамічна система, яка має окремі взаємозалежні складники, а тому вимагає особливих підходів до управління;
- обмеженість у часі – проєкт виконується впродовж визначеного відрізка часу, ємає чітко виражений початок і закінчення; проєкт закінчується, коли досягнуто його основних цілей; значну частку зусиль при роботі з проєктом спрямовано саме на забезпечення того, щоби він був завершений у визначений час; проєкт є одноразовою діяльністю; як система діяльності він існує рівно скільки часу, скільки потрібно для одержання кінцевого результату;
- неповторність та унікальність проєкту полягає в тому, що це діяльність, яка певною мірою оригінальна й одноразова; разом із тим, ступінь унікальності значною мірою відрізняє проєкти між собою; для роботи над проєктом створюють диференційовані групи (Довмантович, 2017).

Також важливо доповнити групу принципів формування проєктної діяльності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту: *принцип*

прогностичності, зумовлений самою сутністю проблеми проектування, зорієнтованою на майбутній стан об'єкта та передбачення його стану й динаміки розвитку; *принцип наступності* – передбачає поступовий перехід від проектного задуму до формування образу мети та образу діяльності, потім – до програми діяльності та її реалізації, водночас кожна наступна дія залежить від результатів передньої; *принцип унормованості* пояснює обов'язковість проходження всіх етапів створення та реалізації проекту; *принцип зворотного зв'язку* зумовлює одержання інформації про кожну проектну дію, визначення її результативності та коригування діяльності за потреби; *принцип продуктивності* передбачає, що в основі проектної діяльності знаходиться прагматичність, оскільки така діяльність зорієнтована на одержання того результату, який має прикладне значення; *принцип культурної аналогії* означає, що результати проектування мають відповідати певним культурним зразкам; принцип саморозвитку передбачає особистісний розвиток суб'єкта проектування в активній діяльності для досягнення колективно й індивідуально спланованої мети (Єрмаков, 2006; Колеснікова, 2008).

Для дослідження вагомими є наукові позиції вчених стосовно проектної компетентності як інтегральної характеристики суб'єкта діяльності, що міститься у здатності й готовності особистості до самостійної теоретичної та практичної активності з розробки та реалізації проектів у різних сферах соціальної практики. Погоджуємося з твердженням Н. Зимівця, що проектна компетентність пов'язана з проектною діяльністю і процесом проектування, проявляється в усвідомленні значення проектної діяльності, її змісту, володінні спеціальними знаннями, уміннями й навичками, обґрунтованому виборі та оптимізації проектних рішень у випадку їх варіативності, наявністю здатності застосовувати ці знання й уміння в конкретній професійній сфері (Зимівець, 2015)

У широкому сенсі проектну компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту характеризує сформованість проектного мислення, осмисленість інтеграційних зв'язків між дисциплінами, здатністю до

самоосвіти, неперервного професійного й особистого зростання. У вузькому сенсі проєктну компетентність розглядають як вміння здобувачів вищої освіти створювати проєкти спортивно-оздоровчого та реабілітаційного характеру, проводити самостійні дослідження, апробацію, збирати й опрацьовувати інформацію, аналізувати її та використовувати в проєкті (Бреднева, 2017).

Узагальнення поглядів вітчизняних дослідників дозволяє встановити, що проєктна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту виявляється в усвідомленні сенсу і значущості проєктної діяльності, володінні спеціальними знаннями, вміннями й навичками (вирішувати проблеми на основі формулювання гіпотез, ставити мету, планувати діяльність, здійснювати збір та аналіз інформації, виконувати експеримент, презентувати результати дослідження), обґрунтованому виборі й оптимізації проєктних рішень, наявності здатності застосовувати ці знання й вміння в конкретній фаховій діяльності.

Вважаємо за необхідне акцентувати наукову позицію Н. Матяш, Ю. Володіної, які тлумачать проєктну компетентність як інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, що виражається в здатності й готовності фахівця до самостійної теоретичної і практичної діяльності з розроблення й реалізації різних проєктів у обраній сфері соціальної практики на основі принципів природо- й культуровідповідності; відповідно у структурі проєктної компетентності автори виділяють такі компоненти: мотиваційно-регулятивний, когнітивний, операційно-практичний і рефлексійний (Матяш, Володіна, 2013).

У дослідженнях О. Кучерук проєктну компетентність потрактовано як складне інтегративне подання особистісно-професійних якостей, що становить готовність фахівця до природо- й культуровідповідної теоретико-практичної діяльності з розроблення й реалізації різноспрямованих за змістом проєктів у сфері соціальної практики (Кучерук, 2013); Т. Парфеновою проєктну компетентність розглянуто в єдності управлінського, емоційно-особистісного та творчого складників. Проєктна компетентність, на думку авторки, міститься у здатності розробляти і реалізовувати проєкти: виявляти й аналізувати фахові проблеми, знаходити зацікавлених людей; сформулювати систему цілей, термінів,

бюджет проєктів; здійснювати інтеграцію знань і планування проєктної діяльності; ввести проєкт в діяльнісне поле певної соціальної групи; прогнозувати очікувані результати всіх учасників проєкту; управляти якістю, ризиками проєкту; вибудовувати взаємини з учасниками в процесі проєктної діяльності; співвідносити частку нового йі відомого в проєкті; організувати презентацію отриманих продуктів і результатів проєктної діяльності учасників проєкту (Парфенова, 2013).

Отже, узагальнення низки виокремлених наукових позицій дозволило нам зробити висновок, що формування проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту вчені розглядають як динамічний інтегрований процес, спрямований на усвідомлення мотивів та потреб раціонального застосування проєктної діяльності в обраній професійній сфері, що передбачає оволодіння теоретичними знаннями, розуміння сутності проєктування та управління проєктною діяльністю; практичне оволодіння способами і засобами проєктної діяльності; готовність і здатність застосовувати новий професійний досвід у реалізації конкретних практичних завдань спортивно-оздоровчої та рекреаційної сфери; усвідомлення майбутнім фахівцем фізичної культури та спорту відповідності рівня своїх професійних можливостей і вмінь вимогам проєктної діяльності в галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження.

Процес формування проєктної компетентності майбутніх фахівців є особисто значущим та вважається успішним, якщо фахівець: усвідомлює цінність і сенс власного існування, інших людей, живих істот; володіє базовими основами культури на рівні загальнокультурної компетентності; досягає в одній або декількох предметних галузях методологічної компетентності як вищого рівня освіченості; вміє налаштовувати успішні соціальні комунікації; досягає такого рівня соціалізації, який забезпечує автономну життєдіяльність; здатний розробити технологію досягнення цілей, оперативно та доцільно прогнозувати результати, коригувати власну діяльність; володіє способами дослідження на

ринку праці й послуг, самопрезентації професійних здібностей; усвідомлює необхідність неперервної самоосвіти та саморозвитку (Ковальчук, 2011).

Важливим аспектом аналізу проблеми формування проєктної компетентності вважаємо визначення структурних складників цієї компетентності. У зазначеному вважаємо за доречне навести склад проєктної компетентності, запропонований Л. Івановою, відповідно до якого виділено структурний і функціонально-процесуальний компоненти; в свою чергу структурний компонент містить елементи: когнітивний, технологічний, комунікативний, культурологічний, рефлексивний, інноваційний; функціонально-процесуальний компонент проєктної компетентності представлено вченою мотиваційним, інтерактивним, особистісним, нормативним, оціночним елементами (Іванова, 2014).

На основі оптимізаційного узагальнення комплексу літературних джерел і матеріалів з досвіду роботи нами встановлено, що проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури та спорту може бути представленою в динамічній єдності таких компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивно-оцінного.

Виявлення стану сформованості проєктної компетентності за мотиваційно-ціннісним компонентом передбачає оцінку ставлення до проєктування в галузі фізичної культури і спорту та наявності стійкого інтересу до розробки, впровадження й оцінки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів.

Свідченням сформованості стійкого інтересу до професійної та проєктної діяльності вважаємо потребу майбутнього фахівця в теоретичних знаннях та в оволодінні ефективними способами організації проєктної діяльності в галузі фізичної культури і спорту. Зазначене актуалізує виокремлення когнітивного компоненту, заснованого на знанні теоретичних основ проєктування спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, набуття вмінь та навичок, необхідних для професійного виконання проєктної діяльності. Діяльнісний компонент заснований на комплексі навичок організації проєктної діяльності, що включає способи такої діяльності, спеціальні вміння, які відображають можливості

майбутніх фахівців фізичної культури і спорту щодо створення нових спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів. Це вимагає від здобувача вищої освіти певного рівня базових знань і вмінь, здатності вирішувати практично зорієнтовані задачі.

У структурі проєктної компетентності вважаємо важливим виділення такого компонента, який визначав би рівень розвитку самооцінки, розуміння власної значущості в колективі, відповідальності за результати своєї діяльності, пізнання себе і самореалізації в професійному спілкуванні. Таким компонентом, на наш погляд, є рефлексивно-оцінний. Рефлексивно-оцінний компонент передбачає самоаналіз і самооцінку майбутніх фахівців фізичної культури і спорту власної проєктної діяльності та її результатів, дозволяє осмислити та оцінити ступінь реалізації бажаних цілей такої діяльності, спрямованих на розкриття професійно-значущих знань, умінь, навичок.

Зміст функціональних компонентів зазнає змін в умовах формування проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту, що ілюструє виділена нами сукупність функцій проєктної компетентності: *світоглядна* (формування в проєктній діяльності фахівців нових світоглядних стандартів поведінки), *дослідницька* (безперервний розвиток умінь аналізувати, систематизувати, узагальнювати, що забезпечує самостійний пошук особистістю необхідних для створення проєкту знань, вибір стратегії і тактики його продуктивної реалізації), *евристична* (розвиток творчих здібностей і пізнавальної активності особистості для отримання нових наукових знань про об'єкт проєктування, забезпечення інтелектуально-творчої самореалізації в проєктній діяльності), *інтегруюча* (цілісність проєктної діяльності на основі узагальнення, синтезу сукупності знань про об'єкт проєктування в різних аспектах його розвитку, що обумовлюють вихід на вищий рівень розуміння взаємозв'язку теоретичних і практичних, психолого-педагогічних, соціально-гуманітарних та професійно-практичних знань у сфері проєктної діяльності), *прогностична* (передбачення перспектив використання проєктних завдань як засобу навчання, виховання і розвитку), *рефлексивно-оцінювальна* (вироблення

критеріїв і показників аналізу та оцінки продукту проектної діяльності), *конструктивно-управлінська* (реалізація ефективного механізму організації та вдосконалення ходу проектування).

Виокремлення функцій проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту зумовлює необхідність розробки комплексу умов і засобів, що сприяють розвиткові цієї компетентності. На основі аналізу сукупності літературних джерел та досвіду проектної діяльності у галузі фізичної культури і спорту ми підтримуємо такі умови: самоактуалізація особистісного досвіду здобувачів вищої освіти в процесі набуття проектної компетентності; відбір змісту професійної підготовки, який забезпечує системну інтеграцію знань, умінь і навичок; планування постійного підвищення розвитку проектної компетентності як динамічного, перспективного та довгострокового орієнтування професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (Іванова, 2014).

Розвиток проектної компетентності майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту сприяє формуванню особистісних якостей здобувачів вищої освіти та розвитку інтелектуальних дослідницьких і комунікативних здібностей у процесі творчої проектної діяльності; водночас проектна діяльність розвиває навички роботи в команді, формує досвід співпраці в експериментально-дослідницьких групах, сприяє якісному та оптимальному прийняттю часто нестандартних рішень. Розвиток проектної компетентності тісно пов'язаний з уміньми планувати, моделювати та здійснювати вивчення актуальної проблеми в галузі спортивно-оздоровчої чи рекреаційної діяльності (Сарнавська, 2019).

Формування проектної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту передбачає набуття специфічних проектних умінь: проблематизації (самовизначення в проблемному колі проекту – умінь розглядати проблемну ситуацію, виділяти її основні аспекти, формулювати головну мету та проектне завдання, пов'язане з розв'язанням цієї проблеми), умінь проектування (цілевизначення, планування, моделювання, конструювання систем), умінь теоретико-практичної свідомої

діяльності щодо реалізації проєкту (вміння гнучко змінювати напрям і перебудовувати зміст проєктної діяльності, користуватися різними способами професійно-педагогічної діяльності), умінь доцільного вибору й застосування комп'ютерних та інших технологій у проєктній технології, навичок рефлексійної діяльності (самоаналізу поєднання суспільного досвіду з власним задумом, планом дій, самоаналізу, роздуму щодо проєктування власного інтелектуально-духовного потенціалу).

Отже, процес формування проєктної компетентності має складний, багатоступеневий характер. Становлення майбутнього фахівця фізичної культури і спорту як суб'єкта професійної діяльності відбувається в процесі інтериоризації зовнішніх регуляторів (професійних норм і принципів) у внутрішньоособистісний план, у результаті чого формується система професійних ціннісних орієнтацій і суб'єктна позиція майбутнього фахівця, як система його поглядів і установок стосовно власного особистісного і професійного саморозвитку. Процес формування проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту – це цілеспрямована, науково обгрунтована цілісна система управління розробкою й діагностуванням спотивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів із використанням еталонів і алгоритмів, що забезпечують функціонування професійної підготовки відповідно до заданих, чітко фіксованих, критеріально визначених кінцевих результатів.

1.3. Нормативно-правове забезпечення формування проєктної компетентності майбутніх фахівців у сучасному ЗВО

У процесі бібліографічного, пошукового, системного аналізу сукупності джерел дослідження виявлено, що регламентувальними документами сучасного закладу вищої освіти з питань організації проєктної діяльності та формування проєктної компетентності є :

а) нормативно-правові акти у сфері вищої освіти та фізичної культури й спорту: Конституція України; Закон України «Про освіту»; Закон України «Про

вищу освіту»; Закон України «Про інноваційну діяльність»; Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційного розвитку держави», Закон України «Про фізичну культуру і спорт»; Укази Президента України, Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів України; Положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в закладах освіти»; затвердженої колегією Міністерства освіти і науки України програми «Середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності галузевого рівня у сфері освіти»; Накази та листи Міністерства освіти і науки України; Розпорядження обласної адміністрації регіону; Накази та листи Міністерства молоді та спорту України; Накази Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту; Накази Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА; Розпорядження Федерацій з видів спорту (додаток Б);

б) освітньо-професійні програми і навчальні плани підготовки фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт за першим (бакалаврським) і другим (магістерським) рівнями підготовки;

в) навчальні програми підготовки бакалаврів та магістрів спеціальності 017 Фізична культура і спорт, які передбачають поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну та професійно-практичну підготовку.

Провідні положення цих документів акумулюють освітні програми підготовки фахівців за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, що визначають провідні вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їхнього вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання кожної програми, а також очікувані результати навчання – компетентності, якими має оволодіти здобувач відповідного рівня вищої освіти.

Реалізація освітньої діяльності за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт здійснюється шляхом розроблення навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін, засобів діагностики якості вищої освіти, складання індивідуальних планів здобувачів вищої освіти, формування змісту робочих

програм навчальних дисциплін, практик, індивідуальних завдань тощо (Положення про освітню програму у ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021)

Освітньо-професійні програми використовують під час ліцензування та акредитації, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю; як основу навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик; для визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації, а також професійної орієнтації майбутніх здобувачів.

Для наукового й методичного обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми (послідовність вивчення навчальних дисциплін, форми і періодичність виконання індивідуальних завдань та проведення контролю тощо) будують структурно-логічну схему підготовки.

Метою освітньої програми «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти визначено формування професійних компетентностей у майбутніх тренерів та інструкторів на основі сучасних засобів навчання й різних форм взаємодії для забезпечення їхньої фахової діяльності у сфері фізичної культури і спорту (Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт», 2019). Ця ОПП передбачає орієнтацію на теорію та практику підготовки тренера з виду спорту, інструктора, фахівця з організації дозвілля. Основний фокус освітньої програми зорієнтовано на виконання програм з фізичної культури і спорту для забезпечення рухової активності людей, розвитку та ведення здорового способу життя, уніфікованого порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій готовності шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них.

Інтегральну компетентність випускника за освітньою програмою «Фізична культура і спорт» тлумачать як здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність фахівця фізичної культури і спорту здійснювати проєктну діяльність реалізується через комплекс загальних та фахових компетентностей:

загальні: здатності вчитися та оволодівати сучасними знаннями; застосовувати знання у практичних ситуаціях; бути критичним і самокритичним працювати в команді, планувати та управляти часом, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, міжособистісної взаємодії.

фахові: здатності до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення; визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують; розуміти ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту; здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми; застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту; до безперервного професійного розвитку (Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт», 2019).

На основі аналізу освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» освітнього рівня «бакалавр» нами систематизовано програмні результати навчання зі спеціальності, що визначають формування проєктної компетентності фахівців фізичної культури і спорту:

РН1. Виконувати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, виявляти особистісне планування шляхів розв'язання наявних проблем.

РН 3. Обробляти та систематизувати дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

РН 4. Демонструвати навички самостійної роботи, системно виявляти критичне та самокритичне мислення.

РН 5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

РН 6. Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці.

РН 10. Оцінювати рівень рухової активності особистості її фізичний стан, конструювати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.

РН 19. Аргументувати управлінські рішення для вирішення професійно-практичних проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту; мати навички лідерства.

РН 21. Системно використовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати (Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт», 2019).

Мета освітньої програми «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти – створення магістрантам комфортних умов для досягнення ними потрібного для здійснення професійної діяльності рівня загальних професійних і спеціальних компетентностей. Цілі навчання: формування у майбутніх магістрів здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в процесі професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Теоретичний зміст предметної області: парадигми, концепції, теорії фізичної культури і спорту; соціально-гуманітарні науки; педагогіка і психологія; основи анатомії, фізіології, біохімії, гігієни, спортивної медицини; загальна теорія здоров'я, здорового способу життя. (Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт», 2019).

Під інтегральною компетентністю фахівця фізичної культури і спорту магістерського рівня розглядають здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі підготовки, що передбачає застосування теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

У освітній програмі виокремлено загальні компетентності, які зумовлюють провідні перспективи проєктної діяльності; це здатності – застосовувати знання у практичних ситуаціях; вчитися і оволодівати сучасними знаннями; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; працювати в команді; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності, що визначають вектор проєктної діяльності фахівців фізичної культури і спорту на магістерському рівні: здатності – до загальної орієнтації в застосуванні основних теоретичних положень та технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності; організовувати діяльність та забезпечувати ефективне управління окремими суб'єктами сфери фізичної культури і спорту; розв'язувати практичні проблеми за невизначених умов в окремих напрямках фізичної культури і спорту; використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базових знань з теорії та методики фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю; здійснювати науково-дослідну діяльність у сфері фізичної культури і спорту; (Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт», 2019).

При цьому освітню програму зорієнтовано на програмні результати, які визначають проєктну діяльність фахівця:

ПРН 1. Знає та розуміє теоретичні аспекти організації системи спортивної підготовки та управління спортивною діяльністю.

ПРН 2. Знає нормативно-правові й економічні основи функціонування галузі фізичної культури і спорту.

ПРН 6. Застосовує основні наукові підходи і методи науково-дослідної діяльності, використовує елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.

ПРН 7. Демонструє вміння планувати, чітко формулювати цілі, застосовувати різноманітні методики, технології та практики тайм-менеджменту, які сприятимуть ефективній організації часу відповідно до особистісних та професійних потреб.

ПРН 11. Визначає основні категорії менеджменту і маркетингу в галузі фізичної культури і спорту; володіти технологіями проведення маркетингового дослідження, аргументовано вибирати технології розробки управлінського рішення у маркетинговій діяльності в сучасних ринкових умовах.

ПРН 12. З дотриманням етичних норм формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, вихованцями та їхніми батьками, створює

рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту. Володіє прийомами спілкування і вміє використовувати їх у процесі професійної діяльності.

У процесі структурно-функціонального аналізу діючих освітніх програм та практичного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту спеціальності 017 Фізична культура і спорт на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти нами проведено систематизацію навчальних дисциплін підготовки на три групи, структуровані залежно від ступеня спрямованості на формування проєктної компетентності майбутніх фахівців.

У якості *критеріїв класифікації* та відбору нами запропоновано наступні:

- частка змістових модулів та окремих тем, що безпосередньо спрямовані на формування проєктних умінь і навичок;
- зорієнтованість програм навчальних дисциплін на системне застосування творчих завдань, що потребують прояву здобувачем досвіду проєктної діяльності;
- кількісні та якісні показники спрямованості самостійної та індивідуальної роботи на проєктну діяльність;
- ступінь зорієнтованості навчального матеріалу на зміст майбутньої професійної діяльності.

Навчальні дисципліни максимальної проєктної спрямованості (МПС-дисципліни) – коли фактично весь зміст дисципліни зорієнтовано на безпосереднє формування проєктних умінь і навичок, метою їх вивчення є підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності з перспективою оптимальної адаптації до умов професійного середовища. У табл. 1.2. наведено кількісні параметри МПС-дисциплін першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти відповідно до визначених у підрозділі 1.1. етапів формування проєктної компетентності.

Навчальні дисципліни середньої проєктної спрямованості (СПС-дисципліни) – мають відносно високу частку (більше 30 % годин) навчальних

тем лекцій, лабораторних чи/та практичних робіт, індивідуальної та самостійної роботи, які зорієнтовано на вдосконалення навичок проектної діяльності здобувача вищої освіти.

Таблиця 1.2

Характеристика МПС-дисциплін підготовки фахівців фізичної культури і спорту

№	Назва дисципліни	Семестр	Нормативна /вибіркова	Кількість кредитів	Кількість годин
<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>					
<i>Початковий (теоретико орієнтований) етап формування проектної компетентності</i>					
1	Професійна діяльність в галузі фізичної культури та спорту	1	Нормативна (професійна підготовка)	5	150
Загалом на етапі				5	150
<i>Основний (практико-діяльнісний) етап формування проектної компетентності</i>					
1	Управління у фізичній культурі та спорті	6	Нормативна (професійна підготовка)	5	150
2	Організація та методика проведення спортивних заходів	7	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
3	Менеджмент у дієтології	8	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
4	Методика розробки дієтичних програм	8	Дисципліна за вибором студента(СОП)	4	120
5	Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті	8	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
Загалом на етапі				21	630

<i>Другий (магістерський рівень)</i>					
<i>Завершальний (професійно-адаптувальний) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті	2	Нормативна (професійна підготовка)	5	150
2	Інноваційні технології у фізичній культурі та спорті	2	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
3	Управління проєктами у фізичній культурі та спорті	2	Дисципліна за вибором студента	4	120
4	Соціально-педагогічний супровід фізкультурно-спортивної діяльності	1	Дисципліна за вибором студента	4	120
Загалом на етапі				16	480

Досліджувані дисципліни є інтегрованими за своїм характером, проєктна діяльність розглядається у загальнонауковому та професійно-практичному контексті (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Характеристика СПС-дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту

№	Назва дисципліни	Семестр	Нормативна /вибіркова	Кількість кредитів	Кількість годин
<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>					
<i>Початковий (теоретико – орієнтований) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Психологія	2	Нормативна (професійна підготовка)	6	180
2	Педагогіка	3	Нормативна (професійна підготовка)	5	150

Продовження табл.1.3.

3	Історія фізичної культури	1	Нормативна (професійна підготовка)	5	150
4	Основи медичних знань	2	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
5	Рухливі ігри в спорті	1	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
6	Гігієна	1	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
7	Спортивна метрологія	3	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
8	Теорія фізичної культури і спорту	3	Нормативна (професійна підготовка)	5	150
9	Ріст і розвиток організму людини	3	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
Загалом на етапі				38	1140
<i>Основний (практико-діяльнісний) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Основи педагогічної майстерності	5	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
2	Фізична реабілітація	8	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
3	Психологія спорту	8	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
4	Основи дієтології у спорті	6	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
5	Допінг та антидопінговий контроль у спорті	8	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120

Закінчення табл. 1.3.

6	Ергогенна дієтика та оздоровче харчування	6	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
7	Спортивна фармакологія	5	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
Загалом на етапі				27	810
<i>Другий (магістерський рівень)</i>					
<i>Завершальний (професійно-адаптувальний) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Психофізіологія професійної діяльності	1	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
2	Психологія спортивного колективу	2	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
3	Організація наукових досліджень	1	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
4	Сучасні засоби комплексного оздоровлення	1	Дисципліна за вибором студента	4	120
5	Фітнес-технології у спорті	1	Дисципліна за вибором студента	4	120
6	Раціональне харчування спортсмена	1	Дисципліна за вибором студента	4	120
Загалом на етапі				23	690

Навчальні дисципліни недостатньої проєктної спрямованості (НПС-дисципліни) – з об'єктивних (специфіка і зміст предмету дослідження) чи суб'єктивних (індивідуальні підходи розробників програми) причин не розкривають питання проєктної діяльності в галузі фізичної культури, спорту та системи здоров'язбереження, завдання самостійної та індивідуальної роботи носять вузько теоретичний характер, зміст дисципліни має низький рівень професійної спрямованості (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4

Характеристика НПС-дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту

№	Назва дисципліни	Семестр	Нормативна /вибіркова	Кількість кредитів	Кількість годин
<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>					
<i>Початковий (теоретико орієнтований) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	1	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
2	Українська мова (за професійним спрямуванням)	1, 2	Нормативна (загальна підготовка)	7	210
3	Історія української державності та національної культури	2	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
4	Інформаційно-комунікаційні технології	2	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
5	Університетська освіта та академічне письмо	1	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
6	Методика виховної роботи	4	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
7	Теорія і методика викладання плавання	1	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
8	Анатомія з основами спортивної морфології	2	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
9	Теорія і методика викладання спортивних ігор	2, 3, 4	Нормативна (професійна підготовка)	9	270
10	Теорія і методика викладання легкої атлетики	2	Нормативна (професійна підготовка)	4	120

11	Спортивно-педагогічне вдосконалення зі спортивної спеціалізації	3,4	Нормативна (професійна підготовка)	6	180
12	Основи спортивної підготовки	3,4	Нормативна (професійна підготовка)	8	240
13	Загальна фізіологія	4	Нормативна (професійна підготовка)	5	150
14	Теорія і методика викладання гімнастики	4	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
15	Історія дієтології	4	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
Загалом на етапі				69	2070
<i>Основний (практико-діяльнісний) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	8	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
2	Безпекознавство	6	Нормативна (загальна підготовка)	5	150
3	Філософія та соціологія освіти	6	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
4	Стратегія сталого розвитку	5	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
5	Основи інклюзивної освіти	5	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
6	Олімпійський і професійний спорт	7	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
7	Біохімія м'язової діяльності	5	Нормативна (професійна підготовка)	4	120

Продовження табл. 1.4

8	Спортивний масаж	7	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
9	Спортивна медицина	7	Нормативна (професійна підготовка)	3	90
10	Біомеханіка	8	Нормативна (професійна підготовка)	4	120
11	Біохімія поживних речовин	5	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
12	Основи нутриціології	7	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
13	Теорія харчування	6	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
14	Медичні аспекти харчування	7	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
15	Анатомо-фізіологічні аспекти травлення	5	Дисципліна за вибором студента (СОП)	4	120
Загалом на етапі				55	1650
<i>Другий (магістерський рівень)</i>					
<i>Завершальний (професійно-адаптивний) етап формування проєктної компетентності</i>					
1	Іноземна мова в професійній діяльності	1	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
2	Цивільна безпека	2	Нормативна (загальна підготовка)	3	90
3	Теорія і методика спортивного тренування	1	Нормативна (професійна підготовка)	5	150

Закінчення табл. 1.4.

4	Біологічні аспекти фізичної культури і спорту	1	Дисципліна за вибором	4	120
5	Теорія і методика спортивної підготовки в олімпійських видах спорту	2	Дисципліна за вибором	4	120
Всього				19	570

Отже, на початковому(теоретико–орієнтованому) етапі формування проєктної компетентності (перший (бакалаврський рівень підготовки фахівця фізичної культури і спорту (1-4 семестри)) до навчальних дисциплін максимальної проєктної спрямованості (МПС-дисципліни) віднесено лише 1 курс «Професійна діяльність в галузі фізичної культури і спорту» обсягом 150 годин навчального часу, що становить 5 кредитів ЄКТС.

На цьому етапі формування проєктної компетентності до дисциплін середньої проєктної спрямованості (СПС-дисципліни) віднесено 9 навчальних курсів, які охоплюють 38 кредитів ЄКТС і відповідно 1140 годин навчального плану. До нормативних дисциплін професійної підготовки віднесено такі курси «Психологія», «Педагогіка», «Історія фізичної культури», «Основи медичних знань», «Рухливі ігри в спорті», «Гігієна», «Спортивна метрологія» та «Теорія фізичної культури і спорту», до вибіркових дисциплін СОП «Основи дієтології у спорті» – «Ріст і розвиток організму людини».

Переважну більшість дисциплін (15) віднесено до навчальних курсів недостатньої проєктної спрямованості (НПС-дисципліни), вони охоплюють 2070 годин навчального часу, що становить 69 кредитів ЄКТС. «Історія дієтології» класифікується як дисципліна за вибором студента за планом сертифікатної освітньої програми «Основи дієтології у спорті», всі інші – нормативні дисципліни циклу професійної підготовки (див. табл. 1.5).

Наочно розподіл часу вивчення навчальних дисциплін на початковому (теоретико-орієнтованому) етапі формування проєктної компетентності представлено на рис. 1.2.

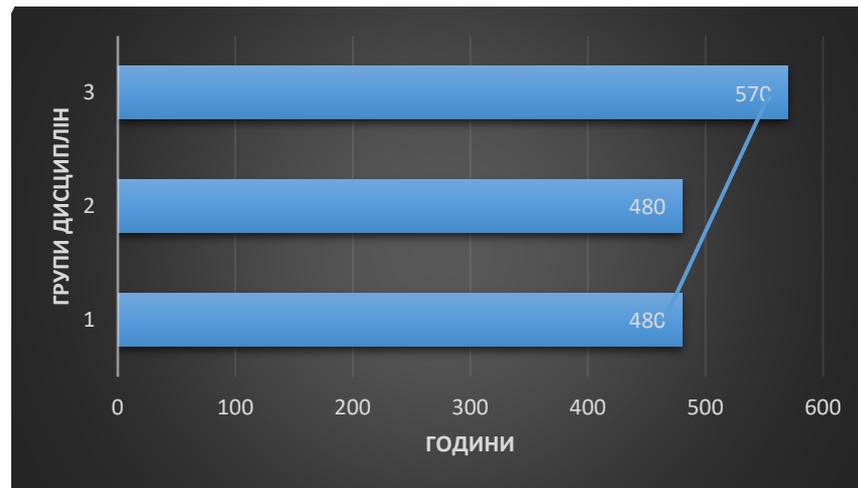


Рис. 1.2. Розподіл часу вивчення навчальних дисциплін на початковому (теоретико орієнтованому) етапі формування проєктної компетентності

На основному (практико-діяльнісному) етапі формування проєктної компетентності (перший бакалаврський рівень підготовки фахівця за освітньою програмою «Фізична культура і спорт», 5-8 семестри) до навчальних дисциплін максимальної проєктної спрямованості (МПС-дисципліни) віднесено такі навчальні курси «Управління у фізичній культурі та спорті», «Організація та методика проведення спортивних заходів», «Менеджмент у дієтології», «Методика розробки дієтичних програм», «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті» загальним обсягом 630 годин навчального часу, що становить 21 кредит ЄКТС.

До дисциплін середньої проєктної спрямованості (СПС-дисципліни) віднесено 3 дисципліни нормативного професійного циклу та 4 дисципліни сертифікатної освітньої програми «Дієтологія в спорті», вони містять 810 годин навчального часу, що становить 27 кредитів ЄКТС (див. табл. 1.3.).

Нормативні дисципліни «Основи педагогічної майстерності», «Фізична реабілітація», «Психологія спорту» та вибіркові – «Основи дієтології у спорті», «Допінг та антидопінговий контроль у спорті», «Ергогенна дієтика та оздоровче харчування» та «Спортивна фармакологія» віднесені до цієї групи мають високий потенціал формування проєктної компетентності і за умови оптимізації та структурування змісту та розробки системи міжпредметних зв'язків, можуть стати потужним засобом формування проєктної компетентності.

На основному (практико-діяльнісному) етапі формування проєктної компетентності до навчальних дисциплін недостатньої проєктної спрямованості (НПС-дисципліни) нами віднесено 3 нормативних дисципліни циклу загальної підготовки: «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Безпекознавство», «Філософія та соціологія освіти»; 7 нормативних дисциплін циклу професійної підготовки: «Стратегія сталого розвитку», «Основи інклюзивної освіти», «Олімпійський і професійний спорт», «Біохімія м'язової діяльності», «Спортивний масаж», «Спортивна медицина», «Біомеханіка»; у межах реалізації сертифікатної освітньої програми «Дієтологія в спорті» вивчаються початкові курси: «Біохімія поживних речовин», «Основи нутриціології», «Теорія харчування», «Медичні аспекти харчування», «Анатомо-фізіологічні аспекти травлення». Тобто загалом на етапі вивчається 15 навчальних дисциплін, обсягом 15 кредитів, що відповідає 1650 годинам навчального часу.

Наочно розподіл часу вивчення навчальних дисциплін на основному (практико-діяльнісному) етапі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту представлено на рис. 1.3.

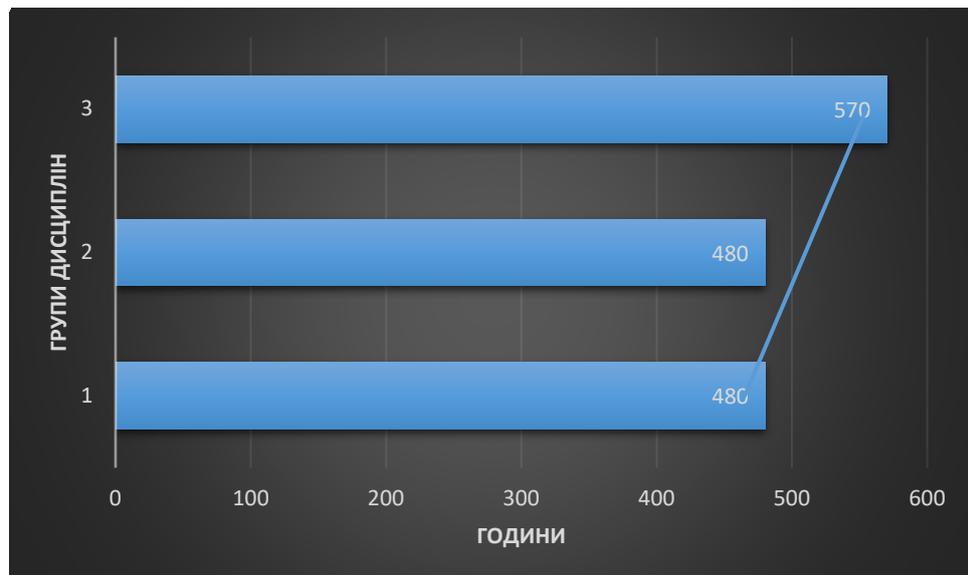


Рис. 1.3. Розподіл часу вивчення навчальних дисциплін на основному (практико-діяльнісному) етапі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (год.)

Отже, на завершальному (*професійно-адаптувальному*) етапі формування *проектної компетентності* (другий (магістерський рівень підготовки фахівця фізичної культури і спорту) до навчальних дисциплін максимальної проектної спрямованості (МПС-дисципліни) нами віднесено такі навчальні курси: «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті», «Інноваційні технології у фізичній культурі та спорті», «Управління проектами у фізичній культурі і спорті», «Соціально-педагогічний супровід фізкультурно-спортивної діяльності», загальним обсягом 480 годин навчального часу, що становить 16 кредитів ЄКТС.

Переважну більшість дисциплін (6) віднесено до *середньої проектної спрямованості* (СПС-дисципліни), вони охоплюють 480 годин навчального часу, що становить 23 кредити ЄКТС. До цих дисциплін віднесено курси за вибором студента «Сучасні засоби комплексного оздоровлення», «Фітнес-технології у спорті», «Раціональне харчування спортсмена» та дисципліни нормативного циклу професійної підготовки фахівця: «Психофізіологія професійної діяльності», «Психологія спортивного колективу», «Організація наукових досліджень». Ця група є найбільшою, тому раціональна побудова міжпредметного проектно зорієнтованого комплексу навчальних дисциплін (МПОК) сприятиме посиленню проектної спрямованості професійної підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти за освітньою програмою «Фізична культура і спорт».

На завершальному (*професійно-адаптувальному*) етапі формування *проектної компетентності* до *навчальних дисциплін недостатньої проектної спрямованості* (НПС-дисципліни) віднесено нами 5 дисциплін, які охоплюють 19 кредитів ЄКТС і відповідно 570 годин навчального плану: . «Іноземна мова в професійній діяльності», «Цивільна безпека» (нормативні циклу загальної підготовки), «Теорія і методика спортивного тренування», «Теорія і методика спортивної підготовки в олімпійських видах спорту» (нормативні циклу професійної підготовки) і дисципліна за вибором «Біологічні аспекти фізичної

культури і спорту». Посилення проєктно формувального потенціалу цих дисциплін можливо за рахунок підвищення їх професійної спрямованості та включення у систему міждисциплінарної та трансдисциплінарної інтеграції.

Наочно розподіл навчальних дисциплін на професійно-адаптивному етапі формування проєктної компетентності представлено на рис. 1.4.

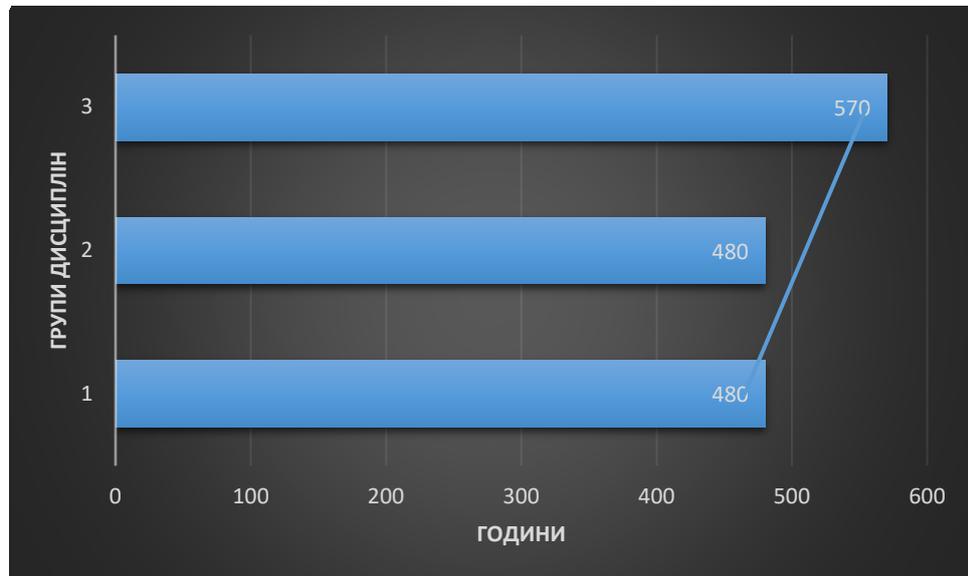


Рис. 1.4. Розподіл часу вивчення навчальних дисциплін на завершальному (професійно-адаптивному) етапі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури

Узагальнені показники розподілу часових параметрів проєктної спрямованості навчальних дисциплін за етапами підготовки наведено в табл. 1.5 та рис. 1.5.

На цьому етапі дослідження ми також вважали за необхідне проаналізувати хронологічні закономірності вивчення проєктно-формувальних дисциплін підготовки фахівців фізичної культури і спорту, а також узгодженість цієї хронології зі специфікою навчальних практик, кваліфікаційних робіт та підсумковою атестацією.

Таблиця 1.5

Узагальнені дані розподілу часових параметрів проєктної спрямованості навчальних дисциплін за етапами підготовки

№	Назва етапу підготовки (хронологічні межі)	Навчальні дисципліни					
		ВПС-дисципліни		СПС-дисципліни		НПС-дисципліни	
		год	%	год	%	год	%
1	Початковий (теоретико-орієнтований) етап (1-4 семестри)	150	4,5	1140	33,9	2070	61,6
2	Основний (практико-діяльнісний) етап (5-8 семестри)	630	20,4	810	26,2	1650	53,4
3	Завершальний (професійно-адаптувальний) етап (1-3 семестри магістратура)	480	27,6	690	39,6	570	32,8



Рис. 1.5. Розподіл часових параметрів проєктної спрямованості навчальних дисциплін за етапами підготовки

Наприклад, у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка навчальний план забезпечує змогу визначити хронологічну відповідність викладання проєктно-зорієнтованих навчальних дисциплін в системі підготовки фахівця спеціальності 017 Фізична культура і спорт (Додаток В). Графічно це проаналізовано в таблиці 1.6. Як бачимо зі схеми, вивчення дисциплін проєктно формувальної спрямованості відбувається загалом з дотриманням загальної хронологічної і змістової логіки.

Таблиця 1.6

Хронологія вивчення майбутніми фахівцями фізичної культури і спорту дисциплін проєктно-формуальної спрямованості та форми контролю

Назва дисципліни	Перший (бакалаврський) рівень								Другий (магістерський рівень)			
	Курс											
	1 курс		2 курс		3 курс		4 курс		1(5) курс		2(6) курс	
	СЕМЕСТР											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Професійна діяльність у галузі фізичної культури і спорту	■											
Управління у фізичній культурі та спорті						■						
Організація та методика проведення спортивних заходів							■					
Навчальна фізкультурно-оздоровча практика						■						
Літня виробнича-педагогічна практика						■						
Курсова робота							■					
Виробнича практика зі спортивної підготовки							■					
Менеджмент у дієтології								■				
Методика розробки дієтичних програм								■				
Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті								■				

З запропонованої схеми хронології бачимо, що існує певний часовий «провал» у вивченні таких дисциплін саме у 2, 3, 4 і 5 семестрах. Фактично у першому семестрі дисципліна «Професійна діяльність в галузі фізичної культури і спорту» покликана закласти основи розуміння здобувачами специфіки проектної діяльності. Послідувачі дисципліни «Управління у фізичній культурі та спорті», «Організація та методика проведення спортивних заходів», які віднесені до ВПС-дисциплін вивчаються у 6 і 7 семестрах. Такий стан хронологічної послідовності актуалізує роль проектного складника у викладанні СПС-дисциплін, зокрема, «Спортивна метрологія», «Ріст і розвиток організму людини», «Спортивна фармакологія», а також дисциплін загального циклу – «Педагогіка» та «Психологія».

Основний (практико-діяльнісний) етап формування проектної компетентності, зокрема, у 7 і 8 навчальних семестрах, логічно узагальнює загальну структуру проектної підготовки фахівця; це стосується таких дисциплін як «Організація та методика проведення спортивних заходів», «Менеджмент у дієтології», «Методика розробки дієтичних програм», «Основи проектної діяльності у фізичній культурі і спорті». Зміст, хронологічна логіка цього етапу доповнюються проектною діяльністю під час виконання кваліфікаційної (курсової) роботи, практико-орієнтовані аспекти управління проектами та спортивною діяльністю має бути реалізовано в системі практик «Виробнича практика у спортивній школі» та «Виробнича практика у фізкультурно-спортивній організації» на першому бакалаврському рівні. Контроль теоретичного рівня засвоєння основ проектування здійснюють у ході атестаційних екзаменів із професійно-спортивної та професійно-педагогічної підготовки.

Специфіка підготовки фахівців фізичної культури і спорту на другому (магістерському) рівні полягає в формуванні навичок управління проектами та проектною діяльністю, зорієнтовує на підготовку фахівця-управлінця в галузі фізичної культури, спорту, рекреації, здоров'язбереження. На виконання цієї стратегії спрямовано зміст дисциплін «Менеджмент і маркетинг у фізичній

культури і спорті», «Інноваційні технології у фізичній культурі і спорті», «Управління проєктами у фізичній культурі і спорті» та «Соціально-педагогічний супровід фізкультурно-спортивної діяльності». Узагальнення навичок проєктування (педагогічного, соціального, фахового тощо) реалізується у процесі виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи, в ході виробничої практики у спортивній школі та виробничої практики у фізкультурно-спортивній організації.

Отже, проведений аналіз хронологічної відповідності викладання навчальних дисциплін спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» вимогам формування проєктної компетентності загалом засвідчив побудову системи підготовки згідно принципів логічності, послідовності та системності. Ефективне формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту має відбуватися шляхом досягнення цілісності проєктно спрямованих знань, умінь і навичок, системного використання можливостей міжпредметної та транспредметної інтеграції. Також варто відзначити, що хронологію вивчення проєктно зорієнтованих навчальних дисциплін необхідно системно узгоджувати з проведенням навчально-педагогічних практик, виконанням кваліфікаційних робіт та підсумковою атестацією фахівців на обох визначених для дослідження рівнях підготовки.

Водночас варто наголосити, що наведений розподіл навчальних дисциплін за рівнем проєктно-формуальної спрямованості є досить умовним, віднесення дисципліни до певної групи визначає її «корисність» лише з обраних позицій, найбільш типових для розвитку проєктної компетентності. Пропонована класифікація насамперед дозволяє вибудувати основні моделі інтеграційно-проєктного комплексу навчальних дисциплін, зорієнтованого на формування такої компетентності як інтегрованого, метадисциплінарного феномену. Структуру та механізм функціонування інтеграційно-проєктного комплексу, зміст ключових дисциплін, методичні рекомендації щодо їх вивчення, специфіку контролю досягнень здобувачів у аспектах виконання кваліфікаційних робіт,

способу розробки проєктів навчальних і виробничих практик буде наведено в підрозділі 2.4 дослідження.

Висновки до першого розділу

На основі аналізу досвіду діяльності вітчизняних закладів вищої освіти, які готують фахівців фізичної культури і спорту, констатовано зростання інтересу науковців та викладачів-практиків щодо інтенсифікації пошуку оптимальних способів вдосконалення та модернізації системи підвищення якості підготовки на засадах проєктних технологій та водночас встановлено, що наявні педагогічні технології не гарантують ефективного формування проєктної компетентності цієї групи фахівців та її реалізації у процесі майбутньої професійної діяльності.

На основі узагальнення досліджень низки учених (І. Єрмаков, Н. Назаренко, Н. Довмантович, М. Братко, Н. Зимовець) нами запропоновано класифікацію етапів становлення проєктної технології в освіті (теоретичний, експериментальний, реалізаційний, етап критики та тимчасового згасання, етап системно-синергетичного впровадження, етап комплексного впровадження, етап особистісної зорієнтованості), визначено часові межі (з кінця XIX століття до наших днів) та головні тенденції її розвитку на кожному етапі (обґрунтування гуманістичного підходу до виховання і навчання, становлення розвивальної концепції навчання; використання методу проєктів з метою індивідуалізованого навчання за лабораторним типом (Dalton Plan), за умови реалізації індивідуальних і комплексних планів навчання (Winnetka Plan); усвідомлення необхідності комплексності проєктної технології; актуалізація методу проєктів в освіті як особистісно зорієнтованої педагогічної технології).

Аналіз літературних джерел також дозволив встановити, що проєктна діяльність здобувачів вищої освіти носить прикладний характер і спрямована на вирішення проблем (завдань), сформульованих викладачем у межах кожної навчальної дисципліни, водночас у процесі здійснення цієї діяльності увага майбутніх фахівців має бути спрямованою на формування здатності до розробки і реалізації проєктів у майбутній професійній діяльності як однієї з необхідних

компетентностей майбутнього фахівця. Визначено, що повний цикл проектної діяльності характеризується трьома основними фазами: фаза проектування, технологічна фаза, рефлексійна фаза. Проаналізовано сучасні технології проектування та реалізації бюджетних проектів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу регіонального рівня на прикладі партисипаторного бюджетування у м. Полтаві на 2016-2020 роки. Доведено, що таке масштабне проектування актуалізує наявність якісного рівня сформованості проектної компетентності у широкого загалу фахівців з фізичної культури і спорту.

Проаналізовано досвід соціального проектування в галузі рекреації, фізичної культури, спорту і системи здоров'язбереження; на основі комплексу літературних джерел в галузі економіки, педагогіки, соціальної роботи запропоновано алгоритм розробки й реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів (від вивчення соціального замовлення на проект до оцінки ризиків і можливих наслідків).

Аналіз діючих спортивно-оздоровчих проектів, що фінансуються за принципом партисипаторного бюджетування, дозволив виявити типові особливості цих проектів, загальні недоліки при їх складанні та управлінні; це стало підставою для обґрунтування педагогічної сутності та змісту проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту:

– проектна діяльність є сукупністю дій щодо складання й розроблення проекту, планування певної роботи та послідовного її виконання, тобто це конструктивна й продуктивна робота особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілевизначення, планування і здійснення проекту.

– узагальнення провідних наукових позицій дозволило зробити висновки:

1) формування проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту необхідно розглядати як динамічний інтегрований процес, спрямований на усвідомлення мотивів, потреб раціонального застосування проектної діяльності в професійній сфері, що передбачає оволодіння теоретичними знаннями, розуміння сутності

проектування та управління проектною діяльністю; практичне оволодіння способами і засобами проектної діяльності; 2) готовність і здатність застосовувати новий професійний досвід у здійсненні конкретних практичних завдань в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері; 3) усвідомлення майбутнім фахівцем відповідності рівня своїх професійних можливостей і умінь вимогам проектної діяльності в галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження;

– організація проектної діяльності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту передбачає теоретико-практичну підготовку їх до професійної проектної діяльності, зокрема, засвоєння майбутніми тренерами навичок ефективного розроблення й реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів;

– проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури та спорту може бути представленою в динамічній єдності структурних компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного, рефлексивно-оцінного; зміст функціональних компонентів зазнає змін в умовах формування проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту відповідно функцій компетентності: світоглядної, дослідницької, евристичної, інтегративної, прогностичної, рефлексивно-оцінювальної, конструктивно-управлінської.

– процес формування проектної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту – цілеспрямована, науково обґрунтована цілісна система дій з управління розробкою і діагностуванням спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів з використанням еталонів і алгоритмів, що забезпечують функціонування системи відповідно до заданих, чітко фіксованих, критеріально зумовлених кінцевих результатів.

Дослідження сучасного нормативно-правового забезпечення формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (структурно-функціональний аналіз діючих освітніх програм та практичного досвіду професійної підготовки на першому, бакалаврському, та другому,

магістерському рівнях вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт) оможливило систематизацію навчальних дисциплін підготовки на три групи, структуровані залежно від ступеню спрямованості їх матеріалів на формування проєктної компетентності: навчальні дисципліни максимальної проєктної спрямованості (МПС-дисципліни), навчальні дисципліни середньої проєктної спрямованості (СПС-дисципліни), навчальні дисципліни недостатньої проєктної спрямованості (НПС-дисципліни); вдосконалено хронологічну відповідність викладання проєктно зорієнтованих навчальних дисциплін в системі підготовки фахівців обраної спеціальності та узгоджено з можливостями виробничих практик і науково-дослідної роботи здобувачів вищої школи.

РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У розділі обґрунтовано провідні наукові підходи та педагогічні умови дослідження проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; розроблено інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в єдності мотиваційно-цільового, методологічного, організаційно-процесуального, інтеграційно-змістового та контрольного-результативного блоків; охарактеризовано методику формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту на початковому (теоретико-орієнтованому, 1-2 курси бакалаврату), основному (практико-діяльнісному, 3-4 курси бакалаврату) і завершальному (професійно-адаптивному, 1-2 курси магістратури) етапах; запропоновано критерії, показники та рівні сформованості проєктної компетентності фахівців фізичної культури і спорту.

2.1. Методологічні основи формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Динамічні реформи та інтеграційні процеси в сучасній системі вищої освіти України передбачають підготовку висококваліфікованих, компетентних фахівців, які мають відповідати світовим стандартам та вимогам сучасного українського суспільства. Ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту значною мірою визначено ступенем сформованості його проєктної компетентності, тому методологічний компонент такої підготовки першочергово відображає наукові підходи, на яких ґрунтується системне дослідження проблеми розвитку проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Таким підходами в рамках дисертації

визначено компетентнісний, діяльнісний, інтегрований, технологічний і ресурсний.

Нами з'ясовано, що поняття «підхід» учені тлумачать як певну сукупність різноманітних засобів та прийомів, які діють певним чином на суб'єкт діяльності; як вихідну позицію, що становить основу дослідницької діяльності (Семиченко, 1989).

У науках про освіту цей термін уживається як поняття, що визначає стратегію дослідницької та практичної діяльності (Пошетун, 2004, 2007).

У соціологічних дослідженнях поняття «підхід» визначають як комплекс парадигматичних, синтагматичних, прагматичних структур та механізмів пізнання та практики, що характеризує конкуруючі між собою (або ті, що історично змінюють одна одну) стратегії та програми у філософії, науці, політиці чи в організації життя людей» (Грицанов, 2003).

Враховуючи завдання формування проєктної компетентності, ми спиралися на визначення Н. Іпполітової, відповідно якого методологічний підхід трактується як сукупність ідей, що визначають загальну наукову світоглядну позицію вченого, принципів, що знаходяться в основі стратегії проєктної діяльності, а також способів, прийомів, процедур, які забезпечують реалізацію обраної стратегії в практичній діяльності (Іпполітова, 2009). За іншим визначенням, методологічний підхід – це стратегія, яка базується на основних положеннях відповідної теорії і визначає напрями пошуку стосовно предмета дослідження (Дюшеєва, 2008). Всі ці позиції акцентують значення наукового підходу як комплексного інструмента розв'язання логічної низки наукових завдань.

У сучасних науках про освіту застосовуються традиційні (особистісний, індивідуальний, диференційований, діяльнісний, синергетичний, аксіологічний, антропологічний, акмеологічний, контекстний, компетентнісний тощо) та нові (полісуб'єктний, креативний, медіологічний, семіотичний, герменевтичний, феноменологічний, цивілізаційний, холістичний) методологічні підходи (Фастівець, 2015; Корносенко, 2020; Кравченко, Оніпко, 2019).

Велика різноманітність методологічних підходів надає можливість їх вибору для дослідника при врахуванні того, що з позицій лише одного підходу важко зрозуміти сутність формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Ми вважаємо, що вирішення завдань дослідження можливе через добір наукових підходів, стратегію застосування яких визначаємо логікою дослідження та обґрунтованою на попередніх етапах структурою проєктної компетентності фахівців.

Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту пропонуємо першочергово розглядати в контексті компетентнісного підходу, який спрямовує вивчення професійно зорієнтованих дисциплін на формування й розвиток базових, предметних і ключових компетентностей особистості, і, як результат, – на формування загальної компетентності фахівця.

Компетентнісний підхід у системі вищої та загальної середньої освіти є предметом наукового дослідження вітчизняних науковців П. Бачинського, Н. Бібик, Г. Гавришак, І. Гудзик, О. Даниско, Н. Дворнікової, В. Жамардія, Я. Кодлюк, О. Корносенко, Л. Кравченко, О. Локшиної, О. Овчарук, Л. Пильгун, О. Пометун, К. Савченко, Л. Сень, С. Сисоєвої, О. Ситник, Т. Смагіної, П. Хоменка, А. Фастівець та ін.

В. Химинець поняття «компетентнісний підхід» тлумачить як спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. На думку вченого, традиційна система освіти акцентувала основні зусилля на набутті знань, умінь і навичок, що догматично абсолютизувало знання і формувало знанневий підхід до навчання, при цьому увага акцентувалася на самих знаннях, а не на здатності та вмінні їх застосовувати. Саме компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок в площину формування й розвитку в майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях. Процес учіння наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою характеристикою

навчання. Така характеристика має сформуватись у процесі навчання і містити знання, вміння, навички, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості (Химинець, 2010).

У руслі проєктного характеру підготовки компетентнісний підхід ставить на перше місце вміння майбутнього фахівця розв'язувати проблеми, що виникають у пізнавальній, технологічній і психічній діяльності, у сферах етичних, соціальних, правових, професійних, особистих взаємовідносин (Нагорна, 2007).

Поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дає змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення стандартів у професійній галузі або певній діяльності (Овчарук, 2004), тому компетентнісний підхід в освіті передбачає формування ключових та предметних компетентностей особистості.

Освітня компетентність – це сукупність смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності стосовно певного кола об'єктів реальної дійсності, що є необхідними для здійснення особистісно й соціально значущої продуктивної діяльності. У відповідності з розподілом змісту освіти на загальний метапредметний, міжпредметний і предметний, учені пропонує трьохрівневу ієрархію компетентностей: 1) ключові компетентності – належать до метапредметного змісту освіти; 2) загальнопредметні компетентності – належать до певного кола навчальних предметів і освітніх областей; 3) предметні компетентності – часткові щодо двох попередніх рівнів компетентності, такі, що мають конкретне висвітлення і можливість формування в рамках навчальних предметів (Криstopчук, 2011; Корносенко, 2021).

В. Байденко стверджує, що компетентності можна розглядати як: характеристики здібностей особистості реалізовувати свої пізнання і досвід в успішній діяльності з високим ступенем саморегулювання, самооцінки, швидкої, гнучкої й адаптивної реакції на динаміку обставин і середовища; одну з відмітних особливостей кваліфікацій (ступенів, рівнів); відповідності кваліфікаційним вимогам з урахуванням регіональних потреб і запитів на ринку

праці; уміння виконувати особливі види діяльності й робіт у залежності від поставлених завдань, проблемних ситуацій тощо. Розвиток компетентностей є ціллю освітніх програм (Байденко, 2009).

Якщо сфера життя, в якій людина відчуває себе здатною ефективно функціонувати (тобто компетентною), є достатньо широкою, йдеться про так звані «ключові» чи життєві компетентності; якщо ж компетентність поширюється на вузьку сферу, наприклад, у межах певної наукової дисципліни, то можна говорити про предметну чи галузеву компетентність. Отже, компетентність – це результативно-діяльнісна характеристика освіти (Овчарук, 2004). Компетентна в певній галузі людина володіє відповідними знаннями, здібностями, які дозволяють їй обґрунтовано висловлювати судження про цю галузь та ефективно діяти в ній. Найбільш важливою компетентністю фахівця є його професійна компетентність – індивідуально-психологічна якість, що охоплює досвід, знання, вміння, психологічну готовність (Уйсімбаєв, 2006; Чемерис, 2006; Ходань, 2013).

Професійна компетентність має свою структуру та класифікаційні ознаки. О. Дубасенюк до основних складників професійно-педагогічної компетентності відносить:

- компетентність у сфері теорії та методики виховного процесу;
- компетентність у сфері фахових предметів;
- соціально-педагогічну компетентність;
- диференціально-психологічну компетентність;
- аутопсихологічну компетентність (Дубасенюк, 1994).

Відповідно завдань нашого дослідження поняття «компетентність» тлумачимо як результат професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, здатність реалізовувати набуті знання, уміння й навички в процесі проектної діяльності, особистісну характеристику фахівця, який володіє низкою відповідних здатностей, потенціалів тощо.

Реалізацію компетентнісного підходу в формуванні проектної компетентності забезпечують такі принципи:

– принцип варіативності й відкритості – потреба відповідності умовам життя, що постійно змінюються, спричиняє безперервний розвиток або заміну наявних компетентностей;

– принцип цілісності й багатоаспектності – наявні в майбутнього фахівця компетентностей стосуються різних сторін її життєдіяльності, але між ними існують складні відносини взаємозв'язку;

– принцип культуродоцільності – найбільш важливими для особистості є компетентностей, що у більшій мірі відповідають наявному рівню культури та сприяють її розвитку;

– принцип гуманності – основу кожної компетентності й усього підходу загалом складає увага й турбота про оточуючих;

– принцип інтегративності – ефективність реалізації компетентнісного підходу ґрунтується на його зв'язках з іншими підходами, що відповідають сучасній освітній парадигмі (Ісаєва, 2003; Бібік, 2015; Чернова, 2009).

На основі аналізу комплексу літературних джерел нами виявлено, що компетентнісний підхід має такі особливості, які зумовлюють його пріоритетність щодо процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в галузі розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів: зміщення акцентів із процесу навчання на його результати, якими є компетентності; переорієнтування професійної підготовки зі стратегії накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування й розвитку в здобувачів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні методики розробки проєктів й практично-експериментальний досвід у ситуаціях проєктної діяльності; спрямованість освітнього процесу на задоволення особистісних мотивів здобувача вищої освіти – майбутнього фахівця. Реалізація на практиці компетентнісного підходу передбачає істотне оновлення змісту професійної підготовки, який ґрунтується не на наборі знань, умінь та навичок, а на формуванні ключових

компетентностей, що стосуються різних галузей діяльності фахівців фізичної культури і спорту (Бойчук, 2013; Бібік, Ващенко, Локшина, 2004; Бібік, 2004).

Зазначене вище окреслює синергетичну єдність компетентнісного й діяльнісного підходів; ми підтримуємо думку, що формування проєктної компетентності неможливе поза діяльністю особистості.

Компетентнісний підхід зорієнтовано передусім на досягнення результатів, якими є компетентності, а діяльнісний підхід – спрямовано на організацію процесу навчання, що набуває характеру взаємодії. Оскільки оволодіння компетентністю неможливе без набуття досвіду діяльності, то на думку вчених, компетентності й діяльність взаємопов'язані та взаємодоповнюються (Дюшеєва, 2008); діяльнісний підхід наближається до ідей компетентнісного підходу в межах компетентностей, які забезпечуються навчальними знаннями. Кінцевою метою діяльнісного підходу до фахової підготовки є перетворення того, хто навчається, на суб'єкта учіння. Компетентнісний підхід зобов'язаний забезпечити трансформацію суб'єкта учіння на суб'єкта розвиненої суспільної практики (Бех, 2010).

Діяльнісний підхід ґрунтується на визнанні людської активності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості майбутнього фахівця. Теорія діяльності ґрунтується на принципі єдності діяльності та свідомості. У контексті зазначеного принципу діяльність розглядають:

- як умову виникнення, чинник формування і об'єкт застосування свідомості;
- як форму активності свідомості;
- як регулятор поведінки і дій людини.

Розвиток діяльності залежить від життєвих умов і впливає на психічний розвиток особистості (Фастівець, 2015; Пасічник, 2017;).

Застосування наукових надбань діяльнісного підходу у процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту передбачає, перш за все, включення елементів проєктної діяльності у професійну підготовку. Реалізація діяльнісного підходу сприяє засвоєнню

здобувачами проєктних умінь та навичок, формуванню власних способів інтелектуальних дій в опрацюванні наукових джерел у процесі навчання (Євтух, 2015).

Діяльнісний підхід розглядаємо однією з основних умов ефективного здійснення проєктної діяльності в фахівців фізичної культури та спорту; він реалізується через такі чинники:

- використання активних прийомів та методів навчання;
- розвиток умінь, необхідних для самостійної проєктної діяльності;
- здійснення рефлексивного навчання здобувачів вищої освіти, яке передбачає їх залучення до аналізу спільної продуктивної діяльності (Хлібкевич, 2020).

Д. Ельконін визначив такі види діяльності: безпосередньо-емоційне спілкування, предметно-маніпулятивна діяльність, рольова гра, навчальна діяльність, інтимно-особистісне спілкування, навчально-професійна діяльність (Ельконін, 1989). Діяльності будь-якого виду властиві такі спільні ознаки, як предметність, цілепокладання, осмисленість, перетворювальний характер. Предметність – це залежність діяльності від об'єктивного впливу навколишнього світу, об'єктивна матеріальна основа діяльності, її зв'язок з предметним світом. Цілепокладання має місце в людській діяльності, цим вона відрізняється від поведінки тварин. Осмисленість діяльності людини – це ознака, що проявляється в усвідомленні дій, прогнозуванні результатів діяльності, перспективних прагненнях людини, перетворювальний характер діяльності людини проявляється як у зміні об'єкта, так і в зміні самого суб'єкта. Діяльність людини має такі основні характеристики: мотив, мета, предмет, структура і засоби. Мотив діяльності – сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів, що спонукають до діяльності. Мотивом може бути конкретна проблема, яка задовольняється за допомогою даної діяльності. Мотиви людської діяльності можуть бути органічними, функціональними, матеріальними, соціальними, духовними. Будь-яка діяльність є полімотиваційною, а її тип визначається за домінуючим мотивом. Мета діяльності – сукупність кінцевих продуктів діяльності, які можуть бути реальним

фізичним предметом, створюваним людиною, знаннями, уміннями і навичками, що здобуваються в ході діяльності, творчим результатом (думка, ідея, теорія, твір мистецтва). Предмет діяльності – сукупність матеріальних та духовних об'єктів, із якими людина має безпосередню справу в процесі активності. Предметом пізнавальної діяльності є всякого роду інформація, предметом навчальної діяльності – знання, уміння й навички, предметом трудової діяльності – створюваний матеріальний продукт. Структура діяльності – сукупність дій та операцій. Дією називають частина діяльності, що має цілком самостійну, усвідомлену людиною ціль. Операцією називають спосіб здійснення дії. Скільки є різних способів виконання дії, стільки ж можна виділити й різних операцій. Засоби діяльності – сукупність інструментів, якими користується суб'єкт діяльності в процесі виконання певних дій та операцій (Сущенко, Гришко, Соболь, 2020; Кравченко, Васюк, 2016).

Вчені розглядають поняття поліфункціональності категорії діяльність, згідно з яким останню зустрічаємо в таких трактуваннях: діяльність як предмет проектування, тобто виявлення способів та умов оптимальної реалізації певних (переважно нових) видів діяльності; діяльність як предмет об'єктивного наукового вивчення; діяльність як пояснювальний принцип; діяльність як предмет управління; діяльність як цінність (Пасічник, 2017). Використання положень діяльнісного підходу до формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту створює умови для розвитку аналітичних умінь здобувачів вищої освіти, навичок прийняття рішень в нетипових (постійно змінних) ситуаціях, випрацьовувати авторські підходи до вирішення проблем у сфері проектування. Використання діяльнісного підходу в процесі професійної підготовки фахівця підвищує емоційне спрямування процесу пізнання, мотивацію проектної діяльності, зацікавленість до оволодіння новими знаннями, вміннями та їх використанням у професійній діяльності.

Узагальненим результатом професійної освіти має стати готовність випускника до соціальної та професійної діяльності, бо лише через власну активну діяльність людина здатна розвиватися.

Продуктом діяльності в сфері розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів є структуроване й актуалізоване знання, що є підґрунтям уміння вирішувати проєктні задачі, які потребують функціонального застосування в різних галузях професійної діяльності.

У підготовці майбутніх фахівців фізичної культури та спорту необхідно конкретизувати види діяльності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти, і забезпечувати виконання цих видів діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Використання дидактичного потенціалу діяльнісного підходу забезпечує головну мету професійної підготовки – розвиток самореалізованої особистості, при цьому навчальний процес спрямований на розвиток пізнавальної діяльності майбутнього фахівця та її активізацію. В контексті завдань діяльнісного підходу важливим є моделювання ситуацій, які дозволяють синтезувати можливості різних навчальних дисциплін для формування проєктної компетентності.

Отже, діяльнісний підхід є необхідною основою формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, оскільки за ним: компетентність визначається як внутрішня потреба особистості; формування проєктної компетентності та її розвиток неможливі поза діяльністю особистості; формування проєктної компетентності має відбуватися в контексті навчальної діяльності, мотиви якої є особистісними мотивами майбутнього фахівця як суб'єкта цієї діяльності; розвиток проєктної компетентності має враховувати не лише наявні зовнішні та внутрішні мотиви, а й гармонізувати середовище для еволюції цих мотивів (Хоменко, 2007). Таким чином, формування проєктної компетентності не може відбуватися поза діяльністю особистості, оскільки саме в процесі діяльності формується, реалізується та перевіряється ця компетентність; також встановлено, що проєктні знання, уміння й навички не можуть бути ні засвоєні, ні збережені поза діяльністю фахівця.

Розвиток проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту неможливий у межах однієї дисципліни чи навіть поєднання знань з кількох галузей дослідження. Фактично, проблема формування проєктної

компетентності має поліпредметний характер, а отже, ключовим методологічним підходом до її вирішення має стати інтегративний підхід.

Сукупність теоретичних положень, що пояснюють сутність феномену інтеграції у сучасній науці про освіту, об'єднано загальним поняттям «інтегративний підхід»: у результаті інтеграції раніше самостійні елементи поєднуються та певним чином синтезуються в цілісну систему на основі взаємного переходу та доповнення, встановлення функціональних взаємозв'язків, зближення теорій навчання і виховання, керування, об'єднання в системах організації освіти та її змісту. При цьому інтеграція може мати різні форми: предметно-образну, поняттєву, світоглядну, діяльнісну, концептуальну тощо. Інтеграція в освіті виконує такі функції: освітню, виховну, розвивальну, методологічну, психологічну, організаційну. До головних способів інтеграції відносять: універсалізацію, уніфікацію, екстраполяцію, узагальнення, моделювання, категорійний синтез, систематизацію (Вознюк, Дубасенюк, 2009).

Інтегративний підхід, на думку В. Левченка, дозволяє розкрити механізми переходу простого в складне, утворення нового в результаті об'єднання частин. Він включає в себе аналіз фактів, що забезпечують можливість інтеграції; установлення властивостей частини, що сприяють її органічному об'єднанню з іншими частинами й дозволяють увійти до складу цілого; вивчення природи цих властивостей, закономірностей, їх дій; з'ясування функціональної значущості частин у структурі досліджуваної цілісності тощо. (Левченко, 2007).

З позиції завдань нашого дослідження важливо акцентувати наукову позицію В. Нічишиної, згідно якої реалізація інтегративного підходу передбачає створення інтегративних дисциплін як одного із шляхів подолання фрагментарності знань, економії навчального часу за рахунок уникнення зайвих дублювань навчального матеріалу суміжних чи близьких дисциплін, укрупнення дидактичних одиниць знань, що утворюється в результаті об'єднання одиниць знань навколо найсуттєвіших змістових та структурних зв'язків між компонентами навчального матеріалу (Нічишина, 2008).

Розробка інтеграційного комплексу навчальних дисциплін, спрямованого на формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту потребує застосування методу інтеграційного аналізу, запропонованого І. Козловською. Інтеграційний аналіз, згідно пропозицій ученої, передбачає розробку алгоритму, спрямованого на формування цілісної системи шляхом об'єднання елементів, відібраних з метою вирішення конкретної проблеми. Методика інтеграційного аналізу передбачає такі етапи: формулювання мети та відбір елементів інтеграції, забезпечення збереження індивідуальних властивостей елементів після їх інтеграції; доведення системного характеру об'єкта, сформованого в результаті інтеграції (наявність власної структури та логічних зв'язків між елементами, виявлення можливого впливу на нього зовнішніх чинників), та розробка критеріїв появи якісно нових рис у елементів та об'єкта отриманого в результаті інтеграції; визначення параметрів для кількісного опису системи та розробка загальної моделі новоутвореної системи; аналіз можливості існування декількох стабільних станів системи з різним рівнем, розробка варіативних моделей та визначення меж їх використання (Козловська, 2001).

Відповідно позицій інтегративного підходу кожна навчальна дисципліна професійно-практичного циклу підготовки фахівця фізичної культури та спорту реалізовує інтеграційне завдання і забезпечує реальний внесок у формування готовності особистості до проєктної діяльності та до майбутньої професійної діяльності загалом. Прогнозованим результатом інтеграції проєктних знань і способів діяльності є цілісне усвідомлення й розуміння сенсу цієї діяльності та методологічна готовність до її здійснення, тобто, вміння бачити її системність, визначати її цінності, імплементувати в практику професійної діяльності проєктний складник (Нікуліна, 2000).

У контексті завдань нашого дослідження вважаємо за доречне навести провідні складники інтегративного процесу, виокремлені О. Сорокою: 1) структурність, яка виступає сукупністю процесів, що акумулюють готовність до здійснення інтеграції; 2) ієрархічність, сутність якої полягає в тому, що

кожний компонент моделі є підсистемою, тобто може вдосконалюватися й розгалужуватися; 3) цілісність, зумовлена єдністю та взаємодією компонентів системи як єдиного цілого, оскільки, не знаючи цілого, неможливо правильно розробити компоненти, частини (Сорока, 2001).

Базуючись на зазначених наукових позиціях, актуальність та доцільність упровадження інтегративного підходу при формуванні проєктної компетентності пояснюємо сучасними вимогами до фахівців галузі фізичної культури та спорту й тенденціями в сфері розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, для чого характерним є розгляд не окремих ізольованих фактів, а фактів у взаємозв'язках. Встановлено, що оптимальним підходом до організації навчального процесу підготовки фахівців галузі фізичної культури та спорту, відповідно до окреслених перспектив проєктної діяльності, є інтегративний підхід, який узгоджується із позиціями компетентнісного та діяльнісного підходів, доцільність яких доведено вище (Ільченко, 2014; Корносенко, Хоменко, 2017).

Важливе місце в системі підготовки конкурентоздатних фахівців галузі фізичної культури та спорту займає *технологічний підхід*, спрямований на розробку системи дій, необхідних для формування проєктної компетентності здобувачів вищої освіти; використання сучасних технологій професійної підготовки, що гарантують розкриття креативних здібностей майбутніх фахівців у процесі навчально-професійної та науково-дослідницької діяльності; передбачає цілісне інструментальне управління навчальним процесом, гарантоване досягнення мети й завдань проєктної діяльності. Він є тим чинником оптимізації проєктної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, реалізація якого проходить через педагогічно обґрунтовану сукупність загальнонавчальних технологій, що мають чітку процесуальну структуру, визначені умови й етапи їх успішного застосування, прогнозовані результати, що підлягають кількісному та якісному оцінюванню, дозволяє сформувати в майбутніх фахівців фізичної культури та спорту проєктну компетентність (Хлібкевич, 2020).

На основі аналізу комплексу наукових джерел нами встановлено, що термін «технологія» розглядається в таких інтерпретаціях: – синонім понять «методика» чи «форма організації навчання» (технологія спілкування, технологія взаємодії, технологія організації індивідуальної діяльності); – як сукупність усіх використаних в конкретній системі методів, засобів і форм; – як сукупність і послідовність методів і процесів, що дозволяють одержати запланований результат (Бабак, 2003).

У розумінні поняття «педагогічна технологія» сьогодні виокремлюють декілька позицій. Педагогічну технологію тлумачать як системний метод створення, використання й означення всього процесу викладання знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, з поставленою своєю задачею оптимізації форм освіти. Педагогічна технологія – це змістова техніка реалізації навчального процесу (Беспалько, 1989). До основних характеристик (критеріїв) технологій відносять такі: системність, концептуальність, інформаційність, діагностичність, ефективність навчання, науковість, відтворюваність, вмотивованість, алгоритмічність, оптимальність тощо (Сисоєва, 2002; Прокопенко, Євдокимов, 2005).

Технологічний підхід до формування проєктної компетентності вважаємо основою для концептуального оволодіння різноманітними аспектами проєктної діяльності; він уможливорює аналіз і систематизування на науковій основі практичного досвіду та його застосування; мінімізування впливу негативних факторів; комплексне вирішення професійно зорієнтованих проблем; оптимальне використання ресурсів; створення сприятливих умов для розвитку особистості кожного майбутнього фахівця фізичної культури та спорту.

Технологізація освітніх процесів передбачає розподіл процесів на етапи, фази, операції, координацію, порядок і послідовність дій, спрямованих на досягнення результату проєктної діяльності в галузі розробки та провадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів.

Узагальнюючи та адаптуючи ключові ознаки технологічного підходу, розроблені вченими, обґрунтуємо вимоги до технології організації проектної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту:

- сформованість чіткої мети проектування, яка підкорюється загальній меті професійної підготовки фахівців та визначає очікувані результати;
- розробленість логічно вибудованої, чіткої, конкретизованої технологічної послідовності дій здобувачів вищої освіти, спрямованих на вирішення поставлених завдань;
- наявність мотивації щодо використання конкретної проектної технології, розуміння цінностей проектної діяльності в галузі фізичної культури та спорту;
- сформованість критеріїв, засобів та методів діагностування ефективності технології проектної діяльності;
- постійна присутність викладача як модератора та консультанта на всіх етапах проектування: етап обґрунтування доцільності технології, розробки проекту, реалізації, аналізу ефективності;
- наявність засобів і способів отримання інформації з альтернативних джерел, її аналітична оцінка і обробка.

Технологічний підхід у галузі розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів загалом можна представити як послідовність низки кроків: вивчення реального стану проблеми проектування; аналітична критика реального стану процесу; визначення проблемних ділянок у проектуванні та шляхів їх подолання; розробка набору коректив в управлінні проектом. Тому, результатом реалізації технологічного підходу стане складне управлінське рішення, а досліджуваний підхід можна вважати спеціальним видом міжособистісного професійного спілкування та активізації інтелектуального потенціалу здобувачів вищої освіти для вирішення поставлених завдань (Гриньова, 2006; Стрельніков, 2013).

Системний аналіз комплексу літературних джерел із проблеми дослідження засвідчив, що провідний акцент у проектних технологіях має бути

зосередженим на формуванні у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту умінь не лише засвоювати й відтворювати інформацію, а мусить розвивати вміння вищого рівня: знаходити й обирати необхідні ресурси для проєкту; здійснювати аналіз і синтез інформації, що стосується певної проблеми; свідомо планувати власну діяльність для досягнення поставлених завдань; оцінювати об'єкти та результати своєї роботи.

Отже, застосування технологічного підходу забезпечує гармонійне включення проєктних технологій у освітній процес, забезпечує розвиток у майбутніх фахівців креативності, відповідальності, здатностей до самоконтролю, технологічності, умінь працювати в команді, комунікувати, приймати рішення тощо. При виконанні практичних спортивно-оздоровчих та рекреаційних завдань проєкту теоретична діяльність (осмислення та пояснення природи предметів, необхідних для практичного використання; пошук закономірностей речей, способів їх перетворення) інтегрується із творчим потенціалом особистості, проявляючись в ідеях, розробленні нових спортивних, оздоровчих чи рекреаційних технологій. Технологічний підхід є тим важливим методологічним орієнтиром формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що забезпечує прогнозування результатів та управління навчальним процесом, дозволяє аналізувати та корегувати на науковій основі практичний досвід майбутніх фахівців у напрямі розробки та реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, генерує оптимальні умови для розвитку особистості при раціональному використанні наявних ресурсів. Саме технологічний підхід дозволяє використовувати найефективніші та розробляти нові (авторські) технології й моделі розвитку особистості фахівця фізичної культури та спорту (Даниско, Корносенко, Тараненко, 2020).

Застосування положень *ресурсного підходу* при формуванні проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту забезпечує подальший розвиток і втілення концепції особистісно зорієнтованої професійної підготовки, оскільки спрямоване на пізнання людиною себе, потенційних можливостей, реалізація яких задовольняє прагнення здобувачів освіти до

максимально повної самореалізації в професії (Микитюк, 2013). Саме тому ресурсний підхід дозволить майбутнім фахівцям пізнати в першу чергу самих себе, максимально самореалізуватися в професійній діяльності. В. Лозова ресурсний підхід пропонує розглядати як сукупність технологій, способів, прийомів забезпечення, виявлення й використання ресурсів і розвитку потенціалів особистості з метою підвищення ефективності різних видів її діяльності, організації спілкування та стимулювання суб'єкта до самореалізації. Виходячи з цих положень, виявлення й використання ресурсів майбутніми фахівцями галузі фізичної культури і спорту сприятиме розвиткові в них здатності до розуміння власних потенційних можливостей, а також максимальній ефективності реалізації професійних навичок у проєктній діяльності (Лозова, 2012).

У педагогічних та соціологічних дослідженнях «ресурс» визначається як сукупність об'єктивно існуючих умов і засобів, необхідних для реалізації потенційних можливостей суб'єкта педагогічного процесу.

Головна ознака ресурсного підходу міститься у визнанні економічної доцільності організаційних та управлінських заходів і матеріальних чинників як складників педагогічного процесу, що передбачає: залучення кращих, високоосвічених фахівців, практиків, методистів, науковців; створенні комфортних умов праці, інноваційної діяльності й дотримання корпоративної культури, що дозволяє реалізувати особистісний і професійний потенціал кожного учасника процесу; об'єктивації безперервної освіти; визнанні внеску закладу освіти в розвиток професіоналізму випускників і працівників закладу. Ресурсний підхід у закладі вищої освіти передбачає узгодження з індивідуальним підходом до реалізації інтересів навчального закладу і здобувачів вищої освіти; застосування елементів маркетингових технологій, результатів аналітичного вивчення потреб ринку праці та конкретних запитів щодо створення пропонованих нами видів проєктів (Zhamardiy, Shkola, Boichenko, Kornosenko, 2020).

Результати досліджень вітчизняних учених дозволили використовувати дефініції «людський капітал» та «соціальний капітал» як важливі характеристики будь-якої проєктної діяльності. Людський капітал розглядається як сукупність знань, умінь, навичок, здібностей, особистісних та моральних якостей, рівень здоров'я, освіченості, свідомості, креативності особистості чи сукупності осіб, їх ставлення до діяльності, праці, готовність будувати життя на гуманістичних засадах тощо. Дефініція «соціальний капітал», на думку автора, відображає рівень взаємної довіри, взаємодопомоги, співпраці, соціальної єдності суспільства й означає здатність до конструктивної взаємодії, спільної добровільної соціально-корисної діяльності з метою досягнення значущих цілей на підґрунті зміцнення взаємовідносин між людьми, ствердження соціальних цінностей, принципів соціальної справедливості та відповідальності, є інтегрованим показником результату колективних дій окремих людей і соціальних груп, котрі внаслідок синергетичного ефекту взаємодії отримують певні результати (Сисоєва, 2003; Овчарук, 2003, 2004).

У контексті нашого дослідження важливим вважаємо те, що ресурсний підхід допомагає доцільно узгодити можливості й інтереси суб'єктів освітнього процесу підготовки. Він узгоджує зовнішні (засоби й умови навколишнього середовища) і внутрішні індивідуалізовані ресурси особистості на засадах реалізації універсальних ідей людиноцентричності, особистісної зорієнтованості професійної освіти, забезпечення індивідуальної траєкторії професійного розвитку суб'єкта, позитивного зворотнього зв'язку (Кабусь, 2016; Микитюк, 2013).

Знаковою з позиції нашого дослідження є узагальнена думка вчених А. Алексюка, М. Кричфалушого, Б. Курдюкова про те, що впровадження наукових основ ресурсного підходу в систему формування проєктної компетентності потребує розробки чіткої програми розвитку проєктних умінь майбутніх фахівців щодо розробки й упровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів. Це передбачає таке структурування змісту підготовки, яке дозволяє здобувачам вищої освіти вивчати його в різних темпах і на різних

рівнях складності та готує майбутніх фахівців до реалізації завдань проєктної діяльності. До основних елементів людського ресурсу переважно відносять: ресурс освіти (загальні й спеціальні знання); результат підготовки на виробництві (кваліфікація, навички, досвід); капітал здоров'я; володіння економічно значущою інформацією; капітал міграції (забезпечує мобільність працівників); мотивація економічної діяльності (Микитюк, 2013).

Враховуючи спрямованість положень ресурсного підходу на розвиток, в першу чергу, якостей особистості, досвіду її практично-професійної діяльності вважаємо за доцільне говорити про перспективи впровадження ресурсно-компетентнісного варіанту підходу, реалізація якого, на думку І. Годорової, дозволить підготувати такого фахівця, який, маючи професійні компетентності, володітиме водночас достатніми особистісним, духовним ресурсами, буде вмотивований керуватися вищими духовними соціальними й моральними цінностями у своїй професійній діяльності (Годорова, 2019).

Ресурсний підхід передбачає організацію відповідно зорієнтованої підготовки у закладі вищої освіти. Згідно пропозицій Н. Кононець, ресурсно зорієнтоване навчання – це навчання, засноване на використанні і застосуванні різнопланових ресурсів і вільних коштів для підтримки різноманітних навчальних потреб залежно від контексту. Фактично ресурсно орієнтоване навчання – це створення своєрідного контексту для навчання, поєднання інструментів пошуку й інтерпретації інформації з різних ресурсів, це гід у процесі навчальної діяльності, яка узгоджується з епістемологією (процесом дослідження знань) та різними моделями навчання (Кононець, 2016).

Отже, провідне положення ресурсного підходу при формуванні проєктної компетентності полягає у встановленні взаємозв'язків самореалізації особистості кожного майбутнього фахівця фізичної культури та спорту з його потенційними можливостями, створенні умов для розвитку психологічних та інтелектуальних потенціалів особистості, можливостей реалізації нею власних зусиль на шляху професійного зростання у проєктній діяльності.

Як підсумок, зазначимо: в сучасній системі професійної підготовки існує різноманітність наукових підходів, що визначають різні напрями досліджень і саму специфіку діяльності фахівців. Жоден із запропонованих підходів самостійно й ізольовано не здатен вирішити проблему методології дослідження в галузі професійної освіти фахівців фізичної культури та спорту, це досягається лише шляхом виправданого добору та раціонального поєднання комплексу ідей окремих методологічних підходів та концептуальних ідей обраної наукової проблеми. Отже, формування проєктної компетентності розглядається нами через комплекс методологічних підходів (компетентнісний, діяльнісний, інтегративний, технологічний та ресурсний); запропоновані підходи не адаптовані власне до проблеми формування проєктної компетентності фахівців фізичної культури та спорту, тому результатом наукового дослідження стало обґрунтування сукупності окремих положень наукових підходів як адекватного засобу її концептуалізації та інструменту практичної реалізації в руслі обраних педагогічних умов.

2.2. Інтеграційно-функціональна модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

У процесі професійної підготовки здобувачі вищої освіти мають оволодіти професійними проєктними активностями навчатися й самоорганізовуватися, уміннями формувати пріоритети, розробляти оперативні та стратегічні цілі, конструювати напрями їх досягнення, перебудовувати життєві умови відповідно до поставлених цілей. Саме тому в межах подальшого наукового обґрунтування в контексті проблеми дослідження вважаємо, що для ефективного зростання рівня сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту постала необхідність розробити адекватну педагогічну модель професійної підготовки фахівця, визначити й обґрунтувати складники цієї моделі в сучасних закладах вищої освіти (ЗВО).

У ході аналізу комплексу джерел дослідження нами встановлено, що проблематику моделювання та розробки моделей підготовки чи формування

компетентностей представлено у працях Л. Бикова, А. Вербицького, Р. Горбатюка, Л. Кравченко, А. Петрової, В. Романишиної, П. Хоменка, Н. Хорушко, В. Штоффа та ін. Спільним у наукових позиціях цих вчених є насамперед те, що вони розглядають моделювання перспективною можливістю відобразити дійсність як загальну властивість та здійснювати таким чином вплив на освітній процес. Дослідники також констатують, що характерною ознакою модернізації освітньої галузі є застосування методу моделювання як найбільш адекватного способу пошуку оптимального вирішення професійних завдань, оскільки він дозволяє розкрити цілісність об'єкта дослідження та передбачити перспективи його динаміки. Саме тому в цьому дослідженні ми розглядаємо метод моделювання як один із найлогічніших та найефективніших методів пізнання і трансформації традиційної освітньої парадигми у компетентнісну, що, в свою чергу, сприятиме формуванню проєктної компетентності фахівців фізичної культури і спорту. У чисельних дослідженнях зазначено, що педагогічні моделі дають змогу презентувати компетентнісний підхід не як дискретне педагогічне явище, спрямоване на локальні зміни окремих аспектів освітнього процесу, а як засіб відображення цілісної сутності проблеми – від постановки мети до отримання кінцевого результату.

Моделювання тлумачиться вченими як метод дослідження впливу на об'єкти пізнання на їхніх моделях; побудова та вивчення моделей предметів, явищ, об'єктів, що реально існують і конструюються для визначення або покращення їх характеристик, вдосконалення методів їхньої побудови та керування ними (Пікельна, 1993). У дослідженнях Ю. Шапрана моделювання розглянуто як метод опосередкованого пізнання за допомогою штучних і природних систем, які зберігають деякі особливості об'єкта дослідження та створюють можливість репрезентувати цей об'єкт у певних відношеннях і отримати про нього нові знання (Шапран, 2012). С. Гончаренко у процесі моделювання пропонує виділяти такі етапи: перехід від природного об'єкта до моделі, побудова моделі, експериментальне дослідження моделі, перехід від

моделі до природного об'єкта (перенесення результатів, отриманих в ході дослідження, на даний предмет) (Гончаренко, 2008).

Моделювання у нашому дослідженні має: визначити пріоритетні напрями фахової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; забезпечити системність і цілісність цього процесу в системі професійної підготовки у ЗВО; зорієнтувати освітній процес підготовки на формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Учені пропонують розглядати модель: як спосіб організації практичних зразково правильних дій та їхніх результатів в робочу демонстрацію, образ майбутньої системи (Новіков, 2004); як уявний об'єкт, який наділений суттєвими властивостями, що не має незначних ознак, які б відрізняли його від оригіналу (Лодатко, 2008); як концептуальний інструмент, аналог певного фрагменту соціальної дійсності, що служить для зберігання та розширення знання про властивості і структуру процесів, що моделюються, орієнтований на керування ними (Штофф, 1966); як організаційну систему, що пояснює структуру та характеристики процесу формування професійної компетентності фахівця (Яковчук, 2017).

Провідним принципом моделювання є дотримання структурно-функціональної відповідності між досліджуваним об'єктом і пропонованою моделлю. Вчені виокремлюють комплекс методологічних принципів педагогічного моделювання, серед яких провідними й актуальними щодо вимог нашого дослідження вважаємо такі: наочності; об'єктивності; конкретності; передбачуваності та визначеності; інформаційності; цілеспрямованості та підпорядкованості загальній меті; ієрархічності побудови та взаємоузгодженості; реальності виконання; зворотного зв'язку стосовно стану досягнутого результату; функціонально-логічної структуризації; системності; суперечливості; концептуальної єдності аксіоматичного і змістового аспектів; (Капченко, 2008; Клокар, 2008; Козирєва, 2010; Лодатко, 2010; Рогова, 2007).

Також важливо враховувати, що формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту буде ефективним тільки у

спеціальному освітньому середовищі професійної підготовки, моделювання якого вимагає застосування комплексу наукових підходів, проєктування специфічних умов з урахуванням особливостей проєктної діяльності (Руденко, 2015).

Вважаємо за доцільне навести сформульовані Ю. Сурміним необхідні й достатні ознаки моделі: між моделлю і оригіналом існує відношення схожості, форма якого явно виражена і точно зафіксована (умови віддзеркалення, або уточнення, аналогії); модель у процесі наукового пізнання є заміщенням об'єкта вивчення (умова репрезентації); вивчення моделі дає змогу отримати інформацію (відомості) про оригінал (умови екстраполяції) (Сурмін, 2006). За допомогою моделі як знакової системи можна відтворити освітній процес як предмет дослідження, зобразити в цілісності його структуру, функціонування і зберегти цю цілісність на всіх етапах дослідження (Ягупов, 2003).

Адекватна об'єктові модель дозволяє детально визначати його компоненти, схематично розглянути зв'язки між цими компонентами, порівняти зв'язки моделі з реальними зв'язками об'єкта; дослідити можливі режими керування та функціонування моделі й, відповідно, об'єкта дослідження.

На основі аналізу комплексу літературних джерел нами визначено сутність та сформульовано робочу дефініцію визначення терміну «інтеграційно-функціональна модель формування проєктної компетентності» як інтегративної освітньої системи, що консолідує мету, інтегрує зміст, можливості методологічних підходів, дидактичний комплекс (принципи, педагогічні умови, завдання, методи, прийоми, засоби, освітнє середовище) та забезпечує функціональний результат – сформованість якісного рівня проєктної компетентності (проєктних знань, умінь, навичок, досвіду проєктування та готовності до застосування проєктних технологій у процесі майбутньої професійної діяльності).

Пропонована у нашому дослідженні інтеграційно-функціональна модель передбачає застосування нових шляхів підвищення рівня проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, а також

упровадження комплексу розроблених педагогічних умов у систему професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Як зазначено вище, сутнісно модель визначено нами як інтеграційно-функціональний аналог дійсності, оскільки вона поєднує інтеграційний та функціональний аспекти формування компетентності. Інтеграційний аспект організовує дані у вигляді підпорядкованих структур і реалізує логічні зв'язки «ціле-частина», водночас уможлиблюючи формування складних структур із взаємодіючих підсистем та одиничних об'єктів різних рівнів завдяки їх частковим зв'язкам; передбачає інтеграцію творчих зусиль усіх суб'єктів освітнього процесу; враховує вимоги компетентнісного підходу, що відображають три часових показники: минулого (нагромаджений педагогічний досвід), теперішнього (імперативи сучасної інформаційної й освітньої політики щодо фахівця обраної групи, позитивні зразки освітньої діяльності в нових реаліях) та майбутнього (компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, які сприятимуть їхній ефективній життєдіяльності та професійному самоствердженню). Центром пропонованої моделі розглядаємо інтеграційно-проектний комплекс навчальних дисциплін підготовки фахівця, що враховує внутрішньопредметну, міжпредметну та транспредметну інтеграцію. Функціональний аспект моделі акцентує особливості її функціонування як цілісної системи, що взаємодіє з навколишнім середовищем; описує можливі напрями освітнього впливу на суб'єктів підготовки для досягнення бажаної мети; результатом запровадження розглядає сформовану проектну компетентність, провідним складником якої визначено функціональні проектні знання.

Розроблення інтеграційно-функціональної моделі формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту здійснено нами за таким алгоритмом:

– аналіз досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в сучасних ЗВО, врахування аспектів їхньої проектної діяльності;

- розробка методики формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;
- розроблення й експериментальна перевірка організаційно-педагогічних умов формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту у процесі професійної підготовки;
- розробка діагностичного інструментарію, критеріїв, показників та рівнів сформованості досліджуваної компетентності;
- діагностика та перевірка стану сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, оцінка рівнів відповідності результату поставленій меті та завданням.

Розроблена інтеграційно-функціональна модель складається з сукупності блоків, взаємозв'язків та залежностей між ними (рис. 2.1). До провідних належать такі блоки: *концептуально-цільовий* – відображує соціальне замовлення, мету та завдання формування проєктної компетентності; *методологічний* – містить методологічні підходи (компетентнісний, діяльнісний, інтегрований, технологічний, ресурсний), принципи та нормативно-правове забезпечення проєктної діяльності фахівця фізичної культури і спорту; *організаційно-методичний* – включає компоненти проєктної компетентності, зміст, етапи, форми і методи її формування; *інтеграційно-змістовий* – представляє методичні засади формування проєктної компетентності, які реалізуються через інтеграційно-проєктний комплекс навчальних дисциплін (ІПК), що забезпечує інтеграційні зв'язки між дисциплінами на початковому (теоретико орієнтованому), основному (практико-діяльнісному) і завершальному (професійно-адаптувальному) етапах підготовки фахівця;

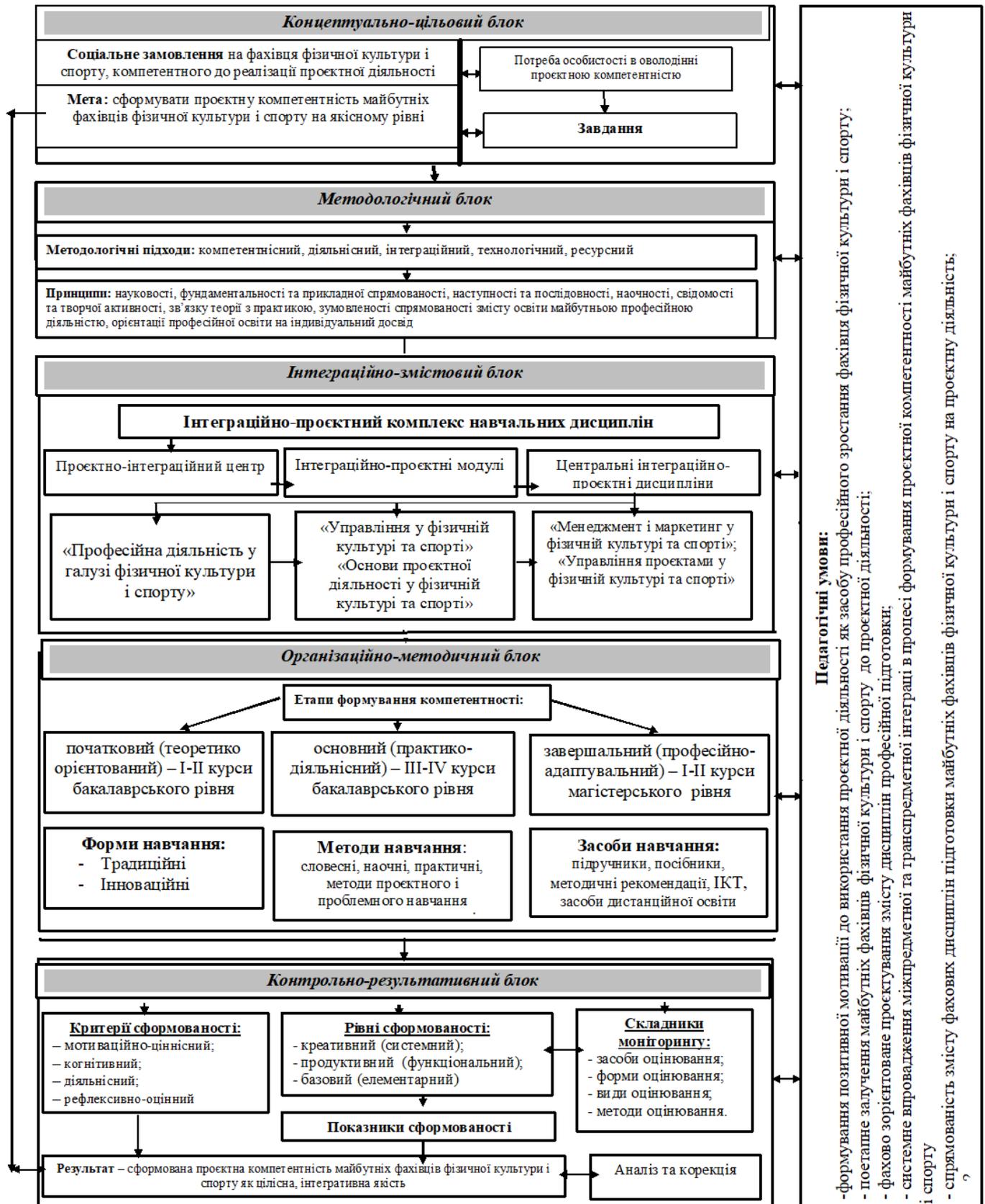


Рис. 2.1. Інтеграційно-функціональна модель формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

контрольно-результативний – включає засоби моніторингу, критерії, показники й рівні, які забезпечують оцінку отриманого результату (стан сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту) та його відповідності поставленій меті. Також модель містить *комплекс педагогічних умов* формування проєктної компетентності, які здійснюють рівномірний вплив на кожен із її блоків.

Наскрізну цілісність інтеграційно-функціональної моделі формування проєктної компетентності забезпечують педагогічні умови її реалізації.

Педагогічні умови формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту та їх реалізація пов'язані з представленим змістом і забезпечують виконання проміжних цілей і завдань.

У словнику професійної освіти термін «педагогічні умови» трактується як обставини, від яких залежить та в яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості (Гончаренко, 2000).

З позиції завдань нашого дослідження важливим висновком учених є те, що умови можна створювати, добирати та комбінувати. У цьому аспекті традиційною є наукова позиція стосовно того, що педагогічні умови є результатом відбору, конструювання та застосування складників змісту, методів (прийомів), організаційних форм для досягнення мети професійної підготовки й конкретних цілей вирішення обраної проблеми.

На основі аналізу комплексу літературних джерел та дослідження сучасних тенденцій професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у вітчизняних і зарубіжних ЗВО нами виділено педагогічні умови формування проєктної компетентності.

Формування позитивної мотивації до використання проєктної діяльності як способу професійного зростання фахівців фізичної культури і спорту.

Потреба в формуванні стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців до проєктної діяльності, особистісна потреба в проєктній діяльності, розвиток

прагнення до творчого вирішення професійних завдань, потреби постійного професійного зростання та самовдосконалення. Розвиток інтересу до навчання; формування ставлення до майбутньої професійної діяльності як особистісної і соціальної цінності, усвідомлення значущості формування особистісних якостей і вмінь, готовності до неперервного розвитку проектно компетентності.

Фахово зорієнтоване проектування змісту дисциплін професійної підготовки.

Створення якісного навчально-методичного забезпечення, розширення форм, методів, прийомів навчання, адекватних визначеному змісту підготовки до проектної діяльності. Проектування матеріалу має здійснюватись за модульним принципом поділу з його поступовим ускладненням і збагаченням. Ефективна професійна підготовка майбутніх фахівців потребує нових підходів у питаннях оновлення змісту освіти, упровадження нових технологій їх вивчення, формування професійної компетентності в умовах загальної інформатизації освіти.

При розробці системи формування проектної компетентності важливим є створення методик окремих професійно зорієнтованих дисциплін і врахування їх інтеграції та зв'язку з практикою майбутньої професійної діяльності. До змісту методики дисциплін професійно-практичного циклу відносимо: 1) дослідження та обґрунтування пізнавального і виховного значення цієї дисципліни у алгоритмі формування проектної компетентності; 2) визначення змісту і завдань кожної дисципліни; 3) розроблення і впровадження методів, методичних засобів і організаційних форм навчання, що зорієнтовані на формування проектно компетентності.

Розробка та реалізація практико-орієнтованого навчально-методичного забезпечення дозволить моделювати предметний зміст професійної підготовки фахівця фізичної культури і спорту, тим самим забезпечуючи умови трансформації навчальної діяльності здобвача у професійну діяльність фахівця. Відтворення реальних професійних проектно зорієнтованих ситуацій у академічній та практичній фазі підготовки фахівців вважають засобом

ортимізації теоретичної, практичної та методичної інформації (Майковська, 2016).

Системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Результатом упровадження ідеї інтеграції стане забезпечення цілісності професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури (фахової, гуманітарної, природничо-наукової тощо) на основі застосування інтерактивних форм і методів навчання, які спрямовують освітній процес на формування проєктної компетентності як інтегративної якості особистості. Під інтеграцією ще розуміють сукупність взаємодій узгодженості, скоординованості в діях між елементами, що забезпечує її внутрішню єдність, цілісність, гармонійне функціонування, стійкість і динамічну стабільність; процес взаємопроникнення, але при цьому не розчинення, а єдність елементів, збереження взаємодіючих компонентів і налагодження між ними взаємних контактів (Гончаренко, 2000). Інтеграція навчальних дисциплін пропоновано ґрунтувати на таких дидактичних положеннях: супідрядність функцій окремих навчальних дисциплін; сталість інтегративного базису, об'єднання змісту двох або кількох навчальних дисциплін на основі однієї з них; усунення дублювання в його вивченні; економічність – ущільнення й концентрація навчального матеріалу, наявність достатнього обсягу навчальної інформації, яку можливо засвоїти на основі іншої дисципліни (Сидоренко, 1992).

Для реалізації цієї педагогічної умови необхідний перехід від репродуктивної стратегії навчання та диференціації компетентностей за окремими дисциплінами до моделі активного інтегрованого навчання, наближеного до специфіки реальної професійної діяльності.

Спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проєктну діяльність.

Ця умова передбачає, що зміст і структура проєктної діяльності забезпечує послідовність її засобів і форм відповідно до логіки й послідовності вивчення

фахових дисциплін, що зумовлює спадкоємність методів і форм підготовки від курсу до курсу, від кафедри до кафедри, від однієї дисципліни до іншої, поступове зростання обсягу і складності набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок у процесі виконання ними проєктних робіт. Проєктна спрямованість діяльності здобувачів у межах освітнього процесу має охоплювати всі форми роботи: виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку; підготовку і захист курсових і дипломних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень; написання рефератів із конкретної теми у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, медико-біологічних і професійно-практичних дисциплін, курсів спеціалізації та за вибором; вирішення нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів практики, індивідуальних завдань.

Поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності.

Процес формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в системі вищої освіти проходить поетапно і включає три етапи: початковий (теоретико орієнтований, 1-2 курси), основний (практико-діяльнісний, 3-4 курси) і завершальний (професійно-адаптувальний, 1-2 курси магістерського рівня). На кожному з указаних етапів діяльність викладача і здобувачів вищої освіти визначається метою, змістом діяльності й очікуваним результатом. На кожному з етапів існують базові навчальні дисципліни, визначено хронологію їх вивчення відповідно до завдань проєктної діяльності, розроблено інтеграційно-проєктний комплекс формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

З метою набуття практичного досвіду самостійного вирішення професійних завдань запропоновано участь майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в науково-дослідній роботі, що передбачає вирішення завдань: залучення здобувачів до самостійного пошуку (збір первинної або вторинної інформації, виконання організаційних завдань, індивідуальних завдань тощо),

інформаційна підтримка з боку викладача та інших учасників процесу проектування (підготовка інформаційних повідомлень, участь у студентських наукових конференціях, вирішення дослідницьких вправ, метод «мозкової атаки» тощо), самостійність прийняття рішень (ділові ігри, дискусії тощо).

Розглянуті нами умови дозволяють враховувати різні чинники впливу (техногенні, соціогенні, професійно-змістові, індивідуальні) на процес формування проєктної компетентності:

– нейтралізувати інгібітори – стримувальні чинники реалізації компетентнісного підходу, до яких відносимо: термінологічну неузгодженість, повільність сприйняття методології компетентнісного підходу, відсутність нормативно-правового забезпечення впровадження компетентнісного підходу, недостатнє матеріально-технічне забезпечення ЗВО, неготовність суб'єктів навчального процесу до змін,;

– раціонально використати фасилітатори – стимулювальні фактори впровадження компетентнісного підходу, серед яких: наявність інноваційних технологій, функціонально пристосованих до перебудов національної системи освіти; наявність соціально значущих стандартів освіти та ін (Боярчук, 2013).

Мотиваційно-цільовий блок інтеграційно-функціональної моделі формування проєктної компетентності реалізує функції цілепокладання, мотивації і стимулювання процесу формування проєктної компетентності. Цей блок моделі передбачає врахування соціального замовлення, містить мету формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, а також завдання, вирішення яких зумовлене її досягненням. Формулювання мети і завдань обґрунтоване такими чинниками: 1) соціальне замовлення на підготовку фахівців фізичної культури і спорту, компетентних до застосування проєктних технологій у професійній діяльності; 2) потреби галузі «Фізична культура і спорт» у підготовці фахівців, які володіють проєктною компетентністю; 3) життєві мотиви особистості майбутнього фахівця до оволодіння проєктною компетентністю. Нами визначено мету – формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у

освітньому професійно-практичній підготовці; для досягнення мети обрано такі завдання:

- 1) створення середовища розвитку внутрішніх мотивів здобувачів вищої освіти на оволодіння проектною діяльністю у процесі фахової підготовки ;
- 2) застосування інтегрованих проектних знань, умінь, навичок у професійній галузі;
- 3) отримання здобувачами практичного проектного досвіду, вироблення навичок самоконтролю та самоуправління в процесі проектною діяльністю;
- 4) набуття професійно й особистісно значущих якостей фахівця фізичної культури і спорту (проектна спрямованість, креативність, відповідальність, організованість, критичність мислення).

Результатом упровадження пропонованої моделі стане якісний рівень сформованості проектною компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Цей блок моделі є провідним в ієрархії та поєднаний через систему відповідних зав'язків із іншими блоками, а мета – безпосередньо з результатом.

Методологічний блок інтеграційно-функціональної моделі розкриває основні системоутворювальні складники моделі й об'єктивні закономірності, які визначають стратегію діяльності з формування проектною компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. Цей блок включає методологічні підходи, які визначають шляхи і стратегічні орієнтири формування проектною компетентності; принципи, що забезпечують реалізацію обраних основ моделювання та нормативно-правове забезпечення проектною діяльності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Цей блок також через систему синергетичних зв'язків пов'язаний з іншими блоками моделі. Ми визначили, що поетапне розв'язання проблеми формування проектною компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт буде більш ефективним, якщо методологічну основу моделі становитимуть ідеї та технологічні механізми компетентнісного, діяльнісного, інтеграційного, технологічного та ресурсного підходів. Вони сприяють

визначенню шляхів і стратегічних орієнтирів формування проєктної компетентності фахівця досліджуваної галузі.

Розробляючи комплекс принципів формування проєктної компетентності ми враховували положення досліджень В. Кормакової, котра запропонувала такі вимоги: самостійність (не мають поглинатися іншими принципами); універсальність (мають діяти в різних ситуаціях формування проєктної компетентності); взаємне доповнення (кожний із принципів допускає реалізацію інших) і повноцінно самостійно реалізовуватися в здійсненні інших принципів (Кормакова, 2013).

З урахуванням наведених вимог нами з'ясовано, що реалізація визначених методологічних основ у процесі професійної підготовки здобувачів спеціальності 017 Фізична культура і спорт можлива на основі дидактичних принципів: науковості, фундаментальності та прикладної спрямованості, наступності та послідовності, наочності, свідомості та творчої активності, зв'язку теорії з практикою, зумовленості спрямованості змісту освіти майбутньою професійною діяльністю, орієнтації професійної освіти на індивідуальний досвід здобувача, що закладені у методологічну основу моделі.

Пропоновані принципи об'єднують теоретичні основи дослідження та їх практичну реалізацію, підбиваючи підсумок наукової новизни і практичної значущості вирішення проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту як педагогічного явища.

Інтеграційно-змістовий блок містить інтеграційно-проєктний комплекс навчальних дисциплін (ІПК); у його структурі головною ланкою нами визначено проєктно-інтеграційний центр (ПІЦ) – логічно структуровану систему 14-ти проєктних інтеграційних модулів (ПІМ), які враховують вимоги до компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Механізм розроблення змістового компонента формування проєктної компетентності на засадах впровадження інтеграційно-проєктного комплексу навчальних дисциплін представлено нами в підрозділі 2.4 роботи.

Організаційно-методичний блок моделі включає структуру проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; етапи її формування; методи, форми та засоби реалізації відповідно визначених педагогічних умов. Моделювання цього блоку розглядається нами як функціонування цілісної системи засобів, що адаптує освітній процес до структурних та організаційних вимог проєктування (Пальчевський, 2012).

Моделювано, що формування проєктної компетентності як безперервний процес відбувається у три етапи (початковий (теоретико орієнтований), основний (практико-діяльнісний) і завершальний (професійно-адаптувальний), кожен із яких підсилює новоутворення попереднього; на кожному етапі підготовки необхідно враховувати завдання й цілі попереднього та наступних етапів.

Початковий (теоретико орієнтований) етап передбачає постановку цілей та завдань щодо формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту як інтегративної якості особистості, що відповідає майбутній професії та кваліфікації; визначення специфіки та можливостей навчальних предметів загальнопрофесійної і спеціальної підготовки для формування досліджуваної компетентності під час вивчення цих дисциплін у ЗВО; формування ціннісних орієнтацій та мотивів з оволодіння проєктною компетентністю, формування системи теоретичних знань та понять в галузі освітнього й соціального проєктування.

Основний (практико-діяльнісний) етап полягає у цілеспрямованому формуванні проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (проєктно зорієнтованих знань, умінь, навичок, прийомів самоосвіти) під час вивчення комплексу навчальних дисциплін, що попередньо структуровані за ступенем спрямованості на формування означеної компетентності; екстраполяції знань, умінь, навичок, набутих у процесі вивчення навчальних дисциплін загальнопрофесійної підготовки, на дисципліни спеціальної підготовки на основі міжпредметних зв'язків.

Завершальний (професійно-адаптувальний) етап передбачає реалізацію набутої проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у навчально-пізнавальній і професійній діяльності, формування навичок менеджера-управлінця проєктними технологіями у фізкультурно-спортивній та оздоровчій сферах.

Методичний складник цього блоку моделі представлено методикою реалізації розробленого комплексу педагогічних умов, яка відображає сукупність взаємопов'язаних форм, методів і засобів, що сприяють активізації, оптимізації та інтенсифікації процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Методичний складник також передбачає організацію навчальної діяльності через змістове наповнення, яке відображає науково обґрунтовану та впорядковану сукупність процедур, операцій і дій, що забезпечують формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Цей блок містить: аудиторні та позааудиторні заняття (лекції, семінарські, практичні, дисципліни за вибором, практикуми, самостійну роботу); науково-дослідну роботу (написання рефератів, доповідей, курсових, кваліфікаційних робіт, участь у конференціях); навчально-професійну діяльність (виробнича, педагогічна та інші види практики). Також блок містить комплекс методів (словесні, наочні, практичні, проблемні, використання інформаційних технологій, інтерактивні методи, тестування, захист проєктів тощо); засобів (підручники, посібники, методичні рекомендації, конспекти лекцій, наочні матеріали, тощо).

Контрольно-результативний блок передбачає виконання таких функцій, як: діагностична, регулювальна, орієнтувальна та прогностична й дає можливість здійснювати оцінку та контроль засвоєння проєктно зорієнтованих знань та освоєння здобувачами вищої освіти способів дій, спрямованих на реалізацію теоретичних знань у практичній діяльності. Методами реалізації цього блоку визначено тестування, контрольні роботи, виконання дослідницьких проєктів, творчих завдань тощо. Контрольно-результативний блок містить обґрунтовані

нами критерії, показники, рівні сформованості проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту:

1) критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивно-оцінний;

2) показники: *мотиваційно-ціннісний* (зацікавленість проектною діяльністю; спрямованість на отримання позитивних результатів проектної діяльності; виявлення дослідницької ініціативи); *когнітивний* (сформованість системи проектних знань, наявність знань про оцінку результативності проекту та його соціального значення), *діяльнісний* (володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації; готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проектування; оперування основами проектування в професійній сфері), *рефлексивно-оцінний* (здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проектної діяльності; готовність оцінити результати проектної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості; здатність робити висновки і корегувати ефективність проекту).

3) засоби, види, організаційні форми, методи оцінювання:

– *засоби оцінювання*: тести закритої форми, тести відкритого типу, банк запитань; банк кейсів, портфоліо проектів, контрольні роботи тощо;

– *види оцінювання*: попереднє, поточне, періодичне, модульне, підсумкове; взаємооцінювання; самооцінювання;

– *форми оцінювання*: усна, фронтальна (питання до групи); групова (для оцінювання групового завдання); індивідуальна;

– *форми організації оцінювання*: семінари; практичні заняття; лабораторно-практичні заняття; конференції, заліки; іспити; державна атестація;

– *методи оцінювання*: методика «Діагностика мотивації успіху», методика «Мотивація професійної діяльності», методика оцінки ефективності розробленого проекту, самотест «Готовність до саморозвитку» тощо (див. підрозділ 3.1.)

4) рівні сформованості компетентності: креативний (системний), продуктивний (функціональний), базовий (елементарний).

Контрольно-результативний блок моделі передбачає системний аналіз даних, отриманих у процесі діагностики, їх узагальнення, розробку методичних рекомендацій стосовно впровадження в процес професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у ЗВО, а також визначення перспектив подальших змін. Результатом процесу, який представляє запропонована модель, є сформованість якісних рівнів проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Модель також передбачає наявність зворотнього зв'язку між результатом та кожним її блоком; відповідно, деталізація структури проєктної компетентності дозволяє точніше визначати взаємозв'язки між складниками навчального процесу та його кінцевим результатом.

Прогностичність розробленої інтеграційно-функціональної моделі визначається:

- формулюванням методологічних положень моделі (принципів організації професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, наукових підходів до реалізації проблеми дослідження);
- врахуванням особливостей формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що передбачає наявність варіативних елементів, які перебувають у динамічному стані;
- дотриманням ступеневості та етапності формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти;
- дотриманням логіки та основних етапів моделювання освітніх процесів фахової підготовки;
- обґрунтуванням комплексу педагогічних умов, які впливають на досліджуваний нами процес і визначають особливості формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;

- логічною технологією постійного моніторингу досліджуваного педагогічного явища та отриманням результату у кількісних показниках;
- наявністю корегувальної процедури, яка дозволяє усувати визначені недоліки в процесі проведення педагогічного експерименту.

Розроблена нами інтеграційно-функціональна модель має цілісний характер, оскільки мотиваційно-цільовий, методологічний, інтеграційно-змістовий, організаційно-процесуальний та контрольний-результативний блоки взаємопов'язані й функціонують для досягнення спільного кінцевого результату. Реалізація моделі здійснюється шляхом змістовно-цільового забезпечення процесу навчання здобувачів на етапах їхньої професійної підготовки (нові авторські програми проєктно орієнтованих дисциплін, навчальні проєкти в системі виробничих практик, навчальні посібники, методичні рекомендації та вказівки до курсових, самостійних робіт, виконання магістерських проєктів).

2.3. Змістовий та організаційно-методичний аспекти інтеграційно-проєктного комплексу навчальних дисциплін підготовки фахівців фізичної культури і спорту

Сучасна система вищої освіти реалізує комплекс педагогічних технологій і методик навчання, ефективність яких визначають функціональними можливостями змісту та конкретної методичної системи. Тому наступним етапом дослідження вважаємо розробку змістового та організаційно-методичного комплексу навчальних дисциплін для формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Цей комплекс володіє певними функціональними можливостями, які визначаються насамперед завданнями і структурою професійної підготовки фахівця, має ознаки системи, що є динамічною, за певних умов може розвиватися, оптимізуватися, адаптуватися. У дослідженні під поняттям «комплекс формування проєктної компетентності» розуміємо структуровану

сукупність взаємопов'язаних складників освітнього процесу, взаємозалежне функціонування яких має технологічний характер і спрямоване на досягнення освітніх результатів.

Поділяємо думку І. Буцика, який зазначає, що «технологія навчання» – це певний, спроектований на заданий результат, алгоритм навчальної роботи, «методика навчання» – процедура застосування методів навчання, спрямованих на реалізацію певних технологій. Автор цілком слушно зазначає, що об'єднувальним чинником технології та методики навчання є методична система (комплекс), оскільки у навчальному процесі методика і технології навчання об'єднуються у певну взаємозалежну, функціональну цілісну структуру, що дозволяє досягнути запланованого результату (Буцик, 2017).

Методична система формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту не обмежується виключно сукупністю змісту і методів навчання. У її структурі провідними компонентами є методи навчання, які функціонують у поєднанні із метою, змістом, засобами і формами навчання. Також важливим складником є засоби контролю та корекції результатів навчання, на основі яких визначають результати навчання, а далі здійснюють корекцію застосування методів, змісту, засобів та форм навчання (Буцик, 2015).

Для впровадження пропонованої моделі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту нами було розроблено технологічні основи формування цієї компетентності, сконструйовані у вигляді інтеграційно-проєктного комплексу змісту і методів навчальних дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту.

Інтеграційно-проєктний комплекс в системі професійної підготовки фахівця фізичної культури і спорту, організаційно-методичні засади розробки якого обґрунтовані у п. 1.4, є основою інтеграційно-змістового блоку пропонованої моделі та забезпечує ефективні зв'язки між метою, завданнями й результатом підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності.

З метою ефективного формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту нами запропоновано інтеграційно-проєктний комплекс – ІПК, у якому використано три рівні інтеграції змісту навчального матеріалу: *внутрішньопредметний* – інтеграція понять, знань, умінь тощо всередині окремих навчальних предметів; *міжпредметний* – синтез фактів, понять, принципів з двох і більшої кількості предметів; *транспредметний* – синтез компонентів основного аудиторного й позааудиторного змісту підготовки майбутніх фахівців фізичної культури (Гончаренко, 2008).

Як було встановлено під час аналізу освітньої програми «Фізична культура і спорт» (підрозділ 1.3), навчальні дисципліни можна класифікувати за ступенем спрямованості на формування проєктної компетентності на 3 групи: *навчальні дисципліни максимальної проєктної спрямованості* (практично зміст дисциплін зорієнтований на формування та розвиток проєктної компетентності, метою їх вивчення є підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності з перспективою раціональної адаптації до умов майбутньої професійної діяльності); *навчальні дисципліни середньої проєктної спрямованості* (високий відсоток навчального контенту спрямовано на розвиток навичок проєктної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, дисципліни є інтегрованими за своїм змістом); *навчальні дисципліни недостатньої проєктної спрямованості* (дисципліни не розкривають належним чином проблематику формування проєктної компетентності, навчальний контент має теоретичну спрямованість та недостатній стан професійної зорієнтованості).

При конструюванні інтеграційно-проєктного комплексу (ІПК) формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту нами запропоновано підхід, який дозволив на практиці раціонально використовувати інтеграційні зв'язки між предметами як у межах одного циклу, так і між навчальними циклами підготовки фахівця на початковому (теоретико

орієнтованому), основному (практико-діяльнісному) і завершальному (професійно-адаптативному) етапах (рис. 2.2).

У структурі пропонованого комплексу головною ланкою нами визначено проєктно-інтеграційний центр (ПІЦ) – логічно структурована сукупність проєктних інтеграційних модулів (ПІМ), які розкривають сутність проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. На основі аналізу освітньої програми «Фізична культура і спорт та вивчення вітчизняного досвіду професійної підготовки фахівців нами виокремлено 14 проєктних інтеграційних модулів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Проєктно-інтеграційні центри проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Проєктно-інтеграційний центр	
ПІМ – 1	Поняття про проєкти та проєктування. Проєкт як об’єкт управління
	Загальна характеристика проєктування в освіті. Сутність поняття «проєкт» та життєвий цикл проєкту. Розробка моделі проєкту в галузі фізичної культури та спорту. Ключові ознаки проєкту. Оцінка ефективності реалізації проєкту. Процесний підхід до проєктування.
ПІМ – 2	Особливості проєктної діяльності в формуванні професійної культури тренера з виду спорту
	Актуальні проблеми й умови проєктної діяльності тренера з виду спорту, можливості майбутнього працевлаштування. Аналіз законодавчих документів, які визначають основні аспекти проєктної діяльності тренера, інструктора з фізичної культури, інструктора-методиста ДЮСШ, фітнес-тренера. Базові наукові й фахові поняття і терміни в галузі проєктування. Характеристика науково-дослідної та проєктної діяльності в галузі фізичної культури та спорту.
ПІМ – 3	Проєктні дії у сфері ініціації проєктів у галузі фізичної культури і спорту.
	Ініціація проєкту. Обґрунтування вибору проєктів за сукупністю показників і критеріїв. Визначення етапів здійснення стратегії проєктування. Система управління проєктами, методи оцінки, економічно-ресурсне обґрунтування.

Продовження табл. 2.1.

ПМ – 4	Педагогічне проєктування в системі управління у фізичній культурі та спорті.
	Сучасні концепції теорії управління. Організаційне забезпечення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів. Інформаційне забезпечення у сфері фізичної культури і спорту. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Кадрове та наукове забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Медичне забезпечення сфери фізичної культури і спорту (спортивна медицина).
ПМ – 5	Процеси проєктування в управлінні в організації фізкультурно-спортивної спрямованості
	Принципи, функції та методи управління діяльністю організацій у сфері фізичної культури і спорту. Управлінська діяльність. Керівництво і його стилі. Формальні та неформальні групи. Влада та особистий вплив на підлеглих. Управління конфліктними ситуаціями. Система, технологія та напрямки управління персоналом.
ПМ – 6	Практичні аспекти проєктування у галузі фізичної культури та спорту
	Інтегроване тематично-проектне навчання. Організація роботи на різних етапах проєкту. Технології постановки завдань, правила зворотнього зв'язку та контроль. Етапи роботи над індивідуальним проєктом. Методи роботи з джерелом інформації. Презентація та захист проєктів.
ПМ – 7	Проєктування в системі маркетингової діяльності у фізичній культурі та спорті
	Загальні положення та особливості маркетингу сфери фізичної культури та спорту. Розробка комплексу фізкультурно-оздоровчих та спортивних послуг організації. Комунікативна політика фізкультурно-спортивної організації.
ПМ – 8	Управління інтеграцією та змістом проєкту у галузі фізичної культури і спорту
	Суть процесів планування інтеграції в проєктуванні. Опис змісту проєкту і план його виконання. Розробка проєкту документації. Формування матриці розподілу завдань та відповідальності. Організаційна структура проєкту. Сучасні напрямки структуризації проєкту: побудова структури проєкту на основі структури продукту; на основі життєвого циклу; на основі мети і завдань; на основі особистісних характеристик виконавців

Закінчення табл. 2.1.

ПМ – 9	Планування проєктної діяльності в системі управління часовими характеристиками проєкту
	Розробка мережевих та календарних графіків проєкту. Характеристика процесів планування часу. Сутність завдання послідовності робіт – технологічні зв'язки між роботами проєкту. Ефективне визначення типових помилок планування і їх усунення.
ПМ – 10	Планування проєктної діяльності управління вартістю проєкту у галузі фізичної культури і спорту.
	Поняття вартості проєкту і побудова базового графіку вартості. Поняття ресурсів проєкту та бюджету проєкту. Типові витрати за проєктом (інвестиційні, операційні, фінансові).
ПМ – 11	Планування проєктної діяльності управління персоналом проєкту
	Розробка стратегії управління персоналом проєкту. Планування потреби у людських ресурсах. Розробка моделі компетентності команди управління проєктом. Планування організації діяльності проєктної команди. Вирішення конфліктів у командній проєктній роботі.
ПМ – 12	Планування проєктної діяльності управління якістю проєктів.
	Розробка плану управління якістю. Розробка контрольного листка, гістограм, діаграми Парето, діаграми розкиду (розсіювання); діаграми Ішікави, контрольної карти. Знання нормативно-методичних положень з планування процесів управління якістю, аспектів управління якістю в проєктах. Прийняття ефективних управлінських рішень на основі інструментів управління якістю в процесах.
ПМ – 13	Планування проєктної діяльності в умовах невизначеності та ризиків.
	Категорії ризиків, класифікація ризиків. Визначення загроз щодо проєкту. Планування реакції на ризики. Планування запобіжних заходів щодо ризиків проєкту. Проведення якісного аналізу ризиків; кількісний аналіз ризиків.
ПМ – 14	Особливості процесів моніторингу, контролю виконання і завершення проєкту.
	Процеси моніторингу і контролю. Керівництво та управління виконанням проєкту. Суть процесу контролю проєкту. Типові вимоги до ефективного контролю, моніторингу проєкту, інтеграції проєкту, змісту проєкту. Контроль виконання плану і умов фінансування. Ефективність формування комунікаційної стратегії зворотного зв'язку із власниками проєкту

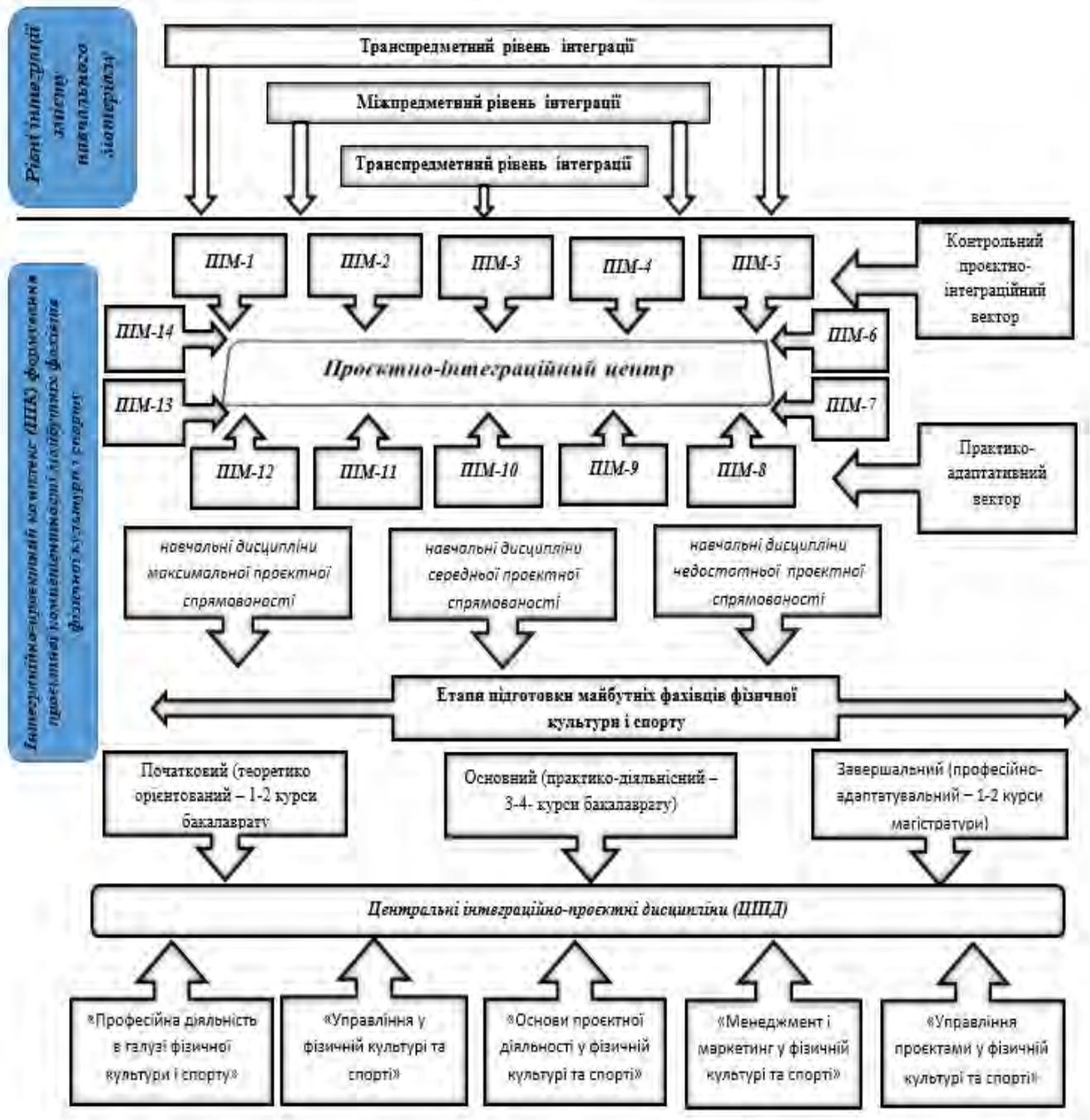


Рис. 2.2. Структура інтеграційно-проектного комплексу (ІПК) навчальних дисциплін, спрямованого на формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

На кожному з етапів підготовки нами визначено центральні інтеграційно-проектні дисципліни (ЦПД), зміст яких зумовлює напрям та стратегію формування проектної компетентності в галузі фізичної культури та спорту. На початковому (теоретико орієнтованому) етапі такою дисципліною визначено

курс «Професійна діяльність в галузі фізичної культури і спорту»; на основному (практико-діяльнісному) – «Управління у фізичній культурі та спорті» (нормативна) та «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті» (вибіркова); на завершальному (професійно-адаптувальному) етапі – «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті» (нормативна) і «Управління проєктами у фізичній культурі та спорті» (вибіркова).

У структурі інтеграційно-проєктного комплексу також виділяємо позадисциплінарні форми роботи здобувачів вищої освіти; це насамперед – виконання кваліфікаційних робіт, завдань навчально-виробничих практик, атестація. Вони структуровані нами відповідно на контрольний проєктно-інтеграційний та практико-адаптивний вектори.

Контрольний проєктно-інтеграційний вектор (КПВ) включає підсумкову атестацію здобувачів вищої освіти, яка проводиться на основному (практико-діяльнісному) та завершальному (професійно-адаптивному) етапах у форматі атестаційного екзамену з професійно-спортивної підготовки та атестаційного екзамену з професійно-педагогічної підготовки.

Практико-адаптивний вектор (ПВ) об'єднує всі види практик підготовки фахівця фізичної культури та виконання кваліфікаційних робіт (курсова та магістерська). На основному (практико-діяльнісному) етапі підготовки фахівці виконують три види практики загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС, що дорівнює 450 годин навчального часу (навчальна фізкультурно-оздоровча практика; виробнича педагогічна практика; виробнича практика зі спортивної підготовки). На завершальному (професійно-адаптувальному) етапі заплановано два види практики: виробнича практика у спортивній школі та виробнича практика у фізкультурно-спортивній організації, загальним обсягом 15 кредитів і 450 годин навчального часу. Метою практики є закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами під час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок і вмінь за певним фахом для прийняття самостійних рішень в умовах конкретної роботи, оволодіння сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої

професії. Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність і послідовність її проведення для одержання достатнього обсягу практичних знань та вмінь відповідно до освітніх ступенів бакалавра, магістра. Завданням навчальної практики є узагальнення, систематизація та закріплення теоретичних знань, умінь й навичок із певного циклу дисциплін, ознайомлення їх зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних знань, вмінь із загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін. Метою виробничої практики є поглиблення, удосконалення та закріплення здобутих знань, умінь і навичок, оволодіння практичним досвідом та формування готовності майбутніх фахівців до самостійної діяльності, професійного розвитку за фахом, а також збір та опрацювання матеріалів для написання курсових і кваліфікаційних робіт (Положення про організацію та проведення практик, 2022). Проектно-формувальну спрямованість завдань практик проілюстровано в додатку Г.

Курсову роботу здобувачі виконують із метою поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, формування умінь аналізувати, систематизувати та узагальнювати наукову й навчально-методичну літературу; вироблення навичок базової дослідницької та самостійної діяльності; розвиток наукового мислення і творчих здібностей. (Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту курсової роботи, 2021).

Тематику курсових робіт, з урахуванням нових освітніх та наукових тенденцій, змін, що внесені в стандарти освіти, освітньо-професійні програми підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною спеціальністю, побажань стейкхолдерів коригують, оновлюють та затверджують на засіданні відповідних кафедр.

Магістерську кваліфікаційну роботу зорієнтовано на формування загальних і спеціальних компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки магістра, зокрема, здатності самостійно здійснювати науковий пошук і розв'язувати конкретні науково-теоретичні й практичні завдання професійного характеру (Методичні рекомендації щодо організації, 2021).

Перелік типових тем магістерських робіт, які мають проєктно орієнтовану спрямованість, наведено в додатку Д.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Професійна діяльність у галузі фізичної культури і спорту» є сформувати в здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань про зміст професійної діяльності тренера, шляхи та способи опанування цією професією, умінь наукової організації навчальної діяльності як підґрунтя до оволодіння іншими фаховими знаннями, гуманістично зорієнтований професійний світогляд майбутнього фахівця (Корносенко, 2019).

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- визначити актуальні проблеми й умови діяльності тренера з виду спорту, можливості майбутнього працевлаштування;
- аналізувати базові законодавчі документи, які визначають основні аспекти діяльності тренера, інструктора з фізичної культури, інструктора-методиста ДЮСШ, фітнес-тренера тощо;
- відтворювати елементарні наукові й фахові поняття й терміни;
- аналізувати й оформлювати інформаційні й науково-методичні джерела стосовно тренерської роботи (Корносенко, 2019).

Розподіл аудиторної та самостійної роботи дисципліни «Професійна діяльність у галузі фізичної культури і спорту», наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл часу дисципліни «Професійна діяльність у галузі фізичної культури і спорту»

Кількість кредитів ЄКТС	Загальна кількість годин	Аудиторна робота			Самостійна робота	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
		Всього	Лекції	Практичні			
5	150	48	24	24	102	I	Обов'язкова

У додатку Е 1 представлено зміст дисципліни «Професійна діяльність у галузі фізичної культури і спорту» за розділами та темами.

Метою навчальної дисципліни «*Управління у фізичній культурі та спорті*» є забезпечення майбутніх фахівців теоретичними знаннями про систему управління фізкультурним рухом в Україні та формування практичних умінь управлінської діяльності (Свертнєв, 2019).

Розподіл годин аудиторної та самостійної роботи дисципліни «Управління у фізичній культурі та спорті» наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл часу дисципліни «Управління у фізичній культурі та спорті»

Кількість кредитів ЄКТС	Загальна кількість годин	Аудиторна робота			Самостійна робота	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
		Всього	Лекції	Практичні			
5	150	48	24	24	102	V	Обов'язкова

У додатку Е 2 наведено розподіл розділів, тем та їхній зміст у структурі дисципліни «Управління у фізичній культурі та спорті».

Метою дисципліни «*Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті*» є формування у майбутніх фахівців теоретичних основ та практичних навичок у сфері управління проектами у фізичній культурі та спорті, розвиток базових знань у галузі управління проектами, навичок колективної (командної) та індивідуальної розробки проектів на базі вивчення ними основних положень теорії та результатів сучасного досвіду управління проектами.

Основні завдання дисципліни «Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті»: теоретична і практична підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до організації проектної діяльності у професійній галузі; підготовка здобувачів вищої освіти до створення проблемних ситуацій та ситуаційних задач як основи проектної діяльності; підготовка до управління дослідно-творчою діяльністю здобувачів; оволодіння майбутніми фахівцями

способами презентації та оцінювання результатів проєктної діяльності; підвищення освітнього і фахового рівня, особистісне самовдосконалення; виховання прагнення отримати сучасні знання в галузі проблемного навчання.

Проєктні знання: володіти здатністю добирати та застосовувати у процесі організації проєктної діяльності ефективні педагогічні технології навчання, враховуючи індивідуальні та вікові особливості; володіти творчим та інноваційним потенціалом в синтезі рішень і в розробці проєктів; володіти інформацією передових досягнень при проєктуванні.

Проєктні уміння: реалізовувати глибоку інтеграцію навчального змісту навколо проблемних питань у процесі проєктної діяльності; впроваджувати компетентнісний й особистісно зорієнтований підхід у процесі проєктної діяльності; демонструвати розуміння досліджуваної проблем; демонструвати практичні навички представлення проєктів; ідентифікувати чинники, що впливають на витрати в проєктах, та керувати ними; керувати проєктами і оцінювати їх результат

Комунікація в проєктній діяльності: організовувати комунікативну взаємодію у підсистемах «викладач-здобувач вищої освіти», «викладач-викладач», «викладач-адміністрація»; працювати в групі над великими проєктами; демонструвати знання методів управління, які можуть бути використані для досягнення поставлених цілей проєкту.

Автономія і відповідальність у проєктній діяльності: демонструвати здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної розумової діяльності, самостійної професійної діяльності, пов'язаної з вирішенням педагогічних ситуацій у процесі організації проєктної діяльності; застосовувати системний підхід до вирішення проблем.

Програмні результати навчання:

в когнітивній сфері:

– упорядковувати знання із психології, педагогіки та інноваційного освітнього досвіду, достатні для успішної проєктної діяльності;

- демонструвати вміння ефективно і гнучко використовувати проектну діяльність у власній професійній діяльності в галузі фізичної культури та спорту;
- аналізувати здатність моделювати навчально-тренувальний процес із застосуванням проектних технологій;
- оцінювати навчальні досягнення та результати впровадження проектної діяльності;
- організовувати пошук і огляд інформації у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси: періодичні видання, бази даних, веб- сайти, портали;
- аналізувати здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи якості лідерства, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваного результату

в афективній сфері:

- демонструвати досвід аналізу, самоаналізу та самооцінки ситуацій;
- практикувати здійснення інноваційної навчально-тренувальної діяльності;
- виявляти перспективний досвід здобувачів для подальшого його творчого впровадження.

Розподіл годин аудиторної та самостійної роботи дисципліни «Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті», наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розподіл часу дисципліни «Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті»

Кількість кредитів ЄКТС	Загальна кількість годин	Аудиторна робота			Самостійна робота	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
		Всього	Лекції	Практичні			
4	120	48	24	24	72	VIII	Вибіркова

У додатку Е 3 наведено розподіл розділів, тем та їхній зміст у структурі дисципліни «Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті».

Метою дисципліни «*Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті*» є вивчення теоретичних засад менеджменту і маркетингової діяльності у фізичній культурі та спорті, вироблення практичних навичок організаційно-управлінської діяльності в умовах ринкової економіки. Передумови для вивчення навчальної дисципліни: основи економічної теорії, психологія, організація масової фізичної культури, управління фізичною культурою та спортом

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- аналізувати особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту в сучасних ринкових умовах;
- організовувати ефективну роботу колективу та управління окремими суб'єктами, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів;
- приймати раціональні рішення при вирішенні проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби;
- здатність проводити маркетингове дослідження, вести пошук необхідної інформації в науковій літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію;
- здатність здійснювати підприємницьку діяльність у сфері фізичної культури і спорту.

Розподіл годин аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «*Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті*» наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Розподіл часу дисципліни «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті»

Кількість кредитів ЄКТС	Загальна кількість годин	Аудиторна робота			Самостійна робота	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
		Всього	Лекції	Практичні			
5	150	40	20	20	110	II	Обов'язкова

У додатку Е 4 наведено розподіл розділів, тем та їхній зміст у структурі дисципліни «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті».

Дисципліну «*Управління проєктами у фізичній культурі та спорті*» спрямовано на формування уявлення про сучасні підходи до управління проєктами, ознайомлення з інструментами та методами управління проєктами на всіх етапах їхнього існування, специфікою та досвідом реалізації проєктів у індустрії фізичної культури та спорту; підготовку магістрантів до організаційно-управлінської, аналітичної діяльності під час реалізації проєктів (як виконавців та як керівників проєктів).

Результатом навчання з дисципліни є формування у здобувачів таких компетентностей:

загальнокультурні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; готовність діяти у нестандартних ситуаціях, нести соціальну та етичну відповідальність за прийняті рішення;

загальнопрофесійні компетентності: готовність до комунікації в усній та письмовій формах українською та іноземною мовами для вирішення завдань професійної діяльності; готовність керувати колективом у сфері своєї професійної діяльності, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності;

професійні компетентності: що відповідають видам професійної діяльності, на які орієнтована програма магістратури:

сервісна діяльність: здатність до розробки та оптимізації процесів сервісу; готовність до організації та ефективного здійснення наскрізного контролю якості процесу сервісу, параметрів процесів сервісу, використовуваних матеріальних та нематеріальних ресурсів та систем сервісу;

виробничо-технологічна діяльність: готовність розробляти необхідне програмне забезпечення для сервісної діяльності; здатність до обґрунтування та розробки технології, вибору ресурсів та технічних засобів для реалізації проєктів в умовах багатокритеріальності;

організаційно-управлінська діяльність: здатність керувати проектом, колективом, забезпечувати надання якісних та конкурентоспроможних послуг та робіт; готовність до діагностики та аналізу запитів споживачів, синтезу оптимального варіанту реалізації проекту; можливість трансформації траєкторій розвитку проекту залежно від кон'юнктури ринку послуг та споживчого попиту; готовність забезпечити правовий захист об'єктів інтелектуальної власності;

науково-дослідна діяльність: готовність до аналізу та синтезу науково-технічної та організаційно-економічної інформації, українського та зарубіжного досвіду в проектній діяльності (ПК-13); готовність до проведення моніторингу споживчого попиту та прогнозування розвитку проекту; здатність аналізувати процес динаміки проекту як об'єкт задоволення запитів споживачів;

проектна діяльність: здатність до організації сервісної, підприємницької діяльності, формування клієнтурних відносин, проектування контактної зони для роботи зі споживачем фізкультурно-спортивних та здоров'язберігальних послуг; здатність до моделювання та оптимізації процесу проектування, що відповідає запитам споживача; готовність до обґрунтування та проектування нових форм та методів надання послуги на основі системного підходу та сучасних досягнень науки, техніки, технології, економіки та розвитку інновацій у сервісній діяльності.

Додаткові компетентності, погоджені зі стейкхолдерами: здатність до професійної мобільності, критичного переосмислення накопиченого досвіду; готовність до виявлення потреб клієнтів, формування сервісного продукту, клієнтурних відносин; готовність до освоєння теоретичних засад проектування функціональних процесів індустрії спорту та інших засобів розміщення на основі сучасних технологій та методів проектування; готовність до застосування інноваційних технологій сервісу у спортивній діяльності та нових форм обслуговування споживачів; готовність до застосування сучасних технологій на формування та надання спортивного продукту, що відповідає вимогам споживача; здатність використовувати прикладні методи дослідницької діяльності у сфері формування та просування спортивного продукту.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти магістерського рівня мають *знати*:

- основні теоретичні поняття управління проектами;
- функції та завдання проєктного менеджменту;
- методики командної роботи в галузі спорту;
- фінансові аспекти та ресурсне забезпечення проєктної діяльності у спорті;
- основні труднощі, що виникають у результаті реалізації спортивних проєктів;

Уміти:

- аналізувати цілі та завдання проєкту;
- будувати графіки підготовки спортивних команд;
- складати цикли тренувальних процесів;
- планувати фінансові потоки у процесі реалізації проєктів в індустрії спорту;
- долати основні труднощі, що виникають у процесі реалізації проєктів.

Демонструвати навички та досвід проєктної діяльності:

- планування та проєктування спортивних заходів;
- проєктування та організація спортивно-масових заходів.

Розподіл годин аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Управління проєктами у фізичній культурі і спорті» наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Розподіл часу дисципліни «Управління проєктами у фізичній культурі і спорті»

Кількість кредитів ЄКТС	Загальна кількість годин	Аудиторна робота			Самостійна робота	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
		Всього	Лекції	Практичні			
4	120	40	20	20	80	I	Вибіркова

У додатку Е 5 наведено розподіл розділів, тем та їхній зміст у структурі дисципліни «Управління проектами у фізичній культурі і спорті».

Тематика індивідуальних та/чи групових проектів:

1. Державно-приватне партнерство у спортивній галузі України.
2. Підприємництво у фізичній культурі та спорті
3. Спонсорство у фізичній культурі та спорті
4. Організація спортивних заходів міжнародного чи загальноукраїнського та регіонального рівнів
5. Діловий протокол та організація церемоній та на спортивних заходах
6. Сервіс у спорті

На основі теоретичного аналізу нами були сформульовані типові характеристики розробленого інтеграційно-проектного комплексу навчальних дисциплін підготовки фахівців фізичної культури і спорту:

– враховує динаміку розвитку науки і суспільства, рівень освіти в галузі фізичної культури та спорту, світовий досвід створення і реалізації проектів та проектних технологій, що забезпечують реалізацію запитів і потреб ринку праці;

– розглядається нами як стійка та врівноважена система, що складається із елементів, які динамічно поєднуються між собою та характеризуються: стабільністю, структурованістю, адаптацією та взаємодоповненням;

– є гнучким, системно адаптованим до сучасних вимог як складова загальної професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту, ґрунтується на концептуальних підходах до організації підготовки фахівця, але при цьому функціонує як окремий компонент на основі комплексності теоретичного і практичного складників;

– спрямований на реалізацію сучасних методик та інноваційних технологій професійної підготовки з урахуванням новітніх тенденцій розвитку галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження.

Результатом упровадження інтеграційно-проектного комплексу навчальних дисциплін має стати сформована на якісному рівні проектна

компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту як основа їхньої конкурентоздатності в усучасному суспільстві.

Висновки до другого розділу

У процесі системного аналізу джерел встановлено, що вирішення завдань дослідження можливе через сукупність наукових підходів, вибір та стратегія застосування яких зумовлені логікою дослідження та обґрунтованою на попередніх етапах структурою проектної компетентності; такими підходами обрано компетентнісний, діяльнісний, інтеграційний, технологічний, ресурсний. Компетентнісний підхід має особливості, що пояснюють його пріоритетність щодо процесу формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в сфері розробки та впровадження спортивно-оздоровчих і рекреаційних проектів. Оскільки встановлено, що формування проектної компетентності не може відбуватися поза діяльністю особистості, адже саме в процесі діяльності формується, реалізується та перевіряється ця компетентність, а проектні знання, вміння і навички не можуть бути ні засвоєні, ні збережені поза діяльністю фахівця, то долучено методологічний інструментарій діяльнісного наукового підходу. Розробка інтеграційного комплексу навчальних дисциплін, спрямованого на формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту потребує застосування можливостей інтеграційного підходу; прогнозованим результатом інтеграції проектних знань і способів діяльності стане цілісне усвідомлення й розуміння сенсу цієї діяльності та методологічна готовність до її здійснення, тобто, бачення системності, визначення її цінності, імплементація в практику професійної діяльності проектного складника. Чинником оптимізації проектної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту розглядаємо технологічний підхід, реалізація якого проходить через педагогічно обґрунтовану сукупність загальнонавчальних технологій, які мають чітку процесуальну структуру, визначені умови й етапи успішного застосування, прогнозовані результати, що підлягають кількісному та якісному оцінюванню. Положення ресурсного підходу у формуванні проектної компетентності фахівців посилюють

взаємозв'язки самореалізації особистості кожного майбутнього фахівця фізичної культури та спорту з його потенційними можливостями, акцентують створення умов для розвитку психологічних та інтелектуальних здатностей особистості, можливостей реалізації нею власних зусиль на шляху професійного зростання у проєктній діяльності.

Охарактеризовано сукупність педагогічних умов, дотримання і виконання яких сприятиме оптимізації процесу формування проєктної компетентності фахівців: формування позитивної мотивації до використання проєктної діяльності як засобу професійного зростання фахівця фізичної культури і спорту; поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності; фахово зорієнтоване проєктування змісту дисциплін професійної підготовки; системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проєктну діяльність.

Розроблено інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в єдності мотиваційно-цільового, методологічного, інтеграційно-змістового, організаційно-процесуального, контрольного-результативного блоків. Модель враховує результати аналізу наукових праць, власного досвіду та пілотного педагогічного експерименту, потребу відбору доцільних компонентів і зведення їхньої кількості до необхідного та достатнього мінімуму; можливість реалізації у закладах вищої освіти та завдання щодо досягнення поставленої дослідницької мети; є складним і динамічним аналогом, що всебічно розкриває зміст, структуру, особливості формування досліджуваної компетентності обраної групи фахівців. Вона містить взаємопов'язані елементи (мету, методологічні підходи, принципи, компоненти) і свідчить про можливість створення керованого процесу розвитку проєктної компетентності через наявність у її структурі оцінного інструментарію (критеріїв, показників та рівнів оцінювання ефективності функціонування), за допомогою яких можливо довести доцільність

упровадження розроблених методичних основ та результативність відібраних технологічних механізмів.

Засобом моделювання інтерпретовано концептуальні положення дослідження, певною мірою технологізовано процес розвитку проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; особливістю сконструйованої інтеграційно-функціональної моделі є збалансованість, взаємодоповненість та взаємообумовленість педагогічних умов, змісту й методів формування проектної компетентності здобувачів вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів, інтеграція цілеспрямованого й опосередкованого впливів, що в сукупності створюють цілісне освітнє середовище.

Розроблено змістовий та організаційно-методичний аспект формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту на початковому (теоретико орієнтованому, 1-2 курси), основному (практико-діяльнісному, 3-4 курси) і завершальному (професійно-адаптувальному, 1-2 курси магістерського рівня) етапах. В інтеграційно-проектному змістовому комплексі (ІПК) використано три рівні інтеграції змісту навчального матеріалу (внутрішньопредметний, міжпредметний, транспредметний); у структурі комплексу навчальні дисципліни класифіковано за ступенем спрямованості на формування проектної компетентності на 3 групи: навчальні дисципліни максимальної проектної спрямованості; навчальні дисципліни середньої проектної спрямованості; навчальні дисципліни недостатньої проектної спрямованості. У структурі змісту підготовки головною ланкою визначено проектно-інтеграційний центр (ПІЦ) – логічно структуровану систему 14-ти проектних інтеграційних модулів (ПІМ), які розкривають сутність проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; обрано центральні інтеграційно-проектні дисципліни (ЦІПД), зміст яких зумовлює напрям та стратегію формування проектної компетентності фахівця в галузі фізичної культури та спорту. На початковому (теоретико орієнтованому) етапі такою дисципліною є «Професійна діяльність в галузі фізичної культури і спорту»; на основному (практико-діяльнісному) – «Управління у фізичній

культури та спорті» (нормативна) та «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті» (вибіркова); на завершальному (професійно-адаптувальному) етапі – «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті» (нормативна) і «Управління проєктами у фізичній культурі та спорті» (вибіркова).

У структурі інтеграційно-проєктного комплексу також актуалізовано значення позадисциплінарних форм роботи здобувачів вищої освіти – виконання кваліфікаційних робіт як проєктів, проєктних завдань навчально-виробничих практик, підсумкової атестації; форми роботи структуровано на контрольний проєктно-інтеграційний (підсумкова атестація здобувачів вищої освіти у форматі атестаційних екзаменів із професійно-спортивної та з професійно-педагогічної підготовки) та практико-адаптивний (усі види практик підготовки фахівця фізичної культури, виконання кваліфікаційних робіт) вектори.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У розділі визначено критерії, показники та рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; проведено характеристику змісту й організації експериментального дослідження, наведено дані аналізу результатів експериментальної роботи; з використанням статистичних методик підтверджено достовірність отриманих результатів; запропоновано практичні рекомендації щодо оптимізації педагогічних умов процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

3.1. Критерії, показники та рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Провідним вектором розвитку сучасної педагогічної науки є формування компетентних, зорієнтованих на досягнення професійного успіху фахівців. У рамках цього дослідження для виявлення ефективності та дієвості запропонованої інтеграційно-функціональної моделі формування проєктної компетентності фахівців необхідно здійснити рівневу диференціацію здобувачів вищої освіти, задіяних у педагогічному експерименті та розробити належну систему оцінювання й обліку результатів, яка включає критерії та показники сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту.

Для оцінювання сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, їх спроможності розробляти спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти необхідно:

– визначити основні критерії та на цій основі встановити відповідні показники сформованості проєктної компетентності, за якими можна визначити,

чи оволодів майбутній фахівець теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками проєктної діяльності на відповідному рівні та чи здатний він удосконалюватися в своїй професійній діяльності;

– розробити рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту;

– змоделювати процес та процедуру оцінювання рівня сформованості проєктної компетентності фахівців фізичної культури та спорту у навчальному процесі сучасного ЗВО.

Доцільність розробки науково обґрунтованих критеріїв і показників стану сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту полягає в тому, щоб, із одного боку, визначити її фактичний рівень, а з іншого, – з'ясувати чинники, шляхи та умови розвитку досліджуваної компетентності в процесі професійної підготовки у ЗВО.

Розвиток сучасної професійної освіти сприяє наявності значної сукупності дефініцій «критерії сформованості», «показники сформованості», «рівні сформованості», тому важливо обрати ті тлумачення, які більшою мірою відповідають завданням формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури й особливостям розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів.

Загалом у довідниках під терміном «критерій» (від грец. *kriterion* – засіб для судження) розглядають як певне мірило для визначення оцінки предмета чи явища або ознаки, яку беруть за основу класифікації (Болтівець, 2010). У найтиповіших випадках вчені розглядають термін «критерій», як якість, властивість чи ознаку досліджуваного феномену, що дають змогу оцінити, ідентифікувати та класифікувати стан, ступінь функціонування і розвитку, тобто, є вимірником оцінки. До того ж, критерії визначаються певними показниками, як сукупністю основних вимог, кількісними або якісними характеристиками, які уможливають цілісно оцінити стан сформованості того чи іншого критерію (Ростока, 2015). А. Маркова пропонує класифікувати критерії на такі блоки: об'єктивні та суб'єктивні; результативні та процесуальні; нормативні та

індивідуально-варіативні; наявного та прогностичного рівнів; професійного навчання і творчості; соціальної активності та професійної придатності; якісні та кількісні (Маркова, 1995).

На думку А. Семенової, критерії класифікують таким чином: інтегральні критерії як оцінка загального стану явища або процесу; часткові критерії як оцінка складників явища або процесу; одиничні критерії як оцінка окремих сторін явища або процесу (Семенова, 2009).

Схожим до розуміння поняття «критерій» є поняття «показник», зокрема, в педагогічному словнику воно визначається як ознака чого-небудь, доказ, свідчення; певні дані за результатами роботи, процесу (Коджаспірова, 2005).

Актуалізуючи позиції В. Чорноус і Т. Коваль зазначаємо, що термін «критерій» безперечно є ширшим поняттям, ніж показник, і як характеристика педагогічного явища чи об'єкта може мати кілька показників, тобто, показники фактично є складниками критерію. Критерії професійної підготовки – сукупність ознак, які характеризують конкретний аспект рівня професійної підготовки. Відповідно, показники вимірювання рівня професійної підготовки є якісними та кількісними характеристиками критерію, які необхідно дослідити й оцінити, причому, оцінка має бути реальною та зрозумілою (Чорноус, 2020; Коваль, 2007). Показниками можуть бути такі інтегральні прояви особистості, як система цінностей (смислів), здатність долучатися до виконання різних видів діяльності, проявити в ній цілеспрямованість, осмисленість, самостійність, творчу активність, відповідальність (Краєвський, 2018). Таким чином, критерій – це принцип оцінки ефективності, а показник – модель кількісної характеристики явища. Вибір критеріїв підпорядкований вимогам: індивідуальності, систематичності, достатньої кількості даних про оцінки, тематичної спрямованості, об'єктивності, вмотивованості оцінок, єдності вимог з боку того того, хто контролює, оптимальності, всебічності, дієвості та гуманності (Гвоздецька, 2018).

Педагогічна теорія і практика передбачає загальні вимоги до виділення й обґрунтування критеріїв, які зводять до таких: 1) критерії мають відображати

основні закономірності функціонування і розвитку аналізованого явища; 2) за допомогою критеріїв встановлюються зв'язки між усіма компонентами аналізованого явища; 3) критерії розкриваються через показники, за якими можна судити про більший або менший ступінь вираженості кожного критерію; 4) критерії мають відображати динаміку вимірюваної якості в часі та просторі; 5) якісні показники необхідно розглядати в єдності з кількісними та як вони доповнюють одні інших (Терещук, 2010; Соколова, 2018; Цехмістрова, 2002).

Розробляючи систему критеріїв проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури та спорту, ми враховували такі аспекти: 1) процес формування проєктної компетентності здійснюється у взаємозв'язку та взаємозалежності особистісних якостей кожного майбутнього фахівця, специфіки професійної підготовки у закладі вищої освіти, сформованих педагогічних умов професійно-орієнтованого середовища навчального закладу; 2) при виокремленні критеріїв і показників, що їх розкривають, необхідно враховувати структуру і характеристики моделі формування проєктної компетентності у галузі розробки і впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів; 3) необхідно враховувати місце проєктної компетентності в структурі професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту та оцінювати перспективи проєктної діяльності в майбутньому саморозвитку (Кравченко, 1996).

У ході узагальнення комплексу літературних джерел нами встановлено, що сформованість проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту може бути оцінена через призму таких критеріїв: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивно-оцінного, які в назвах та сутності співпадають із компонентами компетентності. Визначені критерії та показники дадуть нам можливість оцінити рівень сформованості проєктної компетентності здобувачів вищої освіти у процесі констатувального етапу експерименту і визначити основні проблеми і недоліки у фаховій підготовці майбутніх фахівців фізичної культури та спорту.

На основі аналізу комплексу літературних джерел, спостережень за навчально-виховним процесом, експертного опитування та бесід із науково-педагогічним складом кафедр, здобувачами вищої освіти, методистами розроблено технологію визначення критеріїв сформованості проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі фахової підготовки, які розкриваються через якісні ознаки (показники).

I. Мотиваційно-ціннісний критерій відображує та враховує зацікавленість проектною діяльністю, спрямованість на отримання результатів проектної діяльності, виявлення дослідницької ініціативності. Ціннісна орієнтація спирається на певну систему установок, що є зв'язуючою ланкою між потребами особистості та її мотивами; вона стає перехідною властивістю цілісного суб'єкта, тому що потреба може втілюватись у різних мотивах (Дряпіка, 1997).

Мотиваційно-ціннісний критерій відповідає аксіологічній і стимулювальній функціям проектної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури та містить у собі систему мотивів і потреб, особистих цінностей і сенсів, що регулюють проектну діяльність. Цей критерій є системотворчим складником ціннісно-сислової позиції фахівця, що припускає розуміння сенсу і значення проектної діяльності в системі професійної підготовки, прагнення до професійно-творчої самореалізації.

Значну роль у виборі мотиваційно-ціннісного критерію проектної компетентності відіграють мотиви самопізнання і саморегуляції, які забезпечують активність майбутніх фахівців фізичної культури та спорту у контексті набуття цінностей проектної діяльності. Зазначена компетентність фахівця реалізується лише за умови особистісної зацікавленості здобувачів вищої освіти в ефективності проектної діяльності. Означене вище підкреслює значення мотиваційно-ціннісного критерію в структурі оцінки стану проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту.

II. Когнітивний критерій передбачає виявлення системи проектних знань (визначення проекту, специфіка спортивно-оздоровчих та рекреаційних

проектів, вимоги до проектування, оцінка якості проекту); наявність знань про оцінку результативності проекту та його соціального значення.

Реєструючи обсяг проектних знань, вважаємо доречним аналізувати те, як майбутній фахівець формулює визначення професійних понять, розкриває їх зміст, знаходить ієрархічні та інші залежності між ними; якою кількістю професійних термінів він оперує. Досліджуваний критерій, розкриваючи креативну функцію проектної діяльності, виявляє інтелектуальні вміння, а також систему проектних умінь майбутнього фахівця, систематизує та узагальнює результати оцінки індивідуального досвіду проектної діяльності в сфері розробки і впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів. Цей критерій уможливорює розуміння обставин формування стилю наукового мислення здобувача вищої освіти, що визначає характер готовності і прагнення особистості здобувати, аналізувати, інтерпретувати інформацію і науково обґрунтовано використовувати її у процесі розробки проектів. Когнітивний критерій дозволяє оцінити здатність особистості концентрувати мислення на вирішенні проектних завдань, що можуть стихійно виникати в результаті розбіжності наукових ідей і концепцій або розходження певних аспектів теорії і практики.

III. Діяльнісний критерій дає змогу оцінити ступінь володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної обробки інформації; готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проектування; оперування основами проектування в професійній сфері.

Виокремлення діялісного критерію пояснюємо тим, що володіння проектними знаннями, які обумовлюють розвиток різноманітних сфер професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, є лише необхідним компонентом його професійного саморозвитку, потребує здатності використовувати отримані знання з проектування у професійно-практичній діяльності і забезпечується впровадження системи професійних умінь і навичок. Діяльнісний критерій передбачає системну оцінку стану засвоєння комплексу проектних дій та операцій для забезпечення професійного супроводу підготовки

майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. Критерій виявляє сформованість системи професійних умінь (управлінських, технологічних, організаційних, проєктувальних, соціально-комунікативних); уміння ставити мету й досягати належного ефекту проєктування; уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз й самооцінку результатів проєктної діяльності; розвиток волевих якостей при розв'язанні проєктних завдань.

Вважаємо, що саме діяльнісний критерій сформованості проєктної компетентності майбутнього фахівця відображає процесуальну сутність інтегрованого вивчення професійно-орієнтованих навчальних дисциплін у сучасному закладі вищої освіти. Вважаємо за доречне навести наукову позицію І. Зязюна про те, що для того щоб зробити зміст освіти діяльнісно орієнтованим, його необхідно структурувати за предметним і діяльнісним принципами (Зязюн, 2008). В аспекті виокремлення діялісного критерію визначено таку послідовність інтелектуальних дій з формування проєктної компетентності: засвоєння нового матеріалу щодо проєктної діяльності та особливостей розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів; осмислення отриманої інформації та формування проєктних понять; узагальнення, систематизація та закріплення проєктних знань, умінь та навичок; застосування проєктних умінь та навичок в практичній сфері, генерування досвіду проєктної діяльності.

IV. Рефлексивно-оцінний критерій призначений для з'ясування здатності майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проєктної діяльності; готовності оцінити результати проєктної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості; спроможності робити висновки і корегувати ефективність проєкту.

Рефлексивно-оцінний критерій містить насамперед рефлексивні характеристики, що передбачають: аналіз та адекватне оцінювання власних навичок до проєктної діяльності (самооцінка, самоконтроль); уміння координувати діяльність усіх учасників процесів проєктування; організувати свою подальшу самопідготовку та саморозвиток у галузі проєктування, а також визначається вмінням контролювати власну проєктну діяльність. Виокремлення

цього критерію обґрунтовуємо тим, що оцінка результатів проєктувальної діяльності має важливе значення для розвитку самооцінки особистості майбутнього фахівця. У контексті рефлексивно-оцінного критерію оцінюють: зміст потреб і мотивації проєктної діяльності; ступінь інтеріоризації професійних цінностей (ступінь усвідомлення відповідальності за результати власної проєктної діяльності); рівень мобілізації проєктних знань, умінь, навичок і професійно значущих якостей особистості; якість соціальних установок на проєктну діяльність, рівень стабільності професійних інтересів.

На основі аналізу результатів діагностики за всіма показниками виділених критеріїв нами було визначено логічні рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту у процесі фахової підготовки: креативний (системний), продуктивний (функціональний), базовий (елементарний). Базовий (елементарний) рівень сформованості проєктної компетентності в сфері розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів зумовлений можливістю виконання завдань «за принципом аналогії», «за алгоритмом», при повній відсутності креативності та самостійності. Продуктивний (функціональний) рівень сформованості проєктної компетентності майбутніх здобувачів в галузі фізичної культури і спорту – це знання способів фіксації інформації та різних варіантів їхнього поєднання; внесення певних змін на етапі створення проєкту, проміжний контроль результатів. Креативний (системний) рівень сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту передбачає знання способів самостійного отримання та фіксації інформації, моделювання різних компонентів проєктної діяльності (Степанов, Фіцула, 2005; Кузнєцова, 2018).

Більш детально та системно прояв критеріїв та показників за рівнями сформованості проєктної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Критерії, показники та рівні сформованості проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту

Креативний (системний) рівень сформованості проектної компетентності			
<i>Назва критерію</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Показники</i>	<i>Вияв показника за рівнем</i>
Мотиваційно-ціннісний критерій	Здобувач вищої освіти зацікавлений в організації проектної діяльності, виявляє ініціативність, активність, наполегливість в досягненні поставлених завдань.	зацікавленість проектною діяльністю	висока зацікавленість і мотивація до проектної діяльності
		спрямованість на отримання результатів проектної діяльності;	яскраво виражена спрямованість на результат проектної діяльності як складник професійної підготовки
		виявлення дослідницької ініціативності;	активний прояв дослідницької ініціативності, активності та відповідальності в проектуванні
Когнітивний	Знає зміст проектної діяльності в галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження, знає методи організації спільної діяльності з розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів.	сформованість системи проектних знань (визначення проекту, специфіка спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів, вимоги до проектування, критерії оцінки якості проекту);	наявність цілісної та логічно структурованої системи проектних знань в галузі фізичної культури, спорту та рекреації
		наявність знань про оцінку результативності проекту та його соціального значення;	сформована цілісна система знань в оцінюванні результативності проекту та ідентифікації його соціального значення та унікальності
Діяльнісний	Здобувач уміє розробляти спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти, організовує проектну діяльність, володіє методами і прийомами організації співпраці між учасниками проекту.	володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації;	володіння різноманітними альтернативними способами пошуку, обробки та критичного оцінювання інформації, її раціональне використання в процесі проектування
		готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проектування;	об'єктивна і своєчасна оцінка проміжних і кінцевих результатів проектування
		оперування основами проектування в професійній сфері;	висока міра використання навичок та результатів проектування в аспекті професійного самостворення

Продовження табл. 3.1

Рефлексивно-оцінний	Уміє здійснювати контроль ефективності проектної діяльності, аналізувати отримані результати, вносити корективи	здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проектної діяльності;	виражена активна позиція в оцінюванні ефективності проектної діяльності
		готовність оцінити результати проектної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості;	сформована готовність оцінювати кінцевий продукт проектної діяльності в особистісному і соціальному контексті
		здатність робити висновки і корегувати ефективність проєкту;	прийняття рішень, які засновані на глибокому особистісному досвіді проектної діяльності
<i>Продуктивний (функціональний) рівень сформованості проектної компетентності</i>			
Мотиваційно-ціннісний критерій	Загалом здобувач вищої освіти виявляє зацікавленість проектною діяльністю, мотивований до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, при цьому мотивація не стійка, не завжди виявляє наполегливість і цілеспрямованість	зацікавленість проектною діяльністю	наявність достатньої зацікавленості проектною діяльністю та об'єктивна оцінка ролі цієї діяльності у професійному становленні;
		спрямованість на отримання результатів проектної діяльності;	навчальна діяльність спрямована чітко на отримання практичних результатів проєктування;
		виявлення дослідницької ініціативності;	системне виявлення дослідницької ініціативності в проектній діяльності;
Когнітивний	Знає головний зміст проектної діяльності в галузі фізичної культури та спорту, типи спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, критерії оцінки ефективності проєкту, основні вимоги до організації проєктів.	сформованість системи проектних знань (визначення проєкту, специфіка спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, вимоги до проєктування, критерії оцінки якості проєкту);	часткова наявність сформованої системи проектних знань в галузі розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів;
		наявність знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення;	часткове (не системне) сформованість знань про особливості оцінювання результативності проєкту

Продовження табл. 3.1

Діяльнісний	Здобувач загалом розробляє проекти в галузі фізичної культури і спорту, хоча припускається суттєвих несистемних помилок. Методи і прийоми організації співробітництва в процесі проектної діяльності досить часто одноманітні, здобувач не завжди може надати консультативну допомогу.	володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації;	належний рівень володіння альтернативними методами пошуку, обробки та аналізу інформації;
		готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проектування;	вміння об'єктивно оцінювати проміжні і кінцеві результати проектування;
		оперування основами проектування в професійній сфері;	достатньо сформовані навички оперування основами проектування в професійній сфері
Рефлексивно-оцінний	Здобувач в цілому уміє здійснювати контроль власної проектної діяльності, але е завжди може об'єктивно оцінювати і аналізувати помилки, вносити корективи.	здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проектної діяльності;	на належному рівні сформована здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проектної діяльності
		готовність оцінити результати проектної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості;	здобувач на достатньому рівні готовий об'єктивно оцінювати ефективність проектної діяльності через призму особистісної та проектної значущості;
		здатність робити висновки і корегувати ефективність проекту;	сформовані навички робити висновки і корегувати ефективність проекту, але при цьому відсутня системність і послідовність дій здобувача
<i>Базовий (елементарний) рівень сформованості проектної компетентності</i>			
Мотиваційно-ціннісний критерій	Здобувач вищої освіти не виявляє інтересу до організації проектної діяльності, пасивний, відсутня наполегливість в досягненні поставленої мети.	зацікавленість проектною діяльністю	відсутність мотивації до проектної діяльності в галузі фізичної культури і спорту
		спрямованість на отримання результатів проектної діяльності;	відсутність спрямованості на кінцеві результати проектної діяльності
		виявлення дослідницької ініціативності;	відсутність дослідницької ініціативи

Закінчення табл. 3.1.

Когнітивний	Не знає основний зміст проектної діяльності в галузі фізичної культури і спорту, типи спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, критерії їх оцінювання і провідні вимоги до розробки проєктів.	сформованість системи проектних знань (визначення проєкту, специфіка спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, вимоги до проєктування, критерії оцінки якості проєкту);	система проектних знань не сформована
		наявність знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення;	відсутність системи знань про оцінювання результативності проєкту та його соціального значення
Діяльнісний	Здобувач не володіє навичками розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, допускає велику кількість помилок методичного характеру, не вміє працювати в команді для оптимізації проєкту.	володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації;	відсутність сформованих навичок пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації в межах завдань проєктування;
		готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проєктування;	нездатність здобувачів вищої освіти об'єктивно оцінювати проміжні і кінцеві результати проєктування у галузі розробки спортивно-оздоровчих і рекреаційних проєктів.
		оперування основами проєктування в професійній сфері;	пасивність в оперуванні основами проєктування в професійній сфері
Рефлексивно-оцінний	Не вміє коректно здійснювати контроль результатів проектної діяльності, не здатен об'єктивно оцінювати причини помилок і невдач у діяльності.	здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проектної діяльності;	відсутність здатності оцінювати ефективність проектної діяльності в галузі фізичної культури і спорту;
		готовність оцінити результати проектної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості;	відсутність об'єктивності і системності в оцінюванні результатів проектної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості;
		здатність робити висновки і корегувати ефективність проєкту;	невміння робити обґрунтовані висновки і вносити зміни в структуру і хід проєкту;

Для проведення педагогічної діагностики рівнів розвитку сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту відповідно обраних критеріїв і показників нами було відібрано та розроблено комплекс методик, які застосовувалися на різних етапах експерименту (Вітвицька, 2006; Тверезовська, Сидоренко, 2013). Для оцінки мотиваційно-ціннісного критерію використано психодіагностику професійно важливих особистісних якостей за допомогою «Стандартизованого багатофакторного методу дослідження особистості» (СБМДО), методу «Діагностики міжособистісних стосунків» (ДМС) Л. Собчик, методу «Діагностика мотивації успіху» (Т. Елерс), методу «Мотивація професійної діяльності» (методика К. Замфір у модифікації А. Реана), методу М. Рокича «Ціннісні орієнтації» та анкети «Мотиви та цінності проєктної діяльності». Для оцінювання когнітивного критерію використано методика дослідження креативності (О. Котун) та авторську розробку комплексу навчальних тестів та ситуаційних задач. Для оцінювання діяльнісного критерію використано авторську методу оцінки ефективності розробленого проєкту, методу «Оцінки комунікативних і організаторських схильностей – КОС» (В. Синявського і Б. Федоришина), адаптований опитувальник «Ціль-засіб-результат» (А. Карманова). Для оцінювання рефлексивно-оцінного критерію використано методу Дембо-Рубінштейн «Діагностика самоствалення», методу «Професійна мотивація студента», методу діагностування індивідуальної структури ціннісних орієнтацій особистості О. Сергєєнкової, самотест «Готовність до саморозвитку» (Е. Пехота) (Додаток Ж).

Отже, мотиваційно-ціннісний критерій сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту відображає систему цінностей, потреб і мотивів проєктної діяльності; когнітивний критерій відображає систему професійних, міждисциплінарних наукових знань проєктної діяльності, діяльнісний критерій передбачає володіння вміннями добирати адекватні меті та завданням методи проєктування, аналізувати факти, обговорювати та інтерпретувати результати дослідження,

впроваджувати їх у практику; рефлексивно-оціночний – відображає вміння щодо усвідомлення й оцінювання процесу та результату проєктної діяльності; здатність до саморегуляції, саморозвитку та самовдосконалення. Визначені та обґрунтовані критерії, показники, рівні та відібраний інструментарій діагностики забезпечать можливість оцінити сформованість проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що є перспективою наших подальших досліджень з метою визначення шляхів оптимізації проєктної діяльності та системи професійної підготовки загалом.

3.2. Організація і методика експериментальної роботи

Проведений аналіз основних теоретичних положень, що відображають методолого-теоретичні аспекти формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, викладені у попередніх розділах, підтвердив необхідність проведення експериментально-дослідної роботи.

Мета експериментально-дослідної роботи – перевірити ефективність інтеграційно-функціональної моделі та педагогічних умов формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в освітньому процесі закладів вищої освіти України.

Завдання експериментально-дослідної роботи:

- сформувати у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту проєктну компетентність шляхом упровадження інтеграційно-функціональної моделі та педагогічних умов, які сприяють зростанню якісних рівнів сформованості досліджуваної компетентності;
- забезпечити зростання ролі проєктної діяльності в системі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту шляхом інтеграції змісту фахових дисциплін;
- експериментально перевірити ефективність упровадження інтеграційно-функціональної моделі та педагогічних умов формування проєктної компетентності; підтвердити достовірність отриманих даних.

Експериментально-дослідну роботу проводили на базах факультету фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», факультету фізичної культури, спорту і здоров'я Університету Григорія Сковороди в Переяславі, факультету фізичного виховання і спорту Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди та Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка; у чотири етапи: *підготовчий* (2017-2018 рр.), *констатувальний* (2018-2019 рр.), *формувальний* (2019-2021 рр.) і *узагальнювальний* (2022 р.).

На *підготовчому етапі* (2017-2018 рр.) проаналізовано особливості проєктної діяльності в теорії та практиці вищої школи, узагальнено досвід соціального проєктування, обґрунтовано сутність і зміст проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту та досліджено нормативно-правове забезпечення формування досліджуваної компетентності.

У *констатувальному етапі* експерименту (2018-2019 рр.) взяли участь 395 майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що навчаються за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт і 54 викладачів закладів вищої освіти України, що забезпечують підготовку цих фахівців.

Складність, полівекторний характер та недостатня дослідженість проблеми формування проєктної компетентності змусила нас проводити констатувальний експеримент у трьох напрямках, які мали свої завдання та методи.

Перший напрям передбачав визначення дефініції «проєктна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту», вивчення сучасного стану системи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. У процесі виконання цього завдання було констатовано відсутність: єдино прийнятої дефініції терміну «проєктна компетентність» та його адаптації щодо підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і

спорту; а також недостатню кількість системних досліджень процесу професійної підготовки сучасного фахівця фізичної культури в контексті завдань компетентнісного підходу.

Другий напрям констатувального експерименту був зумовлений дослідженням проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у науковій, навчальній та методичній літературі. У цьому контексті вирішувалися такі завдання: обґрунтувати комплекс методологічних підходів, проаналізувати навчальні програми дисциплін фахової підготовки та визначити їх спрямованість на проєктну діяльність фахівця; розробити систему критеріїв, показників та рівнів сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Третій напрям констатувального експерименту передбачав виявлення вихідного стану сформованості проєктної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт у процесі професійної підготовки. У контексті означеного напрямку розв'язували такі завдання: з'ясувати характер розуміння викладачами актуальності питання підготовки здобувачів до проєктної діяльності в процесі професійної підготовки; виявити стан сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту відповідно запропонованих рівнів.

Третій етап (2019-2021) – формувальний експеримент. На основі висновків та узагальнень, зроблених після теоретичного аналізу проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у професійній діяльності, було сформульовано гіпотезу дослідження, яка лежить в основі педагогічної технології.

Формулюючи мету дослідження, ми виходили з гіпотетичного припущення, що за наявності теоретично обґрунтованої моделі та адекватної їй методики підготовки відбудеться якісний розвиток проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Відповідно до виокремлених проблем дослідження на цьому етапі розв'язували такі завдання:

- обґрунтувати доцільність застосування використання комплексу методологічних підходів (компетентнісний, діяльнісний, інтегрований, технологічний і ресурсний) до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;
- прийняти робоче визначення поняття «проектна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту»;
- розробити інтеграційно-функціональну модель формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти;
- визначити критерії, показники та рівні сформованості проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;
- спроектувати та впровадити інтеграційно-проектний комплекс навчальних дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту на засадах міжпредметної та транспредметної інтеграції;
- розробити експериментальні програми дисциплін «Основи проектної діяльності у фізичній культурі та спорті» та «Управління проектами у фізичній культурі та спорті»; авторські навчально-методичні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проектами для студентської молоді» і «Проектна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури, спорту та здоров'язбереження» на засадах міжпредметної та транспредметної інтеграції.

Експериментально-дослідна робота передбачала наявність експериментальних і контрольних груп та дослідження основних показників проектої компетентності відповідно визначених логічних рівнів порівняння результатів (креативний (системний), продуктивний (функціональний), базовий (елементарний) (Тверезовська, Сидоренко, 2013; Жосан, 2008).

Четвертий етап (2019-2020 рр.) – узагальнювальний експеримент,
метою якого стало:

– формування методичних рекомендацій щодо оптимізації процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі професійної підготовки;

– перевірка ефективності запропонованої інтеграційно-функціональної моделі та статистична оцінка отриманих результатів.

Освітній експеримент у рамках дослідження нами було організовано за правилом єдиної різниці, що передбачало однакові умови проведення підготовки у кожній групі. Було створено таку експериментальну ситуацію:

– обрано експериментальні й контрольні групи так, що їх склад був приблизно однаковим за всіма суттєвими для дослідження показниками впродовж усього періоду роботи;

– вирівняно в експериментальних і контрольних групах усі основні умови проведення експерименту (спільний зміст навчання, єдині вимоги дослідників, відкритість планового результату тощо);

– упроваджено в освітній процес підготовки фахівця експериментальний чинник – інтеграційно-функціональну модель формування проєктної компетентності здобувачів спеціальності 017 Фізична культура і спорт; у контрольних групах підготовку здійснювали за традиційною методикою;

– проведено порівняння результатів експерименту в експериментальних і контрольних групах.

Таким чином, експериментальними факторами дослідження стали:
а) навчальний процес із використанням проєктно зорієнтованих методів та технологій; б) розроблений та впроваджений у навчальний процес інтеграційно-проєктний комплекс навчальних дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту; в) розроблене методичне забезпечення (програми авторських курсів; авторські навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, матеріали дистанційного навчання тощо); г) комплекс проєктно зорієнтованих тестів, ситуаційних задач, комп'ютерне тестування.

Проведений констатувальний зріз також дозволив визначити контрольну й експериментальну групи дослідження. З цією метою із загальної кількості респондентів, які брали участь у констатувальному експерименті – було виключено 10 % респондентів, що мали найвищі показники сформованості компонентів дослідницької компетентності і 10% тих, хто показав найнижчі результати, що забезпечило більш високу надійність даних формульованого експерименту та однорідність експериментальної і контрольної груп. Сформовані контрольна та експериментальна групи було рівномірно розподілено за рівнями сформованості проєктної компетентності (табл. 3.2).

Як помітно з аналізу даних таблиці 3.3, контрольна та експериментальна групи були однорідними за вихідним рівнем сформованості показників проєктної компетентності; однорідність контрольної й експериментальної груп засвідчує також критеріальний аналіз показників сформованості компетентності (табл. 3.3).

Таблиця 3.2

Вихідний стан сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (диференціація на контрольні та експериментальні групи)

Рівень сформованості	Контрольна група		Експериментальна група	
	осіб	%	осіб	%
Базовий (елементарний)	106	54	107	54
Продуктивний (функціональний)	73	37	71	36
Креативний (системний)	18	9	20	10
Усього	197	100	198	100

У формульованому експерименті, результати якого описано в підрозділі 3.3 цієї роботи, прийняли участь 395 здобувачів експериментальних і контрольних груп закладів вищої освіти України, зокрема – Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка 103 (51 КГ + 52 ЕГ), 115 (55 КГ + 60 ЕГ) здобувачів Харківського національного

педагогічного університету імені Г. С. Сковороди 98 (50 КГ + 48 ЕГ), Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» - 65 (32 КГ+33 ЕГ), Університету Григорія Сковороди в Переяславі – 59 (29 КГ +30 ЕГ), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка – 70 (35 КГ + 35 ЕГ)

Таблиця 3.3

Вихідні результати розподілу здобувачів контрольної та експериментальної груп за критеріями сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (у %)

Критерій проєктної компетентності	Базовий (елементарний)		Продуктивний (функціональний)		Креативний (системний)	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Мотиваційно-ціннісний	38	38	38	40	24	22
Когнітивний	42	43	44	43	14	14
Діяльнісний	37	38	39	41	24	21
Рефлексивно-оцінний	58	59	30	29	12	12

Контрольна й експериментальна групи були розподілені рівномірно для забезпечення достовірності даних експерименту (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Дані про розподіл респондентів експериментальної і контрольної груп

Вищий навчальний заклад	Контрольна група (кількість осіб)	Експериментальна група (кількість осіб)
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка	51	52
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди	50	48
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»	32	33
Університет Григорія Сковороди в Переяславі	29	30
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка	35	35
УСЬОГО	197	198

Отже, результати діагностувального зрізу стану сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту засвідчили переважання базового (елементарного) рівня сформованості більшості показників усіх критеріїв. Покомпонентний аналіз даних констатувального експерименту виявив, що найвищі узагальнені показники сформованості відмічалися за мотиваційно-ціннісним і діяльнісним критеріями, а найнижчі – за когнітивним та рефлексивно-оцінним критеріями.

3.3. Аналіз результатів експерименту з формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі фахової підготовки

На основі проведеного теоретичного аналізу змісту професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту нами встановлено, що розвиток проєктної компетентності здійснюється на трьох етапах: (початковий (теоретико-орієнтований – 1-2-й курси першого бакалаврського рівня вищої освіти) – спрямований на розвиток цінностей та мотивів проєктної діяльності, формування теоретичних знань з основ проєктування, ознайомлення з вимогами до проєктів; основний (практико-діяльнісний – 3-4-й курси першого бакалаврського рівня вищої освіти) – передбачає досягнення позитивної динаміки формування проєктної компетентності на основі сформованості проєктно орієнтованих знань, умінь, навичок; вивчення теоретичних дисциплін безпосередньо проєктного спрямування, захисту курсових проєктів, виконання та захисту проєктів практик; завершальний (професійно-адаптувальний – 5-6-й курси навчання, магістерський рівень вищої освіти), що забезпечує розвиток професійно-рефлексивних компонентів проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, апробацію набутого досвіду в професійній діяльності.

Стан сформованості проєктної компетентності здобувачів експериментальної і контрольної груп оцінювали за такими критеріями і показниками: *мотиваційно-ціннісний* (зацікавленість проєктною діяльністю;

спрямованість на отримання результатів проєктної діяльності; виявлення дослідницької ініціативності); *когнітивний* (сформованість системи проєктних знань; наявність знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення), *діяльнісний* (володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації; готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проєктування; оперування основами проєктування в професійній сфері), *рефлексивно-оцінний* (здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проєктної діяльності; готовність оцінити результати проєктної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості; здатність робити висновки і корегувати ефективність проєкту).

Динаміку визначених критеріальних показників описано за креативним (системним), продуктивним (функціональним), базовим (елементарним) рівнями. Експериментальна перевірка запропонованої авторської моделі проходила в три етапи, які відповідали визначеним етапам формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Для кількісної оцінки динаміки результатів за окремими показниками в контрольній і експериментальній групах нами було використано статистичний коефіцієнт середнього приросту (DPK), який враховує результати за кожним із рівнів розвитку компетентності (3.1).

$$DPK = \frac{A_1 + 2A_2 + 3A_3}{4} \quad (3.1)$$

де PPK - статистичний коефіцієнт середнього приросту показників (n) проєктної компетентності;

A_1 – приріст показників групи за базовим (елементарним) рівнем сформованості проєктної компетентності (ЕГ2-ЕГ1; КГ2-КГ1);

A_2 – приріст показників групи за продуктивним (функціональним) рівнем сформованості проєктної компетентності (ЕГ2-ЕГ1; КГ2-КГ1);

A_3 – приріст показників групи за креативним (системним) рівнем сформованості проєктної компетентності (ЕГ2-ЕГ1; КГ2-КГ1) (Гавриш, 2019).

Початковий (теоретико орієнтований) етап експерименту мав на меті визначення вихідного стану сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту та прогноз динаміки їхніх змін. Результати початкового (теоретико орієнтованого) етапу в експериментальній групі засвідчили найвищі показники зростання показників мотиваційно-ціннісного критерію сформованості компетентності (+14,0 %), що пояснюємо зорієнтованістю низки навчальних дисциплін, зокрема, «Професійна діяльність в галузі фізичної культури і спорту», «Теорія фізичної культури і спорту», «Спортивна метрологія», на формування ціннісного ставлення до проєктної діяльності. Також високі показники приросту констатовано за когнітивним (+ 10,0 %) та інформаційно-комунікативним (+ 10,8 %) критеріями. Найнижчий приріст на цьому етапі спостережено за рефлексивно-оціночним критерієм (+3,3%) та відносно низьку позитивну динаміку за діяльнісним критерієм (+4,7%), що пояснюємо переважанням теоретичного матеріалу без побудови цілісної системи зв'язків з практикою майбутньої професійної діяльності, що загалом відповідає логіці цього етапу підготовки і пояснюється значною кількістю дисциплін теоретичного спрямування, зокрема – «Основи медичних знань», «Педагогіка», «Історія фізичної культури» та ін. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Динаміка рівнів і показників проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на початковому (теоретико орієнтованому) етапі формувального експерименту (у %)

Критерій проєктної компетентності	Базовий (елементарний)		Продуктивний (функціональний)		Креативний (системний)		Середній приріст, %
	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	
Мотиваційно-ціннісний	38	26	40	46	22	28	14
Когнітивний	43	34	43	49	14	17	10
Діяльнісний	38	34	41	43	21	23	4,7
Рефлексивно-оцінний	59	56	29	31	12	13	3,3

Основний (практико-діяльнісний) етап формувального експерименту мав на меті розвиток проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту шляхом підвищення ролі практико орієнтованих умінь і навичок та їх застосування в реальних умовах; оволодіння методами проєктної діяльності, формування стратегії інтегрування практичного досвіду проєктної діяльності. Результати контрольного зрізу за підсумками цього етапу формувального експерименту в експериментальній групі виявили максимальне зростання показників за діяльнісним критерієм сформованості (+17,3 %). Така позитивна динаміка пояснюється вивченням практико зорієнтованих дисциплін, зокрема «Управління у фізичній культурі та спорті», «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті», «Організація та методика проведення спортивних заходів», а також виконанням курсового проєкту та низки практичних проєктів професійного спрямування в системі навчальних практик Також відмічається стабільний приріст за когнітивним критерієм (+16,0 %) та дещо нижчий за мотиваційно-ціннісним (10,3 %), чому сприяло свідоме та науково спроектоване включення майбутніх фахівців фізичної культури у процес практичної реалізації набутих навичок проєктної діяльності. Також в якості чинника, що сприяв позитивній динаміці показників варто зазначити впровадження авторських навчальних посібників «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді» та «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження». Водночас констатовано порівняно низький приріст за рефлексивно-оцінним критерієм (+ 7,0 %), що пояснюємо недостатнім включенням здобувачів у реалії професійної діяльності, також недостатнім забезпеченням практичної спрямованості системи навчальних практик (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Динаміка рівнів і показників проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на основному (практико-діяльнiсному) етапі формувального експерименту (у %)

Критерій проєктної компетентності	Базовий (елементарний)		Продуктивний (функціональний)		Креативний (системний)		Середній приріст, %
	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	
Мотиваційно-ціннісний	26	17	46	53	28	30	10,3
Когнітивний	34	20	49	57	17	23	16,0
Діяльнiсний	34	19	43	51	23	30	17,3
Рефлексивно-оцінний	56	50	31	34	13	16	7,0

Завершальний (професійно-адаптувальний) етап формувального експерименту мав на меті в процесі розвитку проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту передбачав визначення ступеня оволодіння технологіями управління фізкультурно-спортивними, рекреаційними та оздоровчими проєктами; аналіз сформованості досвіду використання різноманітних форм і методів проєктної діяльності; оцінку вмінь і навичок здобувачів вищої освіти формулювати обґрунтовані висновки та вносити корективи у навчально-тренувальний процес з урахуванням практично отриманих проєктних результатів. Показники підсумкового зрізу на цьому етапі виявили найвищий позитивний приріст за рефлексивно-оціночним критерієм сформованості проєктної компетентності (+27,7 %); високу позитивну динаміку зростання сформованості мотиваційно-ціннісного (+22,7 %) критерію. За показниками когнітивного (+10,7%) і діяльнiсного (+7,3 %) критеріїв спостережено позитивну динаміку (табл. 3.7).

У контрольній групі констатовано відсутність істотних змін у динаміці показників.

Загалом же в експериментальній групі спостережено стабільне зростання всіх видів критеріальних показників: найвищий приріст забезпечено за рефлексивно-оцінним (38,0 %) та когнітивними показниками (+36,7 %),

дещо нижчі прирости – за мотиваційно-ціннісними (+ 29,0 %) та діяльними (+ 29,3 %) показниками (табл. 3.8, рис. 3.1).

Таблиця 3.7

Динаміка рівнів і показників проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на завершальному (професійно-адаптувальному) етапі формувального експерименту (у %)

Критерій проектної компетентності	Базовий (елементарний)		Продуктивний (функціональний)		Креативний (системний)		Середній приріст, %
	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	
Мотиваційно-ціннісний	17	10	53	39	30	41	22,7
Когнітивний	20	12	57	57	23	31	10,7
Діяльній	19	13	51	53	30	34	7,3
Рефлексивно-оцінний	50	28	34	39	16	33	27,7

Таблиця 3.8

Динаміка сформованості показників проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту за результатами формувального експерименту (у %)

Стан сформованості проектної компетентності здобувачів на початку формувального експерименту							Стан сформованості проектної компетентності здобувачів наприкінці формувального експерименту						
Критерії	КГ (n=197)			ЕГ (n=198)			Критерії	КГ (n=197)			ЕГ (n=198)		
	Рівні			Рівні				Рівні			Рівні		
	Базовий (елементарний)	Продуктивний	Креативний (системний)	Базовий (елементарний)	Продуктивний	Креативний (системний)		Базовий (елементарний)	Продуктивний	Креативний (системний)	Базовий (елементарний)	Продуктивний	Креативний (системний)
Мотиваційно-ціннісний	38	38	24	38	40	22	Мотиваційно-ціннісний	35	39	26	10	39	41
Когнітивний	42	44	14	43	43	14	Когнітивний	38	45	17	12	57	31
Діяльній	37	39	24	38	41	21	Діяльній	35	40	25	13	53	34
Рефлексивно-оцінний	58	30	12	59	29	12	Рефлексивно-оцінний	54	33	13	28	39	33
Загальний приріст сформованості показників													
Контрольна група							Експериментальна група						
Мотиваційно-ціннісний							Мотиваційно-ціннісний						
Когнітивний							Когнітивний						
Діяльній							Діяльній						
Рефлексивно-оцінний							Рефлексивно-оцінний						



Рис. 3.1 Динаміка приросту результатів сформованості компонентів проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту відповідно обраних критеріїв

Динаміку показників мотиваційно-ціннісного критерію сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту оцінювали за показниками: зацікавленість проєктною діяльністю; спрямованість на отримання результатів проєктної діяльності; виявлення дослідницької ініціативності. Результати сформованості показників мотиваційно-ціннісного критерію проєктної компетентності в табл. 3.9.

Як помітно з аналізу даних таблиці 3.9, зацікавленість проєктною діяльністю майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в експериментальній групі перебуває переважно на продуктивному (функціональному) (47 %) і креативному (системному) (40%) рівнях сформованості.

У той же час в контрольній групі сформованість проєктної компетентності за означеним показником перебуває на базовому (елементарному) (40 %) та продуктивному (функціональному) (36 %) рівнях сформованості.

Таблиця 3.9

Результати сформованості показників мотиваційно-ціннісного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Показники сформованості	Рівень сформованості (%)					
	Контрольна група (n - 197)			Експериментальна група (n - 198)		
	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)
Мотиваційно-ціннісний критерій						
зацікавленість проєктною діяльністю	40	36	24	13	47	40
спрямованість на отримання результатів проєктної діяльності	33	45	22	10	50	40
виявлення дослідницької ініціативності	43	37	20	14	45	41

У експериментальній групі спрямованість на отримання результатів проєктної діяльності сформовано на продуктивному (функціональному) (50%) та креативному (системному) (40 %) рівнях. Частка респондентів, що виявили базовий (елементарний) рівень сформованості компетентності за цим показником, становила 10 %. У контрольній групі переважають респонденти, що виявили продуктивний (функціональний) (45 %) та базовий (елементарний) (33 %) рівень, в той час як креативний (системний) рівень продемонстрували 22 % досліджуваних. Виявлення дослідницької ініціативності у експериментальній групі виявлено на продуктивному (функціональному) (45 %) та креативному (системному) (41 %) рівнях. У контрольній групі дослідницька активність респондентів характеризувалася базовим (елементарним) рівнем.

Динаміку розвитку показників когнітивного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту оцінено нами за такими показниками: сформованість системи проєктних знань, наявність

знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення (табл 3.10).

Сформованість системи проєктних знань у контрольній групі виявлено на продуктивному (функціональному) (46 %) та базовому (елементарному) (39 %) рівнях, креативний (системний) рівень сформованості констатовано у 15 % респондентів. У експериментальній групі сформованість когнітивного критерію за цим показником виявлено переважно на продуктивному (функціональному) (57%) та креативному (системному) (35%) рівнях.

У експериментальній групі наявність знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення сформовано на продуктивному (функціональному) (62 %) та креативному (системному) (32%) рівнях. Частка респондентів, що виявили базовий (елементарний) рівень сформованості компетентності за цим показником, становила 6 %. У той же час у контрольній групі відмічається частка респондентів, що виявили переважно продуктивний (функціональний) та базовий (елементарний) рівні (42 і 44 % відповідно), у той час як креативний (системний) рівень продемонстрували лише 14 % досліджуваних.

Таблиця 3.10

Результати сформованості показників когнітивного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Показники сформованості	Рівень сформованості (%)					
	Контрольна група (n - 197)			Експериментальна група (n - 198)		
	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)
Когнітивний критерій						
сформованість системи проєктних знань,	39	46	15	8	57	35
наявність знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення	44	42	14	6	62	32

Сформованість показників діяльнісного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту оцінено нами за такими показниками як володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації, готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проєктування, оперування основами проєктування в професійній сфері (табл 3.11).

Як помітно з аналізу даних таблиці 3.11, володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації в експериментальній групі перебувають переважно на продуктивному (функціональному) (53 %) і креативному (системному) (38 %) рівнях сформованості; у той же час у контрольній групі сформованість компетентності за означеним показником перебуває на базовому (елементарному) (38 %) та продуктивному (функціональному) (40 %) рівнях сформованості.

Таблиця 3.11

Динаміка сформованості показників діяльнісного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Показники сформованості	Рівень сформованості (%)					
	Контрольна група (n - 197)			Експериментальна група (n - 198)		
	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)
Діяльнісний критерій						
володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації	38	40	22	9	53	38
готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проєктування	37	37	26	6	56	38
оперування основами проєктування в професійній сфері	35	43	22	11	51	38

У експериментальній групі готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проєктування сформовано на продуктивному (функціональному) (56%) та креатвному (системному) (38%) рівнях. Частка респондентів, що виявили низький рівень сформованості проєктної компетентності за цим показником становила 6 %. У контрольній групі переважають респонденти, що виявили продуктивний (функціональний) та базовий (елементарний) (по 37 %) рівень, в той час як креативний (системний) рівень продемонстрували лише 26 % респондентів.

У експериментальній групі оперування основами проєктування в професійній сфері сформована на продуктивному (функціональному) (51%) та креатвному (системному) (38%) рівнях. Частка респондентів, що виявили базовий (елементарний) рівень сформованості компетентності за цим показником, становила 11 %. У контрольній групі переважають респонденти, що виявили продуктивний (функціональний) (43 %) та базовий (елементарний) (35 %) рівень, в той час як креатвний (системний) рівень продемонстрували лише 22 % досліджуваних.

Сформованість показників рефлексивно-оцінного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту оцінено нами за такими показниками: здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проєктної діяльності; готовність оцінити результати проєктної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості; здатність робити висновки і корегувати ефективність проєкту (табл. 3.12).

Креативний (системний) рівень здатності майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проєктної діяльності в експериментальній групі виявили 34 % респондентів – проти 11 % у контрольній групі, продуктивний (функціональний) 43 і 33 % відповідно, базовий (елементарний) – 23 і 56 %. Подібні результати відмічаємо і за показником готовності оцінювати результати проєктної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості: креативний (системний) рівень у

експериментальній групі – 32 %, а в контрольній – 14 %, продуктивний (функціональний) рівень – 45 і 29 % відповідно.

Таблиця 3.12

Результати сформованості показників рефлексивно-оцінного критерію проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

Показники сформованості	Рівень сформованості (%)					
	Контрольна група (n - 197)			Експериментальна група (n - 198)		
	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)	Базовий (елементарний)	Продуктивний (функціональний)	Креативний (системний)
Рефлексивно-оцінний критерій						
здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проєктної діяльності	56	33	11	23	43	34
готовність оцінити результати проєктної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості	57	29	14	23	45	32
здатність робити висновки і корегувати ефективність проєкту	42	46	22	11	51	38

Базовий (елементарний) рівень у контрольній групі виявили 57 % здобувачів проти 23 % у експериментальній групі. Здатність робити висновки і корегувати ефективність проєкту у експериментальній групі зафіксована на продуктивному (функціональному) (44%) і креативному (системному) (30 %) рівнях, а в контрольній – на базовому (елементарному) – (59 %) і продуктивному (функціональному) – (30 %).

Проведений якісний аналіз ефективності впровадження експериментальної методики та інтеграційно-функціональної моделі зумовив

необхідність проведення комплексного кількісного аналізу даних дослідження. Доведено, що показники контрольної й експериментальної груп на контрольному зрізі фактично співпадають. Також відмічаємо відсутність суттєвих змін у показниках контрольної групи до та після експерименту, що стало наслідком упровадження традиційної методики. Позитивна динаміка відмічається в якісних показниках експериментальної групи до і після впровадження розробленої моделі та інтеграційно-проектного комплексу навчальних дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту спрямованих на формування проектної компетентності майбутніх фахівців-здобувачів спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Так, у експериментальній групі загалом констатовано зменшення кількості здобувачів – майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що виявили базовий (елементарний) рівень сформованості проектної компетентності на 83 особи, що становить 42 %. На 34 особи (15 %) у експериментальній групі збільшилася кількість респондентів, які виявили продуктивний (функціональний) рівень компетентності; водночас відмічається збільшення кількості осіб, що виявили високий (45 осіб – 21 %) рівень проектної компетентності (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Результати впровадження експериментальної методики формування проектної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (абсолютні одиниці/кількість осіб)

Рівень	Контрольна група до експерименту		Експериментальна група до експерименту		Контрольна група після експерименту		Експериментальна група після експерименту	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Базовий (елементарний)	106	54	107	54	98	50	24	12
Продуктивний (функціональний)	73	37	71	36	77	39	105	53
Креативний (системний)	18	9	20	10	22	11	69	35
Всього	197	100	198	100	197	100	198	100

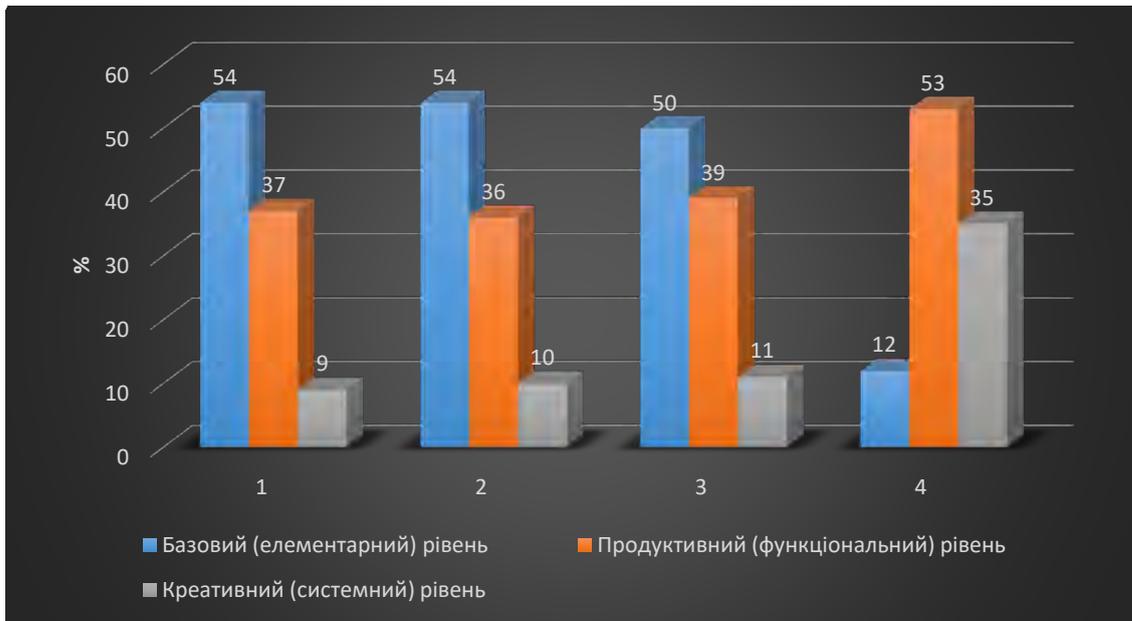


Рис. 3.2. Динаміка рівнів сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у контрольній та експериментальній групах

Показники описової статистики (обсяг вибірки, мінімум, максимум, інтервал, сума, середня величина, медіана та дисперсія) наведено в додатку К-1.

Емпіричне значення критерію Вілкоксона-Манна-Уїтні визначали за формулою (3.2) (Новіков, 2004):

$$W_{\text{элт}} = \frac{\left| \frac{N \cdot M}{2} - U \right|}{\sqrt{\frac{N \cdot M \cdot (N + M + 1)}{12}}} \quad (3.2)$$

Результати визначення достовірності й різниці порівнюваних вибірок для експериментальних даних, що виміряні в шкалі відношень, наведені в додатку К-2.

Для комп'ютерного розрахунку статистичних показників використано комп'ютерну програму «Статистика в педагогіці» (<http://www.mtas.ru/uploads/stat.zip>), яка дозволяє автоматично обрати статистичний критерій, а також визначити достовірність співпадіння і розбіжності показників досліджуваних об'єктів.

Визначення достовірності результатів експерименту за критерієм Крамера-Уелча проведено за формулою (Новіков, 2004):

$$T_{\text{эмт}} = \frac{\sqrt{M \cdot N} |\bar{x} - \bar{y}|}{\sqrt{M \cdot D_x + N \cdot D_y}} \quad (3.3)$$

Результати визначення достовірності й різниці порівнюваних вибірок для експериментальних даних, що виміряні в шкалі відношень, за допомогою критерію Крамера-Уелча наведено в додатку К-3.

Отримані результати зумовили висновок щодо педагогічної доцільності розробленої інтеграційно-функціональної моделі, визначених педагогічних умов і інтеграційно-проектного комплексу навчальних дисциплін підготовки фахівця фізичної культури і спорту.

Для визначення ефективності пропонованих педагогічних умов формування проектної компетентності нами використано метод експертних оцінок, який мав на меті отримати інформацію необхідну для подальшої теоретичної і дослідно-експериментальної роботи з проблеми.

Після завершення формувального експерименту нами здійснено аналіз думок експертів, які забезпечують підготовку фахівців за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт та які були безпосередньо залучені до проведення дослідження. Групу експертів диференційовано на три підгрупи: *адміністрація* (завідувачі кафедр, декани, заступники деканів за видами роботи) – 12 осіб; *науково-педагогічні працівники, що відповідають за зміст ОП* (члени робочої групи зі створення / оновлення ОП) – 15 осіб; *викладачі закладів вищої освіти України, що забезпечують підготовку цих фахівців* – 27 респондентів.

Результати експертних оцінок важливості та ефективності розроблених педагогічних умов наведено у таблиці 3.14.

Таблиця 3.14

Аналіз експертних оцінок ефективності пропонованих педагогічних умов формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

№	Педагогічна умова	Викладачі	Адміністрація	Члени робочих груп	Середнє значення
1	Формування позитивної мотивації до використання проєктної діяльності як способу професійного зростання фахівців фізичної культури і спорту.	57 %	61 %	78 %	65,3%
2	Фахово зорієнтоване проєктування змісту дисциплін професійно-практичної підготовки.	87 %	63 %	62 %	70,7%
3	Системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.	85 %	65 %	71 %	73,7 %
4	Спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проєктну діяльність.	64 %	72 %	81 %	72,3 %
5	Поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності.	76 %	61 %	69 %	68,7 %
Загалом		73,8 %	64,4 %	72,2 %	

Як засвідчує аналіз експертних оцінок, всі педагогічні умови формування проєктної компетентності оцінено на високому рівні всіма групами експертів. Проте констатуємо, що у окремих груп експертів судження про пріоритетність пропонованих умов суттєво різняться. Так, у підгрупі науково-педагогічних працівників, що відповідають за зміст ОП «Фізична культура і спорт» перевагу надано спрямованості змісту фахових дисциплін на проєктну діяльність (81 % респондентів) та актуалізації мотиваційних аспектів використання проєктної діяльності як способу професійного зростання фахівців досліджуваного профілю (78 %), у групі адміністраторів навчального процесу оцінки ефективності і важливості пропонованих умов дещо нижчі порівняно з іншими групами (64,4 %); пріоритетом ці респонденти виокремлюють спрямованість змісту фахових дисциплін на проєктну діяльність (72 % експертів). Найвищі оцінки пропонованих педагогічних умов отримали при аналізі експертних думок викладачів фахових дисциплін (73,8 %); найвищі показники отримано за умовою пріоритету фахово зорієнтованого проєктування змісту дисциплін професійно-практичної підготовки (87 % респондентів) та умовою системного впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проєктної компетентності (85 % опитаних). Водночас підкреслимо: високий рівень оцінок засвідчує те, що педагогічні умови обрано загалом правильно.

Висновки до третього розділу

У розділі проведено характеристику змісту й організації дослідно-експериментального дослідження, наведено дані аналізу результатів експериментальної роботи.

Розроблені критерії та показники оцінки сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту загалом відповідають визначеним на теоретичному рівні аналізу компонентам цієї компетентності. Мотиваційно-ціннісний критерій характеризується такими показниками як зацікавленість проєктною діяльністю, спрямованість на

отримання результатів проєктної діяльності; виявлення дослідницької ініціативності. Показниками когнітивного критерію визначено сформованість системи проєктних знань (визначення проєкту, специфіка спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, вимоги до проєктування, критерії оцінки якості проєкту); наявність знань про оцінку результативності проєкту та його соціального значення. Діяльнісний критерій оцінено за показниками: володіння різноманітними способами пошуку, обробки та аналітичної оцінки інформації, готовність до об'єктивної оцінки проміжних і кінцевих результатів проєктування, оперування основами проєктування в професійній сфері. Показниками рефлексивно-оцінного критерію стали: здатність майбутнього фахівця проводити оцінку ефективності власної проєктної діяльності; готовність оцінити результати проєктної діяльності в контексті особистісної і соціальної значущості; здатність робити висновки й корегувати ефективність проєкту.

На основі аналізу результатів діагностики за всіма показниками виділених критеріїв були визначені відповідні рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту у процесі фахової підготовки: креативний (системний), продуктивний (функціональний), базовий (елементарний).

Критеріальний аналіз даних констатувального експерименту дав змогу встановити, що посередні результати сформованості всіх показників здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт мали за мотиваційно-ціннісним і діяльнісним критеріями, найнижчі показники – за когнітивним та рефлексивно-оцінним критеріями.

За даними констатувального експерименту шляхом відсіювання найвищих і найнижчих результатів та рівнозначного розподілу досліджуваних здобувачів було визначено контрольну й експериментальну групи, однорідні за початковим рівнем сформованості показників та приблизно однакові за кількістю (197 і 198 осіб). Було сформовано також експертну групу з 46 працівників закладів вищої освіти (викладачів, адміністраторів) для

впровадження в процес підготовки експериментальної моделі та оцінювання її ефективності. Експериментальна перевірка запропонованої моделі проходила трьома етапами, які відповідали визначеним на теоретичному рівні етапам формування компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Загалом в експериментальній групі відмічено стабільне зростання всіх груп критеріальних показників: найвищий приріст забезпечено за рефлексивно-оцінними (38,0%) та когнітивними показниками (+36,7 %), дещо нижчі прирости – за діяльними показниками (+29,3 %), найнижчі (але стабільні) прирости – за мотиваційно-ціннісними показниками. Це дало змогу дійти висновку щодо педагогічної доцільності розробленої інтеграційно-функціональної моделі й методичної системи формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Експертне опитування дозволило встановити, що всі групи експертів позитивно оцінили важливість, логічність та ефективність запропонованих педагогічних умов. Найвищі оцінки отримала педагогічна умова, що визначає пріоритет системного впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (73,7 % експертів) та педагогічна умова, що орієнтує спрямованість змісту фахових дисциплін на проєктну діяльність (72,3 % експертів). Найвищі загальні оцінки запропонованих педагогічних умов отримано у групі викладачів – 73,8 %, дещо нижчі у групі науково-педагогічних працівників, що відповідають за зміст ОП – 72,2 % і найнижчі у групі адміністрації навчальних закладів – 64,4 %.

Достовірність отриманих результатів та правильність сформульованої гіпотези доведено шляхом статистичних розрахунків критеріїв Крамера-Уелча та Вілкоксона-Манна-Уїтні. Результати завершеної дослідно-експериментальної роботи дають змогу стверджувати, що мети дослідження досягнуто, поставлені завдання реалізовано.

Змістом методичних рекомендацій науково-педагогічному колективу щодо формування проєктної компетентності здобувачів спеціальності 017

Фізична культура і спорт у процесі фахової підготовки є: системне оволодіння основами проєктної культури та аналітико-синтетичної діяльності; сприяння формуванню інноваційного середовища в закладі освіти; комплексне упровадження сучасних інноваційних методів навчання (індивідуальні та колективні проєкти, проєктно-аналітичні сесії, проєктні ігри тощо); оптимізація більш глибокому засвоєнню методів проєктної діяльності; розвиток навичок дослідницько-пошукової діяльності; використання адекватних принципів контролю та управління проєктною діяльністю майбутніх фахівців. Ці рекомендації відображені в методичних посібниках, підготовлених автором дослідження «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді» та «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження».

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування й експериментальну перевірку інтеграційно-функціональної моделі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, що дозволило зробити висновки відповідно поставлених завдань.

1. Здійснено теоретичний аналіз понять «проєктна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту» та з'ясовано стан проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в сучасній педагогічній теорії і практиці. На основі комплексного аналізу літературних джерел встановлено, що розвиток проєктної технології в ХХ ст. відбувався в декілька етапів: I етап – теоретичний – початок ХХ ст., II етап – експериментальний – початок 20-х років ХХ століття, III етап – реалізаційний – 20-30-ті роки ХХ століття, IV етап – критики та згасання – 40-50-і роки ХХ століття, V етап – системно-синергетичного впровадження – 60-80-і роки, VI етап – комплексного впровадження – у 90-х роках ХХ століття, VII етап – особистісно-зорієнтований – кінець ХХ ст. – наші дні.

Доведено, що методологічний компонент дослідження відображає наукові підходи, на яких ґрунтується системне дослідження проблеми розвитку проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. Таким підходами визначено компетентнісний, діяльнісний, інтегрований, технологічний, ресурсний.

2. Обґрунтовано сутність, зміст та структуру проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у єдності мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивно-оцінного компонентів, розроблено відповідні компонентам критерії, показники та рівні (креативний (системний), продуктивний (функціональний); базовий (елементарний)) сформованості. Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту потрактовано як динамічний інтегрований процес, зорієнтований на усвідомлення цілей, мотивів та потреб майбутнього

фахівця в науково обґрунтованому застосуванні проєктної діяльності в професійній сфері, що передбачає оволодіння теоретичними знаннями, розуміння сутності проєктування та управління проєктами спортивного та оздоровчого характеру; практичне оволодіння способами і засобами проєктної діяльності; готовність і здатність застосовувати досвід соціально-педагогічного проєктування в реалізації практичних професійних завдань; усвідомлення кожним здобувачем вищої освіти ступеня відповідності рівня своїх професійних компетентностей вимогам та запитам соціальної сфери щодо проєктної діяльності.

3. Розроблено інтеграційно-функціональну модель, педагогічні умови та навчально-методичний супровід формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Модель розглядалася нами як система взаємопов'язаних компонентів, наділених такими системними властивостями як цілісність, відкритість, гнучкість, динамічність, керованість, здатність до саморозвитку. Основу інтеграційно-функціональної моделі становлять взаємопов'язані блоки: *мотиваційно-цільовий* що містить мету, завдання формування проєктної компетентності; *методологічний* – враховує методологічні підходи, принципи та нормативно-правове забезпечення проєктної діяльності фахівця фізичної культури та спорту; *інтеграційно-змістовий* – реалізується через інтеграційно-проєктний комплекс навчальних дисциплін (ІПК), який забезпечує інтеграційні зв'язки між предметами на початковому (теоретико орієнтованому), основному (практико-діяльнісному) і завершальному (професійно-адаптувальному) етапах підготовки фахівців; *організаційно-методичний* – включає етапи, форми навчання (традиційні, інноваційні), методи навчання (словесні, наочні, практичні, методи проєктного і проблемного навчання тестування, захист проєктів), засоби навчання (підручники, посібники, методичні рекомендації, ІКТ, засоби дистанційної освіти); *контрольно-оцінний*, що передбачає критерії, показники та рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної

культури і спорту і застосування комплексу оцінок у процесі експериментальної роботи.

Проведене дослідження дає підстави констатувати, що створена модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту відповідає сучасним науковим положенням теорії педагогічного моделювання, а також вимогам освітнього процесу у вищій школі в даний час та може бути використаною для підготовки фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Запропоновано комплекс педагогічних умов формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (формування позитивної мотивації до використання проєктної діяльності як засобу професійного зростання фахівця фізичної культури і спорту; поетапне залучення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до проєктної діяльності; фахово зорієнтоване проєктування змісту дисциплін професійної підготовки; системне впровадження міжпредметної та транспредметної інтеграції у процесі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; спрямованість змісту фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на проєктну діяльність), які одночасно впливають на всі блоки моделі.

4. Розроблену модель формування перевірено в освітньому процесі закладів вищої освіти України в три етапи, які відповідали визначеним на теоретичному рівні етапам формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Загалом в експериментальній групі (198 осіб) виявлено стабільне поетапне зростання всіх критеріальних показників, що зумовило висновок щодо педагогічної доцільності розробленої моделі, педагогічних умов та навчально-методичного супроводу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Аналіз отриманих результатів засвідчив позитивні зміни за всіма компонентами проєктної компетентності в майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у експериментальній групі, про що говорить зростання

креативного (системного) рівня компетентності (з 10,00 % на початку експерименту до 35,00 % – наприкінці), приріст результатів продуктивного (функціонального) рівня – з 36,00 % на початку до 53,00 % наприкінці експерименту та зниження базового (елементарного) рівня з 54,00 % на початку експерименту до 12,00 % наприкінці. Водночас у контрольній групі результати істотно не змінилися. Застосування методів математичної статистики, зокрема критерію Вілкоксона-Манна-Уїтні та критерію Крамера-Уелча, на рівні значущості виявило розбіжності в розподілах здобувачів КГ та ЕГ за рівнями сформованості проєктної компетентності та засвідчило ефективність обґрунтованих педагогічних умов та інтеграційно-функціональної моделі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Проведене дослідження не претендує на вичерпне висвітлення проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; подальшого вивчення потребують питання обґрунтування теоретичних і методичних засад побудови здоров'язберігального освітнього середовища на основі сформованої проєктної компетентності, а також дослідження єдності природничо наукового і професійного складників у процесі проєктної діяльності, вдосконалення механізмів оцінки якості проєкту. Дослідження означених проблем стане предметом подальших наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Н. М. Проектна компетентність викладача як забезпечення якості освітньої діяльності. *Європейська проектна культура в Україні: стан, проблеми, перспективи: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 29-30 травня 2020 р.)*. с. 26-27.
2. Артишук Г. М. Організація проектних технологій у навчально-виховному процесі. Оконськ, 46 с.
3. Башинська Т. (2003) Проектувальна діяльність – основа взаємодії вчителя та учнів. *Початкова школа*. 2003. № 6. С. 58-59; № 7. с. 59–62.
4. Беседін Б. Б., Крилова І. В. Формування елементів дослідницької діяльності у учнів старших класів. Збірник наукових праць фізикоматематичного факультету СДПУ. 2011. Вип. №1 С. 132-137.
5. Беспалько О. В. Соціальне проектування: навчальний посібник. – Київ. 2010. 127 с.
6. Биков В. Інтеграція системи освіти України у світовий освітній простір: проектний підхід як ефективний інструмент її реалізації. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*. К. 2001. Вип. III. С. 65-73.
7. Бібік Н. М. (2004). Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : б-ка з освітньої політики. К. «К.І.С.». 2004. С. 47–52 с.
8. Бібік Н. М. . Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. Український педагогічний журнал. К. : Інститут педагогіки НАПН України. №1. 2015. С. 47-58.
9. Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Бібліотека з освітньої політики. К. : «К.І.С.». 2004. 112 с.

- 10.Бойчук Ю. Д. Компетентнісний підхід як основа модернізації сучасної освіти. Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти: наук. метод. журн. Чернівці: Черемош. 2013. С. 130-135.
- 11.Братко М. В. Управління професійною підготовкою фахівців в умовах Університетського коледжу: теоретичний аспект. ScienceRise: Pedagogical Education. 2016. No 7 (3). С. 9-16.
- 12.Буріменко Ю. І., Галан Л. В., Лебедєва І. Ю. Управління проектами: навч. посіб. /за ред. Ю. І. Буріменко. Одеса. ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2017. 208 с.
- 13.Бухальська С. Є. Компетентнісний підхід. Теоретичний аналіз ключових дефініцій вищої медичної освіти. Нова педагогічна думка. Рівне. 2009. № 2. С. 84–88.
- 14.Буцик І. М. Визначення характерних особливостей методичних систем навчання. *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Психологія Педагогіка. Філософія.* К. : Міленіум. 2015. Вип. 230. С. 35-41.
- 15.Буцик І. М. Методична система формування дослідницької компетентності у професійній підготовці інженерів аграрного профілю. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки.* №3. 2017. С. 50-54.
- 16.Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. К. Центр учбової літератури. 2006. 384 с.
- 17.Гавриш А. Л. Формування компетентності майбутніх лікарів загальної практики з використання діагностико-прогностичних технологій фізичного виховання та спорту у професійній діяльності Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти. Класичний приватний університет, Спеціалізована вчена рада Д 17.127.04, Запоріжжя. 2018. С.280
- 18.Гвоздецька Ю. В. Формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової

- підготовки. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Умань. 2018. С. 342
19. Гнєзділова К. М., Касярум С. О. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи : навч. посібник. Черкаси. 2011. 124 с.
20. Гонtareва І. В. Управління проектами: підручник Харків ХНЕУ. 2011. 444с.
21. Гонтаренко І. С. Формування проєктної компетентності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін засобами інтернет-ресурсів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Х., 2016. 296 с.
22. Гончаренко М. С. Поняття «валеопедагогіка» та «педагогічна валеологія» у психолого-педагогічній літературі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми. СумДПУ. 2010. № 1 (3). С.30-38.
23. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця». 2008. 278 с.
24. Гончаренко С. У. Фундаменталізація професійної освіти як дидактичний принцип. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2008. №2. С. 87-91.
25. Гончарова Н. М., Бутенко Г. О. Обґрунтування та розроблення рекреаційно-оздоровчої технології на основі засобів оздоровчого туризму та орієнтування для дітей молодшого шкільного віку. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2015. №11. С. 26-32.
26. Грабовецький Б. Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання : монографія. Вінниця : ВНТУ. 2010. С.31.
27. Гриньова М. В. (2006). Педагогічні технології: теорія та практика: навч.-метод. посіб. Полтава. 230 с.

- 28.Гуменна І. Р. Підготовка майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції. (Дис. канд. пед. наук). Тернопіль. 2016. 270 с.
- 29.Гушлевська, І. В. Поняття компетентності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. Шлях освіти. 2004. №3. С. 22-24.
- 30.Даниско О.В., Корносенко О.К., Тараненко І.В. Специфіка та перспективи використання дистанційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Екстрене дистанційне навчання в Україні: колективна монографія. Харків. Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. С.185-196.
- 31.Демчук О. О. Проєктний метод навчання майбутніх практичних психологів. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Сер. : Психологія і педагогіка.* 2013. № 22. С. 32-35.
- 32.Добровольська А. М. Метод проєктів: формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців. *Фізико-математична освіта.* 2018. Вип. 1. С. 35-47.
- 33.Довмантович Н. Г. Самоосвітня компетентність майбутніх фахівців у педагогічній теорії. Педагогічний процес: теорія і практика. 2014. Вип. 3. С. 18-22.
- 34.Довмантович Н. Г. Проєктна діяльність як засіб формування самоосвітньої компетентності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2017. Вип. 1. С. 92-95.
- 35.Дряпіка В. І. Соціально-педагогічні основи формування орієнтацій студентської молоді на цінності музичної культури : дис. доктора пед. наук: 13.00.01. 1997. К. 399 с.
- 36.Дубасеню, О. А. Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2014. 443 с.

37. Дубасенюк О. А., Іванченко А. В. Практикум з педагогіки : навч. посіб. 4-е вид. Житомир : Житомир. держ. ун-т. 2005. 482 с.
38. Єлькін А. (2007). Проєктна технологія навчання, данина моді чи нагальна потреба. *Шкільний світ*. 2007. № 35. 539 с.
39. Єрмаков І. (2006). Компетентнісний потенціал проєктної діяльності. *Проєктна діяльність у школі*. 2006. С. 5-18.
40. Єрмаков І. Г. Проєктна діяльність. *Енциклопедія освіти*. К. Юрінком Інтер. 2008. С. 717-718.
41. Житник Н. В. Практико-орієнтована підготовка фахівців в умовах регіонального вищого навчального закладу. Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2015. Вип. 9. С. 29-35.
42. Жосан О. Е. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посіб. / [укладач О. Е. Жосан]. Кіровоград : КОППО імені Василя Сухомлинського. 2008. 72 с.
43. Зимівець Н. В. Формування проєктної компетентності особистості в освітньому середовищі шляхом реалізації соціальних ініціатив / Н. В. Зимівець / Режим доступу: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/conference/2015/osvitniy_dosvid_v_Ukraini/Zimovets.pdf.
44. Зимівець Н. В. Формування проєктної компетентності особистості в освітньому середовищі шляхом реалізації соціальних ініціатив. Всеукр. наук.-практ. конф. Провідна роль освітнього досвіду в становленні особистості. Дніпропетровський нац. ун-т ім. Олеся Гончара. 2015. [Електронний ресурс]. С. 1–2.
45. Зосименко О. В. Організація проєктної діяльності майбутніх педагогів у процесі вивчення педагогічних дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Полтава. 2010. 256 с.
46. Зязюн І. А. Неперервна освіта як основа соціального поступу. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. Ч. 1. К. : Вид. центр НТУ «ХП». 2001. С. 15-23.

- 47.Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608с.
- 48.Ізбаш С. С. Місце творчих проєктів в структурі безперервної педагогічної практики студентів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів до творчої професійної діяльності». Мелітополь. МДПУ. 2006. С. 56–58.
- 49.Ізбаш С. С. Проєктна діяльність як фактор соціально-професійної адаптації студентів педагогічного університету [Текст] : дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Мелітополь. 2007. 290 с.
- 50.Інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти: монографія. За ред. С. С. Вітвицької. Житомир: «Полісся». 2015. 368 с.
- 51.Каландирець Н. М. Проєктна технологія навчання як засіб формування підприємницької компетентності майбутніх економістів-аграрників. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія.* 2017. Вип. 259. С. 95-100.
- 52.Капченко Л. М. Моделювання планів роботи у професійно-технічних навчальних закладах (умови і принципи). *Народна освіта : ел. наук. фахове видання.* 2008. Вип. № 3 (6).
- 53.Клокар Н. Андрагогічна модель підвищення кваліфікації педагогів на засадах диференційованого підходу. *Післядипломна освіта в Україні.* 2008. № 2. С. 23-28.
- 54.Коберник О.М., Ящук С.М. Методика організації проєктно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання: навчально-методичний посібник. Умань. 2001. 82 с.
- 55.Коваль Т. І. Професійна підготовка з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів : монографія. Київ : Ленвіт, 2007. 264 с.

- 56.Ковальчук В. І., Литвин Л. П. Розвиток проєктної компетентності учнів. *Школа*. 2013. № 12. С. 53.
- 57.Ковальчук В. І., Литвин Л. П., Кривенко Н. М. Проєктна діяльність у початковій школі. *Завуч*. 2014. №24. С. 2-17.
- 58.Ковальчук В. І. Концепція формування проєктної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Педагогічні науки*. 2011. Випуск. 28.С. 26-33.
- 59.Ковальчук В. І. Результати дослідження щодо розвитку проєктної компетентності учнів загальноосвітнього навчального закладу засобами інтерактивного навчання. *Pedagogy and Psychology*. 2015. С. 29–34.
- 60.Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті : навч.посібник. Вид.2. К. : КНЕУ. 2003. 298 с.
- 61.Козик В. В., Тимчишин І. Є. Практикум з управління проєктами: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 180с.
- 62.Корносенко О. К. Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна діяльність в галузі фізичної культури» підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю Фізична культура і спорт. ПНПУ. 2019. 10 с.
- 63.Корносенко О. Пріоритети компетентнісного підходу в умовах дистанційного навчання майбутніх фітнес-тренерів. Концептуалізація компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в контексті змішаного навчання : колективна монографія / за заг. ред.: О. К. Корносенко, О.В. Даниско. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2021. С. 199-218
- 64.Корносенко О., Хоменко П. Інтеграційно-диференційований науковий підхід до професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів. *Ukrainian professional education*. 2017. Вип. 1. С. 84-90.

- 65.Кравченко Л. М. Професійна діагностика у системі післядипломного підвищення кваліфікації вчителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» К. 1996. 24 с.
- 66.Кравченко Л. М. Професійна діагностика у системі післядипломного підвищення кваліфікації вчителя : дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України. К., 1996. 224 с.
- 67.Кравченко Л. М., Васюк Ю. А. Освітнє середовище як простір міжособистісної взаємодії. Філософія, теорія та практика випереджаючої освіти для сталого розвитку. Дніпро. 2016. С 15-17
- 68.Кравченко Л., Оніпко В. Нова якість вищої освіти – виклик сучасності. *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта*. Полтава. 2019. Вип. 5. С. 9-12.
- 69.Кристопчук Т. Є. Компетентнісний підхід: європейський вимір. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Мелітополь : МППУ ім. Богдана Хмельницького. 2011. Вип. 6. С. 33-42.
- 70.Критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти (Проект). Освіта України. 2000. № 33. С. 3.
- 71.Круцевич Т.Ю., Безверхня Г.В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник. К.: Олімп. л-ра, 2010. 248 с.
- 72.Кузнецова О. В. Визначення рівнів здатності до саморозвитку та самоосвіти. 2018. Взято з: <https://vseosvita.ua/library/test-anketa-viznacenna-rivniv-zdatnosti-do-samorozvitku-j-samoosviti-81056.html>
- 73.Купенко О. Педагогічна технологія наставництва в процесі формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів соціальної роботи [Текст] Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2020. № 3-4 (97/98). С. 39-48.

74. Кучерук О. А. Формування проєктної компетентності майбутнього вчителя-словесника в процесі лінгвометодичної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2013. Вип. 21. С. 161-166.
75. Лапінський В. В. Навчальне середовище нового покоління та його складові. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2008. Серія № 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наук. праць. Київ. № 6 (13). С. 26-32.
76. Лодатко Є. Методологічні засади моделювання соціокультурних процесів. *Рідна школа*. 2008. № 3-4 (939-940). С. 13-19.
77. Лодатко Є. О. Моделювання в педагогіці: точки відліку. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2010. Вип. № 1.
78. Лозова В. І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів освіти. *Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів*. Харків: ОВС, 2002. 164 с.
79. Лук'янова Л. Б. Технологія організації проєктної діяльності. *Імідж сучасного педагога*. № 10. 16-21.
80. Лукіна Т. О., Чайка, Л. В. Оцінювання ефективності професійного навчання. *Науковий вісник Академії муніципального управління: зб. наук. праць: Серія: Управління*. К. 2010. Вип. 1. С. 21-28.
81. Майковська В. І. Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2016. № 50-51. С. 161-167.
82. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя. *Педагогика*. 1995. №6. С.55-63
83. Матвіїшин Є. Г. Планування проєктних дій: навч. посіб. Київ: «Хай-Тек Прес». 2008. 216с.
84. Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка /

- Укладачі: В. Бондаренко, О. Дмитрієнко, В. Шевчук, Т. Япринець. Полтава. 2021. 51с.
- 85.Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту курсової роботи у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка / Укладачі: В. Бондаренко, Л. Гриценко, С. Стрижак, Т. Япринець. Полтава, 2021. 32 с.
- 86.Митник О. Психолого-педагогічні засади підготовки вчителя у системі післядипломної освіти до реалізації компетентнісного підходу. *Рідна школа*. № 11. С. 42-44.
- 87.Міцура О. О., Олефіренко О. М. Управління інноваційними проектами: конспект лекцій. Суми. Сумський державний університет. 2012. 92 с.
- 88.Молчанюк О. В. Проектування засобів оптимізації процесу навчання з природничих дисциплін у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.09 Луцьк. 2005. 20 с.
- 89.Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: Вид. група «Основа». 2009. 176 с.
- 90.Нагорна Н. О. Змістова характеристика поняття «проектно-технологічна компетентність» майбутніх вчителів технологій. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Сер. : Педагогічні науки. 2019. Вип. 177(2). С. 20-24.
- 91.Назаренко Н. С. Роль проектної діяльності у формуванні професійної компетентності майбутніх перекладачів. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогічні науки. 2015. Вип. 2. С. 165-174.
- 92.Новиков Д. А. Статистические методы в педагогических исследованиях (типовые случаи). М. МЗ-Пресс. 2004. 67 с.
- 93.Новописьменный С. А. Формування базових компетентностей майбутніх учителів з основ здоров'я у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін. (Дис. канд. пед. наук). Кіровоград. 2016. 302 с.

94. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2010. 432с.
95. Обласна програма «Бюджет участі Полтавської області на 2017-2020 роки». URL: <http://bu.oblrada-pl.gov.ua> (дата звернення: 12.01.2020).
96. Овчарук О. Ключові компетентності : європейське бачення. Управління освітою : спец. випуск. 2003. С. 6-9.
97. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. Стратегія реформування освіти в Україні. К. «КІС». 2003. С. 13-41.
98. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи. К. : «КІС». 2004. С. 66-72.
99. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики*. Київ: ВЦ «К.І.С.». 2004. 112 с.
100. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики. К. «К.І.С.». 2004. 112 с.
101. Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 Освіта /Педагогіка, спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Полтава. 2019. 20 с.
102. Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 Освіта /Педагогіка, спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Полтава. 2019. 17 с.
103. Остапович З. П. Проектна технологія навчання на уроках математики. Острог. 2018. 94 с.
104. Партисипаторний бюджет – 2015: перший український досвід 4 міст URL: Режим доступу: <http://urbanua.org/dosvid/ukrayinskiyprykklady/> (дата звернення: 12.01.2020).

105. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: СПД Богданова А.М. 2008. С. 254-255.
106. Педагогічні технології: теорія та практика : навчально-методичний посібник / за ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава. 2006. 230 с.
107. Петрович Й. М., Новаківський І. І. Управління проектами: підручник Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 396 с.
108. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О.М. Освітні технології. Київ: ВЦ «А.С.К.». 2001. 256 с.
109. Писаренко В. П. Впровадження партисипативного бюджету. Вісн. ПДАА. Полтава. 2016. № 1-2. С. 51-54.
110. Пільова С. Г. Формування організаційної компетентності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. (Автореф. дис. канд. пед. наук). 2011. Одеса. 21 с.
111. Положення про організацію та проведення практик студентів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка / Укладачі О. Гура, Д. Лобода, Н. Пантюхова. Полтава. 2022. 38 с.
112. Положення про освітню програму у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. 2021. Полтава. ПНПУ. 46с.
113. Положення про партиципаторне бюджетування (бюджет участі) у м. Полтаві на 2016-2020 роки. URL: <http://www.rada-poltava.gov.ua/people/parcutupator/> (дата звернення: 12.01.2020).
114. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. К. : «К.І.С.». С. 66-72.
115. Пометун О. І. Інтерактивні методики та система навчання. К. Шкільний світ. 2007. 112 с.

116. Прилуцький М. Д. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті» підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. ПНПУ. 2019. 14 с.
117. Прилуцький М. Д. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління проєктами у фізичній культурі і спорті» підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. ПНПУ. 2019. 14 с.
118. Прилуцький М. Д. Культурологічний підхід в управлінні спортивно-оздоровчими проєктами. Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 15 березня 2019 року, м.Кременчук. Кременчук. Методичний кабінет. 2019. 525-527с.
119. Прилуцький М. Д. Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті. Програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін. 2020. 16 с.
120. Прилуцький М. Д. Педагогічна технологія управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами для студентської молоді. Витоки педагогічної майстерності. 2019. Вип. 24. С. 177-180
121. Прилуцький М. Д. Педагогічні аспекти управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами в студентському середовищі. Концептуалізація компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в контексті змішаного навчання : колективна монографія [за заг. ред.: О. К. Корносенко, О. В. Даниско. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка] Полтава. ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2021. 252 с.
122. Прилуцький М. Д. Педагогічні аспекти формування проєктної компетентності фахівців у галузі фізичної культури і спорту. Технології

- здоров'язбережування в сучасних закладах освіти України: проблеми та перспективи : матер. Всеукр. студ. наук.-практ. конф. Полтава. Сімон. 2021. 1С. 82-85.
123. Прилуцький М. Д. Педагогічні технології розробки та реалізації бюджетних проєктів спортивно-оздоровчого та рекреаційного типу регіонального рівня. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя. КПУ. 2020. Вип. 68. 252 с. Т. 2. С. 121-126.
124. Прилуцький М. Д. Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти для студентської молоді. Фізичне виховання, спорт та фізична реабілітація: проблеми і перспективи розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 9-10 листопада 2018 р. Київ. Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. 2018. С.23-27.
125. Прилуцький М. Д. Сучасні технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. *Педагогічні науки : зб. наук. пр. Полтавськ. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка*. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка. 2019. С. 123-129.
126. Прилуцький М. Д. Сучасні технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Актуальні проблеми розвитку сучасної науки : матеріали XIV всеукр. Наук-практ. Конф., (м. Полтава, 22 травня 2019 року). Полтава. Видавець Шевченко Р. В. 2019. С. 72-74.
127. Прилуцький М. Д. Теоретичні аспекти управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXVI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (30-31 травня 2019 р.) [за ред.проф. М. В. Гриньової. Полтава:ТОВ «Сімон». 2019. с. 262-264с.

128. Прилуцький М. Д. Управління проєктами у фізичній культурі і спорті. Програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт Програма навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін, 2022. 18 с.
129. Прилуцький М. Д. Фізкультурно-оздоровчі технології в сучасній освіті. Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і здоров'я людини (Полтава, 23-24 квітня 2020 року). Полтава. Сімон. 2020. С. 198-200.
130. Прилуцький М. Д., Хоменко П. В. Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження. навч. посіб. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін, 2022. 80 с.
131. Прилуцький М. Д., Хоменко П. В. Теоретико-методичні аспекти формування проєктної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту. Педагогічні науки : зб. наук. пр. Полтавськ. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка. 2021. № 78. С. 119-126.
132. Прилуцький М. Д., Хоменко П. В. Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді. Навч. посіб. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. Болотін. 2019. 120 с.
133. Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. Педагогічні технології: навч. посібник. Харків. Колегіум. 2005. С. 24–25.
134. Радіонова О. Сутність проблеми підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до формування здоров'язберезувальної компетентності учнівської молоді. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*

- . Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2016. Вип. 9(3). С. 58-61.
135. Ростока М. Л. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2015. Вип. 37. С. 155-158.
136. Руденко Л. А. Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах : монографія. Львів. Піраміда. 2015. 342 с.
137. Савченко К. О. Проектна діяльність. *Вища освіта України.* 2013. №4. С.79-85
138. Сарнавська Н. І. Проектна діяльність як мотивуючий фактор у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Науковий журнал «ЛОГОΣ. Мистецтво наукової думки».* №2. 2019. С. 37-39.
139. Свєртнев О. А. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління у фізичній культурі та спорті» підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. ПНПУ. 2019. 9с.
140. Свєртнев О. А. Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті» підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. ПНПУ. 2019. 12 с.
141. Семез А.А. Соціально-педагогічне проектування. Навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 6.010106 Соціальна педагогіка. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка. 2012. 132 с.

142. Семенова А. В. Парадигмальне моделювання у професійній підготовці майбутніх учителів : монографія. Одеса. Юридична література, 2009. 504 с.
143. Сергеєнкова О. Психодіагностичний самоконтроль. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. 2004. Додаток до випуску 2. 131 с. С. 8-70. С. 47-48.
144. Сергеєнкова О. Розвивальний самомоніторинг. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. 2004. Додаток до випуску 2. 131 с. С. 8-41. С. 24-28.
145. Сисоєва С. О. Класифікація сучасних означень педагогічної технології. Технології неперервної освіти: проблеми, досвід, перспективи розвитку. Миколаїв. 2002. С. 31-38.
146. Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані технології: сутність, специфіка, вимоги до проектування. Професійна освіта: педагогіка і психологія. Київ-Ченстохова. 2003. С. 153-166.
147. Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України : реалії сучасного розвитку. К.: ВД ЕКМО. 2011. С.241-251
148. Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані педагогічні технології: метод проєктів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2002. № 1 (5). С. 73–80.
149. Сисоєва С. О., Алексюк А. М., Воловик П. М. Педагогічні технології в неперервній освіті : монографія. К. 2001. Віпол. 502 с.
150. Соколова І. (2018). Оцінювання у вищій освіті: критерії та показники ефективності. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика серія (педагогічні науки)*. 2018. № 1-2, (54-55). С. 121-130.
151. Степанов, О. М., Фіцула, М. М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. К. Академвидав. 2005. 520 с.
152. Стрельніков В. Ю. Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Фізико*

- математична освіта : науковий журнал.* 2017. Випуск 4(14). С. 348-351.
153. Стрельніков В. Ю. Проектування змісту навчання з метою його інтенсифікації. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: «Педагогічні науки».* м. Старобільськ. № 6 (303) 2016. Частина I. С.50-57.
154. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ. Полтава. 2013. 309 с.
155. Строкович Г. В. Управління проектами: підручник для студентів економічних спеціальностей Харків. Вид-во НУА. 2013. 220 с.
156. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: Підручник для науковця. К. Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні». 2006. 302 с.
157. Сущенко А. В., Гришко Ю. А., Соболев А. В. Методи актуалізації професійної активності в інтернет-середовищі фахівців з фізичного виховання та спорту в ході підвищення кваліфікації. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя. 2020. Т. 3. Вип. 69. С. 124-128.
158. Тарасюк Г.М. (2006). Управління проектами: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ. Каравела, 2006. 320 с
159. Тверезовська, В., Сидоренко. Н. Методологія педагогічного дослідження: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2013. 220 с.
160. Терещук Г. В., Сидоренко В. К. Основи педагогічних досліджень. Ольштин. WSiE NWP. 2010. 328 с.
161. Технології інтеграції змісту освіти: зб. наук. пр. [ред. кол., головн. ред. В. Р. Ільченко]. Полтава. ПОІППО, 2014. Вип. 6. 326 с.
162. Товт В. А., Маріонда І. І., Сивохоп Є.М., Сусла В. Я. Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Навчальний

- посібник для викладачів і студентів. Ужгород. ДВНЗ «УжНУ». «Говерла». 2015. 88 с.
163. Тютюнник І. С. Проектні технології як засіб формування предметної компетентності учнів на уроках історії в ПТНЗ. *Теорія та методика навчання суспільних дисциплін*. Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка СумДПУ [ім. А. С. Макаренка]. 2018. № 1 (6). С. 152-160.
164. Уйсімбаєва Н. В. Формування професійної компетентності майбутніх економістів в процесі науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації : дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Кіровоград. 2006. 189 с.
165. Українська психологічна термінологія : словник-довідник / Болтівець С. І., Слободяник Н. І., Чепа М-Л. А., Чепелева Н. В.; за ред. Л. А. Чепи. Київ. ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». 2010. 302 с.
166. Управління проектами: навч. посібник / за ред. О.В Ульянченка та П.Ф. Цигікала. Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2010. 522 с.
167. Усик О.В. Запровадження нових технологій у традиційну систему навчання методом проектів. *Математика в сучасній школі*. 2012. Вип. №1(124) С. 33-39.
168. Устименко О. М. Проектна компетентність майбутнього вчителя іноземних мов і культур у контексті сучасної освітньої парадигми. *Науково-методичний журнал «Іноземні мови»*. 2019. №1. С. 30-40.
169. Фесенко Т. Г. Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій: навч. Посібник. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ. 2012. 181 с.
170. Фещур Р. В., Кічор В. П., Якимів А. І. Прийняття проектних рішень: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 220 с.
171. Фунтікова О. О. Сучасний погляд на використання методу проектів в організації самостійної роботи студентів поза аудиторією

- у вищій школі. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2003. № 11. С. 17-24.
172. Ходань О. Л. Компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2013. Вип. 29. С. 232-235.
173. Хоменко П. В. Природничо-наукова підготовка фахівця фізичної культури : монографія. Полтава : ПНПУ ім. В.Г. Короленка. 2012. 380 с.
174. Цехмістрова Г. С. Діагностика ефективності навчального процесу у вищих навчальних закладах : автореф. дис... канд. пед. наук. Київ. 2002. 20 с.
175. Чемерис І. М. Нові вимоги до спеціаліста: поняття компетентності й компетенції. *Вища освіта України*. 2006. № 2. С. 84-86.
176. Чернова Н. Інновації в освіті та нові підходи до методики активізації пізнавальної діяльності учнів. *Сучасна школа України*. 2009. № 8. С. 71
177. Черноус В. Основні критерії та показники сформованості професійної компетентності студентів педагогічних спеціальностей. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 31, том 4, 2020. С. 232-237.
178. Чумаченко І. В., Морозов В. В., Доценко Н. В., Чередниченко А. М. Управління проектами: процеси планування проектних дій: підручник / Київ. КРОК. 2014. 673 с.
179. Шапран Ю. Педагогічне моделювання у процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя біології. *Рідна школа*. 2012. № 12. С. 39-42.
180. Шроль Т. С. Проектна діяльність як засіб формування професійної компетентності майбутніх учителів. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. Вип. 43 (47). С. 317-326.

181. Шулдик В. І. Технологічний підхід при викладанні природознавчих дисциплін у педвузі: навч.-метод. посібник. Умань. ПП Жовтий. 2012. 310 с.
182. Ягупов В. В. Моделювання навчального процесу як педагогічна проблема. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. К. 2003. Вип. 1. С. 28-36.
183. Яковчук О. Л.. Модель формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів з технології харчування в процесі вивчення хімічних дисциплін у коледжі. *Молодий вчений*. 2017. № 4 (44). С. 506-509.
184. Ярошинська О. Проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи як педагогічна проблема. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Умань. 2014. Вип. 10. С. 110-119.
185. Ярошинська О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах освітнього середовища професійної підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Умань. 2013. Вип. 7. С. 230-235.
186. Ящук С. М. Організація проектно-технологічної діяльності учнів основної школи на уроках трудового навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання» К. 2004. 18 с.
187. British Standard BS 6079-1:2000. Project management- Part1: Guide to Project management - p. 2. – 2000. – С. 2.
188. Haines S. Projects for the EFL classroom : Resource material for teachers. Edinburgh : Thomas Nelson and Sons, 1989. Pp. 23-90.
189. Heylen C. Problem solving and engineering design, introducing bachelor students to engineering practice at K. U. Leuven / C. Heylen, M. Smet, H. Buelens, J.V. Sloten. *European Journal of Engineering Education*. 2007. № 4 (32). С. 375– 386.

190. Jones J. Ch. Design Methods : seeds of human futures (2nd edition). London : John Wiley & Sons Ltd., 1992. 407 p.
191. Key competencies – some international comparisons. Scottish Qualifications Authority. England, 2003. 27 c.
192. Kilpatrick W. H. The Project Method : The Use Of The Purposeful Act In The Educative Process. Teachers College Record. 1918. No. 19. Pp. 319-334.
193. Klein-Collins R. Competency-Based Degree Programs in the U.S. Postsecondary Credentials for Measurable. Student Learning and Performance / R. KleinCollins. CAEL, 2012. 52 c.
194. Knoll M. John Dewey und die Projektmethode. Zur Aufklärung eines Missverständnisses. Bildung und Erziehung. 1992. Vol. 45. Pp. 89-108.
195. Knoll M. The Project Method : Its Origin and International Development. Progressive Education Across the Continents. A Handbook, ed. H. Röhrs and V. Lenhart. New York : Lang, 1995. Pp. 307-318.
196. Knoll M. The project method : Its vocational education origin and international development. Journal of Industrial Teacher Education. 1997. Vol. 34. No. 3. Pp. 59-80.
197. Kornosenko O., Denysovets T., Danysko O., Synytsya S. System of Preparation of Future Fitness Coaches' for Health-Improving Activity in the Conditions of Rehabilitation Establishments. International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP). 2020. № 9 (8). C. 33-41.
198. Maksym Prylutskyi, Valeriy Zhamardiy, Vasyl Fazan, Yana Demus, Olena Momot, Yuliia Zaitseva. Experimental methods of leadership competence development of future physical education teacher. Journal for Educators, Teachers and Trainers. 2022. Vol.13(3). P. 159-169. ISSN 1989–9572 DOI: 10.47750/jett.2022.13.03.016
199. Priest N. Making Mastery Work: A Close-Up View of Competency Education [Электронный ресурс] / N. Priest, A. Rudenstine, E. Weisstein. 2012. Режим доступа:

<https://library.educause.edu/resources/2012/11/making-mastery-work-a-closeup-view-of-competency-education>

200. Prylutskyi Maksym. Modern motor rehabilitation technologies. *Nauka i Studia*. 2019. № 9 (198). p.41-49.
201. Rainhard D. *Deutsch als Fremdsprache Projekte im Internet*. Stuttgart : Klett. 2000.
202. Sinclair B. Learner autonomy : the Cross-cultural question. *IATEFL Newsletter*. 1997. Vol. 26. Iss. 139. Pp. 12-13.
203. Zhamardiy V., Shkola O., Tolchieva H., Saienko V. Fitness Technologies in the System of Physical Qualities Development by Young Students. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020. Vol 20 (1). Art 19. pp. 142-149.
204. Zhamardiy V. Dynamics of Physical Fitness of Students during Powerlifting Classes / ZhamardiyV., Shkola O.,Boichenko A., Kornosenko O. and others. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, Vol. 9 № 9. September 2020. P. 49-60.

Додатки

Додаток А

Досвід соціального проектування з фізичної культури і спорту на засадах партисипаторного бюджетування в регіональному контексті

На території України бюджет участі було апробовано в 2015 році в Чернігові, Черкасах та Полтаві. У Полтаві було прийнято «Положення про партисипаторне бюджетування (бюджет участі) у м. Полтаві на 2016-2020 роки» у формі цільової програми. Відповідно до цієї програми з урахуванням норм Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та з використанням міжнародного досвіду щодо активізації участі громадян у прийнятті рішень та методології реалізації механізмів партисипаторного бюджетування від міського бюджету щорічно виділяється 1%. З них на малі проекти – до 300 тис. грн., що становить 60%, і великі – від 300 тис. грн. до 1 млн грн. – 40% (Положення про партисипаторне бюджетування, 2020).

Починаючи з 2015 року в Полтаві за підтримки Фундації польсько-української співпраці ПАУСІ та за сприяння Польсько-канадської програми підтримки демократії розпочато реалізацію Проекту «Партисипаторний бюджет – можливості для підвищення громадської активності і встановлення справжнього партнерства з органами влади» (Писаренко, 2016).

На той час проект успішно реалізовано в більш ніж 100 містах Польщі. Суть проекту зводиться до того, що, плануючи бюджет міста на наступний рік, міська влада виділяє певний його відсоток на проекти, які запропонують і оберуть самі містяни.

Щодо фінансової основи проектів встановлено, що сума на їхню реалізацію становитиме не менше 0,1% від загального обсягу міського бюджету на рік, при цьому 60% коштів буде спрямовано на реалізацію малих проектів (вартість – до 100 тисяч гривень), а 40% - на реалізацію проектів вартістю від 100 до 500 тисяч гривень) % (Положення про партисипаторне бюджетування, 2020).

Визначена тематика проектів: благоустрій громадського простору, ремонт вулиць, велоінфраструктура, дитячі, спортивні майданчики, проведення фестивалів, конкурсів, вирішення соціально значущих питань, ініціатива. Також встановлено вимоги до проекту: здійснення в межах одного календарного року; компетенція органів місцевого самоврядування; відповідність чинному законодавству України; реалізація на землях, які належать на праві комунальної власності територіальній громаді м.Полтава; відповідність затвердженій містобудівній документації; реалізація на засадах публічності; не обмежуватися лише виконанням проктної документації; не носити фрагментарний характер; не суперечити діючим програмам міста; не перевищувати витрати на утримання до вартості реалізації.

Аналіз реалізації програми в 2016 – 2019 роках засвідчує, що за чотири роки в. Полтава було подано загалом 358 проектів, з яких 28% - великі проекти і 72% - малі проекти. 39 % від загалом поданих проектів становили проекти

спортивно-оздоровчого і рекреаційного типу (42 великих і 99 малих). За чотири роки функціонування програми було затверджено 61 проєкт (9 великих і 52 малих). Серед затверджених проєктів 41 % становлять проєкти спортивно-оздоровчого і рекреаційного типу (5 великих і 20 малих проєктів).

Динаміка подання, розробки та реалізації проєктів у межах партисипаторного бюджету м. Полтави наведено в табл. 1.

Таблиця 1
Структура партисипаторного бюджету м. Полтави

Показник	2016	2017	2018	2019	Загалом
Загальна кількість поданих проєктів	53	81	121	103	358
- великих	19	16	35	29	99
- малих	34	65	86	74	259
З них спортивно-оздоровчого і рекреаційного типу	18	32	46	45	141
- великих	7	8	13	14	42
- малих	11	24	33	31	99
Затверджено проєктів	12	12	17	20	61
- великих	1	2	3	3	9
- малих	11	10	14	17	52
З них спортивно-оздоровчого і рекреаційного типу	5	8	5	7	25
- великих	1	1	1	2	5
- малих	4	7	4	5	20

У 2016 році серед 19 великих проєктів, поданих на голосування, перемогу здобув проєкт «Зона відпочинку «На Подолі» із загальним обсягом фінансування 499000 грн., що передбачав рекреаційні та спортивно-оздоровчі заходи: впорядкування пляжу та встановлення спортивного майданчика.

Серед 34 малих проєктів, поданих на голосування, 11 віднесено до спортивно-оздоровчих та рекреаційних. У результаті конкурсного відбору визначено 11 проєктів-переможців, серед яких 4 віднесено до вищезазначеної групи. Це такі проєкти: «Полтава велосипедна» – облаштування велопарковок та станцій технічного самообслуговування для велосипедистів; соціальна акція «У здоровому тілі здоровий дух» – проведення 12 дворових спортивно-показових виступів з єдиноборств, акробатичних, хореографічних майстер-класів та змагань, придбання обладнання, транспортні витрати, озвучення, інформаційна підтримка; «Я люблю турнік» – встановлення спортивного майданчика для занять воркаутом; «Спортивний майданчик селища Дальні Яківці» – встановлення вуличних тренажерів, огороження, мощення території парку Скліфосовського.

У 2017 році за малі проєкти (до 300 тис. грн) віддали свої голоси 6 669 полтавців, у тому числі 3 144 проголосували через інтернет і 3 525 – у пунктах

голосування. За великі проекти (до 1 млн грн) проголосували 5 932 мешканця міста (2 479 – через інтернет, 3 453 – бюлетенями).

У 2017 році було 2 переможці серед 16 поданих на голосування великих проектів. Це *«Технічне оснащення центрів первинної медицини»* та *«Вулична арена»*. Саме останній віднесено до групи спортивно-оздоровчих та рекреаційних. Проект передбачав будівництво доступного, сучасного спортивного майданчику для всіх мешканців Полтави для занять 4 видами спорту: футбол, баскетбол, волейбол, великий теніс у мікрорайоні Левада.

Серед представлених на конкурс 65 малих проектів фінансування здобули такі спортивно-оздоровчі і рекреаційні проекти: *«Облаштування дитячого та спортивного майданчика для ігрових видів спорту «Мама, тато і я – активна та спортивна сім'я»* – встановлення дитячого та спортивного майданчика; *«Спортивно-дитячий майданчик «Патріот»* – будівництво майданчика та благоустрій території у с. Рибці; *«Дитячо-спортивний майданчик «Від малюка до чемпіона»* – встановлення у дворі будинку вул. Героїв АТО, №63 дитячого та спортивного майданчика з вуличними тренажерами; *«Зона для спорту та відпочинку «Старе русло»* – облаштування спортивного поля з воротами для гри в футбол, встановлення лавок та альтанок для відпочинку, облаштування баскетбольного майданчика в с. Вороніно, біля старого русла Ворскли; *«Спортивний дитячий майданчик «Олімпійський»* – влаштування на вул. Гожулівській сучасного, загальнодоступного спортивного майданчика для полтавців різного віку, а також сучасних спортивних тренажерів та спортивного інвентарю; *«Оздоровчо-розважальна зона «Нове покоління»* – встановлення спортивного майданчика, велопарковки, тенісних столів, огорожі футбольного поля; *«Райський двір»* – встановлення у мікрорайоні Сади-2 дитячого майданчику «Морська подорож», демонтаж старих дитячих гойдалок та заміна на нові «Веселі машинки», установка спортивно-ігрового комплексу, заміна інвентарю на футбольному полі (неіржавіка сталь), ремонт альтанки та тенісного столу.

У 2018 році на конкурс «Бюджет участі- 2019» поданий 121 проект. З них: малих проектів до 500 тис. грн. – 86; великих до 1,4 млн. грн. – 35.

Із трьох великих проектів-переможців голосування один віднесено до групи спортивно-оздоровчих і рекреаційних – *«Скейтпарк»*, метою якого **анонсовано** сприяння розвитку та підтримці велоспорту, скейтбордингу, роликів у м. Полтаві.

Із 14 малих проектів-переможців 4 віднесено до досліджуваної групи: *«Спортивно-ігровий комплекс «Левада»* – встановлення дитячого спортивного обладнання для гімнастики, вуличні тренажери та ігровий комплекс для дітей; *«Дитячо-спортивний майданчик»* – встановлення дитячого спортивного майданчика в с. Вакуленці; *«Фестиваль єдиноборств «Чемпіони»* – ідея проведення фестивалю з показовими виступами з метою популяризації єдиноборств у місті; *«Спортивний майданчик «Будуй своє*

тіло» – реалізація передбачала встановлення спортивного тренажерного обладнання.

У 2019 році загальний бюджет конкурсу становив 11 млн грн. *За 103 поданих ініціатив полтавців віддали 31 тис. 624 голоси. За підсумками голосування перемогли 3 великих, 12 малих і 5 мікропроектів.*

З трьох великих проєктів-переможців голосування 2 віднесено нами до групи спортивно-оздоровчих і рекреаційних: «Реконструкція траси Українського масштабу СТК «Лтава» – подана ініціатива має на меті реконструювати трасу на картодромі, який вважається одним із найкращих на території України, має трасу довжиною 1050 м., відповідає міжнародним стандартам, проте потребує капітального ремонту; **«Закупка обладнання для відділення відновного лікування»** – створення сучасного центру відновного лікування для жителів міста Полтава із закупкою обладнання для проведення фізіотерапії (апарат ударно-хвильової терапії БТЛ; апарат лазеротерапії; апарат пневмопресингу БТЛ; апарат магнітотерапії БТЛ; тренажерний комплекс «Орбітрек»; бігова доріжка; система «Амадео»; дошка «Євмінова»; велотренажер; апарат «Біотрон»).

Також у 2019 році з 17 затверджених проєктів 5 віднесено до групи спортивно-оздоровчих і рекреаційних: **«Спортивний зал для адаптивної фізичної культури та сенсорної інтеграції (для дітей з інвалідністю)»** – терапія адаптивною фізкультурою та тренажерами сенсорної інтеграції для дітей з інвалідністю (різної нозології); **«Мала академія юних полтавців»** – передбачає організацію навчання під час канікул для учнів віком від 6-17 років; **«Дитячо-спортивний майданчик»** – облаштування майданчика для заняття спортом молоді; **«Спортивно-розважальний комплекс «Левада»»** – встановлення ігрового та спортобладнання (воркаут зона, гімнастична зона для дітей від 10 років, моторико-розважальний комплекс «Лабіринт» для дітей від 6 років); **«Фестиваль військово-спортивної культури «Будь у формі»»**, **щг передбачає проведення фестивалю з показовими виступами патріотичних клубів, громадських організацій, спортивних організацій, з проведенням змагань з різних видів спорту.**

Додаток Б

Нормативні документи, що регламентують підготовку майбутнього фахівця фізичної культури і спорту Закони України

від 05.09.2017 № 2145-VIII	Про освіту
від 19.05.2015 №453-VIII	Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки дитячо-юнацького спорту та фізичного виховання дітей
від 24.12.1993 №3808-XII	Про фізичну культуру і спорт

Президент України

Укази

від 9.02.2016 №42/2016	Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація"
---------------------------	--

Кабінет Міністрів України

Постанови

від 01.03.2017 №115	Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року
від 30.03.2016 №248	Про внесення змін до Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу
від 02.03.2016 №196	Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України, пов'язаних з проведенням спортивних заходів
від 09.12.2015 №1045	Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України
від 18.09.2013 №689	Про затвердження норм витрат на проведення спортивних заходів державного та міжнародного рівня
від 28.12.2011 №1354	Про затвердження Порядку надання навчальному закладу статусу спеціалізованого навчального закладу спортивного профілю
від 01.06.2011 №565	Про затвердження Порядку надання та оплати відпусток для підготовки та участі у всеукраїнських і спортивних змаганнях

від 08.12.2010 №1115	Про затвердження Порядку створення штатних спортивних команд резервного спорту
від 05.11.2008 №993	Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу
від 21.12.2005 №1251	Про затвердження Порядку організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення

Розпорядження

від 30.11.2016 №898	Про затвердження плану заходів щодо національно-патріотичного виховання молоді на 2017 рік
від 21.10.2016 №440	Про затвердження плану заходів на 2017 рік щодореалізації у Київській області Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року „Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація”
від 09.12.2015 №1320-р	Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року
від 31.08.2011 №828-р	Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки

Міністерство освіти і науки України

Накази

від 15.02.2018 №150	Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 27.12.2017 №1681
від 13.10.2017 №1391	Про підсумки Всеукраїнського огляду-конкурсу на кращий стан фізичного виховання в на вчальних закладах системи освіти України
від 18.01.2017 №69	Про затвердження Календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України на 2017 рік
від 31.08.2016 №125	Про поновлення проведення V Спортивних ігор школярів України 2016 року
від 29.07.2016 №909	Щодо надання щоквартальної звітності про використання державного майна
від 13.04.2016 №50	Про проведення зональних змагань V Спортивних ігор школярів України з гандболу серед дівчат
від 04.02.2016 №15	Про зміни та доповнення до "Регламенту проведення V Спортивних ігор школярів України 2016 року

від 21.01.2016 №9	Про проведення V Спортивних ігор школярів України 2016 року
від 21.08.2015 №3027	Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України
від 14.09.2015 №930	Про проведення Всеукраїнського огляду - конкурсу на кращий стан фізичного виховання в професійно-технічних навчальних закладах
від 30.01.2015 №67	Про затвердження Порядку державної атестації дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів
від 07.07.2014 №2213/798	Про затвердження форм Свідоцтва про закінчення дитячо-юнацької спортивної школи та Особистої картки спортсмена
від 21.10.2013 №677	Про затвердження Положення про рейтинг з олімпійських видів спорту в Україні
від 19.07.2012 №829	Про затвердження Порядку проведення атестації тренерів (тренерів-викладачів)
від 23.04.2012 №491	Про Всеукраїнський огляд-конкурс на кращий стан фізичного виховання в навчальних закладах системи освіти України
від 01.06.2010 №521	Про затвердження Правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах
від 20.07.2009 №518/674	Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах
від 20.07.2009 №518/674	Інструкція про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури
від 02.08.2005 №458	Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України
від 21.07.2003 №486	Про Систему організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів

Листи

від 29.03.2018 №215	Щодо заборони участі команд у спортивних заходах на території РФ
від 17.11.2017 № 97	Регламент проведення кубку України серед школярів та студентів зі спортивної аеробіки (III ранг)
від 17.11.2017 №96	Регламент проведення чемпіонату України з хортінгу серед студентів

від 13.11.2017 №1/95	Регламент проведення чемпіонату України з лижних гонок серед школярів на 2017 рік в новій редакції
від 13.11.2017 №94	Регламент проведення Спартакіади серед учнів професійно-технічних навчальних закладів України у 2017/2018 навчальному році
від 13.11.2017 №93	Регламент проведення спортивних ігор України серед студентів коледжів у 2017/2018 навчальному році
від 26.05.2017 №346/1	Про засідання «Круглого столу» на тему: «Проблеми модернізації системи роботи з фізичного виховання в професійно-технічних навчальних закладах»
від 31.08.2016 №928	Щодо участі у фінальній частині V Спортивних ігор школярів України 2016 року в Київській області
від 02.09.2016 №1/9-456	Щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах
від 11.08.2016 №891	Щодо організації роботи з фізичного виховання в навчальних закладах у 2016/2017 навчальному році
від 29.07.2016 №2.1/10-1855	Про методичні рекомендації щодо здорового способу життя та фізкультурно-спортивної роботи з дітьми та учнівською молоддю у навчальних закладах у 2016/2017 навчальному році
від 30.06.2015 №560	Щодо підвищення рівня навчально-виховної роботи з фізичного виховання в навчальних закладах (Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України)
від 30.06.2015 №559	Про організацію та проведення Дня фізичної культури і спорту та Всеукраїнського Олімпійського уроку, Олімпійського тижня 2015 року (Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України)
від 19.03.2014 №1/9-151	Про збереження системи позашкільної освіти в умовах обмеженого фінансування
від 26.09.2012 №1/9-681	Організаційно-методичні рекомендації щодо роботи з фізичного виховання

Міністерство молоді та спорту України

Накази

від 07.03.2017 №946	Про затвердження форм звітності № 5-ФК (річна), № 5-ФК (зведена) (річна) про діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл (спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву) та інструкцій щодо їх заповнення
---------------------	--

від 28.03.2013 №1	Про затвердження Державного соціального стандарту у сфері фізичної культури і спорту
від 15.03.2016 №928	Про внесення змін до додатка 2 до Порядку наповнюваності груп відділень з видів спорту і тижневого режиму навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл
від 25.05.2015 №1649	Про встановлення Консолідованого заліку
від 08.04.2015 №994	Про затвердження Порядку забезпечення вихованців, спортсменів, учнів (студентів) та тренерів (тренерів-викладачів, вчителів зі спорту) закладів фізичної культури і спорту спортивним одягом, спортивним спеціальним взуттям, спортивним інвентарем індивідуального користування та встановлення строків їх використання
від 08.04.2015 №994 (додаток)	Порядок забезпечення вихованців, спортсменів, учнів (студентів) та тренерів (тренерів-викладачів, вчителів зі спорту) закладів фізичної культури і спорту спортивним одягом, спортивним спеціальним взуттям, спортивним інвентарем індивідуального користування та встановлення строків їх використання
від 08.04.2015 №994 (додаток)	Перелік спортивного одягу, спортивного спеціального взуття, спортивного інвентарю індивідуального користування та встановлення строків їх використання
від 17.01.2015 №67	Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл
від 07.07.2014 №2213/798	Про затвердження форм Свідоцтва про закінчення дитячо-юнацької спортивної школи та Особистої картки спортсмена
від 10.06.2014 №1851	Про затвердження Порядку забезпечення закладів фізичної культури і спорту спортивним обладнанням, спортивним інвентарем та встановлення строків їх використання
від 13.01.2014 №45	Про затвердження Порядку проведення атестації тренерів (тренерів-викладачів)
від 10.12.2013 №1216	Про затвердження Положення про надання категорій спортивним школам
від 30.07.2013 №37	Про затвердження Типових штатних нормативів дитячо-юнацьких спортивних шкіл
від 28.08.2009 №3042/1030/936	Про затвердження Порядку та умов надання платних послуг закладами фізичної культури і спорту, що утримуються за рахунок бюджетних коштів

від 21.08.2009 №2987	Про типові штати і нормативи чисельності працівників дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів олімпійської підготовки
від 13.05.2009 №1591	Про затвердження переліку документів, які повинна мати дитячо-юнацька спортивна школа
від 05.06.2006 №1861	Про затвердження форм звітності №5-ФК, №5-ФК (зведена) про діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та Інструкцій щодо їх заповнення
від 23.09.2005 №2097	Про впорядкування умов оплати праці працівників бюджетних установ, закладів та організацій галузі фізичної культури і спорту
від 23.09.2005 №2097 (додаток 20)	Тарифікаційний список тренерів викладачів

Державний комітет України з питань фізичної культури і спорту

Накази

від 29.12.2002 №2850	Про затвердження Порядку виплати щомісячної надбавки за вислугу років і Порядку виплати щорічної грошової винагороди за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків окремим категоріям працівників спортивних шкіл усіх типів та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю
	Роз'яснення щодо виплати надбавки за вислугу років директорам дитячо-юнацьких спортивних шкіл

Закінчення додатку В-1

2. ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ. ВАРІАНТ А																	
2.1. Підготовка за спеціальністю (предметною спеціальністю)																	
B.1.01	1. Основи теорії мовної комунікації / 2. Основи ораторського мистецтва	6	3	90	36	20						3					
B.1.02	1. Іншомовний академічний дискурс / 2. Іншомовна мова в професійному спілкуванні	5	3	90	36							3					
B.1.03	1. Основи наукових досліджень у фізичній культурі 2. Історія олімпійського та професійного спорту	3	4	120	48	30						4					
B.1.04	1. Педагогіка фізкультурно-спортивної діяльності / 2. Методологічні основи фізкультурно-спортивного виховання	4	4	120	48	30						4					
B.1.05	1. Медико-біологічні аспекти спортивного відбору та орієнтації / 2. Основи медико-екологічної безпеки	5	3	90	36	18						3					
B.1.06	1. Основи підготовки в дитячо-юнацькому спорті / 2. Олімпійська освіта	6	3	90	36	18						3					
Всього		20	60	240	116	124	360			4	4	6	6				
2.2.1. Підготовка за додатковою спеціалізацією за вибором студента: Фізична підготовка різних груп населення																	
B.2.01	Фізіологія рухової активності	3	3	4	120	48	12					4					
B.2.02	Ритмика і хореографія	3	4	4	120	36	18					4					
B.2.03	Фізіологія спорту	4	5	5	150	48	24					5					
B.2.04	Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичній культурі	4	4	4	120	48	12					4					
B.2.05	Теорія і методика викладання міні-футболу	7	4	4	120	48	12						4				
B.2.06	Фізкультурно-спортивні споруди	7	3	3	90	36	18						3				
B.2.07	Нормативно-правові основи фізичної культури і спорту	7	3	3	90	36	18						3				
B.2.08	Методика судинства в обраному виді спорту	8	4	4	120	48	12						4				
B.2.09	Основи раціонального харчування	8	3	3	90	36	18						3				
B.2.10	Теорія і методика викладання пляжного волейболу	8	3	3	90	36	8						3				
B.2.11	Валеологія	8	3	3	90	36	18						3				
Всього		40	1200	456	170	286	684	60		8	9		10	13			
2.2.2. Підготовка за додатковою спеціалізацією за вибором студента: Фізкультурно-спортивна реабілітація																	
B.2.01	Теорія і методика викладання тенісу	3	3	4	120	48	12					4					
B.2.02	Оздоровчо-реабілітаційні системи	3	4	4	120	36	18					4					
B.2.03	Загальна теорія здоров'я	4	5	5	150	48	24					5					
B.2.04	Фізіологія спорту	4	4	4	120	48	12					4					
B.2.05	Адаптивний спорт	7	4	4	120	48	24						4				
B.2.06	Фізична реабілітація засобами спортивних ігор	7	3	3	90	36	18						3				
B.2.07	Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології	7	3	3	90	36	18						3				
B.2.08	Спортивна валеологія	8	4	4	120	48	12						4				
B.2.09	Теорія і методика викладання голболу	8	3	3	90	36	18						3				
B.2.10	Лікувальний масаж	8	3	3	90	36	18						3				
B.2.11	Паралімпійський та дефлімпійський спорт	8	3	3	90	36	10						3				
Всього		40	1200	456	184	272	684	60		8	9		10	13			
2.2.3. Підготовка за додатковою спеціалізацією за вибором студента: Основи здоров'я																	
B.2.01	Загальна теорія здоров'я	3	3	4	120	48	12					4					
B.2.02	Оздоровчо-рекреаційна рухова діяльність	3	4	4	120	36	18					4					
B.2.03	Основи здорового способу життя	4	5	5	150	48	24					5					
B.2.04	Оздоровчий фітнес	4	4	4	120	48	12					4					
B.2.05	Допомога медична допомога	7	4	4	120	48	24						4				
B.2.06	Профілактика дитячого травматизму	7	3	3	90	36	18						3				
B.2.07	Основи раціонального харчування	7	3	3	90	36	18						3				
B.2.08	Методика навчання основам здоров'я	8	4	4	120	48	12						4				
B.2.09	Основи медико-екологічної безпеки	8	3	3	90	36	18						3				
B.2.10	Основи нетрадиційних методів оздоровлення	8	3	3	90	36	18						3				
B.2.11	Соціальні основи здоров'я	8	3	3	90	36	10						3				
Всього		40	1200	456	184	272	684	60		8	9		10	13			
Всього за вибірковою частиною плану		60	1800	696	286	410	1044	60		12	13	6	6	10	13		
2. ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ. ВАРІАНТ Б																	
B.01	Дисципліна за вибором студента	6	3	90	36								3				
B.02	Дисципліна за вибором студента	5	3	90	36								3				
B.03	Дисципліна за вибором студента	3	4	120	48							4					
B.04	Дисципліна за вибором студента	4	4	120	48							4					
B.05	Дисципліна за вибором студента	5	3	90	36								3				
B.06	Дисципліна за вибором студента	6	3	90	36								3				
B.07	Дисципліна за вибором студента	3	4	120	48							4					
B.08	Дисципліна за вибором студента	3	4	120	36							4					
B.09	Дисципліна за вибором студента	4	5	150	48							5					
B.10	Дисципліна за вибором студента	4	4	120	48							4					
B.11	Дисципліна за вибором студента	7	4	120	48								4				
B.12	Дисципліна за вибором студента	7	3	90	36								3				
B.13	Дисципліна за вибором студента	7	3	90	36								3				
B.14	Дисципліна за вибором студента	8	4	120	48								4				
B.15	Дисципліна за вибором студента	8	3	90	36								3				
B.16	Дисципліна за вибором студента	8	3	90	36								3				
B.17	Дисципліна за вибором студента	8	3	90	36								3				
Всього		40	1200	456			684	60		8	9		10	13			
Всього за вибірковою частиною плану		60	1800	696			1044	60		12	13	6	6	10	13		
Загальна кількість		240	7200	2424	946	182	1296	4176	600	30	30	30	30	30	30		
Кількість дисциплін, практик і курсових робіт										8	8	8	8	8	7	7	
Кількість екзаменів										2	2	2	2	3	2	2	2

Начальник навчально-методичного відділу  І.С. ЯпринєцьДекан факультету  П.В. ХоменкоКоординатор із навчального планування  Г.М. Кузьменко

**Додаток Г. Наскрізнi програми практик пiдготовки фахiвцiв
специальности 017 Фiзична культура i спорт**

Додаток Г-1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА**

Факультет фізичного виховання

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК
пiдготовки здобувачiв освiтнього ступеня «бакалавр»

Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність/предметна спеціальність/ спеціалізація (за наявності)	017 Фізична культура і спорт
Освітня програма	Фізична культура і спорт

2019 рік

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Місце практик у професійній підготовці здобувачів вищої освіти

Наскрізна програма практик – це основний нормативний та навчально-методичний документ університету, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівців відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, регламентує послідовність, тривалість і терміни проведення різних видів практик відповідно до навчального плану, визначає цілі, завдання та місце кожного виду практики в структурно-логічній схемі підготовки фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня **бакалавр**: галузь знань: 01 Освіта; спеціальність: 017 Фізична культура і спорт.

1. 2. Мета і завдання практичної підготовки.

Мета - закріпити професійні вміння та навички педагогічної діяльності вчителя фізичної культури: поглибити знання, сформовані при вивченні профільюючих дисциплін спортивно-педагогічного спрямування; виробити вміння застосовувати ці знання у навчально-виховній роботі з учнями; вдосконалити навички організації та проведення фізкультурно-оздоровчих і виховних заходів у позанавчальний час.

Завдання:

1. Сприяння формуванню професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, необхідних для майбутньої роботи вчителя з фізичної культури.
2. Формування навички та вміння для проведення різних типів навчальних занять з використанням різноманітних методів, які активізують пізнавальну діяльність учнівської молоді.
3. Набуття студентами навичок організації, планування і проведення навчально-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи з учнівською молоддю.
4. Навчити студентів розробляти документи планування з фізичної культури за розділами навчальної програми.
6. Формувати навички організації та проведення елементарних наукових досліджень у фізичному вихованні.
7. Формувати вміння вести систематичний облік результатів своєї діяльності, аналізувати й оцінювати хід надбання власного педагогічного досвіду та подальше творче застосування в навчально-виховній роботі.
8. Набувати навички ведення психолого-педагогічних спостережень з виявленням особистісних якостей учнів.
9. Сприяти формуванню зацікавленості студентів педагогічною роботою зі шкільною молоддю, до обраної професії.

1. 3. Компетентності здобувачів вищої освіти.

1. Застосувати теоретичні знання, уміння і навички, отримані під час вивчення спеціальних дисциплін у професійній діяльності.

2. Показати уміння системно-структурного аналізу практичної педагогічної діяльності.
3. Продемонструвати основні навички щодо оформлення необхідної документації для проведення занять з фізичної культури;
4. Розробляти досконалий індивідуальний професійний стиль діяльності фахівця з фізичної культури;
5. Розвивати професійну творчість та прагнення до самовдосконалення майбутнього учителя фізичного виховання;
6. Організовувати спортивно-масову та фізкультурно-оздоровчу роботу в різних ланках фізичного виховання;
7. Здійснювати пошук інформації із залученням сучасних інформаційних технологій;
8. Підбивати підсумки виконаної науково-дослідницької роботи у вигляді звіту;
9. Оформляти відповідно до чинних вимог наукові статті та списки бібліографічних джерел.

2. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

№ з/п	Види і назва практики	Термін проведення (курс, семестр)	Тривалість проведення (тижні, кредити ECTS)	Бази проведення практик
1	Навчально-виробнича літня практика	II курс I освітнього рівня, IV семестр	4 тижнів, 6 кредитів	заміські оздоровчі табори, пришкольні табори, табори праці та відпочинку, фізкультурно-спортивні табори.
2	Виробнича практика зі спеціальності	IV курс I-го освітнього рівня, VII семестр	6 тижні, 9 кредитів	спортивні школи (ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ), спортивні товариства та заклади спеціалізованого типу різних форм власності

3. ЗМІСТ ПРАКТИК

3.1. Навчально-виробнича літня практика

Змістовний модуль 1. Фізичне виховання

3.2. Мета і завдання практики.

- підготовка студентів факультету фізичного виховання до професійної діяльності у якості інструктора з фізичного виховання та інструктора з плавання у дитячих оздоровчо-виховних закладах.

Завдання практики:

- удосконалення та контроль знань, умінь та навичок студентів, набутих у процесі оволодіння предметами циклу професійно-педагогічної підготовки фахівців з фізичної культури та спорту;

- ознайомлення зі специфікою організації педагогічного процесу у напрямі фізичного виховання в реальних умовах оздоровчо-виховного закладу;
- виховання у студентів потреби у професійній самоосвіті, формування творчого підходу до педагогічної діяльності;
- формування умінь та навичок планування масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи оздоровчо-виховного закладу;
- набуття досвіду організатора масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної-масової роботи;
- вивчення основної нормативно-правової документації з питань масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи у літніх оздоровчо-виховних закладах;
- формування творчого та відповідального ставлення студентів-практикантів до роботи з дітьми та підлітками;
- підготовка звітної документації щодо роботи у дитячих оздоровчо-виховних закладах.

3.3. Зміст діяльності студента-практиканта за модулями

Модуль 1. Організація виховної роботи

1. Завдання модулю

- системне застосування (закріплення, поглиблення, впровадження) знань, умінь та навичок, одержаних у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін; формування цілісного комплексу професійно значимих умінь педагога-вихователя;
- підготовка майбутніх педагогів до самостійного, творчого і дійового розв'язання практичних питань виховання;
- формування творчого та відповідального ставлення студентів-практикантів до роботи з підростаючим поколінням;
- забезпечення єдності навчального, практичного і наукового компонентів у підготовці майбутніх педагогів;
- розвиток у майбутніх педагогів прагнення до самовдосконалення і професійного самотворення, побудова перспектив професійного самозростання тощо.

3.4. ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ:

Навчально-виробничу літню практику студентів структуровано за такими видами роботи:

1. Планування навчально-виховної діяльності педагога у різних типах сучасних оздоровчо-виховних закладів. Передбачає вивчення нормативної документації, якою регламентується навчально-виховний процес оздоровчо-виховних закладів, з'ясування особливостей методичної і виховної систем закладу, загону та, на цій основі, узгоджене цілісне планування власної навчально-виховної діяльності як інструктора з фізичної культури (плавання) вихователя на період практики. За результатами проведеної роботи студент складає індивідуальний комплексний план навчально-виховної і методичної роботи.

2. Здійснення особистісно орієнтованого виховання засобами навчального предмета й у позаурочній виховній роботі. Реалізація виховних цілей сучасного закладу освіти у двох видах діяльності педагога: (1) при досягненні виховної мети заходу (заняття) в структурі фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, (2) безпосередньо в процесі виховання. Звітною документацією з цього змістового модуля є положення фізкультурно-оздоровчого заходу і сценарії виховних заходів та їх самоаналіз щодо досягнення виховних завдань.

3. Реалізація системи виховних завдань із актуальних напрямів діяльності сучасних оздоровчо-виховних закладів. Спрямовано на поєднання індивідуальних творчих можливостей і інтересів студентів і втілення актуальних напрямів виховної діяльності сучасного закладу освіти (морально-духовне, громадянське, екологічне, естетичне, полікультурне, трудове й економічне виховання тощо). Підсумком роботи є звіт.

Модуль 2. Зміст роботи інструктора з фізичної культури та інструктора з плавання

Знайомство та співбесіда з керівником, старшим педагогом-вихователем, лікарем, старшим вожатим, з умовами майбутнього місця роботи, матеріально-технічним станом спортивної бази. Проходження медичного огляду.

Оформлення наочної агітації.

Участь в інструктивно-методичних засіданнях педагогічної ради табору. Проведення із вожатими інструктивно-методичних нарад з планування фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в загоні. Надання методичної допомоги вожатим та громадському активу.

Підготовка місць занять: ремонт спортивних споруд, ремонт спортивного інвентарю.

Проведення ранкової гігієнічної гімнастики. Організація спортивних гуртків, секцій та команд, комплектування збірних команд та проведення з ними навчально-тренувальних занять. Підготовка та проведення масових фізкультурно-спортивних заходів: спартакіади, змагань з видів спорту, фізкультурних свят, туристичних походів та ін. Проведення військово-патріотичних ігор на місцевості.

Зміст роботи у таборі на посаді інструктора з плавання.

Спільно з інструктором з фізичної культури підготувати документи планування масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи у літньому оздоровчому таборі. Скласти план з організації масового навчання дітей плаванню.

Організація роботи з підготовки місць для купання, плавання та постійний контроль за їх санітарно-гігієнічним станом.

Організація та проведення купання, занять з навчання плаванню, прийомам рятування та надання першої допомоги потопаючому. Підготовка та проведення змагань з плавання, ігор та свят на воді. Облік дітей, які не вміють плавати і тих, хто навчився.

Участь, сумісно з інструктором з фізичної культури, в організації та проведенні фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів табору.

3.5. Перелік звітної документації

Форми звітності роботи інструктора з фізичної культури

1. Щоденник практиканта;
2. Календарний план масових фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів;
3. Положення про табірну спартакіаду;
4. Нормативні документи фізкультурно-спортивних заходів (змагань);
5. Сценарії фізкультурно-оздоровчого заходу;
6. Комплекси ранкової гігієнічної гімнастики для молодшого середнього та старшого шкільного віку;
7. Техніка безпеки при проведенні фізкультурно-спортивних заходів (на спортивних майданчиках);
8. Сценарій рухливих ігор для молодшого середнього та старшого шкільного віку;
9. Сценарій військово-патріотичного заходу на місцевості;
10. Звіт проходження практики.

Форми звітності роботи інструктора з плавання.

1. Щоденник практиканта;
- 2.. Календарний план масових фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів;
3. Положення про табірну спартакіаду;
4. Нормативні документи змагань з плавання різних вікових груп;
5. Сценарій фізкультурно-оздоровчого заходу на воді;
6. Комплекси ранкової гігієнічної гімнастики для молодшого середнього та старшого шкільного віку;
7. Техніка безпеки при проведенні фізкультурно-спортивних заходів на воді;
8. Сценарій рухливих ігор на воді для молодшого середнього та старшого шкільного віку;
9. Ігри для навчання дітей плаванню.
10. Звіт проходження практики.

Змістовний модуль 2. Методика виховної роботи

Мета і завдання модулю

Мета – формування цілісного комплексу професійно значимих умінь педагога-вихователя.

Завдання:

- підготовка майбутніх педагогів до самостійного, творчого і дійового розв'язання практичних питань виховання;
- формування творчого та відповідального ставлення студентів-практикантів до роботи з підростаючим поколінням;
- забезпечення єдності навчального, практичного і наукового компонентів у підготовці майбутніх педагогів;
- розвиток у майбутніх педагогів прагнення до самовдосконалення і

професійного самотворення, побудова перспектив професійного самозростання тощо.

ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ:

1 Планування навчально-виховної діяльності педагога у різних типах сучасних оздоровчо-виховних закладів передбачає вивчення нормативної документації, якою регламентується навчально-виховний процес оздоровчо-виховних закладів, з'ясування особливостей методичної і виховної систем закладу, загону та, на цій основі.

2 Здійснення особистісно-орієнтованого виховання спрямовано на реалізацію виховних цілей сучасного закладу освіти у двох видах діяльності педагога: (1) при досягненні виховної мети заходу (заняття) в структурі фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, (2) безпосередньо в процесі виховання.

3. Реалізація системи виховних завдань із актуальних напрямів діяльності сучасних оздоровчо-виховних закладів спрямовано на поєднання індивідуальних творчих можливостей і інтересів студентів і втілення актуальних напрямів виховної діяльності сучасного закладу освіти (морально-духовне, громадянське, екологічне, естетичне, полікультурне, трудове й економічне виховання тощо).

Перелік звітної документації

- індивідуальний комплексний план навчально-виховної і методичної роботи;
- положення фізкультурно-оздоровчого заходу і сценарії виховних заходів та їх самоаналіз щодо досягнення виховних завдань.

Змістовний модуль 3. Психологія

1. Загальні положення

Мета – формування здатності застосовувати професійно-педагогічні компетентності, які сприяють ефективній взаємодії студента як вихователя оздоровчо-виховного закладу з особистістю дитини, врахування її вікових та індивідуальних психологічних особливостей.

2. Завдання практики з модуля «Психологія»:

- актуалізувати теоретичні знання студентів із психології;
- формувати творче та відповідальне ставлення студентів-практикантів до роботи з дітьми;
- сформувати здатність використовувати психодіагностичний інструментарій для дослідження окремих психологічних характеристик і властивостей дітей;
- формувати вміння змістовної інтерпретації досліджуваних психічних явищ і надання (за їх результатами) кваліфікованих рекомендацій дітям, батькам;
- вдосконалювати навички міжособистісного спілкування з дітьми, батьками, колегами;
- формувати психологічну готовність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики;
- формувати адекватну самооцінку професійних досягнень студентів-

практикантів;

– розвивати прагнення до особистого та професійного самовдосконалення, самотворення, саморозвитку.

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

– підбір психологічних ігор, доцільних для проведення з дітьми в організаційний період роботи табору;

– підбір та здійснення психологічного аналізу педагогічних ситуацій, розробка рекомендації щодо їх розв'язання.

Перелік звітної документації

1. Представити розгорнутий опис 5 психологічних ігор.

2. Психологічний аналіз 2-3 педагогічних ситуацій та рекомендації щодо їх розв'язання.

2. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

2.1.2. Мета і завдання

Головна **мета** практики полягає у формуванні умінь і навичок застосувати теоретичні знання для відбору і орієнтації спортсменів, основи моделювання та прогнозування у підготовці спортсменів, успішного забезпечення навчально-тренувального процесу, організації фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів.

Визначена мета реалізовується через вирішення наступних **завдань**:

– сприяння формуванню основних професійно-педагогічних навичок та умінь, необхідних для майбутньої роботи;

– ознайомлення студентів зі структурою і змістом роботи спортивної школи і навчально-тренувальних груп з видів спорту;

– створення цілісного уявлення про зміст і характер діяльності керівника спортивної школи, тренера з виду спорту (організаційна, виховна, навчально-спортивна, науково-дослідна, адміністративно-господарча, суддівська та представницька);

– формування стійких навичок з організації, планування та проведення навчально-тренувального процесу в спортивних групах з видів спорту, а також контролю за його ефективністю;

– усвідомлення застосованих педагогічних технологій та окремих методик планування, організації й контролю діяльності тренера з виду спорту (інструктора, фахівця з організації дозвілля) на основі вивчення нормативної, організаційно-методичної та фінансової документації.

3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Знайомство та співбесіда з керівником закладу, з умовами майбутнього місця роботи, матеріально-технічним станом спортивної бази.

Оформлення наочної агітації.

Участь в інструктивно-методичних засіданнях педагогічної ради спортивної школи.

Організація проведення навчально-тренувальних занять з виду спорту.
Підготовка та проведення масових фізкультурно-спортивних заходів.

4.Перелік звітної документації

1. **Щоденник** обліку роботи студента, завірений підписом директора та печаткою спортивної школи, звітом студента.

2. **План-конспект** навчально-тренувальних занять з виду спорту (за спеціалізацією) два конспекти (завірений тренером-методистом).

3.**Письмовий педагогічний аналіз** навчально-тренувального заняття тренера-методиста – один педагогічний аналіз заняття (завірений тренером-методистом).

4. **Документація про проведення спортивних змагань або масового фізкультурно-спортивного заходу** (положення, заявки, календар, протоколи (копії), підсумкова таблиця і технічний звіт).

5. **Звіт** практиканта про виконання програми виробничої практики зі спеціальності.

Додаток Г-2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Факультет фізичного виховання
Кафедра теорії й методики фізичного виховання, адаптивної та
масової фізичної культури

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт
Освітня програма	«Фізична культура і спорт»

Полтава – 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Місце практик у професійній підготовці здобувачів вищої освіти. Практика здобувачів вищої освіти у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка є невід'ємною складовою освітньо-професійних програм підготовки фахівців різних спеціальностей. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти за час навчання, формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, набуття професійних умінь і практичних навичок за відповідною освітньою програмою.

Наскрізна програма практик – це основний нормативний та навчально-методичний документ Університету, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 017 Фізична культура і спорт, регламентує послідовність, тривалість і терміни проведення різних видів практик відповідно до навчального плану, визначає цілі, завдання та місце кожного виду практики в структурно-логічній схемі.

1.1 Мета і завдання практичної підготовки

Мета практик полягає в реалізації професійних умінь та навичок набутих у процесі навчання, формуванні здатності розв'язувати задачі дослідницького або інноваційного характеру у галузі фізичної культури і спорту.

Визначена мета реалізовується через вирішення таких **завдань**:

– Удосконалити здатність аналізувати особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту, критично осмислювати проблеми у цій галузі знань.

– Розширити та поглибити знання щодо управління спортивною діяльністю та підготовкою, удосконалити здатність вільно обговорювати й формулювати мету та завдання спортивною підготовки, особливості змагальної діяльності, структури тренувального процесу тощо, застосовувати засоби, методи та принципи спортивною підготовки, моделювати, прогнозувати й організовувати спортивні змагання, здійснювати відбір тощо.

– Удосконалити вміння застосовувати основні наукові підходи і методи науково-дослідної діяльності, використовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження, реалізовувати наукові і прикладні проекти, застосовувати на практиці сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення спрямовані на розв'язання проблем інноваційного характеру.

– Сформулювати вміння застосовувати технології проведення маркетингового дослідження в галузі фізичної культури і спорту, зокрема здійснювати дослідження ринку фізкультурно-спортивних товарів і послуг, аргументовано вибирати технології розробки управлінського рішення у маркетинговій діяльності в сучасних ринкових умовах, застосовувати різноманітні методики чи практики тайм-менеджменту для ефективної організації часу трудового колективу та управління персоналом.

– Удосконалювати навички побудови комунікаційної стратегії з колегами, соціальними партнерами, спортсменами та їхніми батьками, створювати рівноправний позитивний клімат, володіти прийомами спілкування і використання їх у професійній діяльності.

– Сформувати здатність передбачити фактори ризику для здоров'я спортсмена під час тренувань та змагань, проводити профілактику захворюваності, перевтоми, перетренованості та травматизму.

1.2 Компетентності здобувачів вищої освіти

– Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях, уміння виявляти та вирішувати проблеми.

– Уміння працювати в команді, здатність до міжособистісної взаємодії.

– Здатність до планування, пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

– Здатність розробляти та управляти проєктами, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

– Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

– Здатність мотивувати людей до реалізації спільної мети.

– Уміння планувати тренувальний процес спортсменів різної кваліфікації та реалізовувати його з використанням інноваційних підходів, засобів, методів спортивної підготовки.

– Здатність до розуміння спортивної термінології, наукових теорій та концепцій, використання сучасних методів і технологій організації оздоровчо-рекреаційної та фізкультурно-спортивної діяльності.

– Здатність планувати, організовувати та здійснювати наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту з дотриманням академічної доброчесності, використовувати сучасну методологію дослідження, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

– Навички визначати закономірності, розвиток і форми психічних проявів людини, формувати мотиваційно-ціннісні орієнтації особистості, створювати комфортні умови у спортивному колективі.

– Уміння працювати з нормативно-правовими документами, критично їх оцінювати та вдосконалювати, організовувати діяльність й забезпечувати ефективне управління окремими суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.

– Здатність здійснювати підприємницьку діяльність у сфері фізичної культури і спорту, проводити маркетингове дослідження, обирати технології розробки управлінського рішення у маркетинговій діяльності в сучасних ринкових умовах.

– Здатність до самоосвіти та самовдосконалення для підвищення компетентності у процесі професійної діяльності у галузі фізичної культури і спорту.

2. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Вид і назва практики	Термін проведення (курс, семестр)	Тривалість проведення	Бази проведення практики
Виробнича практика у спортивній школі	1 рік, 2 семестр другого рівня вищої освіти	6 тижні, 9 кредитів	Спортивні школи (ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ), спортивні товариства, громадські організації та заклади спеціалізованого типу різних форм власності
Виробнича практика у фізкультурно-спортивній організації	2 рік, 3 семестр другого рівня вищої освіти	6 тижнів, 9 кредитів	Організації фізкультурно-спортивної спрямованості різних форм власності (державні, громадські та комерційні) національного, обласного чи регіонального рівня: органи управління галузі фізичної культури і спорту (федерації з видів спорту, управління, спортивні комітети), спортивні школи (ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ), спортивні клуби, центри здоров'я, фізкультурно-оздоровчі клуби, фітнес-центри тощо

3. ЗМІСТ ПРАКТИК ЗА ВИДАМИ ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА У СПОРТИВНІЙ ШКОЛІ

Виробнича практика у спортивній школі є важливим етапом підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти з професійною орієнтацією на теорію та практику підготовки тренера з виду спорту, яка надає можливість отримати поглибити теоретичні знання, практичні уміння та організаторські навички діяльності, необхідні для майбутньої роботи за фахом.

Виробнича практика у спортивній школі організовується і проводиться відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Практика запланована на другий семестр тривалістю шість тижні.

3.1 Мета і завдання

Мета поглибити змістову, операційно-процесуальну та мотиваційну підготовленість магістрів до професійної діяльності у системі фізкультурно-спортивних закладів; удосконалити уміння та навички застосовувати теоретичні знання у професійно-практичній діяльності для моделювання та прогнозування спортивних результатів, успішного забезпечення навчального-тренувального процесу у групах підготовки спортсменів різної кваліфікації.

Визначена мета реалізовується через вирішення таких **завдань**:

- поглибити й розширити знання про мету, завдання, засоби, методи та принципи спортивної підготовки, особливості змагальної діяльності, організацію й проведення спортивних змагань, структуру тренувального процесу, відбір спортсменів тощо.
- удосконалити уміння з планування, прогнозування, моделювання, організації та проведення навчально-тренувального процесу в спортивних групах з видів спорту, а також контролю за його ефективністю;
- сформувані навички здійснювати науково-дослідну діяльність, використовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження у галузі фізичної культури і спорту.
- удосконалити уміння аналізувати, переосмислювати, розробляти нормативну, організаційно-методичну, фінансову тощо документацію.

3.2 Очікувані результати навчання (РНД):

- Володіти основними положеннями сучасної теорії та методики підготовки спортсменів, принципами, засобами, методами навчання та тренування в обраному виді спорту.
- Пояснювати мету, завдання, засоби, методи та принципи спортивної підготовки, обговорювати особливості змагальної діяльності, організації та проведення спортивних змагань, структуру тренувального процесу, основи відбору, моделювання та прогнозування у підготовці спортсменів.
- Ефективно використовувати основні положення загальної теорії та методики підготовки спортсменів, здійснювати навчально-тренувальний процес з урахуванням вимог сучасних науково-методичних концепцій

програмування контролю та управління процесом підготовки спортсменів; застосовувати основні положення теорії спорту для розв'язання завдань набору та відбору спортсменів.

– Організовувати та проводити змагання з обраного виду спорту, виконувати функції представника команди, дотримуватись правил техніки безпеки, страхування, експлуатації спортивного інвентарю та спортивних споруд.

– Застосовувати основні наукові підходи і методи науково-дослідної діяльності, використовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності.

– Приймати ефективні рішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, навички формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, спортсменами та їхніми батьками, створювати рівноправний позитивний клімат, володіти прийомами спілкування і використання їх у професійній діяльності.

– Закріпити та поглибити отримані теоретичні знання з дисциплін професійно-практичного циклу.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, до ділового спілкування, ведення переговорів.

3.3 Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Організаційна складова діяльності здобувача

Вивчення і аналіз системи роботи фізкультурно-спортивного закладу (навчального, виховного та методичного аспектів). Ознайомлення із розкладом занять, матеріально-технічною базою практики, колективом, планами роботи спортивної школи, тренерів з видів спорту тощо. Вивчення контингенту спортсменів, їх індивідуальних особливостей, рівня їх технічної й психологічної підготовленості, фізичного розвитку та функціонального стану тощо.

Теоретична складова діяльності здобувача

Аналіз основних напрямів діяльності фізкультурно-спортивного закладу, системи роботи тренера з виду спорту. Знання вікових особливостей спортсменів. Готовність до проведення навчально-тренувальних занять за фахом (тип занять, принципи навчання, методи та форми навчання тощо). Удосконалення знань щодо технології розроблення документів планування (календарного плану, конспектів навчально-тренувальних занять тощо) навчально-тренувального процесу, документів про організацію змагань з видів спорту та інших форм діяльності тренера з виду спорту, сценаріїв виховних заходів.

Практична складова діяльності здобувача

Практичне проведення навчально-тренувальних занять з обраного виду спорту, здійснення планування та обліку навчально-методичної роботи тренера з виду спорту. Проведення змагань, участь у роботі суддівської

колегії, складання регламентуючої документації для їх проведення. Організація та проведення масової фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи у фізкультурно-спортивному закладі. Облік виконаного тренувального обсягу та ефективності процесу спортивної підготовки.

Дослідницька складова діяльності здобувача

Закріплення й поглиблення теоретичних знань, одержаних здобувачами під час навчання в університеті, набуття і удосконалення практичних умінь та навичок у процесі професійно-практичної діяльності, розвиток здатності компетентного прийняття рішень у виробничих ситуаціях, застосування методів і форм науково-дослідної діяльності. Формування практичних умінь і навичок планування, організації та здійснення наукових досліджень з актуальних проблем фізичної культури і спорту з дотриманням академічної доброчесності, здатності використовувати сучасну методологію дослідження, визначати структуру, логіку наукової (кваліфікаційної) роботи. Збір, аналіз, систематизація, узагальнення даних для проведення констатувального наукового дослідження та темою, у тому числі: ознайомлення з організацією тренувального процесу, структурою і змістом підготовки спортсменів; особливостями організаційної структури закладу, програмно-нормативним забезпеченням; участь у методичних формах: конференціях, тренінгах, семінарах нарадах закладу тощо; вивчення фінансових документів спортивної організації, угод тощо; узагальнення та аналіз даних тестувань, анкетувань, опитувань, інтерв'ювання тощо, які проводилися у ході навчально-тренувальних занять. Розробка й упровадження авторського контенту (наприклад, методики, програми, технології, моделі тощо) за темою кваліфікаційної роботи, підбір відповідної методології дослідження для організації й проведення формувального експерименту.

Виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності, поглиблювати навички самостійної наукової роботи, розширювати науковий світогляд.

3.4 Перелік звітної документації

1. **Щоденник** обліку роботи магістранта, завірений підписом директора та печаткою бази практики, звітом студента.

2. **Документи планування навчально-тренувального процесу** (календарний план та плани-конспекти навчально-тренувальних занять з виду спорту (за спеціалізацією) один конспект (завірений тренером-методистом)).

3. **Документація про проведення спортивних змагань або масового фізкультурно-спортивного заходу** (положення, заявки, календар, протоколи (копії), підсумкова таблиця, технічний звіт тощо).

4. **Розгорнутий звіт** магістранта про виконання програми практики у спортивній школі, у тому числі із зазначенням виконання дослідницької складової.

5. **Фотоматеріал** здобувача про проходження практики.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА У ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виробнича практика у фізкультурно-спортивній організації є важливим етапом підготовки магістрів, яка надає можливість отримати професійно-практичні уміння та організаційно-управлінські навички діяльності необхідні для майбутньої роботи за фахом у сфері фізичної культури і спорту. Вона здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт», триває шість тижнів.

4.1 Мета та завдання практики

Мета практики – оволодіння здобувачами сучасними методами, формами організації, засобами організаційно-управлінської діяльності та формування на базі отриманих теоретичних знань, умінь і навичок прийняття рішень у реальних умовах професійно-практичної діяльності.

Визначена мета реалізовується через вирішення таких завдань:

– Ознайомити з практикою організаційно-управлінської діяльності у сфері фізичної культури і спорту та сформувати вміння і навички її здійснення.

– Поглибити знання основних категорій менеджменту і маркетингу в галузі фізичної культури і спорту, оволодіння технологіями проведення маркетингового дослідження, сформувати здатність аргументовано приймати управлінські рішення у маркетинговій діяльності відповідно до сучасних ринкових умов.

– Сформувати навички вирішення практичних завдань та ділового спілкування, уміння будувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, спортсменами та їхніми батьками, створювати рівноправний позитивний клімат, володіти прийомами спілкування і використання їх у професійній діяльності.

– Закріпити та поглибити отримані теоретичні знання з дисциплін професійно-практичного циклу.

4.2 Очікувані результати навчання (РНД):

□ Розуміти основи організаційно-управлінської діяльності в сфері фізичної культури і спорту.

□ Використовувати основні категорії менеджменту і маркетингу в галузі фізичної культури і спорту, володіти технологіями проведення маркетингового дослідження, аргументовано вибирати технології розробки управлінського рішення у маркетинговій діяльності в сучасних ринкових умовах.

□ Проводити дослідження ринку фізкультурно-спортивних товарів і послуг, вибирати ефективні технології управління персоналом та організації праці колективу.

□ Здійснювати ділове спілкування, уміти будувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, спортсменами та їхніми батьками, створювати рівноправний позитивний клімат, володіти прийомами

спілкування і використання їх у професійній діяльності.

□ Організувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів.

4.3 Зміст діяльності здобувачів освіти

Організаційна складова діяльності здобувача

Знайомство з режимом і умовами роботи фізкультурно-спортивної організації, історією її створення і розвитку, особливостями функціонування, з персоналом підрозділів, внутрішніми і зовнішніми зв'язками в межах організації, а також із зовнішнім середовищем, що впливає на діяльність закладу. Вивчення нормативно-правової й програмної бази, зокрема Закону України «Про освіту» від 23.05.1991 р. № 1060 (із змінами та доповненнями); Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 р. № 3808-XII (із змінами та доповненнями); Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту, затвердженої Указом Президента України від 28.09.2004 р. № 1148/2004; Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2006 р. № 1594, відповідно до Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2015 р. № 993 (зі змінами від 30.03.2016 р.); Наказу Міністерства молоді та спорту від 17.01.2015 № 67 Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл; Єдиної спортивної класифікації України тощо. Вивчення робочих документів, які відтворюють основні фонди, обігові кошти, інші активи, а також джерела формування фінансової та матеріально-технічної бази. Вивчення динаміки, перспектив розвитку і сучасного досвіду практичної діяльності спортивного і трудового колективу. Якщо практика проходить на державному підприємстві (закладі), увагу приділити можливостям його приватизації (можливі форми, особливості і стадії цього процесу), якщо заклад є акціонерним товариством (з обмеженою відповідальністю, спільним, орендним, колективним), то – характеристикам установників, прибуткам від виробничої діяльності, можливим дотаціям, залученням інших фінансових активів тощо. У межах даного виду роботи здобувачі вивчають взаємовідносини фізкультурно-спортивної організації, які складаються в масштабі міста, району, області, країни.

Управлінська складова діяльності здобувача

Визначення, оцінка системи і стратегії маркетингу, розробка моделі організаційної структури закладу, вивчення системи планування організації та функцій його персоналу (працівників). Вивчення і визначення змін, які здійснюються в структурі органів управління, знайомство з перспективними планами розвитку реорганізації, удосконалення тощо. Вивчення і аналіз специфіки діяльності структурного підрозділу або окремих фахівців з управління маркетинговою діяльністю. Практиканти знайомляться з ринком послуг, які надає організація, його особливостями, перспективами та конкурентоспроможністю. Особлива увага на об'єкті практики приділяється

вивченню й можливостям упровадження інновацій в організації (підрозділі, службі), зокрема застосуванню сучасних цифрових, інформаційно-комунікаційних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення. Предметом вивчення у період практики є управління персоналом (система прийому на роботу, розподілу обов'язків, просування по службі та звільнення; якісний (кваліфікаційний) і кількісний склад, система підвищення кваліфікації та перепідготовки). Студенти вивчають особливості фінансової стратегії (система фінансування та інвестування) і логіку використання фінансових ресурсів.

Навчально-методична, громадська складові діяльності здобувача

Участь у методичних нарадах, семінарах, засіданнях, заняттях тощо, самостійна розробка і оформлення поточної та підсумкової документації, робота зі спеціальними літературними джерелами за профілем спеціалізації, а також з організаційно-управлінською та інформаційно-довідковою документацією. Виконання індивідуальних завдань з організації громадських та культурно-спортивних заходів, участь в їх проведенні.

Науково-дослідна складова діяльності студента

Формування у студентів практичних умінь і навичок планування, організації та здійснення наукових досліджень з проблем фізичної культури і спорту з дотриманням академічної доброчесності, здатності використовувати сучасну методологію дослідження, визначати перспективи подальших наукових розвідок. Здійснення науково-пошукової роботи, яка передбачає аналіз і узагальнення даних / фактичного матеріалу для здійснення контрольного етапу експериментального дослідження, формулювання висновків та завершення написання кваліфікаційної роботи.

Виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності, поглиблювати навички самостійної наукової роботи, розширювати науковий світогляд.

4.4 Перелік звітної документації

1. Щоденник обліку роботи практиканта.
2. Опис і характеристика (інформаційна карта) програмно-нормативної, установчої документації, яка регламентує діяльність об'єкта практики.
3. Розробка моделі організаційної структури закладу.
4. Презентація (реклама) досвіду закладу для популяризації видів спорту, які функціонують в ній.
5. Розгорнутий звіт про роботу магістранта щодо виконання програми практики у фізкультурно-оздоровчій організації, у тому числі із зазначенням виконання дослідницької складової.
6. Фотоматеріал про проходження практики.

Основні інформаційні джерела:

1. Артюшенко О.Ф. Легка атлетика. Навчально-методичний посібник. Черкаси: Брама – ІСУЕП, 2000. 316 с.

2. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: Навчальний посібник. / Т.В.Вознюк. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», ВДПУ, 2008. – 350 с.
3. Воловик Н.І. Тренерська практика: методичний посібник /Н.І.Воловик, В.А. Березовський – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 42 с.
4. Воробйов М.І. Практика в системі фізкультурної освіти : навч.посіб. / М.І. Воробйов, Т.Ю. Круцевич. – К. «Олімпійська література». – 2006. – 190 с.
5. Гончар И. Л. Методика преподавания плавания: технология обучения и совершенствование: учебник. Одесса: ДРУК, 2006. 696с.
6. Гребной спорт: учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / под ред. Т.В. Михайловой – М.: Академия, 2006. – 400 с.
7. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки : монографія. Винница : Планер, 2006. 683 с.
8. Маркетинг у галузях і сферах діяльності: навч.посіб. /за ред.. І.М. Буднікевич – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 536.
9. Олешко В.Г. Силові види спорту: підручник для студентів вузів фізичного виховання і спорту / В.Г. Олешко - К.: Олімпійська література. - 1999. - 288 с.
10. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практическое приложение. К.: Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
11. Поплавський Л.Ю. Баскетбол. К.: Олімпійська література, 2004. – 448 с.
12. Поплавський Л.Ю. Баскетбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. / Л.Ю. Поплавський, О.О. Мітова, Є.В. Мурзін, О.А.Четвертак. – К.: Федерація баскетболу України, 2019. – 166 с.
13. Прищак М. Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – Вінниця, 2016. – 150 с.
14. Психологія управління: курс лекцій / укладач О.С. Юрков. – Мукачево: МДУ, 2017. – 179 с.
15. Свєртнєв О.А. Менеджмент фізичної культури і спорту: текст лекцій для підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». / О.А. Свєртнєв. – Полтава, 2018. – 78 с.
16. Спортивные игры: Совершенствование спортивного мастерства: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Ю.Д. Железняк, Ю.М. Портнов, В.П. Савин и др. под ред. Ю.Д. Железняка, Ю.М. Портнова. - М.: Изд. Центр «Академия», 2004. – 400 с.
17. Стеценко А. І. Пауерліфтинг: теорія і методика викладання. Черкаси: ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2008. – 459 с.

Електронні ресурси:

1. Закон України «Про освіту» – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» – Електронний ресурс – Режим доступу – <http://tavr.osv.org.ua/zakon-ukraini-pro-fizichnu-kulturu-i-sport-11-25-16-17-06-2020>
3. Куліш В. І. Навчальний курс "Психологія управління" – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php>
4. Міністерство Молоді та спорту України (офіційний вебпортал): навчальні програми для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності, спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю з видів спорту – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://sport.gov.ua/sport/dityacho-yunackij-ta-rezervnij-sport/navchalni-programi-dlya-zakladiv-fizichnoyi-kulturi-i-sportu-z-vidiv-sportu/olimpijski-vidi-sportu>
5. Наказ Міністерства молоді та спорту України «Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл» – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15#Text>
6. Положення «Про затвердження Кваліфікаційних норм та вимог Єдиної спортивної класифікації України з олімпійських видів спорту» – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0488-14>
7. Постанова Кабінету міністрів «Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу» – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF#Text>
8. Психологія управління та конфліктологія: навчальний посібник. – Електронний ресурс – Режим доступу – https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/iebmd/slobodyanyuk_psihol_upravlinnya/1rozd/zmist.htm
9. Указ президента України «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту» – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#Text>
10. Фесенко Г. Г. Психологія управління та конфліктологія: конспект лекцій / Г.Г. Фесенко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ, 2013. – 132 с. – Електронний ресурс – Режим доступу – <https://core.ac.uk/download/pdf/19445608.pdf>

Додаток Д

Перелік тем проєктно орієнтованих магістерських досліджень.

№	Тема дослідження	Проєктна спрямованість
1	Фізичне виховання і спорт у шкільній освіті країн Європейського союзу	Розробка проєкту «Впровадження досвіду європейських країн у галузі студентського спорту»
2	Методика розвитку спеціальної витривалості спортсменів-юнаків в процесі занять вільною боротьбою	Розробка тренувальної програми з розвитку спеціальної витривалості та її впровадження в ДЮСШ м. Полтави
3	Проєктування та реалізація програм спортивної анімації у місцях масового відпочинку (на прикладі міських парків Полтави)	Розробка та впровадження анімаційних проєктів для різновікових груп
4	Практика занять йогою як альтернативний тренінг з удосконалення гнучкості спортсменів-єдиноборців	Розробка та впровадження проєкту «заняття йогою для розвитку гнучкості єдиноборців»
5	Сучасні методи контролю у спортивній діяльності	Розробка цілісної системи контролю фізичної та технічної підготовленості в обраному виді спорту
6	Моделювання змагальної діяльності у легкій атлетиці	Розробка технологічної схеми моделювання змагальної діяльності у різних видах легкої атлетики
7	Особливості навчання фізичної культури студентів з інвалідністю у закладах вищої освіти	Розробка інклюзивної системи загальної фізичної підготовки; Впровадження реабілітаційних проєктів
8	Підготовка бакалаврів з фізичної культури до інклюзивної освіти	Проєктування програми інклюзивної освіти в системі підготовки бакалаврів спеціальності 017 Фізична культура і спорт
9	Організація та проведення медико-педагогічного контролю за ефективністю техніко-тактичної підготовки у дитячому-юнацькому футболі	Розробка проєкту «Медико-педагогічний контроль у дитячо-юнацькому футболі»

Закінчення табл. додатку Д

10	Характеристика професійних травм волейболістів та алгоритм побудови реабілітаційних програм	Розробка реабілітаційних програм вузькопрофільного спрямування (на прикладі волейболу)
11	Диференціальний порівняльний аналіз підготовки спортсменів у силових видах спорту	Розробка проекту силового тренування відповідно до чутливих періодів розвитку рухових якостей
12	Методика побудови фітнес-тренувань з дівчатами 18-25 років	Розробка проекту оздоровчого фітнес-тренування

Додаток Е
Додаток Е-1

Зміст дисципліни «Професійна діяльність у галузі фізичної культури і спорту» за розділами та темами.

Розділ / тема	Назва розділу / теми	Зміст розділу / теми
Р1	Фізична культура і спорт як галузь професійної діяльності	
Р1Т1	Фізична культура як складник загальної національної культури	Фізична культура і спорт як соціальне явище. Система фізичного виховання і спорту. Соціалізація людей з обмеженими фізичними можливостями засобами фізичної культури. Активні види рекреації різних груп населення
Р1Т2	Кадрове забезпечення установ та організація фізичної культури	Еволюція системи підготовки фізкультурно-спортивних кадрів. Зміст і структура системи вищої освіти за часів СРСР. Ретроспективний порівняльний аналіз структури та професійної орієнтації навчальних курсів країн світу. Становлення вітчизняної вищої фізкультурної освіти. Сучасний стан та тенденції розвитку системи вищої освіти України.
Р1Т3	Модель фахівця фізичної культури та спорту та його професійна діяльність	Роль у фахівця фізичної культури в сучасному суспільстві. Кваліфікаційні характеристики професій працівників спортивної діяльності. Професіограма фахівця галузі фізичної культури. Вимоги до рівня підготовленості сучасного фахівця фізичної культури.

Закінчення табл. додатку E-1

P1T4	Особливості адаптації здобувачів до навчання у закладах вищої освіти фізкультурно-спортивного профілю	Студенти та їх адаптація до навчання. Соціалізація та соціальна адаптація – необхідні умови самоактуалізації студентської молоді. Типологія студентів ЗВО. Права та обов'язки здобувачів закладів вищої освіти. Організація продуктивної студентської навчальної діяльності.
P1T5	Характеристика навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в галузі фізичної культури та спорту	Особливості навчальної діяльності здобувачів ЗВО фізкультурного спрямування. Техніка прослуховування та конспектування лекцій. Підготовка здобувача до семінарських / практичних занять. Організація консультативної допомоги здобувачам. Значення професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців.
P1T6	Характеристика науково-дослідної та проєктної діяльності в галузі фізичної культури та спорту	Специфіка навчальної науково-дослідної та проєктної діяльності здобувачів. Особливості проєктної діяльності. Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу. Бібліографічний апарат наукових досліджень. Пошук інформації у процесі наукової роботи

Додаток Е-2. Зміст дисципліни «Управління у фізичній культурі та спорті» за розділами та темами

Розділ / тема	Назва розділу / теми	Зміст розділу / теми
Р1	Теоретичні основи управління у сфері фізичної культури і спорту	
Р1Т1	Управління у сфері фізичної культури як навчальна та наукова дисципліна	Зміст дисципліни. Зародження міжгалузевої науки управління. Управління у сфері фізичної культури як науковий та навчальний предмет. Понятійний апарат теорії управління. Сучасні концепції теорії управління.
Р1Т2	Система управління сферою фізичної культури і спорту в Україні	Фізична культура та спорт як соціальна система суспільства. Суб'єкти сфери фізичної культури і спорту. Органи публічної влади в системі управління сферою фізичної культури та спорту. Громадські організації в сфері фізичної культури та спорту. Спортивні школи як складова системи фізичної культури.
Р1Т3	Організаційне, фінансове, кадрове та інше забезпечення діяльності у сфері фізичної культури і спорту	Організаційне забезпечення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів. Інформаційне забезпечення у сфері фізичної культури і спорту. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Кадрове та наукове забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Медичне забезпечення сфери фізичної культури і спорту (спортивна медицина).

Продовження табл. додатку Е-2

P1T4	Міжнародне співробітництво у сфері фізичної культури та спорту	Міжнародний спортивний рух на сучасному етапі. Міжнародні організації, які сприяють розвитку фізичної культури.
P2	Процес управління в організації фізкультурно-спортивної спрямованості	
P2T1	Організації в сфері фізичної культури і спорту	Особливості функціонування фізкультурних організацій в сучасних умовах. Типологія фізкультурно-спортивних організацій. Внутрішнє середовище організації та його компоненти. Зовнішнє середовище організації. Регламентування діяльності організацій. Діловодство і ділові наради. Спонсорство, юридична та соціальна відповідальність організацій.
P2T2	Принципи, функції та методи управління діяльністю організацій у сфері фізичної культури і спорту	Принципи управлінської діяльності. Класифікація та взаємозв'язок функцій управління. Планування як функція управління. Організація: делегування повноважень, побудова або удосконалення організаційних структур. Мотивація діяльності співробітників організацій. Контроль, облік та звітність. Зв'язувальні процеси: комунікації та прийняття рішень. Методи управлінської діяльності.
P2T3	Управління персоналом організації фізкультурно-спортивної спрямованості	Управлінська діяльність. Керівництво і його стилі. Формальні та неформальні групи. Влада та особистий вплив на підлеглих. Управління конфліктними ситуаціями. Система, технологія та напрямки управління персоналом.

Додаток Е-3. Зміст дисципліни «Основи проєктної діяльності у фізичній культурі та спорті» за розділами та темами

Розділ / тема	Назва розділу / теми	Зміст розділу / теми
Р1	Теоретичні аспекти проєктування у галузі фізичної культури та спорту	
Р1Т1	Проектна технологія: історія виникнення та сучасний стан.	<p>1. Проблемне навчання. Д.Дьюї – засновник проблемного навчання та методу проєктів. Проблема. Проблемна ситуація. Алгоритм рішення проблемних ситуацій. Постановка проблемних питань. Принципи проблемного навчання.</p> <p>2. Методи проблемного навчання. Метод проєктів. Ключові поняття: проблема, проблемне питання, проблемна ситуація, методи проблемного навчання, метод проєктів.</p> <p>3. Історія зародження метод проєктів. Д. Дьюї та К. Кілпатрик – засновники проєктного методу.</p> <p>4. Досвід впровадження проєктного методу у вітчизняній освіті 20-х років ХХ сторіччя. Школи С. Френе. Виникнення проєктування як технології. Проєкт «Інтел: навчання для майбутнього».</p>
Р1Т2	Вимоги до підготовки проєкту	<p>Особливості та структура проєкту. Види проєктів: реферативний, практичний дослідно-експериментальний. Вимоги до змісту та спрямованості проєкту. Знайомство з особливостями організацію роботи над проєктом. Типи та види проєктів. Планування проєкту. Етапи проєкту. Форми продуктів проєктної діяльності та презентації проєкту.</p>

Продовження табл. додатку Е-3

P1T2	Класифікація проєктів. Структура творчого проєкту	Підходи до класифікації проєктів. Типи проєктів за характером домінуючої діяльності, предметно-змістовними галузями, кількістю учасників та характером контактів у проєкті, тривалістю виконання, характером координації проєктів. Мікропроєкти та макропроєкти. Структурні одиниці проєкту.
P2	Практичні аспекти проєктування у галузі фізичної культури та спорту	
P2T1	Інтегроване тематично-проєктне навчання	1. Інтеграція. Види інтеграції. Чинники інтеграції. 2. Інтегроване навчання. Інтегроване тематично-проєктне навчання. Інтегровані види діяльності. Інтегровані тижні та дні. 3. Макро та мікропроєкти.
P2T2	Організація роботи на різних етапах проєкту. Технології постановки завдань, правила зворотнього зв'язку та контроль	1. Етапи впровадження освітнього проєкту: підготовчий, досліднотворчий, заключний. Етапи проєктного дня: організаційний, інформаційний, дослідницький, творчий, підсумковий. 2. Види діяльності на кожному етапі проєкту. Управління діяльністю дітей на кожному етапі проєкту. Позиція педагога-фасилітатора. Рівні педагогічної взаємодії. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Рефлексивне управління. Опосередкований контроль. 3. Формувальне оцінювання. Інтерактивне навчання. Групова взаємодія. Етапи впровадження групової взаємодії. Робота в парах, трійках, четвірках. Підходи до створення мікрогрупи. Розподіл ролей у групі. 4. Когнітивне створення інформації, контроль комунікації з командою, психотипи людей, адаптація та корпоративна культура.

Продовження табл. додатку Е-3

		5. Інтерактивні методи: колективно групової роботи, кооперативного навчання, відпрацювання дискусійних питань, ситуаційного моделювання. Інтелектуальні карти. Методика ведення навчального діалогу.
P2T3	Етапи роботи над індивідуальним проектом	<p>Поняття про індивідуальний проєкт, критерії оцінки проєкту, вибір напрямку проєктування.</p> <p>Вибір теми. Вимоги до вибору та формулювання теми. Визначення ступеня значимості теми проєкту.</p> <p>Визначення мети та завдань. Типові методи визначення мети.</p> <p>Ефективність цілепокладання.</p> <p>Поняття «Гіпотеза». Процес побудови гіпотези. Формулювання гіпотези.</p> <p>Доказ та спростування гіпотези</p> <p>Актуальність та практична значимість дослідження.</p> <p>Планування етапів виконання проєкту.</p> <p>Способи збирання та аналізу інформації.</p> <p>Вивчення джерел необхідної інформації.</p> <p>Вивчення літератури на теми.</p> <p>Упорядкування індивідуального робочого плану, відбір фактичного матеріалу.</p>
P2T4	Методи роботи з джерелом інформації	<p>Види літературних джерел інформації: навчальна література (підручник, навчальне посібник), довідково-інформаційна література (енциклопедія, енциклопедичний словник, довідник, термінологічний словник, тлумачний словник), наукова література (монографія, збірник наукових праць, тези доповідей, наукові журнали, дисертації).</p> <p>Інформаційні ресурси (інтернет – технології).</p> <p>Правила та особливості інформаційного пошуку в Інтернеті. Види читання. Види фіксації інформації. Види узагальнення інформації</p>

Продовження табл. додатку Е-3

Р2Т5	Виконання проєкту	<p>Збір та уточнення інформації (основні інструменти: інтерв'ю, опитування, спостереження, експерименти тощо); обговорення методичних аспектів та організація роботи.</p> <p>Методи дослідження: методи емпіричного дослідження, методи теоретичного дослідження</p> <p>Основна частина дослідження: складання індивідуального робочого плану джерел та літератури, відбір фактичного матеріалу.</p> <p>Збір, систематизація та аналіз отриманих результатів. Формулювання висновків. Структурування проєкту.</p> <p>Правила складання конспектів. Методи роботи з текстовими джерелами інформації. Підведення підсумків. Правила оформлення результатів.</p> <p>Вимоги щодо захисту проєкту, презентація проєкту.</p> <p>Результати дослідно-експериментальної роботи: схеми, креслення, діаграми, малюнки, аналіз, висновки, висновок.</p>
Р3	Презентація та захист проєктів	
Р3Т1	Загальні вимоги до оформлення тексту	<p>Звіт про хід виконання проєкту.</p> <p>Оформлення пояснювальної записки до проєкту.</p> <p>Структура пояснювальної записки.</p> <p>Вимоги до оформлення.</p> <p>Особливості оформлення тексту дослідницької роботи (Стилі текстів). Лексичні засоби, що застосовуються у текстах наукового характеру.</p> <p>Правила оформлення титульного листа, зміст проєкту.</p> <p>Оформлення бібліографічного списку.</p> <p>Правила оформлення таблиць, графіків, діаграм, схем.</p>

Закінчення табл. додатку Е-3

РЗТ2	Загальні вимоги до підготовки презентації	Презентація проєкту. Особливості роботи у програмі PowerPoint. Форми презентацій. Вимоги до змісту слайдів. Вимоги до оформлення презентацій.
РЗТ3	Вимоги до захисту проєкту	Час захисту. Редагування тез та демонстраційних матеріалів. Критерії оцінки проєктної діяльності. Публічний захист проєкту. Як знамениті люди готувалися до виступів.

Додаток Е-4. Зміст дисципліни «Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі та спорті» за розділами та темами

Розділ / тема	Назва розділу / теми	Зміст розділу / теми
<i>P1</i>	<i>Основи теорії менеджменту фізкультурно-спортивних організацій</i>	
P1T1	Вступ до менеджменту фізкультурно-спортивних організацій	Фізичне виховання і спорт у системі ринкових відносин. Основні поняття і терміни. Об'єкт і предмет спортивного менеджменту.
P1T2	Мета, функції і принципи спортивного менеджменту	Система функцій менеджменту спортивної організації. Планування у сфері фізичної культури і спорту. Бізнес-планування в спортивному менеджменті. Варіанти організаційних структур. Змістовні і процесуальні теорії мотивації. Загальна характеристика процесу контролю. Види контролю.
P1T3	Процес менеджменту і технологія прийняття рішень	Поняття і види управлінських рішень у фізичній культурі і спорті. Типова структура управлінського рішення та вимоги до нього. Технологія вироблення управлінського рішення у фізичній культурі і спорті. Схема розробки та реалізації управлінських рішень. Методи підготовки та обґрунтування рішень. Поняття і класифікація методів управління у спортивному менеджменті. Економічні методи управління у спортивному менеджменті. Організаційно-адміністративні методи управління у спортивному менеджменті. Соціально-психологічні методи управління у спортивному менеджменті. Вибір методів управління у спортивному менеджменті.
P1T4	Менеджмент спортивних організацій	Менеджмент комерційних спортивних організацій. Особливості менеджменту фітнес-клубів. Менеджмент професійного спорту. Основи менеджменту сучасних закордонних спортивно-оздоровчих клубів.
P1T5	Менеджмент фізкультурно-спортивних заходів	Види і функції фізкультурно-спортивних заходів. Характеристика і послідовність основних управлінських дій. Інноваційні технології організації спортивних змагань. Етапи підготовки і проведення фізкультурно-спортивних заходів.

Закінчення табл. додатку Е-4

<i>P2</i>	<i>Маркетингова діяльність у фізичній культурі та спорті</i>	
P2T1	Загальні положення та особливості маркетингу сфери фізичної культури та спорту	Маркетинг як ідеологія підприємницької діяльності. Спортивні товари та фізкультурно-оздоровчі послуги в сучасній економіці та їх особливості. Складові елементи маркетингу в спорті. Визначення маркетингу спортивно-оздоровчої діяльності. Ринок і маркетингове середовище фізкультурно-оздоровчих послуг. Конкуренція на ринку послуг. Поведінка споживачів фізкультурно-оздоровчих послуг на ринку. Категорії споживачів. Господарська діяльність фізкультурно-оздоровчого підприємства. Комплекс маркетингу спортивно-оздоровчої організації.
P2T2	Розробка комплексу фізкультурно-оздоровчих та спортивних послуг організації	Маркетингові дослідження. Сегментація ринку і позиціонування послуг. Вибір цільових ринків. Розробка основних і супутніх послуг. Планування асортименту послуг. Аспекти взаємодії секцій та груп. Образ і товарні константи фізкультурно-оздоровчих послуг та спортивних товарів. Ціноутворення у сфері фізкультурно-оздоровчих послуг та спортивних товарів.
P2T3	Організація виробництва послуг	Продаж послуг. Організація роботи рецепції. Презентація організації. Техніка продажів. Продаж фітнес-послуг. Види продажу послуги. Організація корпоративних продажів. Презентація ціни. Визначення та аспекти якості фізкультурно-оздоровчих послуг та спортивних товарів.
P2T4	Комунікативна політика фізкультурно-спортивної організації	Комплекс маркетингових комунікацій організації. Спонування попиту. Ліцензування та рекламування. Пропаганда. Персональний маркетинг. Система маркетингового планування та маркетинговий контроль за результативністю бізнесу.

Додаток Е-5. Зміст дисципліни «Управління проєктами у фізичній культурі і спорті» за розділами та темами

Розділ / тема	Назва розділу / теми	Зміст розділу / теми
<i>P1</i>	<i>Вступ в управління проєктами</i>	
P1T1	Основні поняття та терміни управління проєктами в галузі фізичної культури та спорту	Вступ в управління проєктами. Проєкт як об'єкт управління. Типи та особливості технологічних, організаційних, соціальних, інноваційних проєктів.
P1T2	Життєвий цикл фізкультурно-спортивного проєкту	Основні етапи та фази проєкту. Оточення проєкту.
P1T3	Оцінка та вибір проєкту	Оцінка бюджету проєкту. Проблеми, пов'язані з здійсненням вибору проєкту
<i>P2</i>	<i>Організація управління проєктом у індустрії фізичної культури і спорту</i>	
P2T1	Структурування як основа управління фізкультурно-спортивними проєктами.	Функції управління проєктом в галузі фізичної культури і спорту.
P2T2	Організаційно-динамічна структура управління проєктом.	Організаційний інструментарій управління проєктом.
P2T3	Управління передпроєктною фазою проєкту в галузі фізичної культури і спорту.	Ініціювання проєкту. Маркетинг проєктів. Розробка концепції проєкта. Передпроєктне техніко-економічне обґрунтування і оцінка проєкту.
P2T4	Основні складники проєкту в галузі фізичної культури і спорту.	Бізнес-план, його складники і просування.
<i>P3</i>	<i>Управління розробкою проєкту</i>	
P3T1	Планування проєкту	Планування предметної галузі проєкту. Планування проєкту за часовими параметрами. Планування вартості у проєкті. Розробка зведеного плану управління проєктом. Визначення критеріїв якості проєкту.

Закінчення табл. додатку Е-5

РЗТ2	Проектування інформаційного забезпечення проекту.	Прогнозування та визначення ризику проекту та його оцінка. Контрактна робота щодо проекту.
РЗТ3	Управління реалізацією проекту	Організація робіт та виконання проекту. Контроль та регулювання ходу виконання проекту. Створення комунікаційної системи проекту.
РЗТ4	Управління завершенням проекту	Завершення проекту. Післяпроектне обслуговування. Аналіз ефективності реалізації проекту.

Додаток Ж

**Діагностичний інструментарій оцінювання сформованості критеріїв
проектної компетентності**

№ п/п	Методика визначення рівня сформованості критеріїв проектної компетентності	Джерело
<i>Мотиваційно-ціннісний критерій</i>		
1	Психодіагностика професійно важливих особистісних якостей за допомогою «Стандартизованого багатофакторного методу дослідження особистості» (СБМДО) та методу «Діагностика міжособистісних стосунків» (ДМС) Л. Собчик;	Собчик Л.Н. Введение в психологию индивидуальности / Л.Н. Собчик. – М.: ИПП-ИСП, 2000. – 512 с. С. 281-299.
2	Методика «Діагностика мотивації успіху» (Т. Елерс)	Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В., Малхазов О.Р. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. – 281 с.
3	Методика «Мотивація професійної діяльності» (методика К. Замфір у модифікації А. Реана)	Лучшие психологические тесты (для профотбора и профориентации) \ Отв. Ред. А.Ф. Кудряшов. – Петрозаводск: Петроком, 1992.
4	Методика М. Рокича «Ціннісні орієнтації»	Ильин Е.П. Психология индивидуальных различий /Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с. С. 518-519.
5	Анкета «Мотиви та цінності проектної діяльності»	Авторська розробка

Продовження табл. додатку Ж

Когнітивний критерій		
1	Методика дослідження креативності	Кокур О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В., Малхазов О.Р. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. – 281 с.
2	Комплекс навчальних тестів та ситуаційних задач	Авторська розробка
Діяльнісний критерій		
1	Методика оцінки ефективності розробленого проєкту	Авторська розробка
2	“Оцінка комунікативних і організаторських схильностей – КОС” (В.В. Синявського і Б.О. Федоришина)	Кокур О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В., Малхазов О.Р. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. – 281 с.
3	Адаптований опитувальник «Ціль-засіб-результат» (А.А. Карманова)	Малкина-Пых И. Г. Психосоматика: Справочник практического психолога. — М.: Изд-во Эксмо, 2005. — 992 с.

Закінчення табл. додатку Ж

<i>Рефлексивно-оціночний критерій</i>		
1	Методики: Дембо–Рубінштейн „Діагностика самоствавлення	<i>Шевандрин Н.И.</i> Психодіагностика, корекція і розвиток особистості / Н.И. Шевандрин. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 512 с. С. 298- 299.
2	Методика «Професійна мотивація студента»	Практикум по общей експериментальной и прикладной психологии: учеб. пособие / В.Д. Балин, В.К. Гайда, В.К. Гербачевский и др.; под общ. ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. – СПб.: Питер, 2001. – 560 с. С. 386-390.
3	Методика діагностування індивідуальної структури ціннісних орієнтацій особистості О. Сергеєнкової	<i>Сергеєнкова О.</i> Розвивальний самомоніторинг / О. Сергеєнкова // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. – 2004. – Додаток до випуску 2. – 131 с. С. 8-41. С. 24-28.
4	Самотест «Готовність до саморозвитку»	<i>Пехота Е.Н.</i> Індивідуальність учителя: теорія і практика: учеб пособие / Е.Н. Пехота. – Николаев, 1996. – 144 с. С. 18-20.

Додаток К

Схема розрахунку статистичних критеріїв дослідження

Додаток К-1. Описова статистика

Педагогическая статистика *

Файл Правка Справка

Шкала: Отношений Критерий: <<< Автоопределение >>>

Метод ввода данных: Индивидуальные данные Суммарные данные

Индивидуальные данные Суммарные данные **Описательная статистика** Анализ

Параметры	Контрольная группа до начала эксперимента	Контрольная группа после окончания эксперимента	Экспериментальная группа до начала	Экспериментальная группа после окончания эксперимента
Объем выборки	3	3	3	3
Минимум	21	19	22	37
Максимум	115	108	114	112
Интервал (размах)	94	89	92	75
Сумма	212	212	216	216
Среднее	70,6667	70,6667	72	72
Медиана	76	85	80	67
Дисперсия	2230,3333	2134,3333	2164	1425

Додаток К-2. Розрахунок емпіричного значення критерію Вілкоксона-Манна-Уїтні

Педагогическая статистика *

Файл Правка Справка

Шкала: Отношений Критерий: <<< Автоопределение >>>

Метод ввода данных: Индивидуальные данные Суммарные данные

Индивидуальные данные Суммарные данные Описательная статистика Анализ

	Контрольная группа до начала эксперимента	Контрольная группа после окончания эксперимента	Экспериментальная группа до начала эксперимента	Экспериментальная группа после окончания эксперимента
Контрольная группа до начала эксперимента		Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок
Контрольная группа после окончания эксперимента	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок		Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок
Экспериментальная группа до начала эксперимента	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок		Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок
Экспериментальная группа после окончания эксперимента	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	Эмпирическое значение критерия Вилкоксона-Манна-Уитни 0,2182, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок	

Додаток К-3. Розрахунок емпіричного значення критерію Крамера-Уелча

Педагогическая статистика *

Файл Правка Справка

Шкала: Отношений Критерий: Критерий Крамера-Уэлча

Метод ввода данных: Индивидуальные данные Суммарные данные

Индивидуальные данные Суммарные данные Описательная статистика Анализ

	Контрольная группа до начала эксперимента	Контрольная группа после окончания эксперимента	Экспериментальная группа до начала эксперимента	Экспериментальная группа после окончания эксперимента
Контрольная группа до начала эксперимента		Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0348, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0382, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05
Контрольная группа после окончания эксперимента	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05		Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0352, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0387, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05
Экспериментальная группа до начала эксперимента	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0348, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0352, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05		Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05
Экспериментальная группа после окончания эксперимента	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0382, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0,0387, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	Эмпирическое значение критерия Крамера-Уэлча 0, критическое 1,96. Характеристики сравниваемых выборок совпадают на уровне значимости 0,05	

Додаток Л

Довідки про провадження результатів дослідження



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА

36003 м. Полтава, вул. Остроградського, 2
телефон: 46-23-13 факс: 52-58-67
E-mail: allmail@pppu.edu.ua
код ЗКПО 31035253

04.05.2025 № 409/01-36/04

Довідка

про апробацію і впровадження результатів наукового дослідження
Прилуцького Максима Дмитровича з проблеми «Формування проєктної
компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої
освіти» у навчально-виховний процес Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

Результати наукового дослідження М. Д. Прилуцького впроваджувались у навчально-виховний процес факультету фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка упродовж 2018-2022 рр.

Традиційна професійна діяльність фахівця фізичної культури і спорту доповнюється функціями управління, як своєю діяльністю, так і суб'єктною діяльністю учня на основі діагностики, моніторингу, проєктування тощо. Сучасна педагогічна ситуація характеризується різноманітністю та динамізмом, і фахівець фізичної культури і спорту повинен вміло безперервно адаптуватися до змін у змісті професійної

підготовки. Особливу роль у процесі професійного саморозвитку особистості відіграє готовність переходу від традиційних технологій до технологій розвиваючого, особистісно-орієнтованого навчання на основі компетентнісного підходу.

Прилучьким М. Д. розроблено комплекс навчально-методичного забезпечення: навчальні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проектами для студентської молоді», «Проектна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження», навчально-методичні комплекси з дисциплін «Управління у фізичній культурі та спорті», «Теорія фізичної культури», «Менеджмент фізичної культури і спорту», «Інноваційні технології у фізичній культурі та спорті».

Апробація запропонованої моделі та системи навчально-методичного супроводу довела їхню ефективність, про що свідчить підвищення рівня проектної компетентності майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту. Доведено, що ефективність формування проектної компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки підвищилася шляхом впровадження структурно-функціональної моделі формування цієї компетентності та застосування інтеграційної методичної системи формування компетентності у процесі вивчення професійно-практичних дисциплін.

Проректор з наукової роботи



Василь ФАЗАН

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Першотравневий проспект, 24, м. Полтава, Україна, 36011
Тел./факс +38 (0532) 56-98-94;
+38 (0532) 60-87-30 (приймальня)
сайт: www.nupp.edu.ua
e-mail: rector@nupp.edu.ua; kanc@nupp.edu.ua
код згідно з ЄДРПОУ 02071100



MINISTRY OF
EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY
«YURI KONDRATYUK
POLTAVA POLYTECHNIC»

Pershotravneva Avenue 24, Poltava, 36011, Ukraine
Tel./fax +38 (0532) 56-98-94;
+38 (0532) 60-87-30 (reception)
web: www.nupp.edu.ua
e-mail: rector@nupp.edu.ua; kanc@nupp.edu.ua
USREOU code 02071100



від 04 05 2022р. № 01-10/654

на № _____ від _____ 20__ р.

Довідка

про апробацію і впровадження результатів наукового дослідження
Прилуцького Максима Дмитровича з проблеми «**Формування проєктної
компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої
освіти**» у навчально-виховний процес Національного університету «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»

Упродовж 2018-2022 рр. в навчальний процес Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» упроваджено результати дисертаційного дослідження Максима Прилуцького «Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти».

Реалізація авторської структурно-функціональної моделі формування проєктної компетентності забезпечує майбутнім фахівцям фізичної культури і спорту вивчення професійно спеціалізованих навчальних дисциплін на якісно вищому рівні.

У межах дослідження М.Д. Прилуцьким розроблено та впроваджено комплекс навчально-методичного забезпечення: навчальні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді», «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження», навчально-методичні комплекси з дисциплін «Управління у фізичній культурі та спорті», «Теорія фізичної культури», «Менеджмент фізичної культури і спорту», «Інноваційні технології у фізичній культурі та спорті».

Упровадження наукового доробку М.Д. Прилуцького позитивно вплинуло на результативність процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту й отримало схвальні відгуки від викладачів та студентів. Ефективність результатів дослідження, обґрунтованість наукових підходів, змістовність і методична доцільність, відповідність актуальним потребам освіти на сучасному етапі її розвитку зумовили позитивну оцінку розроблених М. Д. Прилуцьким науково-методичних матеріалів і можливість їхнього використання у процесі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у сучасних ЗВО України.

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи



Богдан КОРОБКО

Міністерство освіти і науки України
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В
ПЕРЕЯСЛАВІ

вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав,
Київська обл., 08401
тел.: (044) 293-11-11
ел. пошта: uhsp.edu@gmail.com

06.05.2022 № 207



Ministry of Education and Science of Ukraine
HRYHORII SKOVORODA UNIVERSITY IN
PEREIASLAV

30, Sukhomlynskooho Str.,
Pereiaslav,
Kyiv reg., 08401
tel.: (044) 293-11-11

e-mail: uhsp.edu@gmail.com

Довідка

про апробацію і впровадження результатів наукового дослідження
Прилуцького Максима Дмитровича з проблеми «Формування проєктної
компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої
освіти» у навчально-виховний процес Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Упродовж 2018-2022 рр. в навчальний процес факультету фізичної культури, спорту і здоров'я Університету Григорія Сковороди в Переяславі упроваджено результати дисертаційного дослідження О Прилуцького Максима Дмитровича «Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти».

Актуальність дослідження зумовлена прогресивними тенденціями, які визначають шляхи розвитку сучасної вищої освіти, вимагають удосконалення й внесення відповідних змін до системи підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, спроможних задовольнити потреби суспільства в запитах на інновації, що відбуваються в цій сфері.

Практична значущість дисертаційного дослідження М.Д. Прилуцького полягає у трансформуванні його теоретичних положень, висновків і узагальнень на практичний науково-методичний супровід модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Автором розроблено комплекс навчально-методичного забезпечення: навчальні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді», «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження», навчально-методичні комплекси з дисциплін «Управління у фізичній культурі та спорті», «Теорія фізичної культури», «Менеджмент фізичної культури і спорту», «Інноваційні технології у фізичній культурі та спорті». Розроблені посібники та комплекси навчально-методичного забезпечення – це сучасні засоби навчання, які значною мірою підвищують якість підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, розвивають їхні творчі здібності, інтуїтивне, образне мислення, сприяють удосконаленню самостійності у формуванні професійних умінь та практичних навичок, дозволяють раціоналізувати й економити час аудиторної роботи.

Упровадження наукового доробку М.Д. Прилуцького позитивно вплинуло на результативність процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту й отримало схвальні відгуки від викладачів та студентів.

Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності



Василь ДУДАР



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА

36003 м. Полтава, вул. Остроградського, 2
телефон 56-23-13 факс 52-58-67
E-mail: altmail@pppu.edu.ua
код ЗКПО 31035253

на в. 20.06.2022 № 20/10-185



УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г.С. СКОВОРОДИ

вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, тел. (057) 700-35-23, факс (057) 700-69-09
e-mail: rector@hnpu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02125585

Від *23.05.2022 № 01/10-185*

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про апробацію і впровадження результатів наукового дослідження
Прилуцького Максима Дмитровича з проблеми «Формування проєктної компетентності майбутніх
фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти» у навчально-виховний процес
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди»

Результати наукового дослідження М. Д. Прилуцького впроваджувались у навчально-виховний процес факультету фізичного виховання і спорту Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди» упродовж 2018-2022 рр.

Автором обґрунтовано провідні концептуальні ідеї і наукові підходи до дослідження проблеми формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Ефективність професійної підготовки майбутнього фахівця фізичної культури і спорту значною мірою визначаються ступенем сформованості його проєктної компетентності. Методологічний компонент відображає наукові підходи, на яких ґрунтується системне дослідження проблеми розвитку проєктної компетентності майбутнього фахівця фізичної культури і спорту. Таким підходами визначено компетентнісний, діяльнісний, інтегрований, технологічний і ресурсний.

Розроблено структурно-функціональну модель формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Розроблена методика формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту на професійно-орієнтовальному (1-2 курси), фундаментальному професійному (3-4 курси) та спеціалізованому професійному (5 курс) етапах. Розроблено показники та критерії сформованості проєктної компетентності фахівців фізичної культури і спорту.

У межах реалізації структурно-функціональної моделі формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту М. Д. Прилуцьким розроблено та впроваджено комплекс навчально-методичного забезпечення: навчальні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді», «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження», навчально-методичні комплекси з дисциплін «Управління у фізичній культурі та спорті», «Теорія фізичної культури», «Менеджмент фізичної культури і спорту», «Інноваційні технології у фізичній культурі та спорті».

Упровадження наукового доробку М. Д. Прилуцького позитивно вплинуло на результативність процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту й отримало схвальні відгуки від викладачів та студентів. Ефективність результатів дослідження, обґрунтованість наукових підходів, змістовність і методична доцільність, відповідність актуальним потребам освіти на сучасному етапі її розвитку зумовили позитивну оцінку розроблених Максимом Прилуцьким науково-методичних матеріалів і можливість їхнього використання у процесі підготовки майбутніх фахівців.

Ректор

Юрія БОЙЧУК

Міністерство освіти і науки України



Ministry of Education and Science of Ukraine

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

OLEKSANDR DOVZHENKO
HLUKHIV NATIONAL
PEDAGOGICAL UNIVERSITY

вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів,
Сумська обл., 41400,
тел.: (05444) 2-34-27, факс: (05444) 2-34-74
e-mail: gnpuoffice@gmail.com
код ЄДРПОУ 02125527

24, Kyievo-Moskovska st., Hlukhiv, Sumy
region, Ukraine, 41400
tel. +38 (05444) 2-34-27, fax +38 (05444) 2-34-74
e-mail: gnpuoffice@gmail.com
USREOU code 02125527

від 16.08 2022 р. № 1185

На № _____ від _____ 20__ р.

ДОВІДКА

**про апробацію і впровадження результатів наукового дослідження
ПРИЛУЦЬКОГО МАКСИМА ДМИТРОВИЧА
на тему «Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і
спорту у закладах вищої освіти»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки**

Результати дисертаційного дослідження Прилуцького Максима Дмитровича на тему «Формування проєктної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти» впроваджувались в освітній процес Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка протягом 2018-2022 рр.

Закономірності, протиріччя, провідні тенденції оновлення підготовки фахівців в умовах розбудови національної системи освіти та ринкових економічних відносин зумовили потребу в дослідженні, присвяченому модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах посилення світоглядної, особистісної зорієнтованої, компетентісної спрямованості та варіативності освітнього процесу, логічного структурування змісту фахових дисциплін.

Автором розроблено комплекс навчально-методичного забезпечення: навчальні посібники «Теорія і практика управління рекреаційними та спортивно-оздоровчими проєктами для студентської молоді», «Проєктна компетентність майбутніх фахівців галузі фізичної культури, спорту та здоров'язбереження», навчально-методичні комплекси з дисциплін «Організація і управління фізичною культурою і спортом», «Інноваційні технології у практиці фізичного виховання».

Апробація результатів дослідження підтверджує їх теоретичну та практичну спрямованість, доводить доцільність подальшого їх впровадження в освітній процес.

Ефективність результатів дослідження, обґрунтованість наукових підходів, змістовність і методична доцільність, відповідність актуальним потребам освіти на сучасному етапі позитивно вплинуло на результативність процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури й отримало схвальні відгуки від викладачів кафедри теорії і методики фізичного виховання (протокол № 10 від 26 травня 2022 р.).

Ректор



Олександр КУРОК